

GEZONDHEID IN BEELD

Jongeren aan het woord:

“Als iemand lelijk is, is het echt niet leuk om naar te kijken”

Oktober 2004

Bouman E&E Development

Drs. Elleke Draaisma
Projectleider: Dr. Martine Bouman

Samenvatting

Gezondheid in Beeld, jongeren aan het woord is het derde en laatste deelonderzoek dat is uitgevoerd voor het onderzoeksproject *Gezondheid in Beeld*. Dit project is er op gericht om aan de hand van een analyse van de representatie van gezonde seksualiteit in vier Nederlandse soap- en dramaseries een Entertainment-Education referentiekader te ontwikkelen voor samenwerking tussen gezondheidsbevorderaars en televisiemakers. Hiertoe zijn veertien verhaallijnen geselecteerd uit de series *Goede tijden, Slechte tijden*, *Costa*, *Onderweg naar Morgen* en *Najib en Julia* en vervolgens geanalyseerd vanuit gezondheidskundig perspectief en besproken met de scriptschrijvers van de serie. Zie hiervoor de overige twee deelrapporten *Gezondheid in Beeld vanuit een voorlichtingskundig perspectief* en *Gezondheid in Beeld, het perspectief van de scriptschrijver*.

Voor dit laatste deelonderzoek, waarbij de mening van jongeren over de veertien geselecteerde verhaallijnen werd onderzocht, zijn focusgroepgesprekken gehouden met 48 jongeren, verdeeld over tien groepen: vijf groepen van 13 t/m 15 jaar en vijf groepen van 16 t/m 19 jaar. De groepen bestonden telkens uit vijf jongeren die elkaar kenden, vrienden of klasgenoten en zijn in hun eigen omgeving, verspreid over het land geïnterviewd. Hierbij vonden vijf gesprekken plaats op middelbare scholen en vijf gesprekken bij jongeren thuis. Tijdens ieder gesprek werd een cluster van drie of twee verhaallijnen met de jongeren bekeken. Na iedere verhaallijn werd hierover een discussie gehouden aan de hand van vooraf opgestelde open vragen. Voor en na het gesprek vulden de jongeren een schriftelijke vragenlijst in om respectievelijk hun televisiekijkgedrag en hun mening over het gesprek in kaart te brengen.

In bijna alle onderzochte groepen gaven de jongeren aan dat zij dachten dat een onderwerp normaler en meer bespreekbaar wordt naarmate het vaker te zien is op televisie. Verder vonden zij relatief onbekende en vernieuwende onderwerpen leuk en interessant om te zien in de series. Op de vraag wat zij belangrijk vinden in een televisieserie, werd veelal humor en informatie genoemd. Het merendeel van de jongeren stond dan ook positief tegenover het idee voor een Entertainment-Education televisieprogramma. Thema's die de geïnterviewde jongeren graag aan de orde wilden zien komen in televisieseries waren onder andere: problemen thuis of in je relatie, alcohol- en drugsgebruik, milieu, veelvoorkomende ziekten als kanker, de omgang met mensen, racisme en veiligheid.

Tijdens de gesprekken bleek er een groot verschil te bestaan tussen jongeren met een vmbo- en mbo opleiding en jongeren van de havo en het vwo. Bij de gesprekken met de eerstgenoemde groepen bleken de vragen vaak te moeilijk en duurde het gesprek te lang om de concentratie goed vast te houden. Ook kwam een verschil naar boven tussen jongeren van verschillende etnische achtergronden en tussen jongeren met verschillende televisiekijkfrequenties, met name in hun houding ten opzichte van uitingen van (homoseksuele) relaties op televisie. Er zou verder aanvullend (kwantitatief) onderzoek gedaan moeten worden naar deze attitudeverschillen om gerichte programma's te kunnen ontwikkelen voor deze verschillende groepen.

Inhoud

Inleiding.....	4
Methode	5
Respondenten	5
Procedure	5
Meetinstrument.....	6
Resultaten focusgroepgesprekken.....	8
Conclusie en discussie.....	51
Reflectie op de methode.....	53
Bijlage 1: Clusters geselecteerde verhaallijnen ‘Gezondheid in Beeld’	54
Bijlage 2: Informatie per cluster.....	55
Bijlage 3: De informatiebrief voor de respondenten	60
Bijlage 4: Vragenlijst voorafgaand aan het gesprek	62
Bijlage 5: Vragen focus groep interviews jongeren Gezondheid in Beeld	64
Bijlage 6: Vragenlijst na afloop van het gesprek	77
Bijlage 7: Uitgewerkte groeps gesprekken met jongeren	79

Inleiding

Hoe ontwikkel je een televisieserie die én uitdagend is om te maken, én leerzaam is om naar te kijken én aantrekkelijk is voor jongeren in de puberteit? Het onderzoeksproject *Gezondheid in Beeld* is gericht op het zoeken naar een antwoord op deze vraag. Het gaat hier om Entertainment-Education (E-E), de voorlichtingsstrategie waarbij amusement en voorlichting gecombineerd worden. Het doel van *Gezondheid in Beeld* is dan ook het ontwikkelen van een zogenaamd Entertainment-Education referentiekader voor gezondheidsvoorlichters en mediaprofessionals.

Gezondheid in Beeld bestaat uit drie deelonderzoeken, waarbij Nederlandse televisieseries zijn bestudeerd vanuit drie perspectieven –de scriptschrijvers, gezondheidswetenschappers en jongeren, om tot dit Entertainment-Education referentiekader te komen. Als instrument zijn hiervoor 14 verhaallijnen uit de series *Goede tijden, slechte tijden*, *Onderweg naar morgen*, *Costa en Najib* en *Julia* gebruikt. De scriptschrijvers hebben verteld hoe de geselecteerde verhaallijnen tot stand zijn gekomen en welke mogelijkheden zij zien voor Entertainment-Education. De gezondheidswetenschappers hebben aangegeven welke mogelijkheden voor voorlichting de verhaallijnen bevatten en in hoeverre hier gebruik van is gemaakt. De resultaten van deze deelonderzoeken en de opzet van het gehele project *Gezondheid in Beeld* zijn te lezen in de andere rapporten. De veertien geselecteerde verhaallijnen zijn te bekijken middels de bij de rapporten gevoegde DVD.

In dit rapport wordt het deelonderzoek *Jongeren aan het woord* beschreven. Bij dit laatste deelonderzoek van het project *Gezondheid in Beeld* is onderzocht hoe de jongeren kijken naar de geselecteerde verhaallijnen en welke boodschap zij hier uit halen. In de komende hoofdstukken worden de methode en resultaten van dit onderzoek uiteengezet.

Onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvragen bij dit onderzoek zijn:

- Hoe zien de jongeren de verhaallijnen?
 - Vinden zij ze realistisch, herkenbaar, van toepassing op zichzelf, leuk om naar te kijken, grappig, informatief, educatief, etc.
 - Wat zien zij als boodschap van de verhaallijnen?
- Wat vinden de jongeren van het onderwerp dat behandeld wordt?
 - Wat vinden zij van *de manier waarop* het onderwerp in de verhaallijn behandeld wordt?
- Wat zouden de jongeren er van vinden als de manier waarop het onderwerp behandeld wordt, aangepast zou worden?
- Bestaat er verschil tussen de jongere en oudere groep jongeren wat betreft hun mening over de verhaallijnen?
- Bestaat er verschil tussen jongeren in grotere en kleinere steden wat betreft hun mening over de verhaallijnen?

Door middel van focusgroepgesprekken met een selectie uit de doelgroep, is inzicht verkregen in de antwoorden op deze vragen.

Methode

Om te onderzoeken hoe de doelgroep denkt over de geselecteerde verhaallijnen, zijn focusgroepgesprekken gehouden met jongeren tussen 13 en 19 jaar. De groep werd onderverdeeld in een jongere groep van 13-15 jaar en een oudere groep van 16-19 jaar. Door de verhaallijnen steeds aan een (kleine) groep jongeren voor te leggen, kon zowel de eerste reactie van de jongeren op de beelden worden bekeken als in groepsverband verder worden doorgevraagd naar hun mening over de besproken onderwerpen. De jongeren konden naar aanleiding van vooraf opgestelde vragen met elkaar discussiëren over het onderwerp van de getoonde verhaallijn. Hierin werden de jongeren zoveel mogelijk vrij gelaten om op elkaar te reageren, tenzij het gesprek te ver afweek van het onderwerp en de vraagstelling.

Er is in dit deelonderzoek gekozen voor een kwalitatieve onderzoeksmethode, waarbij de focus ligt op de verscheidenheid aan antwoorden en niet de generaliseerbaarheid daarvan. Het onderzoek is uitgevoerd onder een relatief kleine en zeer gevarieerde groep respondenten, om zodoende zoveel mogelijk reacties en meningen te kunnen vastleggen.

De 14 verhaallijnen zijn verdeeld over vijf clusters: vier clusters met drie verhaallijnen en één cluster met twee verhaallijnen. Dit werd gedaan om de hoeveelheid beeldmateriaal per groep te beperken en de concentratie en aandacht zoveel mogelijk te behouden. Ieder cluster werd bekeken door zowel een jongere groep (13-15) als een oudere groep (16-19). Zie bijlage 1 voor de verdeling van de verhaallijnen over de clusters en bijlage 2 voor de informatie per cluster. Bij het verdelen van de verhaallijnen over de verschillende clusters is gelet op een goede verdeling van de onderwerpen en van de series. In ieder cluster zit bijvoorbeeld één verhaallijn over lesbische relaties.

Respondenten

Via relaties met derden en via middelbare scholen zijn 10 contactpersonen geïdentificeerd, die ieder vervolgens zelf een groepje van 5 jongeren samenstelden. De jongeren die samen in een groep zaten, kenden elkaar. Zo werd een zo natuurlijk mogelijke gespreksomgeving nagestreefd. Er zijn uiteindelijk twee respondenten afgevallen: in totaal zijn gesprekken gehouden met 48 jongeren tussen 13 en 19 jaar oud, 19 jongens en 29 meisjes. Hierbij waren er twee uitzonderingen: de jongste respondent was 12 jaar en de oudste was 21 jaar oud. De gemiddelde leeftijd was 15 jaar.

Bij het selecteren van de contactpersonen is gelet op een goede verdeling tussen stad en platteland en spreiding in etniciteit en opleiding. Hiermee werd getracht om eventuele verschillen veroorzaakt door de context waarin de jongeren zich bevinden te kunnen constateren. Ook de culturele achtergronden van de jongeren zijn zoveel mogelijk meegenomen bij de verwerking van de resultaten.

Procedure

De gesprekken vonden deels bij respondenten thuis en deels op middelbare scholen plaats. Vooraf was het streven om alle gesprekken bij de respondenten thuis te houden, maar dit bleek moeilijk te organiseren en daardoor te tijdrovend. Via middelbare scholen konden relatief snel jongeren in de juiste leeftijdscategorie

gevonden worden. Bij de 23 jongeren die thuis zijn geïnterviewd, vond het gesprek plaats op een vrije middag of avond. De overige 25 jongeren werden gedurende 2 lesuren vrijgesteld van het volgen van lessen om aan het onderzoek mee te doen. Hiervoor werd een klaslokaal met televisie en videorecorder beschikbaar gesteld. Ook bij de interviews die thuis plaatsvonden, zijn vooraf afspraken gemaakt over de aanwezigheid van een goede televisie en een videorecorder en een ruimte waar ongestoord gepraat kon worden. Er is telefonisch contact gehouden met de contactpersonen om de afspraken te maken en vooraf werd hen een informatiebrief toegestuurd (zie bijlage 3).

	Cluster 1	Cluster 2	Cluster 3	Cluster 4	Cluster 5
Verhaallijnen	10, 6	13, 7, 9	12, 8, 3	4, 5, 11	14, 2, 1
Jong	Gouda (Z-H)	Heerenveen (Fr)	Amsterdam (N-H)	Eindhoven (N-B)	Amsterdam (N-H)
Oud	Huissen (Gld)	Gorredijk (Fr)	Gouda (Z-H)	Tilburg (N-B)	Amsterdam (N-H)

= Gesprekken op scholen

= Gesprekken in huiskamers

Tijdens ieder gesprek werd één van de vijf clusters van twee of drie verhaallijnen besproken. Ieder cluster duurt in het geheel veertig tot vijfenveertig minuten. Na het bekijken van iedere verhaallijn vond een gesprek plaats van gemiddeld een half uur. In totaal duurden de interviews gemiddeld ongeveer twee uur. De interviews die plaatsvonden op middelbare scholen duurden twee lesuren met meestal een pauze erbij, samen zo'n anderhalf uur tot een uur en drie kwartier. Voor de jongeren met een lager opleidingsniveau leek dit een grotere opgave dan voor de overige respondenten. Deze groepen leken minder geconcentreerd bij het beantwoorden van de vragen over de derde verhaallijn.

De interviews die op de scholen plaatsvonden verliepen vrijwel allemaal volgens de vooraf met de docent besproken tijdsplanning. Indien er een leerling niet aanwezig was, werd een andere leerling in zijn of haar plaats gestuurd. Bij de interviews die thuis plaatsvonden kwam het voor dat er lang gewacht moest worden op één van de respondenten en tijdens één gesprek kwamen er twee respondenten niet opdagen.

Bij de gesprekken waren één mannelijke en één vrouwelijke jonge interviewer aanwezig om het gesprek te leiden en de reacties te notuleren. Tijdens de gesprekken bleek dit een goede verdeling te zijn en durfden zowel de jongens als de meisjes goed voor hun mening uit te komen. De gesprekken zijn tevens opgenomen op cassetteband om de exacte bewoordingen vast te leggen en deze letterlijk uit te kunnen werken.

Meetinstrument

Voorafgaand aan ieder gesprek werd de jongeren gevraagd een korte schriftelijke vragenlijst in te vullen waarop zij, naast hun leeftijd, opleiding en woonplaats, konden aangeven hoeveel zij naar welke soap- en dramaserie kijken. Tevens werd hier gevraagd naar hun mening over de onderzochte series Goede Tijden, Slechte Tijden, Onderweg naar Morgen, Costa en Najib en Julia. De antwoorden op deze vragen vormden een context voor de interpretatie van de antwoorden tijdens het gesprek. Op de vragenlijst werd niet gevraagd naar de nationaliteit van de jongeren, maar dit werd gaandeweg de gesprekken ter sprake gebracht. Zie bijlage 4 voor deze vragenlijst.

Tijdens de gesprekken werd een leidraad voor de interviewer met open vragen gehanteerd als richtlijn voor het gesprek, waarbij de jongeren zelf hun mening konden geven over het verhaal, de karakters en dergelijke en hierover eventueel met elkaar in discussie konden gaan. Bij dit schema werd eerst gevraagd naar een eerste spontane reactie op de getoonde verhaallijn en vervolgens werd er inhoudelijk dieper op ingegaan. Tot slot werd aan de jongeren gevraagd of zij dachten dat ze na het zien van de verhaallijn anders over het onderwerp zouden kunnen gaan denken en of ze hier iets van zouden kunnen leren. Zie bijlage 5 voor deze leidraad voor de interviews.

Na afloop van ieder gesprek vulden de jongeren een tweede schriftelijke vragenlijst in, waarop zij konden reflecteren op het gesprek en de verhaallijnen. Er werd hen gevraagd aan te geven wat zij van het gesprek vonden en welk moment hen het meest was bijgebleven. Per verhaallijn werd tevens gevraagd aan te geven op een schaal van 0 tot 100% wat volgens hen de verhouding was tussen de hoeveelheid amusement en informatie in de specifieke verhaallijn. Deze vraag is bij het eerdere deelonderzoek onder de schrijvers ook gesteld, waardoor de antwoorden van de schrijvers en van de jongeren met elkaar kunnen worden vergeleken. Dit bleek bij de meeste jongeren echter te moeilijk en onduidelijk te zijn. Bij de meeste gesprekken werd door één van de jongeren gevraagd wat hiermee bedoeld werd. Tot slot werd gevraagd wat zij zouden vinden van een samenwerking tussen voorlichters en televisiemakers, om zo iets te kunnen leren tijdens het kijken naar televisie, aangevuld met de vraag welke thema's zij hierbij belangrijk zouden vinden.

Doordat de jongeren hier schriftelijk hun mening konden geven, werden er soms andere (vaak positievere) dingen gezegd over de verhaallijnen. Jongeren die het tijdens het gesprek stoer wilden overkomen door zich niet al te veel in te leven in de series, bleken het volgens de schriftelijke vragenlijst toch wel erg leuk gevonden te hebben om er over te praten en te horen wat vrienden er van vonden. Zie bijlage 6 voor deze vragenlijst.

Zowel het gesprek als de vragenlijsten zijn met behulp van een pre-test onder één groep van vijf jongeren getest.

Resultaten focusgroepgesprekken

In bijlage 7 zijn de letterlijk uitgewerkte interviews te vinden. Hieronder is per verhaallijn kort aangegeven wat de belangrijkste bevindingen waren van zowel de jongere als de oudere groep respondenten. De verhaallijnen zijn per cluster gerangschikt (zie bijlage 1 voor het overzicht van de clusters). Aan het eind van ieder cluster is aangegeven wat de respondenten op de vragenlijst hebben ingevuld bij de vragen over Entertainment-Education.

Onderzoeksgroep 1: Verhaallijn 10 en 6

Bekeken door:

Jong:

Gouda (Zuid-Holland)

V, 15, havo, Nederlands, kijkt veel soaps
V, 15, havo, Nederlands, kijkt GTST
V, 15, havo, Nederlands, kijkt veel soaps
V, 15, havo, Nederlands, kijkt soaps
V, 15, vwo, Nederlands, kijkt veel tv

Oud:

Huissen (Gelderland)

V, 17, mbo, Marokkaans; kijkt veel soaps
V, 19, mbo, Marokkaans; kijkt veel soaps
V, 16, mbo, Marokkaans, kijkt veel soaps

Verhaallijn 10: Het niet openlijk uit komen voor je lesbische relatie - Goede Tijden, Slechte Tijden (23 minuten)

Samenvatting:

Charlie en Isabella waren eerst gewone vriendinnen en hebben sinds kort een liefdesrelatie. Voor hen allebei is het de eerste relatie met een meisje. Barbara, de moeder van Charlie, reageert heel rustig als ze de relatie ontdekt. Job, de ex-vriend van Isabella, is minder positief en roept naar haar "Je bent toch geen pot?". Als Charlie noodgedwongen het huis uit moet, gaan ze samenwonen op de hotelkamer van Isabella. Daar gaan ze voor het eerst met elkaar naar bed. Charlie is heel uitbundig en vertelt iedereen hoe leuk het is met Isabella. Zij wil echter niet dat Charlie iedereen alles over hen vertelt. Hierdoor denkt Charlie dat zij zich schaamt voor hun relatie. Na een gesprek met Laura nodigt Charlie een lesbisch stel uit om samen te praten over hun ervaringen, in de hoop dat Isabella zich hierdoor prettiger zou voelen. Charlie liegt hierover en zegt dat ze de meisjes van vroeger kent.

Eerste indruk:

Jong

- Goed, dan zie je hoe het is om lesbisch te zijn
- Je ziet hoe andere mensen er mee omgaan
- Leuk om te zien

Oud

- Leuk, een keer iets nieuws
- Ze laten zien dat ze zich niet schamen
- Wel goed dat ze laten zien dat het kan, maar wel een beetje vies
- Ik zou me wel schamen voor vrienden, maar zij durfden het wel, dat is goed
- Niet leuk dat Charlie zich zo aanstelde, het ging te lang door
- Niet leuk dat het steeds op dezelfde plaatsen is en dat er altijd alcohol wordt gedronken, nooit cola of water

Zowel de jonge als de oude groep vond het leuk om een verhaallijn te zien over een lesbische relatie. Zij gaven aan dat zij op deze manier inzicht kregen in een andere manier van leven. Van de acht respondenten kijken er zeven in het dagelijkse leven ook naar Goede Tijden, Slechte Tijden. Dit is mogelijk deels een verklaring voor de positieve reacties op de serie. De oudere, Marokkaanse groep gaf meteen aan dat er te veel alcohol werd gedronken in Goede tijden en dat zij zich hier aan ergerden. Dit werd later in het gesprek nog meerdere malen herhaald.

Inhoudelijk:

Jong

Realistisch?

- Ja

De boodschap:

- Dat je je niet hoeft te schamen als je lesbisch bent

De karakters:

- Charlie acteert soms te overdreven
- Ze is altijd te vrolijk
- Soms komt ze nep over
- Isabella wordt onderdrukt door Charlie
- Hun relatie gaat (te) snel: de eerste keer met een meisje en meteen samenwonen
- De relatie komt niet zo serieus over

Wat zou jij doen als je Charlie was?

- Als ze Isabella echt leuk vindt, moet ze voor gaan
- Aan elkaar aanpassen en veel praten
- Rustiger aan doen

Adviezen van Laura en Barbara:

- Ik zou me er echt niet mee bemoeien
- Zelf zou ik het niet doen, maar je weet wel wat anderen hebben meegemaakt
- Iemand mag dat lekker zelf uitzoeken

Oud

Realistisch?

- Ja
- De moeder van Charlie vroeg niet echt door over of Charlie wel zeker wist of ze lesbisch is, normaal is ze streng

De boodschap:

- Dat je jezelf moet zijn
- Blijf altijd eerlijk in een relatie
- Los problemen zelf op en haal niet iemand anders erbij
- Leer jezelf eerst goed kennen, voor je anderen aan het lijntje houdt

De karakters:

- Charlie is een beetje nep
- Isabella is wat natuurlijker
- Charlie is wel grappig
- Soms is het overdreven en kinderachtig
- Isabella is wel goed
- De relatie is wel leuk, alleen Charlie is opdringerig
- Wel leuk hoe ze samen deden en wat ze deden, wel gezellig
- Het is weer wat anders, dan laat je mensen zien dat het ook zo kan
- Ze hebben vaak ruzie door hoe Charlie doet
- Hun relatie kan wel stand houden, als ze elkaar accepteren hoe ze zijn

Wat zou jij doen als je Charlie was?

- Met haar alleen praten
- Meer afwachten, zij gaat te snel

Adviezen van Laura en Barbara:

- Wel goed idee, maar Charlie had niet moeten liegen
- Wel goed dat ze kunnen zien hoe anderen het doen

- Wel goed, want dan praat je er over
- Goed, daar heeft Isabella ook wel wat aan
- Barbara gaf wel goede adviezen en nam het ook wel goed op
- Iedere moeder zou zoiets gezegd hebben

Opmerking van Job:

- Een beetje dom
- Hij is gewoon jaloers
- Een beetje discriminatie
- Sommige mensen kunnen er raar op reageren

- Ze had het wel vooraf tegen Isabella moeten zeggen
- Barbara was een beetje droog: normale ouders zouden wel meer praten en meer willen weten dan zij
- Barbara was een beetje kortaf, wel goed dat ze niet boos werd

Opmerking van Job:

- Normaal
- Ik zou ook boos worden
- Je moet wel eerlijk zijn in een relatie
- Hij liep meteen weg, terwijl de meeste jongens je dan lastig gaan vallen

Beide groepen vonden het verhaal wel realistisch, alleen had de oudere groep verwacht dat Barbara als moeder van Charlie verder door zou vragen over de verandering van seksuele voorkeur van haar dochter. De jongere groep verwachtte juist dat iedere moeder zo zou reageren. De jongere groep gaf aan dat de relatie te snel ging en dat ze het rustiger aan zouden moeten doen. Ook vonden zij dat Charlie en Isabella hun problemen zelf aan zouden moeten pakken en dat Laura zich er ten onrechte mee bemoeide, al was dit volgens sommigen wel een idee dat Isabella zou kunnen helpen. De oudere groep leek meer open te staan voor dergelijke inmenging van derden en vond ook de reactie van Job wel normaal. De verklaring hiervoor zou gezocht kunnen worden in de verschillende culturele achtergronden. In dit onderzoek kan dit niet met zekerheid worden vastgesteld.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Ik vind het wel vreemd, maar ik vind dat het wel gewoon kan

Zou je er iets van kunnen leren?

- Het kan gewoner worden als je het vaak op tv ziet
- Alle reacties van iedereen, behalve Job, zijn normaal en positief
- Sommige mensen vinden het niet normaal en nou zie je het van hun kant
- Het zou meisjes kunnen helpen om er eerder voor uit te komen

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Het is ook zo gewoon. Ik denk dat mensen dan ook gaan denken "als zij het doen, dan is het niet zo erg"

Zou je er iets van kunnen leren?

- Ja, altijd jezelf blijven en iedereen respecteren hoe hij of zij is
- Eerlijkheid is belangrijk

Aan het begin van het gesprek gaf één van de respondenten van de oudere groep aan dat zij de verhaallijn "wel een beetje vies" vond. Ook een respondent uit de jongere groep vond het "wel vreemd", maar beide respondenten waren wel van mening dat het kan in de (Nederlandse) maatschappij. Volgend beide groepen zou het normaler kunnen worden als het (vaak) op televisie te zien is. Als meisjes uit Goede tijden, Slechte tijden een lesbische relatie beginnen, is het niet zo erg, volgens een respondent uit de oudere groep. Door het te zien in deze serie, zouden meisjes er misschien eerder voor uit durven te komen, volgens een respondent uit de jongere

groep. Het feit dat iedereen behalve Job positief op ze reageert, draagt hier aan bij. Beide groepen dachten dat men iets zou kunnen leren van deze verhaallijn.

Verhaallijn 6: Erectieproblemen - Costa! (20 minuten)

Samenvatting:

Tommy en Agneta zijn proppers in Salou en hebben een geheime relatie. Als ze voor het eerst met elkaar naar bed willen, krijgt Tommy geen erectie. Agneta denkt dat het aan haar ligt (omdat Tommy normaal de grootste versierder van Costa is) en probeert met behulp van love potions en spannende pakjes zijn aandacht te trekken. Niets lijkt te helpen. Agneta praat met haar collega Ice over haar probleem alsof het over een vriendin gaat, niet om haar zelf. Ice raadt 'haar vriendin' aan om de jongen te dumpen, omdat dit niets kan worden. Ook Tommy praat met een vriend, maar ontkent ook dat het om hem zelf gaat. Als Tommy voor een documentaire over proppers gevraagd wordt om een meisje te verleiden voor de camera, krijgt hij bij haar wel een erectie. Hij vraagt zich af hoe dat nu kan en de documentairemaakster geeft aan dat het zou kunnen komen doordat hij echt verliefd op Agneta is en zich hier te druk over maakt. Die avond gaat hij met Agneta naar bed en bedrijft hij volgens eigen zeggen voor het eerst de liefde en zal hij nooit meer simpelweg seks met iemand hebben.

Eerste indruk:

Jong

- Leuk en grappig, het verhaal en de situatie
- Ze acteerden leuk
- Dat zij in dat pak stond en die puisten van die wespen of bijen was leuk
- Bij Costa is het leuk dat het acteerwerk een beetje overdreven is
- Een beetje gek en grappig

Oud

- Wel grappig, die moeite die ze deed
- Leuk, hoe ze deden
- Lachwekkend, en ze praten als normale mensen
- Het hoeft niet echt te lijken, het is gewoon iets leuks
- Dat hij hem niet omhoog kreeg was leuk en dat zij het steeds had over 'mijn vriendin heeft dit'
- Leuke stukjes, zoals de wespen die op haar afkwamen en die kleren die ze aanhad

Iedereen was van mening dat de verhaallijn erg grappig en leuk was. Er zaten humoristische stukjes in en er werd goed geacteerd.

Inhoudelijk:

Jong

Realistisch?

- Niet echt
- Het zou kunnen
- De erectieproblemen en het feit dat zij denkt dat het aan haar ligt, wel
- Met die wespen was niet zo geloofwaardig

De boodschap:

- Dat je er over moet praten als er iets is in je relatie

Oud

Realistisch?

- Jawel
- Als je op vakantie bent
- Dat verleiden komt bij ieder meisje voor

De boodschap:

- Dat het normaal is, het kan iedereen overkomen

- Altijd jezelf blijven
- Samen een oplossing bedenken

De karakters:

- Tommy was grappig, ook dat hij steeds door Vicky betrappt werd
- Het is misschien onrealistisch, maar het is niet storend
- Agneta reageerde heel overdreven

Wat vind je van de manier waarop zij met hun probleem omgaan?

- Ze zoeken wel oplossingen, dat is goed
- Ze zouden er met elkaar over moeten praten, maar dat doen ze niet

Wat zou jij doen als je hen was?

- Ook met vrienden praten
- Vanzelf ga je toch naar je vrienden, het is een raar onderwerp

Advies van Ice:

- Slecht
- Het was meer grappig, maar geen goede adviezen
- Als je een vriendin bent, ga je niet zeggen dat je iemand moet dumpen om een erectieprobleem
- Ze had moeten zeggen dat ze met hem moest praten

Werden er condooms gebruikt?

- Ze lagen op een schaalpje
- Het is wel goed dat het zo in beeld is gebracht
- Het is duidelijk dat ze veilig vrijen

- Dat het echte liefde is

De karakters:

- Tommy is leuk en grappig
- Ice is ook leuk
- Tommy ziet er dom uit en gedraagt zich ook dom
- Agneta is ook leuk en ook dom
- Het was grappig hoe zij alles uitprobeerde

Wat vind je van de manier waarop zij met hun probleem omgaan?

- Goed, ze proberen er met vrienden over te praten, maar ze zouden ook met elkaar moeten praten

Wat zou jij doen als je hen was?

- Ook gekke dingen uitproberen
- Maar wel een mooi, sexy pak
- Meer met hem praten en ook met vrienden
- Hij kon ook met een arts gaan praten

Advies van Ice:

- Eigenlijk had ze gelijk, met die twee mogelijkheden
- Het was grappig en goed
- Door haar ging zij zich anders gedragen

Werden er condooms gebruikt?

- Ja
- Nee toch? Niet gezien
- Ik denk dat er meer condooms in beeld moeten komen, want ik heb het niet gezien
- Dat is wel goed voor jongeren

De oudere groep vond de verhaallijn realistischer dan de jongere groep die het soms onrealistisch, maar niet storend vond. De boodschap werd bij de jongere groep dichter bij henzelf gezocht: in het actief zoeken naar oplossingen voor het probleem. De meningen over de karakters en de manier waarop zij oplossingen zoeken voor hun probleem, kwamen bij beide groepen in grote mate overeen: de karakters vonden zij grappig en leuk en zij pakken het goed aan, maar zouden meer met elkaar moeten praten. De jongere groep gaf hierbij eerlijk aan dat zij hetzelfde zouden doen, ook al zouden ze naar eigen zeggen eigenlijk direct met hun partner moeten praten. De meningen over het advies van Ice aan Agneta verschilden sterk: de jongere groep was

het helemaal niet met haar eens, terwijl de oudere groep vond dat ze juist gelijk had. Beide groepen kwamen wel overeen dat het goed is om condooms op deze manier in beeld te brengen, al had het van de oudere groep nog een keer terug mogen komen, aangezien ze het niet allemaal gezien hadden.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Nee, het is meer grappig en leuk om naar te kijken
- Maar over dit onderwerp wordt niet vaak gesproken
- Je weet nu wel ongeveer hoe het is, als je dit hebt gezien

Zou je er iets van kunnen leren?

- Dat je er samen over praat
- Dat je de oplossing samen moet zoeken en niet bij iemand anders
- Als het vaker op tv komt, dan zal het wel makkelijker worden

Wat is belangrijk in een serie?

- Goede acteurs
- Leuke verhaallijn
- Andere omgeving, met een leuke sfeer
- Het moet niet saai zijn, maar grappig of iets wat je zelf hebt meegemaakt
- Aparte dingen zijn ook leuk

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Dat het je kan gebeuren dat je vriend erectieproblemen heeft en dat het kan komen doordat hij echt van je houdt
- Dit fragment zou dan zeker bij mij terugkomen

Zou je er iets van kunnen leren?

- Zeker. Dat het niet hoeft te betekenen dat je niet aantrekkelijk bent
- Dat je dingen moet uitproberen en onderzoeken hoe het gaat

Wat is belangrijk in een serie?

- Humor, een beetje lachen. Het hoeft niet altijd serieus te zijn
- De acteurs moeten goed kunnen spelen
- Het uiterlijk: als iemand lelijk is, is het echt niet leuk om naar te kijken
- Iemand moet er gewoon verzorgd uit zien
- De alcohol en de reclame (product placement) is erg stom in GTST

In eerste instantie dachten de respondenten niet dat ze na het zien van deze verhaallijn anders zouden denken over het onderwerp. Toch waren zij van mening dat het onderwerp niet vaak besproken werd op televisie en dat zij hierdoor wel inzicht hadden gekregen in de situatie en de mogelijke oorzaak hiervan. Ook over dit onderwerp werd opgemerkt dat het normaler en makkelijker te bespreken zou worden naarmate het vaker op televisie te zien is. Als belangrijk element in een serie werden de acteurs genoemd door beide groepen, die er verzorgd en aantrekkelijk uit zouden moeten zien volgens de oudere groep. Verder zijn humor, een leuke verhaallijn met herkenbare of juist aparte onderwerpen en een andere omgeving belangrijk, volgens de respondenten. Ook hier werd nog even door de oudere groep genoemd dat de alcohol en de vele chips en dergelijke (product placement) storend werden bevonden.

Entertainment-Education:

Jong

Wat vind je er van als voorlichters en tv-makers zouden samenwerken?

- Goed, want kinderen kijken graag tv en zo kun je nog veel leren

Oud

Wat vind je er van als voorlichters en tv-makers zouden samenwerken?

- Heel belangrijk, dat zou eigenlijk in iedere serie of film moeten

- Heel goed, veel mensen kijken tv, dus dat zou handig zijn
- Wel goed
- Goed, want dan stimuleer je de jeugd om goed met je lichaam om te gaan
- Goed, want je leert er onbewust veel van, je gaat dingen gewoner vinden
- Het kan wel leuk zijn, maar het moet niet overdreven worden

Welke thema's zou je hierbij belangrijk vinden?

- Relaties, vrijen en thuisproblemen
- Veilig vrijen
- Veilige seks, hoe het is om alcohol en drugs te gebruiken, wat er kan gebeuren
- Soa's, veilig vrijen, kanker, homoseksualiteit, uitgaansleven, ruzie
- Drugs, seksualiteit, liefdes- / relatieproblemen

Welke thema's zou je hierbij belangrijk vinden?

- Niet roken of zeggen dat het slecht is, bij GTST mag wel iets anders gedronken worden
- Dieet, drugs, geweld
- Drank en wiet/roken

Alle respondenten gaven op de schriftelijke vragenlijst die zij achteraf invulden aan dat het goed zou zijn als er samengewerkt zou worden tussen voorlichters en televisiemakers om informatie over gezondheid in televisieseries te verwerken. Een respondent uit de oudere groep merkte hierbij op dat het niet overdreven zou moeten worden. De thema's die zij hierbij belangrijk zouden vinden, gingen bij deze groepen verder dan de thema's uit de getoonde verhaallijnen. Het thema drugs werd hierbij door beide groepen genoemd.

Onderzoeksgroep 2: Verhaallijn 13, 7 en 9

Bekeken door:

Jong:

Heerenveen (Friesland)

V, 12, havo/vwo, Nederlands; kijkt veel tv
V, 13, havo/vwo, Nederlands; kijkt veel soaps
M, 13, havo/vwo, Nederlands; kijkt veel soaps
M, 13, havo/vwo, Nederlands; kijkt weinig tv
M, 13, havo/vwo, Nederlands, kijkt soaps

Oud:

Gorredijk (Friesland)

V, 16, havo, Nederlands; kijkt soms tv
V, 16, havo, Nederlands; kijkt soms tv
V, 19, mbo, Nederlands; kijkt tv en soaps
M, 18, mbo, Nederlands; kijkt weinig tv
V, 17, havo, Nederlands, kijkt soms tv

Verhaallijn 13: Lesbische relatie met leeftijdsverschil - Onderweg naar Morgen (23 minuten)

Samenvatting:

Renee is gynaecoloog, 36 jaar, moeder van een zontje van 8 en heeft een liefdesrelatie met de 18-jarige Suzy. Renee wil de relatie geheim houden. Alleen haar zus Joyce weet ervan en die vindt het leeftijdsverschil te groot. Ze zal Renee wel steunen, wat ze ook beslist. Duuk, de broer van Suzy, komt per toeval achter de relatie en wordt erg kwaad. Hij vindt dat Renee misbruik maakt van Suzy. Suzy wil hierna niet meer bij Duuk wonen en trekt bij Renee in. Op hun eerste avond samen wordt Suzy gebeld door een vriendin die vraagt of ze mee uit gaat. Renee moet thuis bij haar zontje blijven. Als Renees zontje Suzy heeft ontmoet en haar heeft geaccepteerd, besluit Renee om Suzy voor te stellen aan de rest van haar familie.

Eerste indruk:

Jong

- Best een goed verhaal, maar niet zo goed gespeeld
- Wel bijzonder dat het een lesbisch stel was
- Wel interessant om een keer te zien
- Leuk dat er veel variatie was in de omgeving en de emoties

Oud

- Grappig hoe ze omgaan met elkaar en reageren op de buitenwereld
- Wel een beetje vreemd dat ze zo open waren, dat heb ik nog nooit gezien. Dat zoiets op tv komt, vind ik een beetje vreemd
- Leuk dat er jonge mensen in zitten
- Het is soms een beetje nep, hoe ze op elkaar reageren
- Ze acteren niet goed

Zowel de jongere als de oudere groep merkte bij deze verhaallijn op dat er niet goed geacteerd werd en dat het nep overkwam. Waar de jongere groep het verhaal goed, bijzonder en interessant vond, merkte een respondent van de oudere groep op dat zij het vreemd vond dat dit op televisie komt. Dit zou te maken kunnen hebben met het feit dat de oudere groep in een meer afgelegen gebied woont en minder televisie kijkt.

Inhoudelijk:

Jong

Realistisch?

- Niet precies zo, maar wel ongeveer
- De reactie van de broer wel, als een soort vader
- Ja

Oud

Realistisch?

- Het zou wel kunnen, maar het komt niet vaak voor
- Soms is het lachwekkend, omdat het zo onrealistisch is, zoals de reactie van

Duuk

- Het zal wel een beetje zo gaan als je zusje met een oudere vrouw gaat

De boodschap:

- Eerlijk voor je relatie uitkomen
- Het maakt niet uit of je op een jongen of meisje valt

De boodschap:

- Trek je niet te veel aan van de buitenwereld
- Dat leeftijd niet uitmaakt
- Of juist wel, omdat ze er ruzie over hebben
- Dat het op tv is, betekent wel dat het geaccepteerd is in de maatschappij
- Of je moet er aan wennen dat het normaal is nu

De karakters:

- Renee speelt goed
- Suzy speelt een beetje nep
- Suzy is een apart figuur
- Gaat van de ene relatie naar de ander
- Het gaat haar alleen om het vrijen

De karakters:

- Renee is heel moederig
- Ze speelt heel goed
- Suzy is te overdreven en een beetje kinderachtig
- Je kunt zien dat zij er makkelijker over denkt dan Renee
- Suzy is erg bazig

Hun relatie:

- Ze hadden veel ruzie, ook omdat Suzy met een ander had gevreeën
- Lullig dat zij op hun feestje meteen weg ging

Hun relatie:

- Vreemd
- Ze was ook al vreemdgegaan en Renee accepteert het gewoon
- Ze hadden veel discussies: het is meer verliefdheid dan een serieuze relatie

Opmerkingen van Duuk en Joyce:

- Hij moet zich er niet mee bemoeien
- Suzy mag dat eigenlijk zelf bepalen
- Hij mag zich er wel mee bemoeien, maar hij moet haar besluit accepteren
- De bedreiging is overdreven
- De reactie van Joyce was wel normaal
- Ze reageerde als een vriendin
- Ze dwong haar nergens toe

Opmerkingen van Duuk en Joyce:

- Duuk was overdreven, maar wel bezorgd
- Hij had wel gelijk, maar had het minder dramatisch moeten brengen
- Ze moet er toch zelf achterkomen
- Hij heeft niet het recht om het te verbieden
- Joyce bracht het wel goed
- Waar bemoeit ze zich mee?

Wat zou jij doen als je Renee was?

- Als je echt van haar houdt, moet je er ook voor gaan
- Met Suzy praten
- Eerst met die broer praten
- Eerder aan de familie vertellen

Wat zou jij doen als je Renee was?

- Met Suzy praten
- Met Suzy en Duuk praten
- Niet meer met hem praten

Werd er over veilig vrijen gepraat?

- Nee, het zou wel goed zijn voor nog jongere kinderen: dan leren ze er wat van

Werd er over veilig vrijen gepraat?

- Nee, het kan goed zijn: het is maar net hoe je het brengt
- Ik denk dat het niet nodig is om je te

- Ze moeten het er niet te veel over hebben, dan wordt het saai en eentonig
- Als het niet te lang is, is het niet storend
- laten weten dat je het veilig moet doen
- Het moet wel gewoon overkomen
- Bijvoorbeeld dat iemand een soa krijgt

Beide groepen zijn intern verdeeld over de vraag of het verhaal realistisch is. De situatie en de reactie van Duuk zouden wel ongeveer zo kunnen voorkomen in het echt, maar de uitvoering is soms minder realistisch en zelfs lachwekkend volgens een respondent uit de oudere groep. Uit de boodschappen die de oudere groep respondenten formuleerde, bleek dat zij nog niet erg gewend waren aan het feit dat lesbische relaties op televisie te zien zijn. Beide groepen vonden Suzy nep en overdreven en hadden weinig vertrouwen in de relatie, voornamelijk door haar houding hierin. Iedereen was het er over eens dat Renee en Suzy zelf zouden moeten bepalen wat zij doen en of ze samen willen zijn. De jongere groep gaf met name aan dat Duuk zich te veel met hen bemoeit, terwijl de oudere groep dit meer begreep en zich van Joyce afvroeg waar zij zich mee bemoeit. Iedereen had zo zijn of haar eigen idee over wat ze zouden doen als in Renees positie stonden: de meerderheid zou met Suzy gaan praten. Over het verwerken van het thema veilig vrijen in deze verhaallijn, waren beide groep gematigd positief. Het zou wel goed zijn als het onderwerp naar voren zou komen, maar het moet wel normaal overkomen en niet te lang duren.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Kinderen die er nog niks van weten, kunnen er van leren of hun mening veranderen
- Het is een soap, het is gespeeld
- Maar dan denk je er toch even wat langer over na

Zou je er iets van kunnen leren?

- Nee, je kijkt toch voor je lol
- Je kunt leren omgaan met de situatie
- Het zou wel een voorbeeld kunnen zijn voor anderen, die er in het echt mee te maken krijgen

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Nu zie je wel wat meer hoe de reacties zijn van anderen op hen

Zou je er iets van kunnen leren?

- Op zich wel, dat je de reacties van anderen ziet
- Het kan in het echt wel heel anders zijn dan op tv
- Je denkt na het kijken niet "wat kan ik hier van leren", je kijkt naar GTST

Net als bij de voorgaande onderzoeksgroepen dachten beide groepen in eerste instantie niet dat ze anders over het onderwerp zouden gaan denken na het zien van deze verhaallijn. Wel dachten ze dat ze -na het zien van het verhaal- er net wat langer na zouden denken en dat zo de reacties van anderen op hen te zien zijn, waardoor de kijker beter inzicht krijgt in het leven van de karakters. Over de vraag of de kijker wat zou kunnen leren van het verhaal, waren de meningen meer verdeeld. Zowel in de jongere groep als in de oudere groep werd opgemerkt dat mensen ter ontspanning kijken naar soaps, dat het gespeeld is en dat ze na het kijken van het ene programma, doorschakelen naar het volgende programma. Toch dachten de respondenten dat het wel een voorbeeld zou kunnen zijn voor mensen die zich een vergelijkbare situatie bevinden, mede doordat de reacties van de buitenwereld op hen te zien zijn.

Verhaallijn 7: Aangeven en respecteren van grenzen binnen een relatie - Costa! (8 minuten)

Samenvatting:

De proppers Tommy en Agneta hebben een geheime relatie. Ze maken afspraken over wat wel en niet mag tijdens hun werk. Tommy vindt aanvankelijk dat zoenen met andere mensen wel mag en dat ook seks in noodgevallen toegestaan moet zijn. Agneta vindt van niet en dat spreken ze dan ook af. Ze wonen samen met andere proppers in een appartement in Salou. Doordat hun huisgenoten ongevraagd condooms 'lenen' uit de potjes naast hun bedden, denken Tommy en Agneta van elkaar dat ze vreemdgaan. Uiteindelijk besluit Tommy de rest van de proppers te vertellen over hun relatie.

Eerste indruk:

Jong	Oud
<ul style="list-style-type: none"> • Heel erg leuk, meer voor de jeugd • Leuke serie • Humor en mooie meisjes • Humor en realiteit door elkaar, dat is leuk • Die stukjes met de condooms zijn leuk 	<ul style="list-style-type: none"> • Veel grappiger • Veel leuker, de manier waarop ze spelen • Ze zijn gekker dan de stijve trutten van ONM • Het onderwerp is herkenbaar • Veel leuke stukjes

Alle respondenten waren direct van mening dat deze verhaallijn uit Costa hen meer aansprak dan de vorige verhaallijn uit Onderweg naar Morgen. Ze vonden het verhaal en de karakters leuker, grappiger en meer herkenbaar.

Inhoudelijk:

Jong	Oud
<p><i>Realistisch?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja • In het echte leven ben je ook niet alleen serieus 	<p><i>Realistisch?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nee, niet zo overdreven • Maar het kan wel gebeuren • Bij die proppers gebeurt dat wel zo
<p><i>De boodschap:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Veilig vrijen • Eerlijk uitkomen voor je relatie 	<p><i>De boodschap:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ga naar Salou en gebruik condooms • Je moet uitgaan van wat je voelt, niet afgaan op de buitenwereld
<p><i>De karakters:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tommy had wel humor • Hij speelde ook wel goed • Agneta speelde ook goed • Ze is wel een beetje streng en geloofde hem eerst niet 	<p><i>De karakters:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tommy is grappig • Leuk accent • Hij acteert goed • Agneta is ook goed • Zij is wel 1 van de minst overtuigende
<p><i>Hun relatie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hun relatie kan nooit goed gaan, door hun werk • Doordat ze het allebei doen, juist wel • In het begin was het niet sterk, maar later wel 	<p><i>Hun relatie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Is niet serieus • In Salou kun je moeilijk een serieuze relatie hebben • Het is niet slim om zo laat pas afspraken te maken

- In een goede relatie vertrouw je elkaar
- Als ze allebei stoppen, kan het wel

Met wie ben je het eens?

- Als je een serieuze relatie hebt, kun je niet met iemand anders naar bed gaan
- Wel als je allebei vindt dat het mag
- Je kunt ook mensen naar de discotheek lokken zonder seks
- Wel goed dat ze regels bedenken

Met wie ben je het eens?

- Met Agneta
- Misschien dat zoenen als proper wel mag, maar naar bed gaan niet

Wat vind je van de condoomdoosjes?

- Handig
- Nu geef je aan dat het wel met condoom moet
- Het is wel goed dat het er in zit: het stoort niet en het is duidelijk
- Het is wel grappig

Wat vind je van de condoomdoosjes?

- Voor daar is het normaal, maar hier niet
- Het is goed dat het in beeld is gebracht
- Ze hadden het er wel heel vaak over, maar wel op een leuke manier, wel grappig

Volgens de jongere groep was het verhaal wel realistisch, mede doordat er meer humor werd gebruikt. De oudere groep had hier aanvankelijk twijfels over, maar dacht dat het mogelijk wel overeenkomt met het leven van proppers in Salou. Geen van allen hadden ze veel vertrouwen in de relatie van Tommy en Agneta. Alleen als ze allebei zouden stoppen met proppen en elkaar vertrouwen, zou de relatie meer kans van slagen hebben. Beide groepen waren van mening dat het goed is om dergelijke regels over wat wel en niet kan binnen een relatie te bedenken, al hadden zij dat pas laat gedaan. De manier waarop condooms in het verhaal zijn verwerkt, was volgens alle respondenten goed en leuk. Niemand vond het storend.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Misschien als je ouder bent en in zo'n situatie zit, nu is het nog te ver weg

Zou je er iets van kunnen leren?

- Nee
- Ja, dat je condooms moet gebruiken

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Nee, niet zo snel
- Misschien wordt je eigen mening versterkt

Zou je er iets van kunnen leren?

- Je mening versterken is altijd goed, vooral voor jonge mensen
- Je kunt hierdoor voorbereid worden op hoe het gaat in Salou
- Dat je kilo's condooms mee moet nemen

Voor de jongere groep lag het onderwerp van de verhaallijn nog te ver van hen af om hier anders over na te denken. Als de kijker er wat van zou kunnen leren, zou dit volgens hen zijn dat je condooms moet gebruiken. Dit gold ook voor de oudere groep, die ook van mening was dat de serie jongeren kan voorbereiden op gebeurtenissen in Salou. Tevens dachten zij dat het zien van dit verhaal er voor zou kunnen zorgen dat mensen worden bevestigd in hun mening en dan met name bij jongeren die geen kortstondige relaties willen en dat zeker weten na het zien van het leven van deze jongeren in Salou.

Verhaallijn 9: Seksuele voorlichting en seksualiteit van verstandelijk gehandicapten - Goede Tijden, Slechte Tijden (7 minuten)

Samenvatting:

Meneer Harmsen verleent onderdak aan de verstandelijk gehandicapten Robin en Annemiek. Zij woonden eerst in een tehuis, waar hij ze weghaalde omdat Annemiek tegen haar wil injecties kreeg toegediend. Hij betrapt ze terwijl ze elkaar zoenen en aan het stoeien zijn. Terwijl hij een onschuldige kinderlijke verliefdheid ziet, waarschuwt Benjamin er voor dat ze misschien meer doen dan alleen zoenen, omdat zij ook seksuele behoeften hebben. Meneer Harmsen probeert Robin en Annemiek seksuele voorlichting te geven door ze over bloemetjes en bijtjes te vertellen. Het komt er onhandig uit en ze begrijpen het helemaal verkeerd. Benjamin raadt aan om het over te laten aan de deskundigen van het tehuis. Als hij vertelt dat de injectie die Annemiek kreeg de prikpil was, ziet meneer Harmsen zijn fout in.

Eerste indruk:

Jong	Oud
<ul style="list-style-type: none">• Leuk• Bijzonder, het gaat nooit over verstandelijk gehandicapten• Grappig om te zien dat zij ook met vrijen bezig zijn• Nu weet je dat zij dat ook doen• De uitleg van Harmsen en dat zij dan de bloemen afknippen was grappig	<ul style="list-style-type: none">• Wat saaier, geen humor• Veel serieuzer• Van die bloemetjes en bijtjes was wel leuk• De uitleg van Harmsen was minder leuk en dat het maar over 1 ding gaat• Het is wel goed dat het over verstandelijk gehandicapten ging, dat komt niet vaak voor• Je krijgt wel discussie over of dit mag of niet

De verhaallijn over verstandelijk gehandicapten werd door de jongere groep meer gewaardeerd dan door de oudere groep. De eerste vond het bijzonder, terwijl de oudere groep het saaier en serieuzer vond. Wel waren beide groepen van mening dat het goed is om verstandelijk gehandicapte karakters in een serie te verwerken, aangezien dat niet vaak op televisie te zien is. Een respondent uit de oudere groep verwees direct naar een ethische discussie die door dit soort verhalen kan ontstaan over de vraag of verstandelijk gehandicapten vrij zouden mogen beslissen over hun eigen lichaam.

Inhoudelijk:

Jong	Oud
<i>Realistisch?</i> <ul style="list-style-type: none">• Ja• Hij probeert het voor hen duidelijk te maken, maar durft het niet gewoon te vertellen	<i>Realistisch?</i> <ul style="list-style-type: none">• Harmsen is wel realistisch, een echte opa
<i>De boodschap:</i> <ul style="list-style-type: none">• Dat ook verstandelijk gehandicapten met elkaar vrijen• Veilig vrijen• Dat je niet zomaar conclusies moet trekken over iets	<i>De boodschap:</i> <ul style="list-style-type: none">• Dat aan de ene kant verstandelijk gehandicapten ook behoeften hebben en aan de andere kant dat het niet kan, om de gevolgen die het kan hebben

De karakters:

- Robin speelt heel goed. Het lijkt of hij echt verstandelijk gehandicapt is
- Annemiek speelt iets minder goed
- Wel goed dat zij in de serie zitten

De voorlichting van Harmsen:

- Hij had het voor hen niet goed uitgelegd
- Het was niet echt duidelijk

De adviezen van Benjamin:

- Goed, ze hebben meer hulp nodig

Met wie ben je het eens?

- Ze hebben allebei gelijk vanuit hun eigen oogpunt

Wat zou jij doen als je Harmsen was?

- Ik zou ze ook bij me willen houden
- Hij had het duidelijker moeten zeggen

De karakters:

- Robin speelt erg goed, zelf zijn blikken lijken echt
- Annemiek speelde iets minder goed, maar ze waren wel overtuigend samen

De voorlichting van Harmsen:

- Ouderwets
- Erg slecht

De adviezen van Benjamin:

- Goed, duidelijk. Hij snapt het

Met wie ben je het eens?

- Met Benjamin

Wat zou jij doen als je Harmsen was?

- Videobanden of boekjes gebruiken
- Voorzichtig uitleggen

Beide groepen dachten dat het verhaal wel realistisch was. Naast de duidelijke boodschap dat verstandelijk gehandicapte jongeren ook seksuele gevoelens hebben, noemde een respondent uit de jongeren groep ook nog de boodschap dat je niet zomaar conclusies moet trekken over iets. Deze respondent bleek door deze opmerking verder te kijken dan het hoofdthema en was hierdoor opvallend. Alle respondenten waren onder de indruk van het acteren van de acteur die Robin speelt. Bij de jongere groep ontstond zelfs twijfel over de vraag of hij echt verstandelijk gehandicapt zou zijn. Opvallend was dat de jongere groep zich meer kon inleven in meneer Harmsen en snapte dat hij het weliswaar niet goed kon uitleggen, maar dat hij het met de beste bedoelingen deed. Waar de oudere groep het unaniem met Benjamin eens was en vond dat ze hulp nodig hadden die meneer Harmsen ze niet kan geven, was de jongere groep ook mening dat meneer Harmsen vanuit zijn eigen oogpunt gelijk had. De oudere groep had concretere voorstellingen van de manier waarop de voorlichting aangepakt zou moeten worden.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Ja, want je denkt er normaal niet over na
- Je kunt het je niet voorstellen, nu wel

Zou je er iets van kunnen leren?

- Dat valt tegen
- Als het in het echt gebeurt, leer je er

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Je wordt wel aan het denken gezet over iets waar je normaal niet aan denkt
- Je hebt er eerst nog geen mening over, maar die kan hierdoor wel een bepaalde kant op gestuurd worden
- Het moet eigenlijk wel van twee kanten belicht worden

Zou je er iets van kunnen leren?

- Ja, dat die mensen ook gevoelens hebben

- meer van
- Als je nu iets ziet over verstandelijk gehandicapten, denk je wel weer aan GTST

Wat is belangrijk in een serie?

- Humor en realiteit
- Als er een boodschap in moet zitten, dan wel met humor
- Niet te veel, dan wordt het een lachertje, het moet wel belangrijk overkomen
- Je onthoudt het beter met humor

Wat is belangrijk in een serie?

- Humor
- Herkenbare dingen, die je zelf ook doet

Alle respondenten dachten direct dat ze door het zien van deze verhaallijn aan het denken waren gezet over een onderwerp waar ze in het dagelijks leven niet bij stil staan. Hierbij werd door een respondent uit de oudere groep wel de kanttekening geplaatst dat bij een dergelijk nieuw onderwerp iemands mening voor een groot deel gestuurd wordt door de informatie die gegeven wordt, dus dat het wel van belang is om een (controversieel) vraagstuk van verschillende kanten te belichten. Het leereffect blijft volgens hen beperkt tot het weten dat verstandelijk gehandicapten ook seksuele gevoelens hebben. Tot slot gaven de respondenten aan dat ze humor, realiteit en herkenbaarheid belangrijk vinden in een televisieserie. Als er een boodschap in moet zitten, dan met humor, want dan wordt het beter onthouden, aldus de jongere groep respondenten.

Entertainment-Education:

Jong

Wat vind je er van als voorlichters en tv-makers zouden samenwerken?

- Dat zou best leuk zijn, maar niet te veel
- Wel goed, maar niet te erg
- Een goede manier, het spreekt je aan en je leert ook nog iets
- Niet zo leuk, het is toch maar bedacht
- Als er maar humor in blijft

Welke thema's zou je hierbij belangrijk vinden?

- Veilig vrijen, homoseksualiteit
- Veilig vrijen enzo
- Veilig vrijen, ziektes en andere mensen, zoals lesbiennes
- Niet veel, gezond eten of zo
- Veilig vrijen

Oud

Wat vind je er van als voorlichters en tv-makers zouden samenwerken?

- Goed, maar het ligt er aan hoe het gebracht wordt
- Het zou wel goed zijn, want veel mensen kijken naar soaps en zo leer je er van
- Dat hoeft niet, je weet zelf ook wat goed of slecht voor je is
- Onnodig, het wordt je al vaak verteld dat drinken, roken etc. slecht voor je is
- Het is wel goed, maar het moet wel aantrekkelijk blijven om te kijken

Welke thema's zou je hierbij belangrijk vinden?

- De thema's die in deze drie lijnen genoemd zijn, zijn goed
- Drink met mate, roken hoeft niet stoer te zijn, gebruik condooms
- Seks, roken, drugs
- Drugs
- Veilig vrijen, gezond eten, informatie over eetproblemen

Over de samenwerking tussen voorlichters en televisiemakers bij televisieseries waren de meningen verdeeld: de meerderheid gaf aan dat het wel goed zou zijn, zolang het beperkt blijft en met humor gebracht wordt. Drie respondenten gaven aan dat het volgens hen niet nodig is, omdat hen al vaak verteld wordt wat wel en niet mag en het toch maar bedacht is. De thema's die de meeste respondenten zouden willen zien terugkomen in de series zijn veilig vrijen en drugs.

Onderzoeksgroep 3: Verhaallijn 12, 8 en 3

Bekeken door:

Jong:

Amsterdam (Noord-Holland)

M, 14, vmbo, Surinaams; kijkt veel soaps
M, 14, vmbo, Marokkaans; kijkt weinig tv
M, 13, vmbo, Nederlands; kijkt veel soaps
V, 13, vmbo, Marokkaans; kijkt veel soaps
V, 13, vmbo, Marokkaans, kijkt veel tv

Oud:

Gouda (Zuid-Holland)

V, 15, havo, Nederlands; kijkt soms tv
V, 14, vwo, Nederlands; kijkt veel tv
V, 16, havo, Nederlands; kijkt veel soaps
V, 16, vwo, Nederlands; kijkt veel tv
V, 16 havo, Nederlands, kijkt veel tv

Verhaallijn 12: De eerste keer, anticonceptie en zwangerschapstests - Onderweg naar Morgen (22 minuten)

Samenvatting:

Ariel logeert bij haar oom JP, die aan haar moeder heeft beloofd dat hij op haar zou passen. In het ziekenhuis waar ze als verpleegster werkt, heeft ze Winston ontmoet, een voormalige zanger met een aandoening aan zijn stembanden. Ze hebben pas kort een relatie als hij zijn huis uit wordt gezet. Ariel wil dat hij bij haar komt logeren, maar JP heeft hier aanvankelijk bezwaar tegen. Aafke legt hem uit dat het tegenwoordig heel normaal is dat jongeren bij elkaar slapen en haalt JP over. Winston wil met Ariel vrijen, maar zij vertelt hem dat ze wil wachten, omdat ze nog maagd is. Even later laat ze zich tijdens een picknick toch door Winston ontmaagden. Ariel twijfelt steeds meer aan haar gevoelens voor Winston en beëindigt de relatie. Als ze niet ongesteld wordt, is ze bang dat ze zwanger is: ze hebben onveilig gevreeën. Ze is bang om een test te doen en durft er niet over te praten. Uiteindelijk ziet haar baas Bettina dat er iets aan de hand is, waarna Ariel haar alles vertelt. Ondanks haar dringende verzoek om het niet verder te vertellen, bespreekt Bettina het met JP. Hij wordt kwaad op haar, omdat ze geen voorbehoedsmiddel heeft gebruikt. Samen doen ze de zwangerschapstest. Als ze niet zwanger blijkt te zijn, belooft ze zich voortaan extra goed te beschermen.

Eerste indruk:

Jong

- Soms saai, soms leuk
- Toen die vrouw gek werd, was het een beetje raar
- Het was wel grappig: Winston was te aardig
- Het was een beetje raar, Winston zag er uit alsof hij homoseksueel is
- Het was leuk toen ze niet zwanger was
- Het stuk van de picknick was niet leuk
- Het was geen leuke aflevering

Oud

- Wel een goed onderwerp
- Wel een beetje standaard
- Het is misschien wel herkenbaar en een goed voorbeeld voor jongeren
- Het is wel leuk om te zien hoe ze met elkaar om gaan
- Het was een beetje overdreven en nep
- Wel goed dat Ariel niet zo dun is
- Er had iets ergs moeten gebeuren

Tijdens het kijken naar deze verhaallijn, werden de twee meisjes uit de jongere groep erg onrustig. Op momenten dat Winston en Ariel elkaar aanraakten of dreigden te gaan zoenen, draaiden zij zich om op hun stoel en hielden zij een hand voor hun ogen. Ze vertelden na afloop dat zij thuis altijd op de teletekstknop van hun televisie drukten, omdat zij dit niet wilden zien. Hierbij maakte het niet uit of het ging om een heteroseksuele of homoseksuele relatie.

De meningen over deze verhaallijn uit Onderweg naar Morgen waren verdeeld: het was wel een goed onderwerp volgens de oudere groep, maar tegelijkertijd ook een beetje standaard. Zij vonden het ook een beetje overdreven en nep en er ontbrak een ernstige gebeurtenis, waardoor het verhaal meer indruk maakt. Volgens de jongere groep zaten er wel enkele leuke momenten in, maar waren er ook zaken die ze raar, saai en niet leuk vonden. De oudere groep vond het goed dat Ariel niet zo dun is, wat volgens hen een uitzondering is in dit soort series.

Inhoudelijk:

Jong

Realistisch?

- Wat betekent 'realistisch'?
- Ja, het kan wel
- Nee, want de jongen zou haar allang geslagen hebben, want zij heeft tegen hem gelogen
- Hij hoort heel agressief te zijn

De boodschap:

- Dat je beter een test kan doen
- Dat je altijd moet luisteren naar degene die voor je zorgt en bij wie je vaak bent
- Je kan het beter veilig doen

De karakters:

- Ariel was wel goed, maar een beetje raar
- Ze wou het zelf en werd boos op een ander
- Raar dat ze eerst niet wil en dan wel
- Ze speelde onzeker
- Winston speelt wel goed
- Hij heeft goed gereageerd toen ze het uitmaakte

Wat vind je er van dat ze wil wachten en het dan toch doet?

- Ze kent hem pas kort, dat is niet goed
- Het is goed dat ze wil wachten en dat hij dat accepteert

Opmerkingen van JP en Bettina:

- JP was goed, maar een beetje streng

Oud

Realistisch?

- De houding van JP was wel realistisch
- In het echt gaat het niet zo makkelijk allemaal
- Raar dat ze aan haar baas vertelt dat ze zwanger is

De boodschap:

- Dat je veilig moet vrijen
- Het had spannender moeten zijn om de boodschap echt over te laten komen

De karakters:

- Van Ariel is het goed dat ze niet zo dun is
- Winston acteert slecht en is veel te lief
- Hij had stoerder moeten zijn
- Normale jongens gedragen zich niet zoals Winston
- Als zij echt zo sterk is, was ze niet met hem naar bed geweest

Wat vind je er van dat ze wil wachten en het dan toch doet?

- Dat moet iedereen zelf weten
- Als zij er zo over denkt, moet ze dat wel duidelijk maken
- Het was wel heel voorspelbaar
- Ze kende hem toch nog niet zo lang
- Eerst wees ze hem af en toen deed ze het toch, dat was slecht
- Misschien deed ze het uit medelijden
- Misschien schaamde ze zich ervoor dat ze nog maagd was
- Als ze echt dronken was, was het logischer, maar dat was nu niet zo

Opmerkingen van JP en Bettina:

- JP reageerde wel realistisch

- Het was wel goed dat hij op haar lette voor haar moeder
- Het was slecht dat Bettina geen medelijden had
- Ze moest haar niet verraden
- Het was goed dat zij het had verteld
- JP was bij de laatste scène overdreven

Op de vraag of de verhaallijn realistisch is, antwoordden –na uitleg over de betekenis van realistisch- twee respondenten uit de jongere groep dat Winston agressiever had moeten zijn en haar zou moeten hebben geslagen. De oudere groep was van mening dat de gebeurtenissen in de verhaallijn te gemakkelijk verliepen. De jongere groep respondenten wist meerdere boodschappen uit de verhaallijn te halen, waarbij “dat je altijd moet luisteren naar degene die voor je zorgt en bij wie je vaak bent” de opmerkelijkste was. Dit werd opgemerkt door een Marokkaanse respondent: mogelijk kan haar culturele achtergrond hierbij van invloed zijn. De meningen over de acteurs waren verdeeld: de oudere groep vond de acteur die Winston speelt, slecht acteren en de jongere groep vond hem wel goed, maar juist Ariel raar. Er was bij beide groepen onduidelijkheid over waarom Ariel in tweede instantie toch besloot om met Winston naar bed te gaan. Haar aanvankelijke besluit om te wachten, werd door alle respondenten gerespecteerd. De houding van JP werd door iedereen wel gewaardeerd, al werd het soms een beetje streng bevonden. In de jongere groep ontstond er discussie over de vraag of Bettina aan JP had mogen vertellen wat Ariel haar in vertrouwen had verteld. Enkele jongens vonden van niet, de meisjes dachten daar anders over en waren van mening dat het juist goed was.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Misschien wel over de eerste keer
- Wel, gewoon eerst elkaar leren kennen
- Ik zou het nooit doen

Zou je er iets van kunnen leren?

- Nee, het is maar een soap
- Hoe je een relatie moet beginnen
- Dat je ook aids kan krijgen
- Je kunt wel iets leren als het over iets belangrijks gaat, zoals hoe je om moet gaan met mensen

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Dat je het veilig moet doen, maar dat leer je ook op school
- Het is te makkelijk gegaan daarvoor
- Je ziet het zo vaak op tv dat je het weer bent vergeten als je zapt

Zou je er iets van kunnen leren?

- Dat je veilig moet vrijen
- Voor je mening uitkomen
- Niet in deze uitvoering

De meeste respondenten dachten niet dat ze anders zouden denken over de eerste keer en veilig vrijen na het zien van deze verhaallijn. Volgens de oudere groep had het verhaal spannender moeten zijn en had er bijvoorbeeld iets ergs moeten gebeuren met één van de karakters om indruk te maken, zodat de kijker het onthoudt. Volgens de jongere groep zou je van de verhaallijn kunnen leren dat je ook aids kan krijgen, omdat JP daar voor waarschuwt, en zou je kunnen leren hoe je een relatie moet beginnen. Een andere respondent uit dezelfde groep gaf aan dat je wel iets zou kunnen leren van soaps als het om belangrijke zaken gaat, zoals de omgang met mensen. Veilig vrijen en seksuele relaties stonden te ver van haar af om belangrijk te zijn. Volgens de

oudere groep zou je er alleen wat van kunnen leren als de uitvoering van de verhaallijn anders zou zijn geweest met betere acteurs en spannendere gebeurtenissen.

Verhaallijn 8: Homoseksualiteit - Costa! (3 minuten)

Samenvatting:

Benno is met vrienden op vakantie in Salou. In de discotheek Costa botst hij tegen Agneta aan, waarna ze aan de praat raken. Zij ziet meteen dat hij homoseksueel is. Hij durft dit nog niet aan zijn vrienden te vertellen, die intussen denken dat hij 'beet heeft' en Agneta aan het versieren is. Als hij het tenslotte toch aan hen vertelt (in de discotheek), vinden ze het lullig voor hem, maar voelt hij zich opgelucht.

Eerste indruk:

Jong

- Eigenlijk alles was goed
- Niet leuk dat het maar die minuten duurde
- Het was wel goed dat hij eerlijk is over zichzelf

Oud

- Wel goed, wel een beetje voorspelbaar
- De sfeer en de omgeving zijn leuk
- De acteurs zijn bekend, dat is leuk
- Dat gebaar van die jongens was wel grof

Deze korte verhaallijn werd door alle respondenten goed gewaardeerd. Met name de sfeer, de omgeving en de acteurs werden door de oudere groep genoemd.

Inhoudelijk:

Jong

Realistisch?

- Ja, je kunt een drankje over iemand heen gooien

Oud

Realistisch?

- Ik zou het op een andere plek vertellen
- Het zou kunnen, maar is niet voor de hand liggend
- Je ziet wel goed het verschil in reacties tussen jongens en meisjes
- Het is wel realistisch

De boodschap:

- Eerlijk zijn over jezelf
- Je voelt je beter als je het aan iemand vertelt die je vertrouwt

De boodschap:

- Dat je eerlijk moet zijn

De karakters:

- Benno is een beetje raar met een dik hoofd
- Wel goed dat hij op tv durft te zeggen dat hij homo is
- Agneta is altijd leuk
- Zij vindt hem leuk, omdat zij zich veilig voelt bij hem, omdat hij toch homo is

De karakters:

- Benno deed het wel goed
- Gewoon een leuke jongen
- In Costa zijn ze allemaal mooi en dun
- Agneta past goed in de serie, jong

Vind je het goed dat hij het zijn vrienden heeft verteld?

- Ja
- Ja en nee: die vrienden voelen zich dan niet meer veilig bij hem

Vind je het goed dat hij het zijn vrienden heeft verteld?

- Ja, het is wel knap van hem, dat hij het durft op vakantie

Opmerkingen van vrienden:

- Raar
- Slecht
- Nu voelt hij zich verdrietig

Opmerkingen van vrienden:

- Raar, alsof je ziek bent of zo
- Stom
- Dat is typisch voor jongens: meisjes zouden dat niet doen

Bij de vraag of de verhaallijn realistisch is, kwam de jongere groep niet verder dan een discussie over wat er gebeurt als je een drankje over iemand heen gooit. Hierbij leek de essentie van het verhaal hen ontgaan te zijn, ondanks dat bij de eerste indruk wel door iemand werd gezegd dat het goed is dat hij eerlijk is over zichzelf. Behalve de locatie die Benno koos om zijn vrienden het nieuws te vertellen, vond de oudere groep het verhaal wel realistisch. Zij noemden hierbij dat het verschil tussen jongens en meisjes goed te zien is in de manier waarop ze op Benno reageren. De oudere groep vond Benno een leuke jongen, waaraan niet goed te zien was dat hij homoseksueel is. De jongere groep vond hem juist een beetje raar. Een respondent uit de jongere groep merkte op dat het knap is dat de acteur op televisie durft te zeggen dat hij homo is, omdat mensen dat dan in het echt ook over hem zouden denken. Hieruit bleek dat het voor haar heel erg zou zijn als mensen dat over je zouden denken. De respondenten uit de oudere groep merkten op dat de acteurs in Costa altijd slank en aantrekkelijk zijn en dat dit niet representatief is voor het dagelijks leven. De meeste respondenten vonden het goed dat hij het aan zijn vrienden heeft verteld, maar een respondent uit de jongere groep dacht dat zijn vrienden zich nu niet meer prettig zouden voelen in zijn buurt. Allemaal waren ze het er ook over eens dat de opmerkingen van zijn vrienden raar waren. "Je gaat toch niet zo op je vriend reageren", zei een respondent uit de jongere groep. Als het hemzelf zou overkomen, zou hij alleen nog telefonisch contact hebben met die vriend, uit angst dat hij verliefd op hem zou worden. Volgens de meisjes uit de oudere groep was deze reactie van zijn vrienden typisch iets voor jongens. Helaas waren er bij deze groep geen jongens aanwezig om hier op te reageren.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Nee, want homo's zijn ook mensen
- Ja, dat ze ook mensen zijn en recht hebben op een vriend
- Nee, er zijn heel weinig homo's, het is niet normaal om homo te zijn

Zou je er iets van kunnen leren?

- Dat je respect voor elkaar hebt
- Je leert niks, maar je wordt wel een beetje bang. Jongens die het nog niet gezegd hebben, kunnen bang worden dat hun vrienden ook zo reageren

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Nee, misschien als er iets heftigers zou gebeuren
- Als je het vaker op tv ziet, wordt het misschien wel normaler

Zou je er iets van kunnen leren?

- Alleen als je er nog geen duidelijke mening over hebt
- Het zijn vaak dezelfde onderwerpen in dat soort series, het is wel goed dat ze dat in series stoppen

De meeste respondenten dachten niet dat deze verhaallijn zou brengen in de manier waarop ze over homoseksualiteit denken. Volgens een respondent uit de jongere groep zouden mensen zich kunnen beseffen dat homoseksuele mannen ook mensen zijn en recht hebben op een vriend. Een andere jongen uit dezelfde groep bracht hier tegenin dat het niet normaal is om homoseksueel te zijn, omdat er ook maar heel weinig homoseksuele mannen zijn. Volgens de jongere groep zou de reactie van de vrienden van Benno andere jongens kunnen afschrikken om uit te komen voor hun

homoseksualiteit. De oudere groep dacht, net als bij de vorige verhaallijn, dat het verhaal meer indruk zou maken als er iets ernstigs gebeurt met Benno. Wel zou het kunnen dat onderwerpen normaler worden en makkelijker bespreekbaar zijn als ze vaker op televisie te zien zijn. Homoseksualiteit is volgens hen echter al zo vaak op televisie geweest dat je mening alleen nog beïnvloed zou kunnen worden als je er nog geen duidelijke mening over hebt.

Verhaallijn 3: Vreemdgaan in een lesbische relatie en de voltrekking van een lesbisch huwelijk - Costa! (14 minuten)

Samenvatting:

Frida en Angela gaan trouwen en zijn druk bezig met de voorbereidingen. Voor Frida is het haar eerste relatie met een vrouw, waardoor haar vrienden Tommy en Björn zich afvragen hoe zij zeker weet dat Angela de ware is. Dan komt Eva in beeld, tot wie Frida zich aangetrokken voelt. Eva zoent haar, waardoor Frida in verwarring wordt gebracht. Haar broer Bart geeft haar het advies om naar haar hart te luisteren. Angela komt Eva tegen op straat en zij blijken oude geliefden te zijn: Eva probeert nu Angela weer terug te winnen door Frida te verleiden. Op Eva's hotelkamer komt Frida binnen om Eva te vertellen dat ze voor Angela kiest, als Angela verschijnt om Eva te confronteren. Frida slaat Eva neer en Angela en zij leggen de ruzie bij. Aan het eind treden ze dan eindelijk in het huwelijk.

Eerste indruk:

Jong

- Wel leuk, maar sommige stukken zijn niet geschikt voor kinderen
- Ik vond het vet
- Ik vind het alleen maar leuk

Oud

- Wel leuk, het verhaal is een beetje apart en minder standaard
- Het is wat sneller, met meer humor
- De bruiloft is grappig
- Leuk om naar te kijken

Deze verhaallijn haalde bij beide groepen de meeste waardering. De twee meisjes uit de jongere groep waren de enige twee die problemen hadden met het feit dat er gezoend werd door Eva en Frida en Frida en Angela. Dit wilden zij, zelfs bij de bruiloft, niet zien. Volgens hen waren dergelijke fragmenten dan ook niet geschikt voor kinderen.

Inhoudelijk:

Jong

Realistisch?

- Ja
- Je kan een klap ontvangen
- De priester is minder geloofwaardig
- In Amerika heb je dat ook.

Oud

Realistisch?

- Het is niet echt realistisch, maar wel realistisch gespeeld, wel overtuigend
- Je wordt er wel vrolijk van als zij vrolijk zijn
- Dat verleiden zou iedereen kunnen overkomen
- Wel raar dat ze niet echt jaloers waren

De boodschap:

- Dat lesbisch zijn niet uitmaakt
- Wel goed dat ze het eerlijk heeft gezegd

De boodschap:

- Als je echt iets wil, moet je er wel voor gaan

- Dat je niet vreemd moet gaan als je van plan bent om te gaan trouwen

De karakters:

- Frida is mooi en ze houdt het spannend
- Angela is ook mooi
- Haar reactie is wel goed, maar wel een beetje streng
- Eva is gewoon een trut

De karakters:

- Frida deed het goed en leuk
- Het is leuk als er bekende actrices in zitten
- Angela speelde ook goed, maar het boos worden was niet overtuigend
- Het was een leuk stel om te zien
- Eva was ook leuk, maar wel vreemd dat ze wegging uit haar eigen kamer

Wat zou jij doen als je Angela was?

- Frida slaan
- Rustig over praten
- Boos worden
- Het uitmaken, behalve als blijkt dat die ander haar versierd heeft en niet andersom

Wat zou jij doen als je Angela was?

- Eerst heel boos worden, maar ik weet niet of ik iemand meteen zou dumpen
- Het vertrouwen is wel weg
- Het is wel goed dat ze eerlijk was

Adviezen van Bart:

- Hij was wel streng over die ring
- Een broer hoort zijn zus ook te adviseren, dat is goed

Adviezen van Bart:

- Het was niet duidelijk wat het advies precies was
- Er is ook niet veel ander advies dat je kunt geven in dit geval
- Wel goed dat je het niet meteen moet opgeven als het 1 keer tegen zit

Was het ware liefde?

- Ja, want ze vergeven elkaar toch
- Ik geloof het niet omdat het een soap is
- Katja is mooi, dus ze kan een man krijgen

Was het ware liefde?

- Ja
- Het is wel duidelijk dat ze elkaar leuk vinden

Ook bij deze verhaallijn leek de essentie van het verhaal aan de jongere groep te zijn ontgaan toen zij opmerkten dat het verhaal wel realistisch was omdat je in het echt ook geslagen kan worden. De oudere groep gaf aan dat de gebeurtenissen in het echt niet snel voor zullen komen, maar dat het wel realistisch gespeeld is en overtuigend overkomt. De respondenten in deze groep vonden het wel vreemd dat Angela niet echt jaloers werd door de kus met Eva. De jongere groep respondenten dacht bij de boodschap van het verhaal in eerste instantie direct aan het feit dat het om een lesbische relatie ging. Voor de andere groep speelde dit geen rol. Alle respondenten waren enthousiast over de karakters en de actrices. Vooral bij de jongens in de jongere groep lagen Frida en Angela erg in de smaak. De meisjes uit deze groep kenden geen genade voor Frida: zij zouden haar hebben geslagen, omdat ze is vreemdgegaan. De overige respondenten zouden wel boos worden, maar afhankelijk van de situatie zou de relatie nog wel kans hebben. Over het advies van Bart was iedereen het wel eens: het is wel goed dat je de relatie niet meteen opgeeft. Volgens een respondent uit de jongere groep hoort een broer zijn zus ook te adviseren. Eén van de meest opmerkelijke opmerkingen van de jongste groep respondenten werd gemaakt naar aanleiding van de vraag of het ware liefde is tussen Frida en Angela: mensen geloven

niet dat Frida lesbisch is, want “ze kan een man krijgen, dat kan je aan haar zien. Ja toch? Ze is mooi en dan kan ze een man krijgen.”

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Nee, “een lesbi blijft een lesbi en een mens blijft een mens”

Zou je er iets van kunnen leren?

- Dat je beter op je vriend of vriendin moet letten
- Altijd de waarheid spreken

Wat is belangrijk in een serie?

- Het moet wel spannend blijven
- Lekkeres meisjes

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Nee, het ging ook meer om een stel dan om een lesbische relatie

Zou je er iets van kunnen leren?

- Nee, je kijkt het om te ontspannen
- Er gebeurden ook geen nieuwe dingen, misschien in een andere situatie
- Het blijft wel achter in je hoofd hangen
- Het wordt normaler als je het vaker op tv ziet, je leert wel omgaan met bepaalde dingen

Zouden de karakters een voorbeeldfunctie kunnen hebben?

- Het zijn allemaal leuke vlotte mensen, dat spreekt wel aan
- Ja, wel in Costa, niet in GTST
- Daar ook wel, behalve Harmsen

Geen van de respondenten dacht dat het zien van deze verhaallijn zou leiden tot een verandering in hoe ze denken over lesbische relaties. Volgens de oudere groep had het ook over een heteroseksuele relatie kunnen gaan: de nadruk lag niet op het feit dat het een lesbische relatie is. Zij dachten niet dat de kijker er wat van zou kunnen leren, het zou hooguit normaler kunnen worden als je het onderwerp vaker op televisie ziet. Nadat je het hebt gezien, blijft het wel in je hoofd hangen, dacht één van de respondenten. De jongere groep dacht dat je zou kunnen leren om beter op je partner te letten en om altijd de waarheid te spreken. Zij vonden het belangrijk dat een serie spannend blijft om naar te kijken en dat er lekkere meisjes in spelen. De oudere groep dacht dat de karakters uit Costa wel een voorbeeldfunctie zouden kunnen hebben, omdat het leuke vlotte mensen zijn. Dit gold niet voor karakters als Meneer Harmsen uit Goede tijden, slechte tijden, dus hierbij is het belangrijk om aansprekende karakters te gebruiken.

Entertainment-Education:

Jong

Wat vind je er van als voorlichters en tv-makers zouden samenwerken?

- Ja, ik zou het misschien leuk vinden
- Ja
- Zou wel leuk zijn
- Wel leuk, maar niet dat ik het altijd zo volgen
- Goed, dan valt er wat te zien

Oud

Wat vind je er van als voorlichters en tv-makers zouden samenwerken?

- Goed, want onbewust leer je toch iets
- Goed, maar het moet wel op een leuke, aparte manier, anders blijft het niet hangen
- Goed, maar niet te belerend, dan wordt het minder leuk om te zien
- Goed, omdat veel mensen ongezonder

- leven, misschien dat ze dan wat leren
- Goed idee, maar dan niet bij een soap, liever iets met bekende Nederlanders

Welke thema's zou je hierbij belangrijk vinden?

- Milieu
- Lichaam
- Ik zou het niet weten, ... milieu
- Hoe je lichaam in elkaar zit
- Gezondheid

Welke thema's zou je hierbij belangrijk vinden?

- Omgang met mensen, racisme, seksualiteit
- Geslachtsziekten, kanker, veelvoorkomende ziekten
- Roken en drinken
- Roken en alcohol
- Geslachtsziekten

Iedereen was van mening dat het goed zou zijn als voorlichters en televisiemakers met elkaar zouden samenwerken. Hierbij werd door de oudere groep een aantal voorwaarden gesteld, zoals dat het onderwerp op een leuke, aparte manier gepresenteerd moet worden en dat het niet te belerend gebracht moet worden. Volgens één respondent zou hiervoor geen soap gebruikt moeten worden, maar liever een programma met bekende Nederlanders. Twee van de respondenten uit de oudere groep dachten dat er (onbewust) toch iets van televisie geleerd zou kunnen worden op deze manier.

Onderzoeksgroep 4: Verhaallijn 4, 5 en 11

Bekeken door:

Jong:

Eindhoven (Noord-Brabant)

V, 14, vmbo, Nederlands; kijkt veel soaps
M, 14, vmbo, Nederlands; kijkt soms soaps
M, 13, vmbo, Nederlands; kijkt weinig tv
M, 13, vmbo, Nederlands; kijkt weinig tv
M, 13, vmbo, Nederlands, kijkt soms soaps

Oud:

Meisje, 16, havo, Nederlands; kijkt veel soaps
Meisje, 16, havo, Nederlands; kijkt veel soaps
Jongen, 16, havo, Nederlands; kijkt soms soaps
Jongen, 16, havo, Nederlands; kijkt soms soaps
Jongen, 16, havo, Nederlands, kijkt veel soaps.

Verhaallijn 4: Transseksualiteit - Costa! (17 minuten)

Samenvatting:

Tommy en Agneta zijn allebei proppers bij een discotheek in Salou. Stiekem zijn ze verliefd op elkaar, maar durven niet uit te komen voor hun gevoelens, omdat onder de proppers de 'Gouden regel' heerst dat proppen en een relatie niet samen gaan. Ze worden uitgelachen door proppers van een andere discotheek, omdat het ze niet meer goed lukt om andere jongens en meisjes te verleiden. In een poging om dit te weerleggen, gaan ze op zoek naar mensen om te verleiden. Tommy's oog valt hierbij op Lisa, die later bekent dat ze vroeger een man was. Ze heeft het als vrouw nog nooit met een man gedaan. Als het bijna zover is, geeft Tommy aan dat ze haar eerste keer beter kan beleven met iemand die echt verliefd op haar is: hij is met zijn hoofd bij iemand anders. Tommy en Agneta bespreken dit met elkaar en zoenen voor het eerst.

Eerste indruk:

Jong

- Eenzijdig, het gaat altijd over hetzelfde
- Niet geweldig
- Het gaat te lang over 1 onderwerp
- De sfeer is wel leuk
- Dat ze die pot niet open kregen en met die smurfen was wel leuk

Oud

- Romantisch einde
- Voorspelbaar en cliché

Beide groepen vonden de verhaallijn voorspelbaar en eenzijdig. Ze waren er over het algemeen niet erg enthousiast over. De grapjes en de algemene sfeer van de serie werden door de jongere groep wel gewaardeerd. Bij de oudere groep werd opgemerkt dat het einde romantisch is. Zij waren blij dat Tommy en Agneta eindelijk bij elkaar komen.

Inhoudelijk:

Geen van de jongeren vond het verhaal echt realistisch. Alleen in de oudere groep dacht iemand dat zoiets in Salou misschien mogelijk is. Vrijwel alle jongeren dachten in het echt wel te kunnen zien wanneer iemand transseksueel is (ook bij homoseksualiteit). Op één jongere na, die vond dat er geen boodschap in zat, waren de groepen het eens dat de boodschap is dat je niet om de liefde heen moet draaien en niet moet afgaan op wat anderen zeggen.

Jong

Realistisch?

- Nee, niet echt
- Het zou kunnen dat hij een relatie krijgt met een transseksueel, maar ik geloof er niet in
- Meestal zie je het ook wel als iemand transseksueel is

De boodschap:

- Er is geen boodschap
- Niet om de liefde heen draaien
- Dat je voor je mening op moet komen en niet moet liegen voor anderen

De karakters:

- Tommy is een beetje dom
- Hij is meestal de grappigste
- Hij is leuk, maar zet zichzelf voor schut
- Agneta is saai
- Over Lisa is niet echt wat te zeggen
- Volgens mij was het een echte vrouw
- Wel knap dat ze het durft toe te geven tegen Tommy

Wat zou jij doen als je Tommy was?

- Hard wegrennen
- Niet met haar naar bed gaan
- Eerst leren kennen

Veilig vrijen:

- Het zou wel slim zijn
- In andere afleveringen komt dat wel meer voor
- Dat zou goed zijn, want er kan veel misgaan als je het niet veilig doet

Adviezen/opmerkingen van Björn:

- Wel goed, hij deed niet raar
- Gewoon normaal
- Wel geinig

Oud

Realistisch?

- Nee
- Misschien in Salou

De boodschap:

- Als je elkaar leuk vindt moet je het toegeven, anders ontstaan er problemen
- Niet afgaan op wat andere mensen vinden

De karakters:

- Tommy is een patser
- Tommy is een echte macho met visserslatijn
- Agneta is knap
- Agneta is recht door zee, dat is positief
- Lisa is iets te eerlijk, ze had beter kunnen wachten

Wat zou jij doen als je Tommy was?

- Zeggen dat ik even weg moet
- Praten en misschien vrienden worden, maar geen relatie beginnen

Veilig vrijen:

- Het zit er niet in, zou met humor moeten gebeuren
- Vaak is er een condoompot te zien, dat is goed en grappig
- Ze zouden de pot kunnen laten zien en misschien omgooien per ongeluk
- Zo'n pot is beter dan wanneer er vier condooms liggen: dan valt het op als er één weg is

Adviezen/opmerkingen van Björn:

- Hij zegt het alleen maar om de reputatie van de proppers: zelf zou hij iets anders doen.
- Hij kan beter zeggen wat hij zelf wel zou doen in zijn geval

Maakt het uit of iemand transseksueel is?

- Ja
- Ja, ik heb liever een normaal iemand
- Ik zou er niks mee willen
- Dan ben je toch niet gewoon als je dat doet
- Dat moeten ze zelf weten

Wat zou je zelf doen als een vriend je dat vertelt?

- Hard lachen
- Meestal kun je het wel zien of iemand transseksueel is
- Het maakt wel uit of het voor één avondje is of als je langzaam verliefd wordt

Over Tommy had iedereen een sterke en duidelijke mening, of het nu 'macho' was of 'dom'. Bij deze vraag begonnen veel jongeren ook te lachen, terwijl de reacties bij Agneta beperkt bleven tot 'knap' en 'saai'. Over Lisa werden andersoortige opmerkingen gemaakt, die meer inhaakten op haar acties: de ene groep vond het knap dat ze het vertelde, volgens de andere groep was ze te eerlijk en had ze beter kunnen wachten. Geen van de jongeren leek echt overtuigd van het feit dat zij echt een transseksuele vrouw was.

Voor de jongens in beide groepen zouden, als het hen overkwam, weglomen (de één hard, de ander gewoon). De meisjes en een wat mildere jongen zouden kijken of ze gewone vrienden kunnen worden, maar een romantische relatie zit er niet meer in. Dat bleek ook later, bij de vraag of het uitmaakt of iemand transseksueel is. De jongere groep maakte duidelijk dat zij nooit zouden overwegen om een relatie te beginnen met een transseksueel. Volgens één jongen ben je niet normaal als je zoiets doet. Voor de oudere groep is het een belangrijk verschil of het een 'one night stand' is, of als je langzaam verliefd wordt. Voor het laatste zou men eventueel nog wel begrip kunnen opbrengen.

Beide groepen was het opgevallen dat hier niets met het thema veilig vrijen gedaan wordt, terwijl in andere afleveringen van Costa het wel naar voren komt. De oudere groep begon spontaan over de condoompot te vertellen en als zij de schrijvers waren, zouden ze deze in beeld hebben gebracht, door deze bijvoorbeeld door iemand om te laten gooien. Iedereen vond het goed dat het onderwerp naar voren wordt gebracht. De condoompot zorgt ervoor dat het niet opvalt als iemand een condoom heeft gebruikt, aldus een jongen uit de oudere groep.

Terwijl de jongere groep positief was over de adviezen van Björn naar Tommy, had de oudere groep het idee dat hij niet oprecht was. Hij zou er alleen maar voor willen zorgen dat Tommy wel met haar naar bed gaat en zo de reputatie van de proppers veilig stelt.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Je hebt niet echt iets gezien of gehoord of zo

Zou je er iets van kunnen leren?

- Het zou misschien kunnen, maar is niet veel in voor gekomen

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Misschien als iemand zelf zoiets heeft meegemaakt of in zo'n situatie zit

Zou je er iets van kunnen leren?

- Het zet je wel aan het denken over wat je zelf zou doen
- Wel goed dat transseksuelen ook een keer in beeld komen

In de verhaallijn kwam volgens de respondenten te weinig informatie naar voren om de kijker anders te laten denken over het onderwerp. Wel zou het je volgens de oudere groep aan het denken kunnen zetten over het onderwerp en zou je er misschien wat

aan kunnen hebben als je zelf in die situatie zit. Door een jongen uit de oudere groep werd opgemerkt dat het goed is dat transseksuelen ook een keer in beeld komen.

Verhaallijn 5: De eerste keer; hoe lang moet je wachten, wat is speciaal? Is vreemdgaan toegestaan in een relatie? - Costa! (4 minuten)

Samenvatting:

Tommy en Agneta hebben net aan elkaar toegegeven dat ze elkaar leuk vinden. Ze willen hun relatie geheim houden voor de andere proppers, omdat zij van mening zijn dat proppen niet samen gaat met een relatie. Ze willen voor het eerst met elkaar naar bed, maar worden daarbij gestoord. Ze hebben vervolgens een discussie over het hebben van een relatie en de vraag of vreemdgaan toegestaan is.

Eerste indruk:

Jong

- Kort
- Er zaten wel grappige stukjes in
- Met dat patatje, de baby en de krant, dat was wel leuk

Oud

- Kort
- Een beetje raar dat Tommy zich dan weer gevoelig en dan weer als een eikel gedraagt
- Stom dat ze zo om het onderwerp heen draaien: ze weten al de hele tijd dat het om vreemdgaan gaat en dan hebben ze het over een broodje kaas. Dat kun je niet vergelijken
- Dan snap je het tenminste

Het meest kenmerkende van deze verhaallijn was volgens alle respondenten dat deze zo kort is. Waar de jongere groep de grapjes en woordspelingen van Tommy wel waardeerde, ergerden de oudere jongeren (hoofdzakelijk de meisjes) zich hieraan. Zij vonden dat er teveel omheen werd gedraaid, terwijl het allang duidelijk was waar het om ging. Aangezien de jongere groep voornamelijk uit jongens bestond, zou dit een verschil tussen jongens en meisjes kunnen zijn. Een jongen uit de oudere groep vond het vreemd dat Tommy zich steeds anders opstelde tegenover Agneta.

Inhoudelijk:

Jong

Realistisch?

- Ja

De boodschap:

- Dat je het beste niet vreemd kan gaan
- Als het goed gaat, gewoon verder gaan
- Als je relatie niet goed is, kun je beter iemand zoeken die je wel leuk vindt

De karakters:

- Tommy was wel grappig en kwam meer voor zijn mening uit
- Agneta ging er meer voor

Oud

Realistisch?

- Ja
- Agneta reageert raar op Tommy

De boodschap:

- Zij wil gewoon weten wat hij nou echt wil
- Je kunt geen relatie hebben als je niet 100% voor die ene gaat
- Hij moet kiezen voor haar of zijn werk

De karakters:

- Zie vorige verhaallijn
- Agneta is wel toe aan een vaste relatie, Tommy niet

Met wie ben je het eens?

- Met Agneta, niet vreemdgaan als je een goede relatie hebt

Met wie ben je het eens?

- Met Agneta
- Je kunt niet van een meisje houden en dan vervolgens met een ander naar bed gaan
- Zolang ik het niet weet, maakt het mij niet uit, ik denk niet dat je in je jeugd superverliefd kunt worden

Veilig vrijen:

- Het maakt niet echt uit of ze het hier over veilig vrijen hebben
- Je kunt er van leren, maar daarom kijken mensen er niet naar
- Als je iets wilt leren, kun je beter in de encyclopedie kijken

Veilig vrijen:

- N.v.t.

In tegenstelling tot de vorige lijn, vonden de jongeren deze lijn wel realistisch. Alleen de reactie van Agneta werd door de meisjes uit de oudere groep raar gevonden. Door de jongeren werden zes verschillende boodschappen genoemd. Een jongere uit de oudere groep was de enige die vond dat hij moest kiezen tussen haar en zijn werk. Beide groepen dachten dat Agneta meer toe was aan een vaste relatie dan Tommy. De jongeren waren het bijna allemaal met haar eens dat je niet vreemd mag gaan in een relatie. In de oudere groep leverde dit een hevige discussie op, omdat hier één jongen bij zat die het meer eens was met Tommy en vond dat je vooral lol moet hebben tijdens je jeugd. Het fragment was te kort en het zou vreemd zijn als het onderwerp veilig vrijen hier naar voren zou komen, aldus de respondenten.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Nee

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Ja, anders hadden we er niet zo over gepraat
- Ik zou er thuis niet zo over praten, maar wel met vriendinnen
- Praten over hoe je het zelf zou doen

Zou je er iets van kunnen leren?

- Ja, dat je niet vreemd moet gaan als je een goede relatie hebt

Zou je er iets van kunnen leren?

- Iedereen heeft zo zijn eigen mening er over en die verandert niet door zo'n klein stukje serie

Bij de laatste vragen waren de groepen het niet met elkaar eens: volgens de jongere groep zou de kijker niet anders gaan denken na het zien van de serie, terwijl deze verhaallijn volgens de oudere groep stof voor discussie is en kan zijn. De jongere groep gaf aan dat je zou kunnen leren dat je niet vreemd moet gaan in een goede relatie, terwijl de oudere groep juist dacht dat het stukje te kort was om er iets van te leren en je mening niet zal veranderen na het zien van de verhaallijn.

Verhaallijn 11: Zoenen met een jongen in een lesbische relatie - Goede Tijden, Slechte Tijden (17 minuten)

Samenvatting:

Charlie en Isabella hebben sinds kort een liefdesrelatie. Als ze met hun vriendin Yasmine uitgaan, moet Isabella terug naar haar werk en laat ze hen achter in het café. Yasmine vraagt zich af of Charlie nog jongens kan versieren en daagt haar uit. Zelf heeft ze al twee vrienden op het oog. Yasmine heeft beet en niet lang daarna staat ook Charlie met een jongen te zoenen op de dansvloer. Achteraf heeft ze spijt van wat ze heeft gedaan en vertelt ze het aan Isabella, op aanraden van Yasmine. Isabella is boos en gekwetst. De relatie lijkt afgelopen te zijn, maar als Charlie haar spullen komt pakken, komt het toch weer goed.

Eerste indruk:

Jong	Oud
<ul style="list-style-type: none">• Het was meer geconcentreerd op het onderwerp vreemdgaan, dan snap je er wel meer van• Het ging wel, niet leuk• Hier zaten niet echt leuke fragmenten in• Het is te serieus	<ul style="list-style-type: none">• Soms is Goede tijden wel leuk, maar nu dacht ik "wat een kutserie"• Yasmine is echt een bitch• Op zich wel leuk, maar heel nep geacteerd en niet echt leuke stukjes

De reacties op deze verhaallijn waren over het algemeen vrij negatief. Volgens iemand uit de jongere groep was het te serieus en zaten er geen leuke fragmenten in en volgens een jongen uit de oudere groep was het echt een "kutserie".

Inhoudelijk:

Jong	Oud
<i>Realistisch?</i> <ul style="list-style-type: none">• Ja	<i>Realistisch?</i> <ul style="list-style-type: none">• Het komt wel eens voor• Ik denk niet dat het zo snel weer goed komt• Ik zou het wel begrijpen dat je twijfelt als je voor het eerst een relatie hebt met iemand van hetzelfde geslacht
<i>De boodschap:</i> <ul style="list-style-type: none">• Van vreemdgaan heb je alleen maar problemen• Je moet geen domme dingen doen omdat je er dan bij hoort	<i>De boodschap:</i> <ul style="list-style-type: none">• Niet vreemdgaan• Niet iemand anders over jouw relatie laten beslissen
<i>De karakters:</i> <ul style="list-style-type: none">• Charlie en Isabella zijn wel twee heel verschillende personen• Charlie is veel drukker• Isabella is meer volwassen	<i>De karakters:</i> <ul style="list-style-type: none">• Charlie twijfelde• Isabella was veel zelfverzekerder• Een raar stel• Een beetje vies, niet lekker om naar te kijken, homo- en biseksuele relaties• Ik kan er gewoon niet bij dat je als man met een andere man zou willen zoenen

Hebben ze een goede relatie?

- Ja, want ze vergeven elkaar wel
- Ja, want ze hebben het wel eerlijk verteld

Opmerkingen van Yasmine:

- Stom
- Nu zit Charlie in de problemen door haar
- Als je een relatie hebt, moet je die ook houden

Hebben ze een goede relatie?

- Ja, maar Charlie twijfelde
- Ze hadden beter vriendinnen kunnen blijven

Opmerkingen van Yasmine:

- Bleh
- Het advies was onzin en ze speelt nep
- Ze moet bij haar verhaal blijven: ze had moeten zeggen “sorry, dat had ik niet moeten zeggen”

Vrijwel alle jongeren vonden de verhaallijn realistisch. Er was slechts één meisje in de oudere groep dat dacht dat iemand het de ander in het echt niet zo snel zou vergeven als hij of zij vreemdgaat. Opmerkelijk was het dat een jongen uit de oudere groep was die zich het beste kon inleven in de positie van Charlie en het begreep dat ze twijfelde aan haar geaardheid.

In de geformuleerde boodschappen zaten duidelijk twee thema's: niet vreemdgaan en je niet laten aansporen door anderen om dingen te doen.

Alle respondenten vonden Charlie en Isabella heel verschillende types. Volgens een meisje uit de oudere groep hadden ze beter vriendinnen kunnen blijven. Toch vond de rest van de jongeren dat hun relatie op zich wel goed is. De oudere groep gaf aan dat ze het niet fijn vonden om homoseksuele of biseksuele relaties op televisie te zien. Ook voor heteroseksuele relaties op televisie gold dat ze niet te ver moeten gaan op televisie. Ze mogen wel aangeven dat ze verliefd zijn, maar niet te veel.

Ook over Yasmine en haar bemoeienis waren alle jongeren het duidelijk met elkaar eens: het was stom en ze had zich er niet op deze manier mee moeten bemoeien.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Wij denken dat het anders is, maar zij zien het als een echte relatie
- Het is net alsof ze hetero zijn en heel serieus
- Eigenlijk is het gewoon hetzelfde

Zou je er iets van kunnen leren?

- Niet vreemdgaan
- Niet over je heen laten lopen

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Je hebt er al een mening over en die verandert hier niet door
- Ze moeten het zelf weten, zolang ze zich er fijn bij voelen
- Ze zouden een voorbeeld kunnen vormen voor meisjes die twijfelen
- Ze hadden het misschien beter voor jongens kunnen doen, want er zijn meer jongens die daar over twijfelen
- Bij jongens wordt er negatiever tegenaan gekeken

Zou je er iets van kunnen leren?

- Ik denk dat als er meer mensen zijn die op hetzelfde geslacht vallen en ook op tv, dat mensen dat normaler vinden
- Het is hetzelfde als mode: als er iemand een jaar voor loopt, denkt iedereen “dat is lelijk”, maar een jaar later loopt iedereen er mee

Wat is belangrijk in een serie?

- Humor
- Goed verhaal
- Niet alleen maar serieus
- Romantiek en actie
- Niet eentonig

Wat is belangrijk in een serie?

- Dat er een informatiebron in zit, maar niet te duidelijk
- Niet te erg een informatief programma
- Spannende verhalen, vermaak, niet te voorspelbaar
- Iets vernieuwends

Bij de vraag of ze dachten dat ze anders zouden gaan denken over het onderwerp na het zien van deze verhaallijn, antwoordde de jongere groep dat het net was alsof het een 'gewone heteroseksuele' relatie was. De dingen die ze volgens hen konden leren van de verhaallijn, waren dezelfde als geformuleerd bij de boodschap van het verhaal. De jongeren uit de oudere groep dachten dat ze misschien een voorbeeld zouden kunnen vormen voor meisjes die twijfelen of ze biseksueel of lesbisch zijn. In dat opzicht dachten zij dat het verhaal beter over twee jongens had kunnen gaan, aangezien er volgens hen meer jongens zijn die daarover twijfelen en er negatiever wordt aangekeken tegen homoseksuele jongens. Dit terwijl zij zelf niet graag twee zoenende jongens op televisie zouden willen zien. Zij waren van mening dat een onderwerp normaler wordt naarmate het vaker op televisie te zien is. Een jongen maakte de vergelijking met mode: in het begin is het even wennen, maar na een tijdje loopt iedereen er mee en vindt iedereen het mooi.

Tot slot gaven zij aan wat zij belangrijk vinden in een serie: informatie, humor, een goed verhaal, romantiek en actie en vernieuwende, niet voorspelbare onderwerpen.

Entertainment-Education:

Jong

Wat vind je er van als voorlichters en tv-makers zouden samenwerken?

- Het zou leerzaam zijn
- Ja, ik denk het wel en wat de gevolgen daarvan zijn
- Wel goed, er zijn niet veel educatieve programma's op tv
- Saai, want dan is er nog meer reclame i.p.v. amusement
- Dat er 2 bedrijven samenwerken...

Welke thema's zou je hierbij belangrijk vinden?

- Humor en avontuur
- Gezondheid, veiligheid, leefomgeving
- Mooie omgevingen
- Informatie over de liefde, hoe je dat het beste aan kan pakken

Oud

Wat vind je er van als voorlichters en tv-makers zouden samenwerken?

- Ik denk dat de nadruk dan meer op het leren van iets komt en dan wordt het saai
- Het zal helpen een verhaal op te bouwen: het geeft dan een goede boodschap mee
- Dat zou aan de ene kant wel beter zijn, maar aan de andere kant zou het denk ik te duidelijk zijn dat het programma je iets wil leren
- Ik denk dat dat al wordt gedaan, bijvoorbeeld met veilig vrijen e.d. en mensen die ziek zijn
- Goed!! Want als iets leuk is, neem je het sneller en makkelijker op

Welke thema's zou je hierbij belangrijk vinden?

- Geen idee
- Bijvoorbeeld safe sex
- Bijvoorbeeld roken en drugsgebruik wat meer naar voren laten komen
- Veilig vrijen, geweld

Op de vragenlijst die zij achteraf invulden, bleek dat de vraag over samenwerking tussen voorlichters en televisiemakers bij de jongere groep niet helemaal duidelijk was. Twee van hen gaven een vreemd antwoord. Van de overige drie jongeren waren er twee positief over een dergelijke samenwerking. Bij de oudere groep was er twee respondenten die bang waren dat de boodschap te duidelijk zou zijn en dat het dan saai zou worden. Twee van de overige jongeren waren er positief over, omdat het een verhaal helpt op te bouwen en je informatie sneller opneemt als iets leuk is. Eén respondent dacht dat het al gedaan wordt op televisie.

Ook bij de vraag om thema's aan te geven die men op televisie terug zou willen zien, bleek dat dit door de jongere groep niet goed begrepen werd. Zij vulden onder andere 'humor en avontuur' en 'mooie omgevingen' in. Verder werden de thema's gezondheid, veiligheid, leefomgeving, liefde, veilig vrijen, roken, drugsgebruik en geweld genoemd.

Cluster 5

Dit cluster werd het eerst bekeken door de oudere groep respondenten. Naar aanleiding van de reacties die zij gaven, is besloten om de volgorde van de verhaallijnen aan te passen, zodat het gesprek al op gang zou zijn gekomen voor de verhaallijn uit Najib en Julia getoond werd. De respondenten uit de oudere groep vonden de beelden in deze verhaallijn best heftig. De jongere groep heeft hierdoor eerst verhaallijn 2 uit Costa bekeken en als tweede verhaallijn 14. Hieronder zal verhaallijn 14 als eerste besproken worden.

Bekeken door:

Jong:

Amsterdam (Noord-Holland)

V, 15, vmbo, Marokkaans; kijkt vaak soaps

V, 15, vmbo, Marokkaans; kijkt soms

soaps

V, 14, vmbo, Marokkaans; kijkt weinig tv

M, 15, vmbo, Surinaams; kijkt soms soaps

M, 15, vmbo, Turks, kijkt weinig tv

Oud:

Amsterdam (Noord-Holland)

V, 16, mbo, Nederlands; kijkt soms soaps

V, 18, mbo, Nederlands; kijkt vaak soaps

M, 21, mbo, Marokkaans; kijkt vaak soaps

M, 18, vmbo, Marokkaans; kijkt weinig tv

M, 18, Marokkaans, kwam pas binnen bij 3^e verhaallijn

Verhaallijn 14 Een verboden liefde, veroorzaakt door cultuur verschillen - Najib en Julia (16 minuten)

Samenvatting:

Het Nederlandse meisje Julia en de Marokkaanse jongen Najib worden verliefd op elkaar. Hun ouders zijn tegen de relatie, vanwege de cultuurverschillen. De moeder van Julia is de enige die achter ze staat, al vraagt ze Julia om zich discreet te gedragen om de vrede in huis te bewaren. De ouders van Najib hebben een traditioneel Marokkaans gezin en willen niet dat hun zoon met een Nederlands meisje gaat. Als Najib op bezoek gaat bij Julia, neemt hij een foto van haar mee. Deze gebruikt hij 's avonds om bij te masturberen. Als zijn moeder de foto vindt, verscheurt ze deze. Julia krijgt van haar moeder de sleutel van de boot, waar ze Najib kan ontmoeten. Terwijl Najib en Julia met elkaar vrijen, zegt haar vader dat hij zich net een pooier voelt, waarop zijn vrouw boos de slaapkamer verlaat. Julia wil graag de familie van Najib ontmoeten, waarop hij haar na een tijdje meeneemt naar zijn neef die ook een Nederlandse vriendin heeft. Zij wordt kwaad als de Nederlandse vriendin voor de grap een gezichtsbedekkende sluier draagt. Najib en Julia staan voor de beslissing of ze moeten kiezen voor elkaar of voor hun families. Ze gooien een munt op en het lot beslist dat ze voor elkaar gaan.

Eerste indruk:

Jong

- Vies
- Niet echt leuk
- Nog erger dan Costa, je ziet meer
- Leuk, net op de grens tot hoe ver je kunt gaan
- Het is wel een goed verhaal
- Het bloot had wel wat minder gemogen
- Die Marokkaanse moeder was wel leuk
- Het is goed dat haar moeder er niets op tegen heeft

Oud

- Veel seks
- Een leuke serie en een leuk verhaal
- Dat gekreun duurde te lang
- Voor jonge mensen gaat het te ver, of juist voor oudere mensen
- Het is wel spannend, wat in het echt ook gebeurt
- Leuk dat het over cultuurverschillen gaat
- Past beter bij ons dan GTST, meer voor jongeren
- De seksscène en de masturbatiescène waren te overdreven

Met name de vrouwelijke respondenten uit beide groepen waren van mening dat de seksscène en de masturbatiescène te duidelijk in beeld werden gebracht. De jongens uit beide groepen merkten op dat het verhaal wel goed was. Een Marokkaanse respondent uit de oudere groep gaf aan dat de serie Najib en Julia veel beter aansluit op de belevingswereld van bijvoorbeeld zijn kennissenkring dan series als Goede tijden, slechte tijden. Deze serie behandelt volgens hen onderwerpen waar zij zelf in het dagelijks leven ook mee te maken (kunnen) krijgen.

Inhoudelijk:

Jong

Realistisch?

- Ja, het gebeurt ook zo

De boodschap:

- Iedereen kan met elkaar omgaan

De karakters:

- Najib doet het goed, hij luistert naar de moeder en blijft Julia zien
- Julia is ook goed
- Hun relatie is normaal

Zou jij doorgaan met de relatie?

- Natuurlijk
- Je moet er altijd voor kunnen vechten

Opmerkingen van de ouders en zus:

- Het is normaal dat de moeder van Julia geen ruzie in huis wil
- Het is misschien overdreven dat hij zich een pooier voelde
- Maar het is wel zijn dochter die hij moet beschermen
- Het mag pas als ze getrouwd is
- De moeder van Najib komt uit een andere cultuur, dus voor haar is het raar

Oud

Realistisch?

- Ja, het gebeurt in het echt ook

De boodschap:

- Dat zo'n relatie ook kan
- Ook dat het moeilijk is
- Dat je moet nadenken over de gevolgen
- Dat je eerlijk moet zijn

De karakters:

- Najib had eerlijk moeten zijn
- Hij was wel goed, maar soms leek het amateuristisch
- Julia speelt goed
- Ze deed een beetje raar toen ze bij de familie kwam, eerst wilde ze die ontmoeten en toen was ze nog niet blij
- Ze heeft een vaag karakter, mysterieus
- Hun relatie is te stiekem

Zou jij doorgaan met de relatie?

- Natuurlijk
- Familie gaat voor
- Ze moeten rekening houden met elkaar, respect tonen

Opmerkingen van de ouders en zus:

- Haar moeder was wel goed, maar ze moet ook niet te veel vrijheid krijgen
- Marokkaanse vrouwen reageren altijd zo, dat is normaal

Veilig vrijen:

- Het zou wel beter zijn als er over veilig vrijen gepraat werd
- Het is een goed voorbeeld voor de jongeren mensen
- Het is de eerste keer, ze zouden naar een drogist kunnen gaan
- Gewoon een pakje condooms laten zien
- Haar moeder of zijn broer had er iets over kunnen zeggen

Veilig vrijen:

- Het zou beter zijn als ze een condoom lieten zien
- Dan was het een goede boodschap
- In elke film en serie zouden condooms getoond moeten worden
- Je kunt niet zien of iemand de pil gebruikt
- Reclame gaat voorbij, dit trekt meer aandacht

Alle respondenten vonden de verhaallijn realistisch. Naast de boodschap dat een interculturele relatie ook mogelijk is, merkten de respondenten uit de oudere groep op dat de boodschap ook kan zijn dat een dergelijke relatie ook moeilijkheden met zich mee kan brengen. Waar de jongere groep alleen maar positief was over de karakters en de relatie tussen Najib en Julia, vond de oudere groep dat ze eerlijker hadden moeten zijn over hun relatie en dat Julia zich vreemd gedroeg. Bijna alle respondenten zouden ook de relatie voortzetten als zij in dezelfde situatie zouden zitten. In de oudere groep zat echter één Marokkaanse respondent die van mening was dat familie voor gaat en dat familie belangrijker is dan een liefdesrelatie. Ook dachten de jongens in deze groep dat de reputatie van een familie van invloed is op de mening en goedkeuring van de ouders. De drie Marokkaanse meisjes in de jongere groep waren juist van mening dat Najib en Julia dit zelf mogen beslissen en dat zij er voor zouden moeten vechten.

Alle respondenten vonden de opmerkingen van de ouders van Najib en Julia normaal en begrijpelijk voor de situatie. Een respondent uit de jongere groep vond de opmerking van de vader van Julia te ver gaan, omdat je zo niet over je dochter praat. Een Turkse jongen uit dezelfde groep gaf aan fel tegen seks voor het huwelijk te zijn, in ieder geval voor meisjes. Zijn dochter zou zich niet zo mogen gedragen. Een respondent uit de oudere groep gaf aan dat de ouders van Julia ervoor moesten zorgen dat ze niet te veel vrijheid zou krijgen. Alle respondenten waren van mening dat het goed zou zijn als er gepraat zou worden over veilig vrijen of als er condooms getoond zouden worden. Respondenten uit de jongere groep gaven aan dat dit door de moeder van Julia of de broer van Najib genoemd zou kunnen worden. Najib zou bijvoorbeeld advies kunnen vragen aan zijn oudere broer.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Het kan wel
- Maar je hebt nog wel ouders die er tegen zijn

Zou je er iets van kunnen leren?

- Dat je rekening moet houden met hoe het in elkaar zit
- Als je van iemand houdt, moet je er voor gaan

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Ja, over de relatie, het vrijen en de ouders enz
- Dat je weet, als je een Nederlands/Marokkaans stel ziet, dat er ook veel problemen aan vast zitten

Zou je er iets van kunnen leren?

- Veilig vrijen, als dat er in zat
- Nu ook wel, doordat zij het niet doen
- Dat Marokkaanse ouders anders denken dan Nederlandse ouders

De meningen waren verdeeld over de vraag of ze anders zouden denken over het onderwerp. De oudere groep dacht van wel: zij zouden nadenken over het vrijen, de relatie en de problemen die daarbij voor kunnen komen. De jongere groep was hier niet van overtuigd. Wel dachten zij allemaal dat ze iets zouden kunnen leren van de verhaallijn, bijvoorbeeld over verschillende culturele achtergronden en over het navolgen van je eigen gevoelens.

Verhaallijn 2: De eerste keer - Costa! (10 minuten)

Samenvatting:

Bart werkt als propper in Salou, waar Berdien vakantie houdt. Bart probeert een ringtone op zijn telefoon te programmeren en als dit niet lukt, helpt Berdien hem daarbij. Als dank wil zij dat hij haar ontmoagdt. Hij is zelf ook maagd, maar vertelt haar dat niet. Terwijl zij vindt dat er te moeilijk gedaan wordt over de eerste keer, is hij van mening dat je verliefd moet zijn om met iemand naar bed te gaan. Hij krijgt tips van vrienden en besluit het te doen. De poging mislukt jammerlijk door onhandigheid en een brandje in zijn kamer. Zij vindt daarop iemand anders om zijn taak over te nemen.

Eerste indruk:

Jong	Oud
<ul style="list-style-type: none"> • Een beetje grappig • Leuk om naar te kijken • Leuke stukjes, zoals dat hij zo zenuwachtig was, dat de cd oversloeg, dat de kaars omviel en het koffie zetten 	<ul style="list-style-type: none"> • Niet zo leuk • Het was een beetje voorspelbaar • Die jongen deed zo raar • Het meisje is vreemd omdat ze zich laat ontmoagden door een vreemde • Ze hadden er eerst over na moeten denken • Een slecht voorbeeld voor andere mensen

De jongere groep was duidelijk meer enthousiast over deze verhaallijn dan de oudere groep. De reacties van de oudere groep varieerden van “niet zo leuk” tot zelfs “een slecht voorbeeld voor andere mensen”. Voor deze groep was het de tweede verhaallijn die ze zagen, mogelijk viel het ze daarom tegen. De reacties die ze gaven op de verhaallijn gaven echter wel aan dat ze problemen hadden met de inhoud.

Inhoudelijk:

Jong	Oud
<p><i>Realistisch?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Natuurlijk kan het wel • Het gebeurt meestal zo bij de eerste keer, dat ze zenuwachtig zijn • Het is niet realistisch dat zij wel wil en hij niet • Dat het een tegenprestatie is voor het helpen met zijn telefoon, is niet realistisch 	<p><i>Realistisch?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja • “Ik hoop het niet” • Ze hadden elkaar eerst moeten leren kennen • Het is gewoon niet echt
<p><i>De boodschap:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor ouders is de boodschap dat ze 	<p><i>De boodschap:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe de jeugd van tegenwoordig kan

- hun dochter niet alleen op vakantie moeten laten gaan
- Je hebt een goede voorbereiding nodig
 - Niet met elkaar naar bed gaan als je niet verliefd bent

De karakters:

- Bart was wel goed
- “Berdien is een beetje te geil”
- Vier jongeren zijn het eens met Bart dat je niet zomaar met iemand naar bed gaat

Adviezen van vrienden:

- Doe gewoon wat je zelf wil
- Ik zou er niet naar luisteren
- Ik zou naar de meisjes luisteren
- De meisjes hebben goede tips, de jongens alleen rare praatjes

Veilig vrijen:

- Er werd niet over veilig vrijen gepraat
- Het zou veel beter zijn als ze dat wel zouden doen
- Veel jongeren kijken ernaar
- Dan kun je er wat van leren

zijn

- Denk eerst na voor je iets doet
- Leer iemand beter kennen

De karakters:

- Het was goed hoe Bart met de situatie om ging
- Hij heeft wel gelogen tegen zijn vrienden, hij had eerlijk moeten zijn
- Berdien denkt niet na bij wat ze doet
- Berdien is een beetje losbollig
- Je moet eerst verliefd zijn voor je met iemand naar bed gaat
- Als je eerlijk bent, kan het wel

Adviezen van vrienden:

- De jongens zijn gewoon jongensachtig, vrienden onder elkaar
- De meisjes hadden goede adviezen
- Deze adviezen helpen niet, zo zou het nooit gaan

Veilig vrijen:

- Er werd niet over veilig vrijen gepraat
- Ze kwamen er ook niet aan toe, maar het moet er wel in
- Je weet nooit wat er kan gebeuren in het leven, dus dan veilig

De respondenten verschilden van mening wat betreft de vraag of de verhaallijn realistisch is. Een respondent uit de jongere groep gaf aan dat iedereen zenuwachtig is de eerste keer. De respondenten hadden meer problemen met de manier waarop Berdien het voorstel deed aan Bart. Het is volgens een vrouwelijke respondent uit de jongere groep niet realistisch dat het meisje wel wil en de jongen niet. Jongens op haar school zouden Berdien nooit hebben afgewezen. Volgens de oudere groep hadden ze elkaar eerst beter moeten leren kennen. Zowel volgens een respondent uit de jongere groep als volgens een respondent uit de oudere groep was de boodschap van deze verhaallijn bedoeld voor een andere groep dan de jongeren zelf, zoals de ouders. Zij weten zo hoe de jeugd van tegenwoordig zich gedraagt en ouders weten wat hun dochter kan overkomen als ze alleen op vakantie gaat. Voor de overige respondenten was de boodschap dat je niet zomaar met iemand naar bed kunt gaan. Een mannelijke respondent dacht uit deze verhaallijn af te kunnen leiden dat je een goede voorbereiding nodig hebt als je voor de eerste keer met elkaar naar bed gaat, omdat het bij Bart en Berdien allemaal verkeerd gaat. Dezelfde jongen was de enige respondent van de jongere groep die de mening van Berdien deelde dat je niet verliefd hoeft te zijn voor je met iemand naar bed gaat. Ook bij de oudere groep was er maar één (mannelijke) respondent die deze mening was toegedaan, zolang beide partijen er eerlijk over zijn. Alle respondenten vonden dat Bart goed acteerde en goed handelde, al had hij eerlijk moeten zijn tegen zijn vrienden volgens één respondent uit de oudere groep. Berdien vond iedereen te losbollig en “te geil”. Ongeveer de helft van de respondenten zou niet luisteren naar de adviezen van de vrienden en was van mening dat je moet doen wat je zelf wilt. Als ze zouden luisteren naar de adviezen, dan zouden

dat die van de meisjes zijn. Hier waren beide groepen het over eens. Dit gold ook voor het praten over veilig vrijen. Dit werd nu niet gedaan, maar het zou volgens alle respondenten beter zijn als ze dit wel hadden gedaan.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Ik denk het niet
- Als je de kans hebt, moet je die pakken
- Over de eerste keer en hoe meisjes zijn

Zou je er iets van kunnen leren?

- Dat je voorbehoedsmiddelen moet gebruiken, ik heb liever dat ze die laten zien

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Ja, dat je voorzichtig moet zijn

Zou je er iets van kunnen leren?

- Dat je rustiger aan moet doen en moet nadenken over met wie je het gaat doen
- Dat je gedumt kan worden voor iemand anders

Volgens de respondenten was het mogelijk om na het zien van deze verhaallijn anders te denken over de eerste keer en hoe meisjes zijn. Je zou kunnen leren om voorzichtig te zijn en dat je de kans moet pakken als je die krijgt. Het leereffect zit volgens de jongere groep alleen in het veilig vrijen, als ze dat zouden laten zien. Volgens de oudere groep kan de kijker ook leren dat je rustig aan moet doen en dat je gedumt kan worden voor iemand anders.

Verhaallijn 1: Jaloezie in een lesbische relatie - Costa! (13 minuten)

Samenvatting:

Frida (biseksueel) werkt als propper in Spanje en Angela (lesbisch) werkt als dierenarts in Portugal. Zij hebben sinds twee jaar een relatie. Vicky is een nieuwsgierige huisgenoot van Frida en vindt het heel spannend dat zij biseksueel is. Vicky neemt de telefoon op als Angela belt. Ze vertelt Angela dingen die Frida aan de andere proppers vertelde over haar seksuele geaardheid en hun relatie. Hierdoor ontstaan allerlei misverstanden en jaloezere reacties. Frida's broer Bart geeft Frida het advies om naar Angela toe te gaan om te praten. Als alles is uitgepraat, vragen ze elkaar ten huwelijk.

Eerste indruk:

Jong

- Saai
- Heel rustig
- Dat biseksuele vond ik niks
- Minder humor dan in andere stukjes van Costa!

Oud

- Het is een droomwereld
- Het sprak me niet echt aan
- Het is wel een leuke serie of zo

Geen van beide groepen was enthousiast over deze verhaallijn van Costa. De serie zelf vonden de respondenten wel leuk, maar deze lijn werd saai en rustig bevonden en sprak niet echt aan, aldus een respondent uit de oudere groep. Door een respondent uit de jongere groep werd opgemerkt dat het onderwerp biseksualiteit hem niet aansprak.

Inhoudelijk:

Jong

Realistisch?

- Het gebeurt wel in het echt
- Het was toch een normaal biseksueel leven

De boodschap:

- Biseksualiteit is normaal
- Dat is anders dan met een relatie: dat je vrij bent en dat je met anderen kan gaan

De karakters:

- Frida is goed
- Angela is meer jaloers
- Angela heeft het wel goed aangepakt
- Omdat Frida propper is, kan het zo weer mis gaan.
- Misschien dat ze na het huwelijk meer grenzen zet voor zichzelf

Adviezen van Vicky en Bart:

- Vicky is grappig
- Vicky is erg nieuwsgierig
- Bart gaf een goed advies

Oud

Realistisch?

- Natuurlijk wel
- Nee, het is een droomwereld
- Dat opscheppen gebeurt in het echt ook
- Het komt wel vaker voor dat vrouwen op elkaar vallen

De boodschap:

- Eerlijk zijn, praat met elkaar
- Laat niemand zich bemoeien met je relatie
- Niet opscheppen
- Eerlijk toegeven als je op een meisje valt

De karakters:

- Frida is wel eerlijk over haar bi zijn
- Frida schept te veel op
- Frida is te snel jaloers
- Angela was een beetje te bot tegen Vicky
- Angela was onzeker en jaloers
- Geen stabiele relatie omdat ze niet eerlijk alles vertellen

Adviezen van Vicky en Bart:

- Vicky was een beetje kinderachtig
- Vicky is irritant en jaloers
- Vicky weet nog niet zoveel
- Bart had goed advies, dat had ze meteen moeten doen

Er was slechts één respondent die de verhaallijn niet realistisch vond. Hij vond heel Costa maar een droomwereld. Terwijl in de jongere groep door één respondent werd gezegd dat de boodschap van de verhaallijn was dat biseksualiteit normaal is, was een biseksuele relatie volgens een andere respondent uit dezelfde groep anders dan een 'echte' relatie. Volgens hem zijn de partners in een biseksuele relatie vrij om met anderen om te gaan. De boodschap lag volgens de oudere groep meer in het onderhouden van de relatie: eerlijk zijn, niet opscheppen en niemand zich laten bemoeien met je relatie. Zowel Frida als Angela werd door de respondenten jaloers genoemd. Ook had men weinig vertrouwen in de relatie. De oudere groep was veel negatiever over Vicky dan de jongere groep: respondenten uit de eerstgenoemde groep noemden haar kinderachtig, irritant en jaloers, terwijl de jongere groep haar grappig en nieuwsgierig vond. Over Barts advies was iedereen positief.

Leereffect en series in het algemeen:

Jong

Verandering in denken na het zien?

- Nee
- Als ze twee lesbiennes zouden laten

Oud

Verandering in denken na het zien?

- Nee, ik dacht al dat het zo zou zijn
- Ja, dat het hetzelfde is als een

zien, zou het heel anders zijn	normale relatie
<i>Zou je er iets van kunnen leren?</i>	<i>Zou je er iets van kunnen leren?</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Ja, als je bi bent, dan weet je hoe het in elkaar zit • Hoe het is om bi te zijn • Dat je het moet kunnen accepteren 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja, dat het hetzelfde is als een normale relatie, het is niet raar • Dat je relatie sterker wordt als er iets gebeurt
<i>Zou je de karakters als voorbeeld kunnen zien?</i>	<i>Zou je de karakters als voorbeeld kunnen zien?</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Niet in het dagelijks leven, misschien op vakantie • Björn is wel goed 	<ul style="list-style-type: none"> • Absoluut wel • Ja, omdat er ook bekende mensen zijn • Zeker voor types als Vicky • Niet voor kinderen uit onze buurt, dat is niet stoer genoeg
<i>Wat is belangrijk in een serie?</i>	<i>Wat is belangrijk in een serie?</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Dingen van nu met mensen van nu, iets ouder dan wij • Dat je niet alleen iets ziet, maar dat er ook informatie wordt gegeven, "dan krijg je iets in je hoofd van 'zo moet ik het ook gaan doen'" 	<ul style="list-style-type: none"> • Dat er dingen als condooms naar voren worden gebracht • Een leuke omgeving als het strand, een bar of discotheek met vrienden

De meningen waren verdeeld over de vraag of het bekijken van de verhaallijn zou leiden tot een verandering in denken. Volgens een respondent uit de jongere groep zou het anders zijn als ze twee 'echte' lesbiennes zouden laten zien. Ook bij hen overheerste hierbij het idee dat het verhaal nu gespeeld werd door twee heteroseksuele actrices. Wel dachten alle respondenten dat de kijker iets zou kunnen leren van de verhaallijn, zoals hoe het is om biseksueel te zijn, dat je het moet accepteren als iemand biseksueel is en dat een relatie sterker wordt als er iets gebeurt. Alleen de oudere groep dacht dat de karakters uit Costa als voorbeeld zouden kunnen worden gezien, behalve door kinderen uit hun buurt die meer naar actiefilms kijken. Een respondent uit de jongere groep gaf aan dat hij Björn wel erg goed en grappig vond. Als belangrijke elementen van een televisieserie werden genoemd: herkenbare situaties met herkenbare karakters, een leuke omgeving met leuke mensen en het feit dat er ook informatie wordt gegeven over bepaalde belangrijke onderwerpen als condooms.

Entertainment-Education:

Jong

Wat vind je er van als voorlichters en tv-makers zouden samenwerken?

- Ik zou het wel wat leuker vinden als je wat leert van tv
- Beter, want dan heb je informatie en een leuke serie
- Dat zou een beetje leuk zijn
- Wel een goed idee, maar wel op een leuke manier
- Ik zou het wel goed vinden

Oud

Wat vind je er van als voorlichters en tv-makers zouden samenwerken?

- Heel goed, zeker voor de nog jongeren, want die zien hen als rolmodel
- Heel goed, zo leren jongeren ook nog wat van tv kijken
- Goed, want je ziet alleen maar problemen en bijna nooit een oplossing
- Goed voor jezelf

Welke thema's zou je hierbij belangrijk vinden?

- Hoe mensen met elkaar omgaan
- Dingen over gezondheid, zoals condooms en wat je wel en niet kunt doen
- Hoe ze voor en na seks kunnen doen en dat mensen van andere culturen met elkaar gaan
- Ziektes, seks, uitgaan, hoe het leven in elkaar zit

Welke thema's zou je hierbij belangrijk vinden?

- Condooms, roken, blowen, problemen
- Veilige seks en voorbeelden van hoe het gaat in het echte leven, de omgang met mensen
- Drank, drugs en seks
- Veilig vrijen

Alle respondenten vulden na het gesprek op de vragenlijst in dat zij het goed zouden vinden als zij iets zouden leren via de televisie, zolang het op een leuke manier gebeurt. Als thema's die ze hierbij belangrijk zouden vinden, noemden zij hoofdzakelijk de onderwerpen die in de drie bekeken verhaallijnen behandeld waren. Door twee respondenten uit de verschillende groepen werd hiernaast ook de omgang met andere mensen genoemd. Andere genoemde thema's zijn: blowen, drank en ziektes.

Conclusie en discussie

Bij dit onderzoek zijn 14 verschillende verhaallijnen uit vier Nederlandse series onderzocht. Doordat deze verhaallijnen elk door twee groepen bekeken zijn, is er in feite sprake van 28 kleine deelonderzoeken. Aangezien iedere verhaallijn andere thema's, karakters en gebeurtenissen bevat, zijn de conclusies getrokken uit de algemene indrukken van de gesprekken en de antwoorden op de vragen over het leereffect en belangrijke elementen in een serie.

Als belangrijkste effect werd door vrijwel alle groepen genoemd dat een onderwerp normaler wordt naarmate het vaker op televisie te zien is. Het zien van een bepaald onderwerp op televisie zorgt er volgens hen voor dat de kijker zich meer kan inleven in de getoonde situatie. Bovendien zou het zien van de reacties van anderen op een probleem of situatie van een karakter uit een serie volgens de respondenten bij kunnen dragen aan de acceptatie van een onderwerp, bijvoorbeeld homoseksualiteit. Ook werd een vergelijking gemaakt met mode: als iemand voorloopt op de mode en iets nieuws aan heeft, denken mensen vaak "dat is lelijk", terwijl een jaar later iedereen het mooi vindt en het zelf aan heeft.

Dit idee werd onderbouwd doordat tijdens het onderzoek bleek dat jongeren uit een groep die weinig televisie keek, het ook vreemder vond om een onderwerp als homoseksualiteit op televisie te zien. Hier zou uiteraard aanvullend kwantitatief onderzoek naar gedaan moeten worden om dit verband daadwerkelijk te bewijzen.

De respondenten vonden het interessant om een relatief onbekend onderwerp in de onderzochte televisieseries te zien. In dit onderzoek trokken de verhaallijnen over erectieproblemen en over seksualiteit bij verstandelijk gehandicapten de aandacht. Meerdere jongeren gaven aan dat ze na het zien van deze verhaallijn hier aan terug zouden denken wanneer zij op een andere manier met het onderwerp in aanraking zouden komen. Hierbij werd de kanttekening geplaatst dat het belangrijk is om een nieuw onderwerp vanuit meerdere oogpunten te belichten, om de kijker niet teveel te sturen. Als er karakters worden getoond met verschillende meningen, kan de kijker zelf bedenken met wie hij of zij het eens is.

Op de vraag wat de jongeren belangrijk vonden in een televisieserie, werd door veel respondenten 'humor' genoemd. Volgens sommige respondenten zou een boodschap in een serie beter met humor kunnen worden gebracht, zodat het minder belerend over komt en de kijker de boodschap beter onthoudt. Verder vonden de jongeren het belangrijk dat de karakters vlotte en herkenbare mensen zijn. Karakters uit een televisieserie konden volgens hen wel een voorbeeldfunctie hebben voor de (jongere) kijkers en dan met name de karakters in Costa!. Een aantal jongens was van mening dat er lekkere meisjes in voor moeten komen. Ook een groep meisjes vond het belangrijk dat de spelers niet lelijk en goed verzorgd zijn.

Tot slot stond het overgrote deel van de respondenten positief tegenover het idee dat voorlichters en televisiemakers zouden samenwerken om zo iets te leren over je gezondheid tijdens het kijken naar televisie. Volgens hen zou de boodschap er niet te duidelijk in naar voren moeten komen. Belangrijke thema's die naar hun mening behandeld zouden moeten worden, waren: problemen thuis of in je relatie, alcohol- en drugsgebruik, milieu, veelvoorkomende ziekten als kanker, hoe mensen met elkaar om gaan, racisme en veiligheid. Over veilig vrijen werd door meerdere respondenten opgemerkt dat ze al op school leren dat ze condooms moeten gebruiken en dat ze dat niet ook nog op televisie hoeven te zien. De manier waarop de condooms in Costa te zien zijn, was volgens veel respondenten goed. De kijkers kunnen zien dat er condooms gebruikt worden, zonder dat er gezegd wordt dat het moet. Ditzelfde geldt

voor de boodschap dat je niet moet roken: het is volgens de respondenten beter als het goede voorbeeld getoond wordt dan wanneer er over gepraat wordt.

Opmerkelijk was dat er grote verschillen bestonden in opvattingen tussen de jongeren. Waar sommige respondenten van mening waren dat alles moet kunnen op televisie, wilden andere –Marokkaanse- jongeren niet zien dat er op televisie gezoend werd. Ook bleken er meerdere jongeren te zijn die homoseksualiteit niet normaal en zelfs vies vonden. In dit onderzoek heerste deze mening voornamelijk onder de lager opgeleide jongeren. Verder leek het in dit onderzoek zo dat de onderzochte Marokkaanse jongeren meer open stonden voor sociale invloed: inmenging en advies van ouders, familie en vrienden. Om alle – en dan met name ook de lager opgeleide - jongeren te bereiken met een eventuele Entertainment-Education serie, is het aan te bevelen om verder onderzoek uit te voeren naar deze opvattingen en attitudeverschillen. Zo kan er gericht worden ingegaan op deze onderwerpen.

Reflectie op de methode

Voor dit onderzoek werden, zoals gezegd, 14 verhaallijnen uit series geselecteerd. Bij de soapseries Goede Tijden, Slechte Tijden en Onderweg naar Morgen en de dramaserie Najib en Julia lopen deze verhalen door verschillende afleveringen en kan het verhaal weken doorlopen. Bij de serie Costa vormt iedere aflevering een afgerond verhaal. Van deze series werden de betreffende scènes geselecteerd en achter elkaar gemonteerd, waardoor de verhaallijn geïsoleerd werd van de rest van de serie. Deze methode zorgde ervoor dat het kijken naar de verhaallijnen verschilde van het kijken naar series zoals de jongeren dat normaal thuis zouden doen. Het merendeel van de jongeren had hier geen enkel probleem mee, maar sommige respondenten vonden het zichtbaar moeilijk om af niet afgeleid te raken door opmerkingen of personen die geen deel uitmaakten van de verhaallijn. Ook vonden ze het soms saai, omdat het steeds over dezelfde personen en dezelfde situatie ging. De vraag is of ze dit ook zouden hebben gevonden als de scènes uit de verhaallijn afgewisseld werden met andere scènes, zoals in de originele series. Voor dit onderzoek was het echter noodzakelijk om de verhaallijnen apart te onderzoeken, om de kern van de boodschap er uit te halen.

Ook werd er van een natuurlijke kijksituatie afgeweken doordat aan de jongeren gevraagd werd om naar de verhaallijnen te kijken, het gebeurde niet spontaan. Zo zaten er jongeren in de onderzoeksgroepen die zelf (bijna) nooit naar dit soort series keken. Op deze manier werd het wel mogelijk om een relatief onbevooroordeelde blik te krijgen op de verhaallijnen, zonder dat factoren als bekendheid met de serie en voorkeuren voor bepaalde karakters een rol speelden.

Tijdens de gesprekken met de jongeren bleek al snel dat er grote niveauverschillen bestonden tussen de groepen. Dit had zijn uitwerking op verschillende onderdelen van het onderzoek. Zo leek het alsof het bij de lager opgeleide jongeren veel moeilijker was om de aandacht bij de vragen te houden. Drie verschillende verhaallijnen bekijken en drie discussies daarover houden, was bij vrijwel alle lager opgeleide groepen (te) veel gevraagd. Dit gold zowel voor de gesprekken die plaatsvonden op scholen als voor de gesprekken die thuis plaatsvonden. Verder bleek de formulering van de vragen vaak te moeilijk, zowel tijdens het gesprek als op de schriftelijke vragenlijsten. Vaak werd er gevraagd om een toelichting, zelfs bij het woord 'toelichting', waarvan de jongeren uit één groep de betekenis niet kenden. Op andere vragen werden soms antwoorden gegeven waaruit bleek dat de vraag niet begrepen werd, zoals de vraag "Wat vind je er van als gezondheidsvoorlichters met televisiemakers zouden samenwerken, zodat je door het kijken naar televisie iets leert over gezondheid?", waarop meerdere jongeren "Ja" antwoordden op de vragenlijst. Een uitgebreidere pre-test van de vragenlijst onder jongeren van verschillende opleidingsniveaus had dit probleem mogelijk kunnen ondervangen. Nu is deze getest onder een groep jongeren van één opleidingsniveau.

Zoals al eerder gezegd bij 'Respondenten', verliepen de afspraken voor de gesprekken op scholen over het algemeen sneller en makkelijker dan met losse contactpersonen. Via scholen werd makkelijker een groep jongeren van de goede leeftijdscategorie samengesteld. Gesprekken in een thuissituatie kunnen er juist voor zorgen dat de respondenten zich minder geremd voelen om vrijuit te praten en er is minder tijdsdruk. Wel zijn hier mogelijk storende of afleidende factoren, zoals ouders of huisgenoten die binnen lopen, de aanwezigheid van eigen spullen en huisdieren en rokende of etende mensen. Hier is minder sprake van bij gesprekken in een klaslokaal. Tijdens enkele gesprekken ontstond er wel afleiding doordat andere leerlingen voor het raam bleven staan kijken en soms op de ramen klopten. Eén van de gesprekken vond plaats in een afgesloten docentenkamer zonder ramen, waarbij zich geen van dit soort problemen voordeden. Deze situatie is dan ook aan te raden voor dit soort onderzoek.

Bijlage 1: Clusters geselecteerde verhaallijnen 'Gezondheid in Beeld'

Cluster	Verhaallijn	Onderwerp	Duur	Serie
1	10	Het niet openlijk uit komen voor je lesbische relatie en voor de eerste keer met elkaar naar bed. Hoe doen vrouwen het eigenlijk?	23	Goede Tijden, Slechte Tijden
	6	Erectieproblemen	20	Costa!
Totaal aantal minuten:				43
2	13	Lesbische relatie; oudere vrouw met jonger meisje	23	Onderweg naar Morgen
	7	Aangeven en respecteren van grenzen binnen een relatie	8	Costa!
	9	Seksuele voorlichting en seksualiteit van verstandelijk gehandicapten	7	Goede Tijden, Slechte Tijden
Totaal aantal minuten:				38
3	12	De eerste keer, anticonceptie en zwangerschapstests	22	Onderweg naar Morgen
	8	Homoseksualiteit	3	Costa!
	3	Vreemdgaan in een lesbische relatie en de voltrekking van een lesbisch huwelijk	14	Costa!
Totaal aantal minuten:				39
4	4	Transseksualiteit	17	Costa!
	5	De eerste keer; hoe lang moet je wachten, wat is speciaal? Is vreemdgaan toegestaan in een relatie?	4	Costa!
	11	Zoenen met een jongen in een lesbische relatie	17	Goede Tijden, Slechte Tijden
Totaal aantal minuten:				38
5	14	Een verboden liefde, veroorzaakt door cultuur verschillen; kies je voor de liefde of voor je familie?	16	Najib en Julia
	2	De eerste keer	10	Costa!
	1	Jaloezie in een lesbische relatie	13	Costa!
Totaal aantal minuten:				39

Bijlage 2: Informatie per cluster

Cluster 1

Verhaallijn 10: GTST – Het niet uitkomen voor je lesbische relatie en de eerste keer

(Potentieel) leermoment:

- Job zegt tegen Isabella: “Kijk zou naar jezelf, jij bent toch geen pot?”
- Isabella vraagt zich af hoe vrouwen het eigenlijk met elkaar doen.
- Ruzie tussen Charlie en Isabella omtrent het uitkomen voor hun relatie en de adviezen die Laura en Barbara hen geven.
- Het andere lesbische stel zorgt voor een leermoment door te zeggen dat het allemaal heel normaal is.

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Het is heel normaal om lesbisch te zijn. Daar hoeft je je niet voor te schamen.
- Lesbische meisjes en vrouwen kun je vaak niet als zodanig herkennen aan de buitenkant: ga voorbij het stereotype.
- De een gaat rustiger met zijn of haar verliefdheid om dan de ander; dat zegt niet dat die persoon dan minder van iemand houdt. Iedereen gaat er nu eenmaal anders mee om.
- Door duidelijk te zijn tegen elkaar in een relatie en goed naar elkaar te luisteren, voorkom je een hoop problemen.

Verhaallijn 6: Costa! – Erectieproblemen

(Potentieel) leermoment:

- Wanneer Tommy en Agneta in het begin de slaapkamer induiken, kan er iets gedaan worden omtrent veilig vrijen: een dialoog, een condoom tonen, of iets dergelijks.
- Als Tommy tegen Agneta zegt dat het iedereen wel eens overkomt en ze zich geen zorgen hoeft te maken.
- Het gesprek tussen Lycha en Tommy.
- Agneta pakt een condoom en gaat op zoek naar Tommy om hem te verleiden.
- Als Tommy op het toilet staat en het meisje hem probeert te verleiden (iets over veilig vrijen).
- Tommy nadat hij ‘de liefde heeft bedreven’ met Agneta: “Liefde bedrijven is duizend keer beter dan seks”.

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Iedereen kan erectieproblemen krijgen, daar hoeft je je niet voor te schamen.
- Een erectieprobleem zegt niets over je mannelijkheid/ vrouwelijkheid.
- Wanneer je je erg druk maakt over zo'n probleem, kan dat juist een negatief effect hebben.
- Lichaam en geest zijn sterk met elkaar verbonden.
- Als je er onzeker over bent, kan het helpen er met iemand over te praten.
- Als je er met iemand over praat, is het verstandig om dit met een expert te doen. Die weet er toch het meeste van.

Cluster 2

Verhaallijn 13: ONM – Lesbische relatie: oudere vrouw met jonger meisje (Potentieel) leermoment:

- Wanneer ze vrijen, kan er over veilig vrijen gesproken worden.
- De verschillende discussies over het leeftijdsverschil tussen Renee en Suzy.

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Lesbisch zijn is normaal.
- Lesbische vrouwen en meisjes hoeven niet te voldoen aan het stereotype beeld dat er van hen bestaat.
- Als je ondanks een leeftijdsverschil van elkaar houdt, moet je er voor gaan.
- Als je pubers iets verbiedt, doen ze het juist toch.

Verhaallijn 7: Costa! – Aangeven en respecteren van grenzen binnen een relatie

(Potentieel) leermoment:

- De gesprekken tussen Tommy en Agneta over hun relatie en wat daarbinnen wel en niet kan.
- Het gebruik van condooms door de proppers.

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Als je vrijt, doe het veilig.
- Zorg dat je zelf altijd condooms voorradig hebt.
- Als je een relatie hebt, moet je elkaar kunnen vertrouwen.
- Maak duidelijke afspraken om misverstanden binnen je relatie te voorkomen,

Verhaallijn 9: GTST – Seksuele voorlichting en seksualiteit van verstandelijke gehandicapten

(Potentieel) leermoment:

- De voorlichting die meneer Harmsen geeft aan Robin en Annemiek.
- De fragmenten waarin Benjamin meneer Harmsen ervan probeert te overtuigen dat Robin en Annemiek ook seksuele behoeften hebben.

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Verstandelijk gehandicapten hebben ook seksuele behoeften.
- Verstandelijk gehandicapten kunnen niet gewoon door iedereen voorgelicht worden. Dit moet overgelaten worden aan de experts.
- Verstandelijk gehandicapten valt niet uit te leggen wat de gevolgen zijn van onveilig vrijen. Zij kunnen deze gevolgen niet overzien (daarom krijgen zij in het tehuis de prikpil).
- Zestienjarigen zijn niet te jong om seksueel voor te lichten. Je moet immers voorlichten voordat er geëxperimenteerd gaat worden.
- Je moet de voorlichting voorbereiden en spreken in de taal van degene die je voor gaat lichten.

Cluster 3

Verhaallijn 12: ONM - De eerste keer, anticonceptie en zwangerschapstests

(Potentieel) leermoment:

- Het moment dat Aafke tegen JP zegt dat het normaal is dat een vriendje bij zijn vriendinnetje blijft logeren en dat je verliefde mensen niet moet storen.
- Dat Ariël aangeeft dat ze nog maagd is en wil wachten.
- Het moment dat Ariël uiteindelijk toch vrijt met Winston, onveilig.
- De opmerkingen die Bettina en JP maken over dat onveilige vrijen (“je durft wel onveilig te vrijen, maar je durft niet de test te doen?”, “heb je nog nooit van Aids gehoord?”). JP zegt ook dat ze als ze ooit weer flikflooit een condoom moet gebruiken, nadat ze de test hebben gedaan.
- Het moment waarop Ariël Bettina vertelt dat ze niet zwanger is en een recept voor de pil heeft aangevraagd. Hierop zegt Bettina dat ze ook condooms moet kopen (Double Dutch).

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Ga alleen met iemand naar bed als je er zeker van bent dat je het wilt.
- Het is niet ‘belachelijk’ om op je 18de maagd te zijn.
- Vrij veilig, gebruik een condoom.
- Als je twijfels hebt over je relatie, praat daar dan over.
- Als je denkt dat je zwanger bent, doe zo snel mogelijk een test zodat je maatregelen kunt treffen en niet meer in onzekerheid hoeft te leven.
- Het beste is om ‘double dutch’ te vrijen; met condoom en de pil.

Verhaallijn 8: Costa! - Homoseksualiteit

(Potentieel) leermoment:

- Het moment waarop Benno zijn vrienden inlicht over zijn homoseksualiteit en het gesprek dat hij daarvoor met Agneta heeft. Hierin zegt hij er nog niet aan toe te zijn het te vertellen. Deze momenten kunnen uitgebreid worden met meer motivaties en uitgebreidere reacties op het nieuws.

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Doe je niet anders voor dan je bent.
- Je voelt je beter als je eerlijk bent over je geaardheid.

Verhaallijn 3: Costa! – Vreemdgaan in een lesbische relatie

(Potentieel) leermoment:

- De gesprekken die naar aanleiding van de kus met Eva gehouden worden: hoe weet je dat iemand de ware is?

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Dat je de ware hebt gevonden weet je niet, dat voel je.
- Een nieuwe liefde is altijd spannend en geeft je vlinders in je buik. Na verloop van tijd verdwijnen die vlinders weer, maar dat hoeft niet te zeggen dat de liefde minder is of dat het de ware niet is.
- Stoken in een goede relatie heeft geen zin.
- Praten met vrienden of familie over je verwarde gevoelens kan zeer behulpzaam zijn.

Cluster 4

Verhaallijn 4: Costa! - Transseksualiteit

(Potentieel) leermoment:

- Het moment waarop Björn tegen Tommy zegt dat transseksualiteit niet uitmaakt.
- Het moment dat Tommy en Lisa bijna met elkaar naar bed gaan (er zou hier een gesprek over veilig vrijen of iets dergelijks plaats kunnen vinden).
- Het moment dat Tommy besluit het niet te doen omdat hij niet alleen aan haar denkt. Hij vindt dat ze dat wel verdient, zeker bij haar eerste keer (als vrouw).

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Je moet kiezen voor je gevoel, voor de liefde en niet voor wat de omgeving wil dat je doet.
- Een transseksueel is niet eng, je kunt er gewoon een (seksuele) relatie mee hebben.
- Je moet niet met iemand naar bed gaan als je daar niet achter staat, bijvoorbeeld doordat je aan iemand anders denkt.
- Als je vindt dat 'het allemaal te snel gaat' moet je dat zeggen. Je moet niets tegen je zin in doen.

Verhaallijn 5: Costa! – De eerste keer en vreemdgaan

(Potentieel) leermoment:

- De eerste keer dat Tommy en Agneta met elkaar naar bed willen gaan, kan er in het gesprek het thema veilig vrijen worden opgenomen of een condoom worden getoond.
- Door de gesprekken over vreemdgaan en relaties worden verschillende ideeën over dit onderwerp belicht.

Mogelijke moraal van het verhaal:

- De eerste keer met elkaar naar bed gaan wordt niet automatisch speciaal door lang te wachten of door sfeermakers als kaarsen of muziek. Het gaat erom dat je de ander speciaal vindt.
- Door te praten over onderwerpen als vreemdgaan, ga je als partners misverstanden uit de weg en weet je beter waar je aan toe bent. Praten is belangrijk voor het laten slagen van een relatie.

Verhaallijn 11: GTST – Zoenen met een jongen in een lesbische relatie

(Potentieel) leermoment:

- De gesprekken die Isabella en Charlie met anderen en elkaar hebben over de gevolgen van de kus van Charlie en Bram en over vreemdgaan in het algemeen.
- Het moment dat Charlie zegt dat een relatie moeilijk is: het was veel makkelijker toen ze nog gewoon vriendinnen waren.

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Je kwetst je partner als je vreemdgaat.
- Maak duidelijke afspraken over wat wel en niet kan in je relatie.
- Eerlijkheid duurt het langst.
- Relaties zijn niet gemakkelijk.

Cluster 5

Verhaallijn 14: Najib en Julia – Een verboden liefde: kies je voor de liefde of voor de familie?

(Potentieel) leermoment:

- De masturbatiescène.
- Het moment op de pier dat Najib aan Julia probeert uit te leggen dat hij haar niet mee naar huis kan nemen.
- Het moment dat haar moeder Julia de sleutels van de boot geeft (potentieel).
- De vrijscène tussen Najib en Julia (potentieel).
- De ruzie tussen Julia en Najib en de vraag voor wie er gekozen moet worden: de geliefde of de familie.

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Traditionele Marokkanen hebben andere opvattingen dan Nederlanders.
- Masturberen is normaal.
- De keuze tussen familie en geliefde is een onmogelijke.

Verhaallijn 2: Costa! – De eerste keer

(Potentieel) leermoment:

- De tips die Bart krijgt.
- Het moment waarop Bart en Berdien op het punt staan met elkaar naar bed te gaan.
- Bij beide momenten zit ook een potentieel leermoment: er kan gesproken worden over veilig vrijen.

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Als je vindt dat je verliefd moet zijn op iemand voordat je met diegene naar bed gaat, moet je het niet doen als je niet verliefd bent. Je moet doen wat voor jou goed voelt en jezelf trouw blijven.
- Wat voor jou belangrijk is, hoeft dat niet te zijn voor een ander. Als je daar over praat met elkaar, weet je waar je aan toe bent.

Verhaallijn 1: Costa! – Jaloezie in een lesbische relatie

(Potentieel) leermoment:

- De gesprekken over bisexualiteit en lesbisch zijn.
- Het gesprek tussen Frida en Bart over relaties.

Mogelijke moraal van het verhaal:

- Jaloezie is een veelvoorkomende emotie.
- Bisexualiteit is normaal.
- Spreek duidelijk af wat je van elkaar verwacht in een relatie en wat wel en niet kan.
- Als je iets uit moet praten, doe het dan persoonlijk.

Bijlage 3: De informatiebrief voor de respondenten

Gezocht: TV verslaafde jongeren!

Wij zijn op zoek naar **jongeren tussen de 13 en 19 jaar** die ons willen helpen bij een onderzoek naar relaties in Nederlandse soap- en dramaseries.

Het onderzoek

Het onderzoek waar we jouw hulp bij kunnen gebruiken, heet **Gezondheid in Beeld**. Voor dit onderzoek hebben we 100 afleveringen van de televisieseries **Goede tijden, Slechte tijden, Onderweg naar Morgen, Costa! en Najib en Julia** bestudeerd. Zo hebben we geschikte verhaallijnen uitgezocht en achter elkaar gemonteerd. Een verhaallijn bestaat uit meerdere scènes en loopt, vooral bij de soapseries, door meerdere afleveringen heen. De geselecteerde verhaallijnen duren gemiddeld 15 minuten. Het doel van dit onderzoek is om te kijken hoe liefdesrelaties en intimiteit in deze series in beeld gebracht worden.

Jouw mening

Omdat we graag willen weten wat jongeren van deze verhaallijnen vinden, vragen we jou om een paar (2-3) van de verhaallijnen met ons te bekijken. Je hoeft dus niet al deze series te volgen of gevolgd te hebben.

Ben je tussen de 13 en 15 of tussen de 16 en 19 jaar, zoek dan **vier vrienden en vriendinnen** (liefst gemengd) die allemaal mee willen doen. Wij komen dan met z'n tweeën bij één van jullie thuis met onze videobanden. Het is belangrijk dat we een plek hebben waar we met zeven mensen rustig kunnen zitten, bijvoorbeeld je eigen kamer of anders de woonkamer (stuur je ouders, broertjes en zusjes even de kamer uit) en waar we de televisie goed kunnen zien. Om de videobanden te kunnen bekijken, hebben we natuurlijk ook een videorecorder nodig. In totaal zal het gesprek ongeveer 2,5 uur duren, bijvoorbeeld op een vrije middag van 15.00 tot 17.30 of eventueel op een avond van 18.30 tot 21.00. Als dank krijg je hiervoor een klein cadeautje. Lijkt het je leuk om mee te doen? Laat het ons meteen weten door te bellen of een mailtje te sturen. We zullen dan snel contact met je opnemen om een dag hiervoor af te spreken.

Het onderzoeksbureau

Bouman E&E Development is een onderzoeksbureau dat zich onder andere bezighoudt met het onderzoeken van de manieren waarop gezondheid in televisieprogramma's te zien is. Televisie biedt de mogelijkheid om grote groepen mensen te bereiken en daarbij ook doelgroepen die op andere manieren minder goed te bereiken zijn. Wij onderzoeken hoe televisieprogramma's interessant, leuk en tegelijkertijd ook leerzaam kunnen zijn.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd met subsidie van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Meer informatie?

Als je vragen hebt of meer informatie wilt over het onderzoek, kun je contact opnemen met Bouman E&E Development via e-mail: info@enter-educate.nl, of telefonisch: 0182-549445, vraag naar Elleke Draaisma. Voor ouders met vragen geldt dit natuurlijk ook. Meer informatie kun je ook vinden op onze website: www.enter-educate.nl.

We hopen je snel te zien!

Bijlage 4: Vragenlijst voorafgaand aan het gesprek

Vragenlijst Gezondheid in Beeld, Jongeren aan het woord

Naam:

Leeftijd:

Geslacht: M / V

Opleiding:

Woonplaats:

1. Kijk je vaak naar soaps of dramaseries?

- Ja, meer dan twee keer per week
- Soms, minder dan twee keer per week
- Nooit (ga naar vraag 5)

2. Als je wel eens naar soaps of dramaseries kijkt, welke zijn dat dan?

Naam van de serie	Hoe vaak kijk je hier naar?
..... keer per week
..... keer per week
..... keer per week
..... keer per week
..... keer per week

3. Praat je wel eens met anderen over deze series?

- Ja, vaak
- Soms
- Nooit (ga naar vraag 5)

4. Als je wel eens over deze series praat, waar praat je dan over?

- De acteurs
- De karakters
- Het verhaal
- Andere dingen, namelijk

5. Wat vind je van de series:

a. Goede tijden, Slechte tijden

- Leuk, omdat
- Niet leuk, omdat
- Geen mening
- Ken ik niet

b. Onderweg naar morgen

- Leuk, omdat
- Niet leuk, omdat
- Geen mening
- Ken ik niet

c. Costa!

- Leuk, omdat
- Niet leuk, omdat
- Geen mening
- Ken ik niet

d. Najib en Julia

- Leuk, omdat
- Niet leuk, omdat
- Geen mening
- Ken ik niet

Alvast bedankt voor je medewerking!

Bijlage 5: Vragen focus groep interviews jongeren Gezondheid in Beeld

Cluster 1

Vandaag gaan we kijken naar 2 verhaallijnen uit **Goede tijden, slechte tijden en Costa!**.

Het zijn fragmenten uit afleveringen van vorig jaar. Van deze series zijn losse scènes achter elkaar gemonteerd, zodat ze samen een compleet verhaal vormen. Deze scènes lopen normaal gesproken door meerdere afleveringen van de serie.

De bedoeling van vandaag is dat jullie gewoon kijken naar de verhalen zoals je dat normaal gesproken thuis ook zou doen. Na afloop kun je zeggen wat er van vindt. Je mag alles zeggen, het gaat om je eerlijke mening. Jullie opmerkingen worden anoniem verwerkt.

Verhaallijn 10: GTST Het niet uitkomen voor je lesbische relatie en de eerste keer

Eerste reacties:

Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Wat vind je van deze verhaallijn?

Wat vind je leuk / minder leuk?

Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Wat vind je van de hoofdpersonen, Charlie en Isabella?

En van hun relatie?

Wat zou je doen als je Charlie was en Isabella wil niet openlijk uitkomen voor je relatie?

Wat vind je van de adviezen van Laura en Barbara? Ben je het daar mee eens?

Wat vind je van de opmerkingen van Job? Ben je het daar mee eens?

Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties?

Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Verhaallijn 6: Costa! Erectieproblemen

Eerste reacties:

Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Wat vind je van deze verhaallijn?

Wat vind je leuk / minder leuk?

Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Wat vind je van de hoofdpersonen, Tommy en Agneta?

Wat vind je van de manier waarop zij met hun probleem omgaan?

Wat zou jij doen als je Tommy/Agneta was?

Wat vind je van de adviezen van Ice aan Agneta? Ben je het daar mee eens?

Werden er ergens condooms gebruikt? (Antwoord: Agneta pakt een condoom als ze op zoek gaat naar Tommy)

Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties en erectieproblemen?

Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Vragen focus groep interviews jongeren Gezondheid in Beeld

Cluster 2

Vandaag gaan we kijken naar 3 fragmenten uit **Onderweg naar Morgen, Costa! en Goede tijden, slechte tijden.**

Het zijn fragmenten uit afleveringen van vorig jaar. Van deze series zijn losse scènes achter elkaar gemonteerd, zodat ze samen een compleet verhaal vormen. Deze scènes lopen normaal gesproken door meerdere afleveringen van de serie.

De bedoeling van vandaag is dat jullie gewoon kijken naar de verhalen zoals je dat normaal gesproken thuis ook zou doen. Na afloop kun je zeggen wat er van vindt. Je mag alles zeggen, het gaat om je eerlijke mening. Jullie opmerkingen worden anoniem verwerkt.

Verhaallijn 13: Onderweg naar Morgen Lesbische relatie met leeftijdsverschil

Eerste reacties:

Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Wat vind je van deze verhaallijn?

Wat vind je leuk / minder leuk?

Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Wat vind je van de hoofdpersonen, Renee en Suzy?

En van hun relatie?

Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van Duuk, de broer van Suzy en Joyce, de zus van Renee? Ben je het daar mee eens?

Wat zou jij doen als je Renee was en de broer van je vriendin zegt dat je moet stoppen met de relatie?

Werd er over veilig vrijen gepraat?

Wat zou je er van vinden als ze dat wel zouden doen?

Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties of relaties met een groot leeftijdsverschil?

Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Verhaallijn 7: Costa! Aangeven en respecteren van grenzen binnen een relatie

Eerste reacties:

Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Wat vind je van deze verhaallijn?

Wat vind je leuk / minder leuk?

Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Wat vind je van de hoofdpersonen, Tommy en Agneta?

En van hun relatie?

Tommy vindt in het begin dat hij met andere meisjes mag zoenen en in sommige gevallen ook met hen naar bed mag gaan. Agneta vindt dat dit niet kan. Met wie ben je het eens?

Wat vind je van de condoomdoosjes naast hun bedden?

Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties en vreemdgaan?

Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Verhaallijn 9: GTST Seksualiteit van verstandelijk gehandicapten

Eerste reacties:

Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Wat vind je van deze verhaallijn?

Wat vind je leuk / minder leuk?

Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten?

(moraal van het verhaal)

Wat vind je van de hoofdpersonen, Robin en Annemiek?

Wat vind je van de voorlichting van meneer Harmsen en de adviezen van Benjamin?

Met wie ben je het eens?

Wat zou jij doen als je meneer Harmsen was?

Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties en seksualiteit bij verstandelijk gehandicapten?

Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Vragen focus groep interviews jongeren Gezondheid in Beeld

Cluster 3

Vandaag gaan we kijken naar 3 fragmenten uit **Onderweg naar Morgen en Costa!**. Het zijn fragmenten uit afleveringen van vorig jaar. Van deze series zijn losse scènes achter elkaar gemonteerd, zodat ze samen een compleet verhaal vormen. Deze scènes lopen normaal gesproken door meerdere afleveringen van de serie.

De bedoeling van vandaag is dat jullie gewoon kijken naar de verhalen zoals je dat normaal gesproken thuis ook zou doen. Na afloop kun je zeggen wat er van vindt. Je mag alles zeggen, het gaat om je eerlijke mening. Jullie opmerkingen worden anoniem verwerkt.

Verhaallijn 12: Onderweg naar Morgen De eerste keer, anticonceptie en zwangerschapstests

Eerste reacties:

- Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)
- Wat vind je van deze verhaallijn?
- Wat vind je leuk / minder leuk?
- Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

- Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)
- Wat vind je van de hoofdpersonen, Ariël en Winston?
- Ariel is nog maagd en wil wachten, maar gaat dan toch met Winston naar bed. Wat vind je daar van?
- Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van JP en Bettina? Ben je het met hen eens?

- Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties, voorbehoedsmiddelen en de eerste keer?
- Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Verhaallijn 8: Costa! Homoseksualiteit

Eerste reacties:

- Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)
- Wat vind je van deze verhaallijn?
- Wat vind je leuk / minder leuk?
- Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

- Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)
- Wat vind je van de hoofdpersonen, Benno en Agneta?
- Vind je het goed dat hij aan zijn vrienden heeft verteld over zijn homoseksualiteit?
- Wat vind je van de opmerkingen van de vrienden van Benno?
- Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over homoseksuele relaties?
- Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Verhaallijn 3: Costa! Vreemdgaan in een lesbische relatie

Eerste reacties:

- Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)
- Wat vind je van deze verhaallijn?
- Wat vind je leuk / minder leuk?
- Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

- Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)
- Wat vind je van de hoofdpersonen, Frida, Angela en Eva?
- Wat zou jij doen als je Angela was en je vriendin je vertelt dat ze met een ander heeft gezoend?
- Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van Bart? Ben je het met hem eens?
- Geloof je dat het ware liefde is tussen Frida en Angela?
- Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties of de ware liefde?
- Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Vragen focus groep interviews jongeren Gezondheid in Beeld

Cluster 4

Vandaag gaan we kijken naar 3 fragmenten uit **Costa! en Goede tijden, slechte tijden**.

Het zijn fragmenten uit afleveringen van vorig jaar. Van deze series zijn losse scènes achter elkaar gemonteerd, zodat ze samen een compleet verhaal vormen. Deze scènes lopen normaal gesproken door meerdere afleveringen van de serie.

De bedoeling van vandaag is dat jullie gewoon kijken naar de verhalen zoals je dat normaal gesproken thuis ook zou doen. Na afloop kun je zeggen wat er van vindt. Je mag alles zeggen, het gaat om je eerlijke mening. Jullie opmerkingen worden anoniem verwerkt.

Verhaallijn 4: Costa! Transseksualiteit

Eerste reacties:

Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Wat vind je van deze verhaallijn?

Wat vind je leuk / minder leuk?

Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Wat vind je van de hoofdpersonen, Tommy, Agneta en Lisa?

Zou jij hetzelfde doen als je Tommy was?

Werd er over veilig vrijen gepraat?

Wat zou je er van vinden als Tommy en Lisa of Björn dat zouden doen?

Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van Björn? Maakt het uit of iemand transseksueel is?

Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over transseksualiteit en relaties?

Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Verhaallijn 5: Costa! De eerste keer en vreemdgaan

Eerste reacties:

Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Wat vind je van deze verhaallijn?

Wat vind je leuk / minder leuk?

Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Wat vind je van de hoofdpersonen, Tommy en Agneta?

Met wie ben je het het meest eens?

Werd er over veilig vrijen gepraat?

Wat zou je er van vinden als ze dat zouden doen?

Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties en vreemdgaan?

Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Verhaallijn 11: GTST Zoenen met een jongen in een lesbische relatie

Eerste reacties:

Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Wat vind je van deze verhaallijn?

Wat vind je leuk / minder leuk?

Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Wat vind je van de hoofdpersonen, Isabella en Charlie?

Hebben ze een goede relatie?

Wat vind je van de opmerkingen van Yasmine en Milan? Ben je het met ze eens?

Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties en vreemdgaan?

Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Vragen focus groep interviews jongeren Gezondheid in Beeld

Cluster 5

Vandaag gaan we kijken naar 3 fragmenten uit **Najib & Julia en Costa!**.

Het zijn fragmenten uit afleveringen van vorig jaar. Van deze series zijn losse scènes achter elkaar gemonteerd, zodat ze samen een compleet verhaal vormen. Deze scènes lopen normaal gesproken door meerdere afleveringen van de serie.

De bedoeling van vandaag is dat jullie gewoon kijken naar de verhalen zoals je dat normaal gesproken thuis ook zou doen. Na afloop kun je zeggen wat er van vindt. Je mag alles zeggen, het gaat om je eerlijke mening. Jullie opmerkingen worden anoniem verwerkt.

Verhaallijn 14: Najib en Julia Een verboden liefde: kies je voor de liefde of voor de familie?

Eerste reacties:

Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Wat vind je van deze verhaallijn?

Wat vind je leuk / minder leuk?

Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Wat vind je van de hoofdpersonen, Najib en Julia?

Wat vind je van hun relatie?

Zou jij hetzelfde doen als zij en de relatie voortzetten terwijl je ouders er tegen zijn?

Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van de ouders van Julia en de zus en moeder van Najib? Ben je het met een van hen eens?

Werd er over veilig vrijen gepraat?

Wat zou je er van vinden als ze dat zouden doen?

Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over interculturele relaties?

Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Verhaallijn 2: Costa! De eerste keer

Eerste reacties:

Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Wat vind je van deze verhaallijn?

Wat vind je leuk / minder leuk?

Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Wat vind je van de hoofdpersonen, Bart en Berdien?

Bart vindt dat je eerst verliefd moet zijn op iemand, voordat je met hem of haar naar bed gaat. Berdien vindt dit niet. Met wie ben je het eens?

Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van Tommy & Björn en Frida & Agneta? Zou je hier naar luisteren?

Werd er over veilig vrijen gepraat?

Wat zou je er van vinden als ze dat zouden doen?

Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over de eerste keer?

Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Verhaallijn 1: Costa! Jaloezie in een lesbische relatie

Eerste reacties:

Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Wat vind je van deze verhaallijn?

Wat vind je leuk / minder leuk?

Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Inhoudelijk

Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Wat vind je van de hoofdpersonen, Frida en Angela?

Wat vind je van hun relatie?

Wat vind je van de bemoeienis van Vicky en de adviezen van Bart? Ben je het met hem eens?

Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties? Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Bijlage 6: Vragenlijst na afloop van het gesprek

Vragenlijst Gezondheid in Beeld, Jongeren aan het woord

Naam:

Leeftijd:

1. Wat vond je van het gesprek?

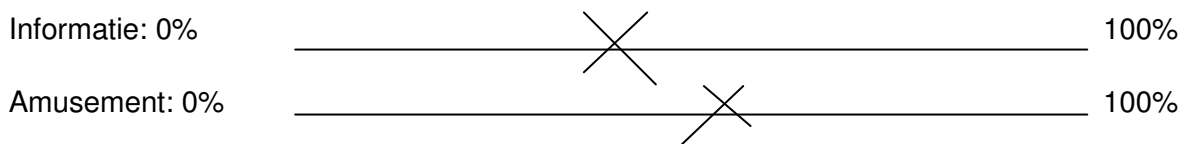
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Welke opmerking of discussiepunt is je het meest bij gebleven?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

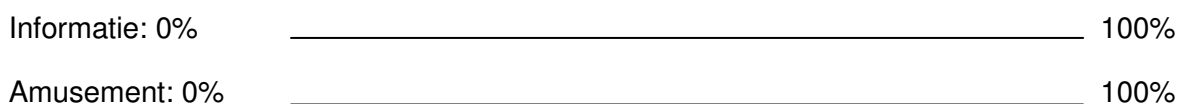
3. Kun je per verhaallijn aangeven wat volgens jou de verhouding tussen de hoeveelheid informatie en amusement is?

Bijvoorbeeld: Verhaallijn X:

= ongeveer 40% informatie en 60 % amusement

a. Verhaallijn 1:

Toelichting:

.....
.....

b. Verhaallijn 2:

Informatie: 0% _____ 100%
Amusement: 0% _____ 100%

Toelichting:

.....
.....
.....
.....

c. Verhaallijn 3:

Informatie: 0% _____ 100%
Amusement: 0% _____ 100%

Toelichting:

.....
.....
.....
.....

4a. Wat vind je er van als gezondheidsvoorlichters met televisiemakers zouden samenwerken, zodat je door het kijken naar televisie iets leert over gezondheid?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

b. Welke thema's zou je hierbij belangrijk vinden?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Heb je verder nog opmerkingen of vragen naar aanleiding van het gesprek?

.....
.....
.....

Nogmaals bedankt voor je medewerking!

Bijlage 7: Uitgewerkte groeps gesprekken met jongeren

Cluster 1, jong

Plaats: Woonkamer in Gouda
Datum: 1 juli 2004
Aanwezig: Meisje, 15, HAVO, Nederlands,
Meisje, 15, HAVO, Nederlands,
Meisje, 15, HAVO, Nederlands,
Meisje, 15, HAVO, Nederlands,
Meisje, 15, VWO, Nederlands.

Verhaallijn 10: GTST Het niet uitkomen voor je lesbische relatie en de eerste keer

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Ik wel. (bijna allemaal). Niet over gepraat.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

Ik vond het wel goed. Omdat je, ik weet niet, omdat eeh ik ken niet zo veel lesbische mensen of zo. Dan zie je toch met zo'n verhaallijn hoe het is.

Je ziet wel de werkelijkheid. Het is niet, zoals haar, dat ik de mensen ken, maar het is wel zo: je kan er mee te maken krijgen dat je lesbisch bent of zo en je ziet wel hoe die andere mensen er mee om gaan.

Ik vond het wel leuk, gewoon zoals hun zeggen.

Het was gewoon leuk om te zien.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

Ik vond het wel goed gedaan dat je ziet dat andere mensen er anders mee omgaan. Ja Charlie gaat er heel normaal mee om, maar Isabella vindt het toch een beetje eng.

Soms was het wel grappig, gewoon, hoe Charlie deed. Gewoon dingen die ze zegt, hoe ze doet. Gewoon dat ze heel vrolijk is de hele tijd, is wel grappig.

Dat ze gewoon aan iedereen alles vertelt.

Niet leuk:

Nee, ik vind alleen dat Charlie soms een beetje te overdreven acteerde, maar verder...

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Ja

Ja, vind ik wel.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Dat je je eigenlijk niet hoeft te schamen voor dat je lesbisch bent of zo. Dat je er gewoon normaal mee om kan gaan.

Ik denk ook wel dat ze het rustig aan moeten doen. Het was de eerste keer dat ze op meisjes vielen en ze werden wel gelijk helemaal... te snel, samenwonen....

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Charlie en Isabella?

Charlie:

Dat is gewoon Charlie, dat is bij Charlie altijd zeg maar, bij deze Charlie. Die vind ik soms gewoon een beetje te overdreven acteren. Maar het was niet heel storend of zo. Maar soms denk je "hou nou maar even je mond dicht".

Ik vind haar altijd te vrolijk. Ze is altijd te.. te.. gewoon te is ze altijd.

Dat vind ik ook wel. Soms vond ik haar een beetje nep overkomen.

Isabella:

Ik vind dat Charlie haar een beetje onderdrukt gewoon. En dat Isabella een beetje stil daardoor wordt... ik weet niet, een beetje..., nou niet raar, maar een beetje heel stil en beetje onzeker daardoor wordt denk ik.

Ik vind dat Charlie haar een beetje overloopt gewoon.. Ik vind het wel in het verhaal kloppen, want zo is Isabella volgens mij gewoon.

7. En van hun relatie?

Het gaat snel zeg maar.

Ja.

En verder...

Is het een serieuze relatie volgens jullie?

(in koor) Nou nee, niet echt.

Het komt niet zo serieus over.

Ook steeds die dingetjes waar ze ruzie over maken, terwijl ze nog maar net een relatie hebben.

Het lijkt alsof ze nog maar net iets van een week verkering of een relatie hebben en dan zitten ze al meteen zo. Als je het zo achter elkaar kijkt, is het niet zo realistisch, maar als er stukjes tussendoor zitten wel.

8. Wat zou je doen als je Charlie was en Isabella wil niet openlijk uitkomen voor je relatie?

Dat lijkt me niet echt een keus: als ze Isabella echt leuk vindt, en ze wil bij Isabella blijven, dan moet dat maar toch?

Ja, aan elkaar aanpassen, volgens mij gewoon. Veel praten lijkt mij, maar ook ... ik weet niet.

Rustiger aan doen. Niet zo springen. Ik weet niet.

Het moet gewoon van twee kanten komen klaar. En als één iemand niet wil, dan niet toch?

Ik zou gewoon goed praten met Isabella, ja gewoon.. wat rustiger aan doen.

Ja, gewoon iets meer als Isabella worden, want zij is meer van dat ze het heel graag wil laten zien en zo, maar dat moet ze gewoon iets minder doen.

9. Wat vind je van de adviezen van Laura en Barbara? Ben je het daar mee eens?

Laura:

Ik weet eigenlijk niet meer wat voor advies dat was?

Ja, om lesbische meisjes te ontmoeten.

Ik denk dat dat gewoon goed is, dan weet je ..

Ik zou me er echt niet mee bemoeien, ik vind dat...

Ik denk ook niet dat ik het zelf zou doen, maar je weet wel hoe hun het hebben meegemaakt, laat ik zo zeggen.

Ik zou iemand dat gewoon lekker zelf uit laten zoeken. Ze bemoeit zich er niet mee, want het wordt haar gevraagd, dus dan zeg je het, maar dat is gewoon haar mening erover. Ik geloof niet dat ik dat zou zeggen.

Ik vind het wel goed. Dan praat je er over, dan weet je een beetje hoe het is en ik vond het ook wel goed dat ze naar zo'n discotheek gingen alleen maar voor lesbische meiden en zo. Ik dacht dat kunnen hun dan ook wel proberen. Dan zie je alleen maar van die stellen, dan went Isabella er ook meer aan denk ik. Dat is best wel goed.

Ik vond het ook wel goed. Ja, ik weet niet, als ik het zelf zou hebben gedaan, denk ik dat ik het eigenlijk niet zou hebben gedaan, dat ik het wel vreemd zou vinden, maar als je het zo hoort op tv dan lijkt het me wel goed dan.

Barbara:

Ja, die vond ik wel dat ze goede adviezen gaf.

Ja, die nam het ook goed op dat haar dochter lesbisch was.

Ja, want die Jef zat een beetje raar te doen daarover. "Wist jij hier van?". Maar wel een goed advies, ik denk dat iedere moeder wel zoiets had gezegd.

10. Wat vind je van de opmerkingen van Job? Ben je het daar mee eens?

Een beetje dom.

Hij zat daar maar een beetje op die bank.

Ook niet goed geacteerd.

Nee, en hij zei ook "je ziet er toch niet uit als een pot?", een beetje dom.

Ik weet niet, dat is gewoon een chagrijnig jongetje, denk ik. Die kan er niet tegen dat zijn vriendinnetje, die eerst zijn vriendinnetje was, gewoon een ander heeft. Daarbij dat ze ook nog lesbisch is, dat kan natuurlijk helemaal niet.

Vond je het een logische reactie?

Dat ligt maar net aan je persoonlijkheid.

Aan hoe je zelf bent en hoe vreemd je het ook vindt.

Hij zei inderdaad "je bent toch geen pot", wat vond je daar van?

Dat vond ik wel raar.

Ja, ik ook.

Een beetje racis.. eeh.. discriminatie ook.

Misschien is het gewoon zijn eerste reactie omdat hij het gewoon helemaal niet had verwacht van haar.

Sommige mensen kunnen er toch raar op reageren.

11. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties?

Ik denk het eigenlijk niet.

Nee, nee.

Het maakt me sowieso al niet echt uit.

Nee, mij ook niet.

Het is voor normaal, ik vind het wel vreemd, maar ik vind dat het wel gewoon kan. Je bent verliefd, dus dan maakt het niks uit.

12. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Ja, ik denk het wel, ik weet niet, gewoon..

Het kan natuurlijk wel meer gewoner worden als je het vaak op tv ziet.

Ja, dat ook. Dat het ook normaler wordt voor mensen. Want sommige mensen vinden het helemaal niet normaal enzo. Maar toch, als je dat ziet, dan bekijk je het van hun kant en dan leer je wat.

Wat denk je dat ze gedaan hebben om het zo normaal mogelijk over te laten komen?

Al die reacties van die mensen zijn heel normaal. Ze vinden het allemaal “okee, is goed”, en dan gaan ze weer verder. Je ziet niet echt dat ze het vreemd vinden of zo. Alleen Job, maar de rest is van “okee, ze zijn lesbisch” en dan gaan ze gewoon weer verder met hun gesprek of zo.

Denken jullie dat dit een voorbeeld zou kunnen zijn voor meisjes als ze dit zien?

Jawel, dat ze er makkelijker voor uitkomen misschien.

Verhaallijn 6: Costa! Erectieproblemen

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Nee.

Ik wel. Niet met anderen over gepraat, nee.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

Het was wel leuk en grappig, maar het is niet zo dat ik er met mijn vrienden over ga praten of zo. Gewoon het verhaal en de situatie en ook gewoon wat ze zeiden af en toe was erg leuk.

Ja, ik vond het heel grappig en ook heel leuk. Ik vond het wel leuk hoe ze acteerden en zo. Wat ze zeiden en dat verhaaltje.

Ik vond het ook heel leuk en grappig.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

Ja, hoe ze acteerden gewoon en de dingen die ze zeiden. Bijvoorbeeld dat zij in dat pak stond en allemaal van die puisten en zo had.

Met die wesp of met die bij.

Op zich is bij Costa het acteerwerk altijd ook wel een beetje overdreven, maar op een of andere manier is het juist heel leuk dat het overdreven is.

Het hoort een beetje daarzo.

Ja, ik weet niet maar het is gewoon alles bij elkaar klopt wel. Kijk, bij Goede tijden is het alleen Chalie die overdreven doet. Maar hier is het allemaal zo, het hoort gewoon.

Een beetje gek en grappig.

Minder leuk:

Nee.

Eén keer, toen ze die vreemde man gingen filmen, dat hoefde er eigenlijk niet in. Dat had er volgens mij ook niks mee te maken.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Nou, niet echt.

Ik weet niet.

Het zou kunnen ...

Niet dat ze zo...

Met dat pak en die wesp enzo..

Ook dat die jongen dan zeg maar niet meer... dat dat dan zo gebeurt. En dat die vriendin dan denkt "wat doe ik dan fout" of zo.

Dat wel, maar niet dat ze zo'n pak aan gaat trekken en dat spul.

Misschien dat ze.. dat pak kan ik me nog wel heel ver een beetje snappen, maar die wespen dat vond ik helemaal...

Dat is wel grappig.

Dat ze een tijdelijke verminking moest hebben, okee, maar van zo'n wesp is toch wel vrij ongeloofwaardig.

En dan ook precies zo drie van die grote.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Ik weet het echt niet...

Als er iets is in je relatie of zo, dat je er dan gewoon over moet praten of zo.

Altijd jezelf blijven ofzo.

Samen een oplossing bedenken of zo. Ze denken van elkaar dat ze dan elkaar niet meer leuk vinden en dan proberen ze er allebei wat aan te doen op gekke manieren.

Maar als je dan samen.. moet je denk ik een oplossing bedenken.

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Tommy en Agneta?

Tommy:

Grappig.

Ook dat hij steeds zo betrupt werd door dat meisje.

Ik vond hem wel grappig, een beetje gek, hoe hij deed, zo van "grrr". Die geluiden enzo.

En dat hij zo zat te praten ermee, met z'n lul zat hij een beetje te praten, dat vond ik best wel grappig.

Als je er over nadenkt is het best wel, ik weet niet, onrealistisch misschien, maar het is niet storend of zo.

Het hoort wel bij hem.

Het maakt het wel grappiger.

Agneta:

Die deed gelijk heel overdreven "o, wat is er nou verkeerd?".

Ze durfde het ook niet echt te zeggen tegen haar vriendin, want ze zei "het is een vriendin van een vriendin" zo zat ze daar.

Maar dat valt wel op, dat vond ik beetje niet echt goed geacteerd.

Dat vond ik ook.

7. Wat vind je van de manier waarop zij met hun probleem omgaan?

Ze zoeken wel echt oplossingen, dat is wel goed.

Ja, ik weet niet, ze zouden eigenlijk met elkaar er over moeten praten, maar dat doen ze niet.

8. Wat zou jij doen als je Tommy/Agneta was?

Ook met vrienden praten.

Ja, eerder met vrienden.

Vind ik ook wel.

Ik zou niet gelijk durven, zo zeggen.

Ik denk dat ik ook eerder naar vrienden gaan.

Ja, vind ik ook wel, maar misschien is het toch wel beter als je er samen over gaat praten, misschien gaat het uiteindelijk uit omdat je de verkeerde dingen van elkaar denkt of zo.

Automatisch ga je toch wel naar je vrienden.

Het is een raar onderwerp wat dat betreft.

9. Wat vind je van de adviezen van Ice aan Agneta? Ben je het daar mee eens?

Slecht.

Ja, "dumpen die hap". Daar heb je niet echt iets aan.

Ja, ze zei wel dat ze een prikkeling of zo moest gaan zoeken en daarom ging ze dat pak natuurlijk aandoen. Het heeft ook niet echt geholpen, dus het zijn niet echt supergoeie adviezen geweest of zo.

Het was meer grappig.

Het was... nou, niet nutteloos, maar wel een beetje vreemd gewoon. Nou, omdat je d'r eigenlijk niet zoveel aan hebt, ze wou gewoon een beetje stoer zeggen dat ze, ik weet niet, gewoon een beetje stoer overkomen.

Ja, maar het is ook bij haar gebeurd, zeg maar. Ze zei "jaa, een vriendin van mij", maar het was eigenlijk toch bij haar gebeurd, volgens mij ook.

Ik denk dat ze elkaar ook wel doorhadden over die vriendin van die vriendin. Maar je gaat niet als je een vriendin van iemand bent, zeggen tegen diegene dat je hem dumpet omdat hij erectieproblemen heeft, dat vond ik ook raar. Dat je hem moet dumpen.

Wat zou een advies geweest kunnen zijn dat wel had geklopt?

Ja, dat ze gewoon met hem er over moest gaan praten.
Het is een goed advies, maar ik denk niet dat ik het zelf zou doen.

10. Werden er ergens condooms gebruikt? (Antwoord: Agneta pakt een condoom als ze op zoek gaat naar Tommy)

Ze lagen op zo'n schaalpje.

Wat vinden jullie er van dat dat in beeld is gebracht?

Goed.

Ja, wel duidelijk, dat ze veilig vrijen.

Het stoort absoluut niet.

11. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties en erectieproblemen?

Nee, ik vind het meer grappig en het is gewoon leuk om naar te kijken, maar ik denk niet dat ik er anders over na gaan denken.

Ja, hetzelfde.

Maar het onderwerp wordt eigenlijk ook niet vaak over gesproken.

Nee.

Maar je weet wel, als het jou nou overkomt, weet je wel ongeveer door dat beeld zeg maar, dat je wel weet hoe het is.

Ja, wat je niet moet doen.

12. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Ik weet niet, gewoon dat je er over praat.

Dat je toch een oplossing samen moet zoeken en niet bij andere mensen.

Maar het is toch lastig denk ik, je moet het toch proberen.

Maar dat zie je ook niet vaak, ik denk al komt het vaker op tv dat het dan ook wel wat makkelijker wordt, omdat het dan...

Kunnen jullie aangeven wat jullie belangrijk vinden in series?

Goede acteurs.

Leuke verhaallijn.

Andere omgeving. Omgeving vind ik wel erg belangrijk, leuk sfeertje, een discotheek of op het strand of in een café of zo. Dat is leuk.

Als het heel saai is, vind ik het niet zo leuk om naar te kijken, maar als er heel grappige dingen zijn of juist waar je zelf mee te maken hebt gehad, zoiets of zo.

Aparte dingen zijn ook wel leuk, anders dan wat je zelf meemaakt.

Cluster 1, oud

Plaats: Woonkamer in Huissen
Datum: 1 juni 2004
Aanwezig: Meisje 17, MBO, Marokkaans;
Meisje 19, MBO, Marokkaans;
Meisje 16, MBO, Marokkaans.

Verhaallijn 10: GTST Het niet uitkomen voor je lesbische relatie en de eerste keer

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Allemaal gezien.

(Over gepraat?) Ik denk het wel, over dat lesbische gedoe enzo, van “o, heb je dat gezien?”, maar ik weet niet precies wat. Het is ook een tijdje geleden.

Wel over het verhaal, ook over die lesbi enzo. Ik vond het eigenlijk niet zo leuk.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

Ikzelf vond het eigenlijk wel leuk. Een keer wat anders, weet je wel. Ik hou er zelf ook wel van. Nee, grapje... Ik dacht zo van een keer iets nieuws ofzo. Ze laten wel aan mensen zien dat ze zich niet schamen. Dat vond ik wel leuk. Wel beter.

Aan de ene kant vond ik het wel goed. Net als wat zij zei, laten zien aan mensen dat het wel kan. Maar ik vond het gewoon een beetje... vies zal ik maar zeggen.

Ik vond het wel leuk eigenlijk. Dat zij zich niet schaamden. Ik zou mij ook schamen als ik lesbisch was.

Ik zou mezelf niet schamen als ik zelf pot zou worden ooit, denk ik.

Ik zou mij wel schamen tegenover vrienden en gewoon voor mensen en zo. Hun durfden het wel, dat vond ik wel goed.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Ik vond Isabella wel een leuke dingetjes hebben...., hoe zeg je dat? Hoe zij moest doen, van “ik schaam me toch wel een beetje”, dat vond ik een beetje leuk. Hoe ze deed. Die van Charlie is wel een beetje minder. Ook hoe ze acteert, ze leest het echt op.

Hoe Charlie speelt, vind ik juist leuk. Zij is toch een jaloerse type, vond ik. Als ik bijvoorbeeld lesbisch ben, zou ik ook jaloers zijn als zij het niet laat zien en zich schaamde.

Ik vond Charlie eigenlijk zo opdringerig. Isabella vond ik wel heel leuk, net als normaal eigenlijk. Zoals het normaal ook zou gaan.

Minder leuk:

Dat Charlie zich eigenlijk zo heel erg aanstelde. Moet zij toch weten als zij... Ik vond dat het te lang over dat stuk ging, weet je wel. Ze blijven te lang over dat van "ze schaamt zich, ze schaamt zich". Dan denk je van "hallo, het is een uur geleden"... Dat vond ik irritant.

Dat het steeds op dezelfde plaats is. Die film speelt zich steeds of in een café, of in een hotelkamer. Nooit ergens anders

Bij Goede tijden is dat altijd zo...

Of ze drinken altijd maar drank. Nooit zie je ze met water of cola gewoon. Dat vond ik ook zo slecht daaraan.

Goede tijden is of in de Koning of in Scala

Een vrijsceñe bijvoorbeeld is altijd in die hotelkamer. Als ze bijvoorbeeld een keer in het bos of weet ik veel wat, dat maakt het spannender.

Dat was ook een keer met Janine en die andere, dat was ook in het bos. Dat was leuker, dan heb je even een ander beeld.

Dan zijn ze bij de Koning en dan denk je "het duurt wel even voor ze daar zijn" en dan zijn ze er zomaar, in 1 keer.

Mijn moeder zegt altijd "in Goede tijden kan echt alles". Ze kunnen echt alles in Goede tijden. Echt zo in 1 keer kan dat. In één keer kunnen ze dan weet ik veel, god zijn of zo. Het moet wel een beetje gewoon zijn.

En jij zei net dat je het een beetje vies vond, wat bedoelde je daar precies mee?

Dat lesbi meer... Ik vind het niet vies, maar ik zou het zelf nooit zo snel accepteren. Ik kijk er wel altijd naar (GTST). Ik vind het niet raar om op tv te zien, maar ik vind het gewoon een beetje, ja ... misschien raar om te zien. Maar het is niet zo dat als iemand zegt "ik ben lesbisch" niet dat ik zeg van "jou vind ik vies", of zo.

Dat Charlie ook twee andere lesbi's had uitgenodigd. Als je dan samen lesbisch bent, moet je het ook samen oplossen, vind ik.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Ja, het is heel simpel.

Heel normaal.

Eigenlijk wel een beetje saai. Hoe Charlie deed, dat ze zei (alsof ze iets opleest) “laten we iets bestellen”, dat ze het niet normaal zegt, zodat het echt lijkt. Zoals zij het deed, vind ik het echt saai om naar te kijken.

Zo speelt zij altijd. Die nieuwe Charlie vind ik veel beter. Eerst dacht ik zo van... Je kan eigenlijk personen niet vervangen door een ander. Dat vind ik ook weer zo erg in series. Je kan nooit iemand in de plaats van iemand neerzetten, dan zie je toch steeds die oude Charlie voor je. Dat vind ik ook heel jammer.

Het kan op allerlei manieren gebeuren.

Die Barbara, die moeder van Charlie, vond ik een beetje droog overkomen. Gewoon het was al meteen allemaal goed. Normaal is zij altijd best wel streng, moet alles weten wat de kinderen doen. Normaal is ze heel moeilijk en nu ineens “okee, je bent lesbisch”. Ik vind het wel logisch, vooral bij Nederlanders is het gewoon heel normaal. Ze vroeg niet eens “weet je het zeker?” dat zei ze wel een beetje, maar normaal gaat ze dan wel door. Nu was het maar heel kort.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Dat je jezelf moet zijn.

Blijf altijd eerlijk in een relatie.

Alles zelf oplossen en niet iemand anders erbij halen. Als je samen met elkaar... je bent samen dan lesbisch, niet iemand anders erbij halen. Je kan wel advies vragen, maar dat ze op een gegeven moment die twee andere lesbi's...

Ik denk dat ze niet had hoeven liegen of zo, van “ik ken hun van vroeger”. Soms heb je wel iemand nodig erbij, vind ik. Dat ze hun erbij haalde, had ze wel gewoon kunnen zeggen, denk ik.

Ik zou eerst uitmaken met iemand, eerst goed weten wat ik ben, of ik nu echt pot ben of weet ik veel wat, dingetjes. Maar niet eerst hem aan het lijntje houden om te kijken of misschien dat ik toch meer met hem wil dan met haar. Jezelf goed kennen, denk ik.

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Charlie en Isabella?

Charlie:

Ik vond haar een beetje nep.

Isabella was meer gewoon, zoals ook in het normale leven ook gaat. Wat natuurlijker.

Charlie is wel leuk, grappigachtig.

Soms is het een beetje te overdreven, een beetje kinderachtig. Het oplezen. Je moet eigenlijk doen alsof je aan het leven bent, toch? Zij doet echt zo van “nou, ik moet deze scène spelen, dus ik zeg nu dit”, of zo.

Isabella vond ik wel heel goed, ja gewoon normaal eigenlijk, maar Charlie vond ik meer... als je dan naar de serie aan het kijken bent, weet je al de reactie van wat zij gaat zeggen. Heel voorspelbaar. Een beetje nep.

7. En van hun relatie?

Ik vond het wel leuk. Dat zij dan heel erg tegen haar zei “waarom schaam jij je dan?”. Het is haar eerste relatie met een meisje, misschien moet ze daaraan wennen. Dan moet zij niet de hele tijd gaat zeuren van “waarom doe je zo?”. Dat vond ik een beetje opdringerig. Dat kan ze wel zeggen, maar dat bleef maar doorgaan, het hele verhaal. Ik vond het wel leuk, hoe ze deden en wat ze samen deden enzo.

Ik vind het wel leuk dat ze pot zijn enzo, ook weer wat anders, weet je wel.

Ik vond het wel gezellig, hoe ze deden en zo. Maar dat ze dat de hele tijd ging vragen, vond ik ook dom. De hele tijd doorvragen over één ding.

Leuk, is anders. Normaal is het bij Goede tijden altijd meisje/jongen en weet je wel, de hele tijd hetzelfde. Toen was het een beetje anders, een ander verhaal. Dan laat je ook de mensen zien dat het ook zo kan. Het was gezelliger, ook wat zij zei. Eigenlijk leek het net alsof ze twee vriendinnen zijn. Dat waren ze toch ook eerst en nu zijn ze dan bij elkaar en dan blijft het hetzelfde, alleen Charlie begint dan wat meer te zeuren.

Denk je dat hun relatie lang stand kan houden?

Nee, omdat ze vaak ruzie hebben door hoe Charlie doet. Daar krijg je twijfels over. Ook denk ik dat Charlie meer pot is dan Isabella. Isabella als ze echt de ware jongen tegen zou komen, zou ze met die jongen verder gaan. Charlie wou meer showen en aan iedereen laten zien. En er was ook een stukje van “ben je wel echt lesbisch?”. Maar uiteindelijk gaat Charlie toch weer met een jongen, geloof ik dat het zo ging. Ik weet het niet meer. Maar nu lijkt het alsof Isabella meer hetero is.

Het kan wel als ze elkaar een beetje meer accepteren hoe ze zijn. Wat Isabella ook zei: “je valt op mij hoe ik ben” en Charlie wilde haar een beetje veranderen. Als je zo steeds doorgaat, dan blijft het niet, maar als je naar elkaar kan luisteren, dan kan het wel.

Vind je dat er gebruik is gemaakt van hele standaard of stereotype dingen voor lesbische vrouwen?

Het is standaard denk ik. Dit kan echt... Hoe het is gegaan ... ook zo met kussen, dat Isabella niet wist hoe ze zou moeten doen. Als ik naar mezelf kijk, zou ik ook zoiets hebben van “oe, een meisje kussen..” hetzelfde als hoe je met een jongen kust denk ik.

Maar het is wel zo gegaan, ik vind het wel echt zoals het gewoon ook kan gaan, denk ik. Of bedoelt u dat niet?

Je ziet nu twee meisjes in GTST en je krijgt mee dat ze een lesbische relatie hebben, maar als je op straat ziet, zou je dat denk ik niet denken.

Dan denk je gewoon dat ze vriendinnen zijn of zo. Nee, er lopen zoveel meisjes op straat met hand in hand en zo.

Ze hebben dus niet echt gebruikt gemaakt van hele stereotype beelden, zoals een lesbisch stel soms wel eens wordt gezien. / Met kort haar en tuinbroek enzo.

Oh ja, nee, dat niet nee. Het is gewoon, dit kan ook.

Ik vind het op zich wel normaal, maar je gaat dit meer accepteren. In de serie worden ze heel snel geaccepteerd door iedereen, maar normaal, hoe ik het dan gehoord heb, is het meestal moeilijker, dat ze meer buiten worden gesloten. En dat is dan een beetje anders.

Door je vriendinnen enzo en door je ouders.

8. Wat zou je doen als je Charlie was en Isabella wil niet openlijk uitkomen voor je relatie?

Ik zou met haar gaan praten eerst. Alleen met haar, niet waar iedereen bij staat en zo. En kijken hoe zij het wel doen en eigenlijk accepteren hoe zij is. Niet iedereen hoeft het van mij te weten, als het om ons samen gaat.

Als ze echt van haar houdt, komt het vanzelf een keer.

Ja, want het was toch ook haar eerste meisjesrelatie, toch? En die van Charlie ook, maar zij is gewoon anders hiermee.

Meer afwachten, want zij gaat te snel. Ook omdat het de eerste keer is eigenlijk voor haar met een meisje en bij Isabella dan ook. Ik vind het meer gewoon laten showen dat je lesbi bent. Dat hoeft eigenlijk niet.

Dat doe je ook niet als je met een jongen hebt, niet echt zo.

Je gaat ook niet aan de bar zitten met ... en helemaal aan elkaar hangen zo. Dat doe je normaal ook niet.

9. Wat vind je van de adviezen van Laura en Barbara? Ben je het daar mee eens?

Wat was het advies ook alweer?

Ik vond het op zich wel een goed idee, maar dan had Charlie niet moeten liegen. Zo van "dit was van vroeger". Maar het was wel een goed idee dat ze een beetje kon zien hoe hun ...

Ze kon leren, ervaren...

Ik zou het gewoon van tevoren tegen Isabella hebben gezegd. Dan weet je zeker of ze dat wel wil of niet. Dan kom je er samen wel beter uit. Dan kun je haar een beetje overhalen van "ach toe nou, wat maakt het uit" enzo. Anders als ze daar opeens komt, komt alles zo op haar af en dan kan ze boos worden of zo.

Barbara:

Droog. Van "dan moet je naar Laura haar huis gaan" enzo. Ze zei van "weet je zeker dat je lesbi bent?". Ik denk dat normale ouders toch wel anders op zouden reageren dat zij heeft gedaan. Ik denk dat ze toch wel meer gaan praten, meer willen weten.

Hoe komt nou ineens?

Negatief, een beetje kortaf. Ze moet het ook niet veroordelen. Als je iets verbiedt, gaat diegene het juist eerder doen. Maar het was wel kort, ze kon meer vragen. In het gewone leven denk ik wel dat ouders meer gaan vragen. Over waarom en zo.

Ik vond ook dat het negatief was. Nou ja, negatief en positief. (Negatief:) Dat ze het heel normaal vond, alsof ze het wel verwachtte of zo. Zo deed ze. Ik zou als ik zelf was meer vragen hebben. (Positief:) Dat ze niet boos werd of zo.

10. Wat vind je van de opmerkingen van Job? Ben je het daar mee eens?

Normaal.

Dat vond ik wel goed. Ik zou ook keiboos worden.

Niet keiboos. Ik zou...

Nou, als je vreemdgaat... Je moet wel eerlijk zijn in een relatie, vind ik.

Ja, dat wel. Maar ik vond ... Op het laatst zei hij iets over ... ik weet het niet meer. Ik vond hem sowieso nooit goed. Hij ... Ze hadden hem ook laten vervangen, toch? De eerste Job vond ik veel leuker en beter. En opeens komt dan toch een beetje lelijkere iemand. Dan word je toch een beetje chagrijnig van. Ik vind dat ook belangrijk. Ik bedoel, je bent gewend aan diegene en je vindt diegene leuk en opeens komt er iemand anders. Dat vind ik soms gewoon niet leuk. Ik ben zelf een beetje fan van Yasmine uit Goede tijden. En laten we zeggen ze vervangen haar door iemand anders die ook krullen heeft of zo, dan zou ik echt niet meer kijken hoor, dat vind ik echt belangrijk. Niemand kan iemand naspelen. Iedereen speelt het toch op je eigen manier, dus niemand kan iemand vervangen, vind ik.

Ik vind dat wel belangrijk, maar ik vind dat je in een serie eigenlijk niemand kan vervangen, want iedereen is, ja uniek eigenlijk, iedereen is anders. Als je dan iemand gaat vervangen, is dat niet leuk. Wat zij zei van Yasmine, ja, zij is gewoon heel anders, gewoon in de film valt zij heel erg op.

Die zijn ook ouder. Bijvoorbeeld Nina verandert ook iedere keer, maar dat valt niet zo op.

Dat is niet zo erg nee. Maar op zo'n leeftijd allemaal en die bekendheid, die gezichten die ze dan geven...

Wat vind je van de geloofwaardigheid van de serie? Vind je dat het dan nog geloofwaardig is?

Dat vermindert dan ook weer.

Dan zie je weer dat het echt zo gespeeld is. Diegene moet ook nog wel een beetje haar karakter naspelen. Dan is het ook nog een andere uiterlijk, dat is gewoon heel anders geworden.

Ik vond het wel normaal hoe hij heeft gereageerd eigenlijk, maar ik vond het ook zo kortaf. Zo van "rot op en ga weg" en dan kwam hij eigenlijk helemaal niet meer terug. Dat vond ik een beetje... Hij bleef opeens helemaal weg.

De meeste jongens gaan je dan lastig vallen en komen altijd terug enzo. En willen praten over waarom enzo.

11. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties?

Nee.

Nee, niet echt. Het is ook zo gewoontjes. Dit was niks bijzonders ofzo. Ik heb wel erger gezien op straat ofzo. Vandaar dat dit eigenlijk niks voorstelt. Ik denk dat mensen dan ook gaan denken "o, als hun 't doen, dan is het niet zo erg", ofzo.

Nee, als ik de serie, ook al ik heb het gezien, denk ik er nog steeds hetzelfde over. Er verandert eigenlijk niks.

12. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Ja, altijd jezelf blijven en iedereen respecteren hoe die is.

Eerlijkheid.

Eerlijkheid is belangrijk.

Denken jullie dat het anders was geweest als het twee grote kortharige vrouwen waren geweest? Had het dan verder van jullie af gestaan?

Nee, dat sowieso niet nee. Bij mij niet. Maar voor mensen, anderen, of oudere dan, ...

Als je ze op straat ziet, zou je zo kijken van: "o doe niet zo dom".

Normaal hebben ze ook altijd heel... Zien ze er meer mannelijker uit, vind ik, lesbies.

Of eentje dan, meestal.

Eentje kort haar en eentje lang haar.

Of sommigen willen ook laten zien dat ze meer pot zijn, denk ik, dat ze zo doen. Mij zou het niets uitmaken, als je eenmaal vrienden wordt met hun.

Misschien willen ze in de serie laten zien dat het ook gewone mensen zijn, denk ik zo.

Ik denk niet dat ze voor de serie hun haar kort laten knippen. Ik denk dat het daar ook wel een beetje aan ligt.

Verhaallijn 6: Costa! Erectieproblemen

13. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Nee.

Ik wel. Nee, niet over gepraat.

14. Wat vind je van deze verhaallijn?

Wel leuk.

Ik ook.

Wel grappig, gewoon de moeite wat ze deed. En hij. Ik vond het wel leuk.

Ik vond het ook leuk. Gewoon hoe ze deden. En dat ze lachwekkende dingen doen. En hun praten heel raar. Hoe normale mensen ook eigenlijk doen. Niet als bij Goede tijden voorlezen, maar gewoon ... Meer comedy. Hoe leg ik dat uit?

Meer als de jongeren van nu.

Het hoeft niet echt te lijken, het is gewoon iets leuks.

Alsof ze zat zijn of zo, heel los. Gewoon niet over nagedacht, ze zeggen het gewoon ineens.

Leuk, grappig. Normaal kan het ook wel iemand overkomen, eigenlijk. En je kan er toch wel wat van leren.

15. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

Dat hij hem niet omhoog kreeg. Dat vond ik heel leuk. En waar zij met de vriendin gaat praten van "ja, mijn vriendin...". Dat kwam me wel bekend voor.

Ook met die jongen van "ja mijn vriend" enzo. Van "nee, dat heb ik niet, maar ene vriend van mij". Dat vond ik wel leuk.

Dat ze deed iets op haar lichaam of zo en toen kwamen al die wespen. En die kleren die ze net aanhad. Ze deed alles om die ding recht te krijgen.

Niet leuk:

Ik vond het wel leuk, ik kon niks uithalen wat eh...

Ik vond dat stukje waar dat meisje kwam filmen, dat vond ik een beetje, ja heel droog.

Het kwam opeens ingezet. Ik snapte niet eigenlijk waar zij voor kwam. Ja, als laatst kwam je er pas achter. Dat vond ik wat minder. Het sprak me wel aan, maar het kwam

zo opeens in de serie. Beetje raar.

16. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Jawel.

Als je op vakantie bent en zo.

Ik denk dat meisjes.. ik zelfs heb ook zoiets van "hoe kan ik hem verleiden" ofzo.

Dat je al die gekke dingen gaat ...

Het kan wel. Meestal, eigenlijk als je op vakantie bent, komt dat het meeste denk ik voor. En ook van dat verleiden komt denk ik bij iedere meisje voor. Dat is gewoon normaal denk ik.

Maar wel, het was op een grappige manier. Daarom vond ik het heel leuk.

Is dat belangrijk, dat het grappig is, dat je het dan eerder accepteert of zo?

Nee, niet om accepteren. Ik accepteer het sowieso wel. Dat heeft iedereen wel denk ik. Humor vind ik wel heel belangrijk.

Een beetje lachen. Het hoeft niet altijd serieus te zijn.

Daarom is Costa! denk ik ook wel leuk. Ook jonge mensen veel, ook veel bekende en zo.

Lekker zon en de zee.

Iedereen wil daar zijn en zon, zee en strand. Jongens, meisjes zo.

17. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Gewoon dat het eigenlijk normaal is, dat meisje dacht dan ze niet mooi genoeg was en dat soort dingen. Dan kom je er achter dat het eigenlijk wel normaal is. Dat kan eigenlijk iedereen overkomen dat die jongen één keer niet kan. Zulke dingen eigenlijk. Ook dat. Maar ook dat het gewoon echte liefde is. Normaal krijgt hij bij iedereen een stijve, maar omdat hij echt van haar houdt of zo.. Dat hij het helemaal niet kreeg. Dat hij zenuwachtig was of zo.

Denk je dat er iets bedoeld zou zijn met Salou en dat er op dat soort vakanties alleen maar kortstondige liefdesrelaties zijn?

Ja, zoals dat op de wc gebeurde, dat soort dingen.

Het zijn proppers, dat gebeurt toch vaker bij hun. Dat ze iedereen versieren enzo.

En dat hij toch eindelijk iemand tegenkwam. Normaal was het altijd zo van "meisjes, maakt niet uit" en van de een naar de ander, maar deze meisje was wel echt of zo.

18. Wat vind je van de hoofdpersonen, Tommy en Agneta?

Tommy:

Leuk, grappig.

Past wel bij hem.

Hij probeerde alles uit. Hij ging ook dingen halen en hij ging ook tegen die ding praten enzo. Dat vond ik wel grappig.

En ook dingetjes vond ik leuk, die van TMF, Sylvia dingetjes. Eigenlijk had ze het ook over haar zelf, maar toen zei ze "nee, ik ook niet, ook een vriendin". Zo kom je er achter van oké ze heeft het ook over haarzelf. Maar dat vond ik wel heel grappig, op een grappige manier.

Tommy:

Leuk, het past ook bij zijn uiterlijk. Hij ziet er ook zo dom uit en hij gedraagt zich eigenlijk ook best wel dom. Dat vind ik wel...

Agneta:

Ook leuk, een beetje net zoals hem. Ook heel dom.

Grappig. Ik vond haar heel grappig hoe zij deed. Alles uitproberen enzo. Ze dacht er gewoon niet bij na, ze deed gewoon alles. De meeste denken "wat zal ik doen?" zij deed domme kleren aan en die ding gebruiken.

19. Wat vind je van de manier waarop zij met hun probleem omgaan?

Goed. Aan de ene kant eigenlijk wel goed. Hun proberen toch met vrienden te praten. Aan de ene kant vond ik dat ze ook wat meer met elkaar kunnen praten. Dat vond ik te weinig.

Dat vond ik ook, maar ik vond het niet iets slechts of zo, wat ze doen.

Ze moeten wel wat meer met elkaar praten.

Ook met elkaar meer praten. Toen ze met de vriendin ging praten, ze deed liegen en die jongen vroeg het, die loog niet of wat. Op het laatst vertelde die toch nog de waarheid. Met die twee meisjes die gingen praten was dat niet zo. Die gingen over de vriendinnen eigenlijk praten, terwijl het over zichzelf ging.

20. Wat zou jij doen als je Tommy/Agneta was?

Ik zou als ik die meisje was ook gewoon die gekke dingen uitproberen, gewoon niet bij nadenken.

Ik ook. Ook weer niet zo'n lelijk pak. Maar wel een mooie, sexy pak. Ik had het ook zo gedaan.

En meer met die jongen gaan praten.

Ik zou ook eigenlijk meer met diegene gaan praten en ook wel wat ze deden met vrienden ook. Alleen hun deden net alsof het over iemand anders gaat, want over jezelf zou ik eigenlijk niet kunnen. Wat dat meisje deed vond ik eigenlijk wel normaal, zou iedere meisje wel gedaan hebben. Zo onzeker.

Tommy:

Ik denk dat ik hetzelfde had gedaan. Ik zou niet weten wat je zou moeten doen als je... Met haar praten of zo. Maar dat deed hij ook op het einde. Dat hij wist waarom het was, toch? Ik zou niet weten wat je dan zou moeten doen, als je geen stijve kan krijgen.

Ik vond... je kan ook met een arts gaan praten, toch? Dat kan ook wel eigenlijk. Dat is ook een oplossing.

Maar dat komt toch niet zo vaak voor bij jongens?

21. Wat vind je van de adviezen van Ice aan Agneta? Ben je het daar mee eens?

Eigenlijk heeft ze gelijk, want je hebt twee mogelijkheden en die twee noemde zij op, vond ik. Ik denk dat dat de enige mogelijkheden zijn. Maar toen zei ze van "je moet dit of dat doen aan jezelf", maar dat had ze zelf wel gedaan. Maar dat was alleen meer om grappig volgens mij. Grappigheid.

Ik vond het wel goed.

Ik ook eigenlijk.

Toen zij zei met die borstvergroting, toen keek zij meteen naar haar eigen... Eigenlijk zou ik dan meteen de werkelijkheid door hebben.

Opvallend.

Zij heeft haar toch advies gegeven.

En door haar ging zij zich anders gedragen, anders aankleden en zo.

22. Werden er ergens condooms gebruikt? (Antwoord: Agneta pakt een condoom als ze op zoek gaat naar Tommy)

Ja.

Nee toch?

Ze had die meegenomen, toen zij daar naartoe wou gaan. Toen zij die kleren aanhad, maar toen was hij niet op de kamer.

Ik heb het niet gezien.

Toen pakte zij een condoom uit zo'n bakje waar allemaal condooms inzitten.

Daarvoor had hij ook... Sylvie Meis zei ook tegen haar van dat het ook door dat zou kunnen komen. Of dat je dan de pil moest gaan gebruiken of zoiets. Had ze het ook over. Ze hebben het niet echt gebruikt, maar wel laten zien dat zij de condoom pakte.

Ik denk dat er meer condoms in beeld moeten komen, want ik heb het maar volgens mij heel even gezien, toen was ik het vergeten. Dat is wel goed voor de jongeren denk ik, van “doe het veilig”. Ik heb het denk ik wel gezien, maar ik ben het heel gauw vergeten, omdat het heel snel het beeld uit was.

Die pakte ze en toen liep ze weer weg.

Ik denk dat het wel goed is.

23. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties en erectieproblemen?

Nee, dat denk ik niet.

Dat het wel kan dat, als ik ooit een vriend krijg, dat hij geen stijve bij mij zou krijgen.

Dat ik denk: misschien is het daarom. Dat hij echt van mij houdt.

Dan zou wel meteen dit fragment eigenlijk terugkomen bij mij. Ik denk het zeker.

24. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Zeker. Gewoon meer dat het ook eigenlijk bestaat. Dat het niet meteen hoeft te zijn dat je niet aantrekkelijk genoeg bent.

Of zo van “het wordt niet beter tussen ons, ik ben niet aantrekkelijk, dus het beter dat het uitgaat, want ik ben toch niet aantrekkelijk voor hem”.

Eigenlijk ook hetzelfde, maar meer proberen. Niet snel op ingaan, maar meer dingen proberen en onderzoeken hoe het gaat.

Denken jullie dat jongeren deze mensen als voorbeeld zouden kunnen zien?

Ja, dat vind ik van wel. Gewoon dat zij onzeker is dat haar vriend geen stijve krijgt. Nu zou ik ook denken van als iemand dat nu bij mij zou hebben, dan zou het ook om een andere reden kunnen zijn. Ik zou ook meteen denken van “is mijn lichaam niet perfect genoeg, of ben ik lelijk of zo?”. Het is eigenlijk wel goed.

Is er dan nog verschil tussen de mensen van Costa en de mensen van Goede tijden?

Ja. Ik vind van wel.

Deze zijn meer feestachtig en die anderen zijn meer serieus. Hoe ze met elkaar omgaan enzo.

En ik vind Costa beter gespeeld. Je ziet niet dat ze eigenlijk iets moeten zeggen. Het komt er gewoon uit weet je wel. Het gaat gewoon zo... vloeiend.

Ja, makkelijker.

Wat vinden jullie nou belangrijk in een serie?

Humor. De acteurs moeten goed kunnen spelen.

Het uiterlijk vind ik ook heel belangrijk. Als iemand lelijk is, is het echt niet leuk om naar te kijken.

Het hoeft niet superknap te zijn, maar het moet wel verzorgd zijn.

Niet zo'n vieze...

Iedereen heeft wel iets moois of zo. Gewoon verzorgd en er goed uitzien.

Hebben jullie hier nog veel drank gezien?

Niet zoveel volgens mij. Helemaal niet of wel? Misschien tijdens dat zij aan het praten was met haar vriendin of collega.

Of aan de bar mensen, maar niet hun zelf.

Dat is ook wel goed eigenlijk, voor mensen die er naar kijken. Bij Goede tijden komt dat eigenlijk heel veel voor.

Ze vragen bij Goede tijden "wil je wat drinken, wodka of zoiets?" nooit water of cola.

Wat ik bij Goede tijden heel erg stom vind, is die Pringles. Al die reclame. Dat is zo stom. Gewoon in elke minuut zo "moet je chips?".

Eerst was het Doritos en nu dit.

En roken? Heb je mensen zien roken?

Bij Onderweg naar Morgen komt dat wel heel veel voor. Bij Goede tijden ook niet, bijna.

Nee, alleen die man die in het ziekenhuis werkt. Victor rookt ook...

Ik vind dat echt slecht eigenlijk. Ik vind dat je dat niet moet laten zien van... ja, aan de ene kant, je moet het wel laten zien, maar daar moet je dan weer... Als je het helemaal niet doet, dat kan ook weer niet.

Bij Onderweg naar morgen geeft die vader haar gewoon geld om dat te gaan doen. Ik vind dat je dan laat zien dat het eigenlijk wel goed is. Eigenlijk net andersom dus.

Maar roken moet je niet echt doen, ja, wel in actiefilms. Maar in series moet je zo weinig mogelijk doen, want in series komt niet echt dat iemand tegen iemand zegt van "je moet niet gaan roken of zo". Ik vind het niet kunnen dat er in series gerookt wordt.

Zou er over de condooms nog iets gezegd moeten worden?

Meer in beeld denk ik. Echt zeggen dat zal niet echt helpen, denk ik.

Hoe ze het nu lieten zien, hoeven ze er niks over te zeggen, want eigenlijk als mensen normaal zitten te kijken, letten ze er niet eens op, dan zien ze het misschien niet eens.

Als je heel even daar heen kijkt, zie je het niet.

Je kunt er iets van maken dat die jongen het juist niet wil gebruiken en dat die meisje dan zegt "nou, dan doe ik het niet". Zoiets.

Cluster 2, jong

Plaats: Heerenveen
Datum: 18 mei 2004
Aanwezig: Meisje, 12, havo/vwo, Nederlands;
Meisje, 13, havo/vwo, Nederlands;
Jongen, 13, havo/vwo, Nederlands;
Jongen, 13, havo/vwo, Nederlands;
Jongen, 13, havo/vwo, Nederlands.

Verhaallijn 13: Onderweg naar Morgen - Lesbische relatie; oudere vrouw met jonger meisje

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(V) Heel vroeger heb ik het wel eens gezien, maar deze aflevering niet.

(M) Ik heb wel een stukje hiervan gezien.

(M) Ik wist wel dat ze samen waren.

(V) Ik heb wel een klein stukje gezien.

(M+V) Nee, niet met anderen over gepraat.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

(V) Ik vond het op zich best wel een goed verhaal, maar het is niet altijd zo goed gespeeld, vond ik. Vooral door Suzy, die was wel een beetje nep soms.

(M) Ik vond het wel bijzonder enzo, want meestal gaat het om een jongen en meisje die dan daten en niet een lesbisch stel.

(V) Ik vond het wel interessant om een keer te zien.

(V) Ik vond het ook wel bijzonder, want meestal is het een jongen en een meisje.

(M) Ik vond het een leuk verhaal. Net als wat hij zei: ik vond het soms wat nep gespeeld. Wel leuk dat ze een keer andere variatie zochten, gewoon dan een meisje en een jongen.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

(V) Het was de ene keer zeg maar een beetje ruzie en dan de andere keer waren ze weer helemaal happy, niet aan één stuk door leuk of juist

(M) Veel variatie en dat is wel goed, anders wordt het wel vet saai.

(M) De ene keer waren ze aan het eten, de andere keer zaten ze in het ziekenhuis en dan waren ze boos op elkaar en hadden ze een heftige discussie.

Niet leuk:

(M) Ik vond het kindje wat gek. Het leek net alsof hij het moest, alsof hij eigenlijk niet thuis was. Hij deed heel onzeker en gemaakt.

(M) Dat vond ik ook van Duuk, want die ene bedreiging daar kwam later helemaal niks van terecht. Gewoon een keer dat hij dat zei. Ik had wel verwacht dat hij daar wat verder op in ging.

(V) Ik vind dat zij (Suzy) dat zelf mag beslissen als ze dat wil, dat hoeft hij niet uit te maken wat zij met haar leven wil doen. Dat mag zij zelf bepalen.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(V) Niet precies, maar ik denk wel dat het zo iets is wel.

(V) Je durft zo iets meestal niet meteen te vertellen. Dat is hier ook zo

(M) De broer vond ik wel realistisch, dat zie je wel vaker, net een vader of zo. Dat hij zo reageert.

(M) Het kan in het echt wel gebeuren.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(M) Zeg meteen als je een relatie met iemand begint. Als je een echte relatie met iemand begint.

(M) Gewoon eerlijk voor uitkomen.

(V) Dat het niet erg is zeg maar of je nu op een jongen valt of juist op een meisje. Dat maakt niet uit.

(M) Want die familie maakte er ook niet echt probleem van.

(M) Alleen die vader (Victor) maakte er een grapje over.

(M) En die Duuk was ook wel een beetje boos. Maar dat kwam omdat hij er zo onverwachts achter kwam en ze niet dat ze het aan hem verteld hadden.

(M) Gewoon zeggen, niet achterhouden.

(V) Hetzelfde

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Renee en Suzy?

Renee:

(M) Renee speelde wel goed.

(M) Geen amateur.

Suzy:

(M) Die speelde een beetje nep vond ik, ook toen ze uit Londen kwam.

En haar karakter in de serie?

(M) Dat was een beetje..

(M) Apart figuur vond ik.

(M) Een beetje van de ene naar de andere relatie ging.

(V) Net alsof ze wat wil uitproberen, om te zien wat haar het leukste leek.

(M) Het gaat bij haar alleen maar om het vrijen, meer niet. En ze deed ook net alsof het niets uitmaakt dat ze met iemand anders naar bed is geweest, maar voor die Renee maakt het wel wat uit. In het echte leven hoor je daar wel rekening mee te houden, met de ander.

(M) Maar het komt denk ik ook door haar leeftijd, omdat ze nog veel jonger is dan die Renee.

(M) Dat vind ik niet. Het maakt toch niets uit als de andere partner ouder is. Als je dan wispelturig bent. Als je gewoon om iemand geeft, ga je niet met een ander. Je moet gewoon rekening houden met de ander.

7. En van hun relatie?

(V) Er was wel heel veel zeg maar ruzie, omdat zij ook met een ander had gevreeën. Maar ja, ik het wel zeg maar, dat gebeurt in het echt ook wel, zoiets.

(M) Een beetje een wisselvallige relatie vond ik een beetje. De ene keer hadden ze heel erg ruzie, dan weer niet en dan weer wel.

(M) Zo gaat het de hele tijd door.

(V) Die Suzy die ging zo met dat feestje, daar bleef ze niet eventjes bij haar, de eerste avond dat ze samenwonen, maar ging gelijk weg.

(M) Dat vond ik ook wel raar. Lullig.

(M) Dat maakt hun relatie niet beter.

(V) Dan kan ze kan beter iets met haar doen dan met haar vriendinnen weg als ze een relatie met Renee heeft. Renee gaat meer voor de relatie. Zij is wat volwassener en weet goed wat ze doet en wat ze wil.

(M) Dat wist die Suzy ook wel wat ze wou, op zich, maar ze kon er gewoon niet mee omgaan.

8. Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van Duuk, de broer van Suzy en Joyce, de zus van Renee? Ben je het daar mee eens?

(V) Hij moet zich er niet mee bemoeien eigenlijk.

(M) Ik weet dat hij dat niet leuk, zijn zusje met een oudere... Maar ik vind eigenlijk dat Suzy dat zelf mag bepalen.

(M) Ik vind dat die broer zich er wel mee mag bemoeien, maar als hij gezegd heeft wat hij wil zeggen en haar besluit staat nog steeds vast dat zij dat kiest, dan moet hij gewoon accepteren. Hij mag gewoon zeggen wat hij wil, maar als zij dan nog steeds kiest wat zij het liefste heeft, dan moet hij dat accepteren.

(M) Hij mag wel zeggen wat hij wil, maar die bedreiging dat vond ik wel een beetje overdreven, maar op zich wel begrijpelijk dat hij doet.

(V) Maar ook wel begrijpelijk dat die Suzy van Renee houdt en dat ze liever zelf bepaalt wat ze doet.

En als ze een jaar jonger was, 17?

(V) Maar als ze 17 is, dan is ze nog minderjarig en dan moet haar broer eigenlijk wel, zeg maar, oppassen en dan vind ik dat zijn mening wel wat uitmaakt. Niet alles, maar wel wat.

(M) Wel meer dan dat hij het op deze situatie zegt.

Joyce:

(M) Ik vond het wel normaal, gewoon realistisch

(V) Ze accepteerde het op een gegeven moment ook wel. Toen Renee ook zei van "ja, maar ik hou van haar" zeg maar, toen zei ze ook van "okee,...".

(M) Ze ging er wel mee om als een echte vriendin.

(M) Ze geeft haar gewoon advies wat zij denkt dat het beste is, dat ze het niet geheim moet houden en dan daarna wat zij zegt, vindt ze dan toch belangrijker, wat haar vriendin of haar zus er van vindt. Ze gaat daar wel mee akkoord.

(M) Ze dwingt haar niet ergens toe. Dat doet Duuk eigenlijk wel.

(M) Hij krijgt zijn zin niet.

9. Wat zou jij doen als je Renee was en de broer van je vriendin zegt dat je moet stoppen met de relatie?

(V) Als je echt van haar houdt, dan moet je er ook voor gaan en dan moet je je niet door een ander op andere gedachten laten brengen. Dat vind ik niet nodig zeg maar.

(M) Ik zou het wel raar vinden als die broer dat zou zeggen...

(M) Ik zou eerst met die broer eigenlijk gaan praten.

(M) Ik zou eerst met Suzy praten. Wat zij er van vindt.

(M) Ik had het wel wat eerder aan de familie verteld. Als ze dat was, dan was Duuk er ook niet zo onverwacht achter gekomen. Misschien had hij dan wel anders gereageerd.

(V) Met Suzy en die Duuk praten.

(M) Ik zou eerst met Suzy praten, wat zij er van vindt en dan kijk als ze het risico wil nemen om ruzie te gaan krijgen met Duuk.

10. Werd er over veilig vrijen gepraat?

(M+V) Nee, helemaal niet.

11. Wat zou je er van vinden als ze dat wel zouden doen?

(M) Wel goed.

(V) Wel informatief voor ons, als wij dat zien.

(M) Maar dat weten we toch al dus.

(M) Maar voor kinderen die het nog niet weten is het wel.... Dan leren ze er tenminste ook nog wat van.

(M) Ze moeten niet te veel er over hebben, want dan wordt het wel eentonig en saai. Maar ze hadden het er wel wat langer over kunnen hebben.

(M) Het zou wel handig zijn voor degenen die het nog niet weten.

(M) Het zou niet echt storend zijn, als het maar niet te lang is.

(M) Gewoon op het moment dat het gebeurt, moeten ze het er even over hebben.

12. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties of relaties met een groot leeftijdsverschil?

(V) Nee, ik niet. Maar ik vond het altijd al niet echt erg. Zo zijn ze gewoon. Dat moeten wij dan maar accepteren.

(M) Kinderen die daar nog niets over weten of er tegen zijn, kunnen er wat van leren of wat aan hun mening veranderen. Ik niet.

(M) Ik zou er niet anders over denken.

(M) Het is toch een soap, denk je.

(V) Het is gespeeld, het is niet echt.

(M) Maar dan denk je er toch even wat langer over na.

13. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(M) Ik denk het eigenlijk niet. Je kijkt het toch voor je lol en je denkt niet 'ik ga eens even wat leren'.

(M) Nee, vind ik niet eigenlijk, ja gewoon eerder vertellen, meer niet.

(M) Of ze kunnen leren omgaan met de situatie. Met die broer, gewoon lesbisch en zo'n groot leeftijdsverschil. Hoe ze daar mee om zouden kunnen gaan. Hoe ze niet moesten reageren en hoe wel, gewoon hoe je laat zien hoe de reacties dan van anderen zijn.

Denk je dat jongeren deze mensen als voorbeeld zouden kunnen zien?

(M) Op zich wel, of gewoon bijvoorbeeld haar moeder of zo die een vriendin krijgt die even oud is als jou en jij bent 17, hoe zij dan zouden kunnen reageren.

(M) Kinderen die er meer mee te maken krijgen, kunnen er wat van leren, maar kinderen die er meer buiten staan niet echt.

Verhaallijn 7: Costa - Aangeven en respecteren van grenzen binnen een relatie

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(M) Ja

(V) Nee.

(M) Deze verhaallijn niet.

(M) Niet over gepraat.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

(V) Ja, ik vind het echt heel erg... Ja, het is meer zeg maar voor onze leeftijd, voor de jeugd. Ik vond het heel erg leuk.

(M) Het is een leuke serie, op het strand en de zon.

(M) Mooie meisjes.

(V) Er zit humor in.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

(M) Dat het heel warm is en waarschijnlijk niet in Nederland. Dat het in een mooi land is met veel zon, strand en zee.

(M) Daarvoor heet het ook Costa.

(M) Er zit veel humor in. Er zit humor en realiteit door elkaar heen. Dat is leuk. Het kan wel echt gebeurd zijn. Ook toen ze die condooms gingen zoeken, dat vond ik grappig en dat Tommy de condooms vult met karnemelk, dat vond ik ook leuk.

(M) Ik vond het wel grappig, maar het is gewoon realistisch, want in het echte leven ben je ook niet altijd alleen maar serieus, maak je ook grapjes. En er zitten leuke meisjes in.

(V) In het echt heb je ook groepen mensen in de jeugd die alles samen doen zeg maar, die lol maken. Dat vind ik wel goed...

Minder leuk:

Niets

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(M+V) Ja.

(M) Ja, eentje, dat het meisje uit de slaapkamer komt en dat hij zei “een andere keer”, van ga maar weg.

(M) Dat heb je in het echt wel door, dat hij je gewoon wil dumpen of wat dan ook. Van “ga weg, ik ben nu bezig”.

Jij zei ook dat het realistisch was doordat het ook humor bevatte. Is dat iets dat je miste bij ONM?

(M) Jawel, dat was alleen maar serieus.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(M) Veilig vrijen.

(M) Dat je met een condoom seks moet hebben.

(M) Dat je er gewoon eerlijk voor uit moet komen, daar kwam het ook weer op neer op het einde. Voor je relatie. Nu hadden ze het door, maar als ze het niet door hadden gehad, konden ze ook nog wel boos worden of wat dan ook. Het zijn toch vrienden van elkaar, dan moet je niet veel geheimen voor elkaar houden. Ze waren proppers en dat was de gouden regel praatten ze toen over, misschien konden ze daar wel boos over worden of wat dan ook.

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Tommy en Agneta?

Tommy:

(V) Hij had wel humor ook. Met die afspraken met proppen, dat was ook wel heel grappig.

(M) Dat ze die regels gingen bedenken in de discotheek.

(V) Hij speelde ook wel goed.

(V) Dat meisje zei “geen seks”, en toen zei hij “nee, alleen als het een noodzaak is”.

Agneta:

(M) Ook wel realistisch vond ik.

(M) Ze speelde ook wel goed.

(M) Ze is wel een beetje streng.

(M) Ja, ze wou ook niet naar hem luisteren toen hij zei dat hij niet met die ene naar bed was geweest. En dat was hij kennelijk ook niet, maar ze wou niet hem luisteren. “Het is wel zo, dus klaar”.

7. En van hun relatie?

(M) Ik vind dat hun relatie eigenlijk nooit zo goed kan gaan, door hun werk.

(M) Ja, het was niet echt een sterke relatie.

(M) Ik denk het wel, doordat ze juist allebei hebben.

(V) Ja, maar Tommy geeft zijn baan er voor op.

(V) Ik vond, in het begin was het niet zo'n sterke relatie, maar het laatst toen ze zeg maar het zeiden op het strand wel meer.

(M) Hun werk is toch wel mensen te verleiden en naar de discotheek te lokken. Dat kan wel snel mis gaan.

(M) Nou ja, als het voor allebei je werk is. Ik denk dat het daar juist wel sterk van wordt.

(M) De één gaat zich misschien wel aan de regels houden en de ander niet.

(M) Op het laatst was het een beetje raar, want ze hadden ze ruzie over die ene nacht en dan opeens zijn ze weer samen. Niet dat wij zien wat ze hebben besproken.

(M) Toen met die condooms geloofde ze hem helemaal niet, in een sterke relatie wel. Misschien heeft dat het ook wel sterker gemaakt of wat dan ook.

(V) Ja, want dan vertrouw je elkaar in een goede relatie.

(M) Later, omdat hij zijn baan er voor op wou geven, geeft hij misschien wel het signaal “ik wil er serieus mee door”.

8. Tommy vindt in het begin dat hij met andere meisjes mag zoenen en in sommige gevallen ook met hen naar bed mag gaan. Agneta vindt dat dit niet kan. Met wie ben je het eens?

(V) Met Agneta.

(M) Als je een serieuze relatie hebt, vind ik niet dat je met iemand anders naar bed kan gaan.

(M) Ligt eraan, als je dat werk wil houden mag het wel, vind ik. Maar niet als je allebei stopt met het werk.

(M) Als andere mensen het niet door hebben, kan het wel tegelijk gaan met het werk.

(M) Als je allebei vindt dat het mag en dat je het werk allebei wil houden, kun je wel van elkaar houden.

(V) Je kan ook gewoon meisjes naar de Costa lokken zonder met ze in bed te duiken.

(M) Dat zoenen dat mag vind ik wel.

(M) De regels, vond ik wel goed.

- (M) Als je in zo'n situatie bent, denk ik ook dat je zulke regels gaat verzinnen.
- (M) Je doet het denk ik wel eerder.
- (M) Neem Temptation Island als voorbeeld. Daar maken ze ook regels van te voren.
- (M) Daar houden ze zich ook niet aan de regels die ze van te voren waarschijnlijk met elkaar afgesproken hebben.

9. Wat vind je van de condoomdoosjes naast hun bedden?

- (V) Handig, dan hoef je niet ergens anders heen te lopen.
- (M) Heel anders dan bij Onderweg naar Morgen. Nu geef je aan dat het wel met condoom moet.
- (M) Het is wel goed dat het zo in de serie zat. Het stoorde niet en je ergert je er niet aan. Het is duidelijk.
- (M) Het stoorde zeker niet, ik vond het wel grappig.

10. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties en vreemdgaan?

- (M+V) Nee, niet echt.
- (M) Net als bij Onderweg naar Morgen: als je in zo'n situatie zit, misschien wel. Ik op dit moment niet. Het is nog te ver van me af. Als ik bijvoorbeeld ouder was, misschien wel.

11. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

- (M) Nee.
- (M) Ja, wel met die condooms, dat je die moet gebruiken. Alleen iets over veilig vrijen.

Verhaallijn 9: GTST - Seksuele voorlichting en seksualiteit van verstandelijk gehandicapten

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(V) Ja. Toen zat ik nog op de oude school (lagere school) en toen werd er wel over gepraat. Ik weet niet meer precies waarover, maar gewoon dat het leuk was enzo.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

(M) Leuk.

(V) Bijzonder. Ze laten meestal gewoon twee goede mensen zien en niet gehandicapten. Maar nu wel.

(V) Grappig dat ze, want ze zijn niet helemaal normaal, maar dat ze ook dan met vrijen bezig zijn. Dat vond ik wel leuk.

(M) Dat het op zich ook gewoon normale mensen zijn. Daar hou je dan wel meer rekening mee, dat je weet "gehandicapten doen dat ook".

(M) Ook wel bijzonder omdat het twee gehandicapten zijn. Normaal zou je niet zomaar denken dat ze dan met elkaar gaan vrijen, maar doordat je dit filmpje ziet, begrijp je het wel meer.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

(V) Ik vond het wel grappig van die bloemen, dat ze die af gingen knippen, Want ze hadden het helemaal verkeerd begrepen. Grappig dat ze dan zoiets bedachten.

(M) Ja, ook dat het verstandelijk gehandicapten waren. Dat hij het voor hun wou uitleggen en dat ze het niet helemaal begrepen.

(M) Ja, ik vond het wel leuk dat hij het zo probeerde uit te leggen, alleen dat het niet lukt en dat ze die bloemen af gingen knippen.

Minder leuk:

(M) Ik vond alles wel leuk.

(M+V) Ja.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(M) Ja. Het kan ook gewoon gebeuren.

(M) Ik ken niet echt iemand die verstandelijk gehandicapt is.

(V) Ik wel, de zus van mijn vader, die is verstandelijk gehandicapt, maar die weet het wel gewoon. Die hoeft je niet zo'n verhaal te vertellen.

(M) Je probeert het wel voor hun duidelijk te maken. Hij durft het niet in gewone woorden te zeggen.

(M) Misschien schaamt hij zich daar wel voor.

(M) Hij wou het eigenlijk ook niet weten, deed net alsof het niet gebeurd was.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(M) Dat niet alleen normale mensen met elkaar vrijen, maar ook verstandelijk gehandicapten. Dat zij dat ook willen.

(M) Geen seks in het openbaar. Harmsen zei dat het een afspraak was. Alleen hij durfde het niet te zeggen, hij zei kussen enzo. Dat was gewoon om het verhaal leuker te maken. (De echte boodschap) Net als in Costa, met die condooms.

(M) Daar kwam later ook nog bij dat ze, want meneer Harmsen had de Merelhof ook nog verkeerd begrepen, dat je niet zomaar conclusies moet trekken over iets. Het was voor haar eigen bestwil. En dat wou hij dus niet...

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Robin en Annemiek?

Robin:

(V) Die vind ik echt heel goed spelen. Hoe hij dat ook met dat knuffeltje doet. Dat vind ik echt, ja, hij doet het heel goed.

(M) Is hij wel zelf eigenlijk in het echt...

(M+V) Hij is gewoon, zoals ons.

(M) Dan vind ik het heel goed gespeeld. Als je niet zou weten dat hij in het echt gewoon normaal is, zou je denken dat hij echt verstandelijk gehandicapt is.

Annemiek:

(V) Dat vond ik wat minder goed.

(M) Ik vond het wel goed, alleen als je het vergelijkt met Robin...

(V) Als ze praat, dan is ze een beetje..., dan zie je het wel, maar als ze niet praat, dan doet ze wel heel normaal.

(M) Ik vond het ook wel goed dat ze zo'n karakter er ook in hebben. Dan leer je toch wel meer denken aan zulke mensen. Anders is het meer van "o, die ken ik niet, zulke mensen ken ik niet, klaar". Nu ga je toch wel meer er over nadenken, over hoe mensen zich voelen enzo.

7. Wat vind je van de voorlichting van meneer Harmsen en de adviezen van Benjamin?

(V) Over die bloemetjes en die bijtjes? Ja, hij had het niet echt goed uitgelegd, want er kwam niet echt uit voor hun ... Ja, voor ons is het wel begrijpelijk, maar voor hen denk ik niet.

(M) Het was niet echt duidelijk. Hij begon met zo'n verhaal van bloemetjes en bijtjes en het was toch de hele tijd met het verhaal van bloemetjes en bijtjes bezig.

En wat vonden jullie van de adviezen van Benjamin?

(M) Dat vond ik ook best wel goed. Ze konden eigenlijk niet de hulp die ze nodig hebben geven.

(M) Ze zouden het niet zomaar kunnen begrijpen. Of je durft het gewoon niet te zeggen.

(M) Die mensen in het tehuis hebben er meer verstand van. Die zijn er voor opgeleid.

Met wie ben je het eens?

(M) Ze hebben allebei gelijk. Als je het vanuit het oog van meneer Harmsen kijkt, die geeft wel om Robin enzo en hij wil hem graag bij hem houden. Dat kan kennelijk niet.

(V) Hij had het ook verkeerd begrepen. Ze kreeg een prik gewoon voor haar eigen gezondheid, maar hij had het dus verkeerd begrepen. Maar op het laatst toen zei hij ook van "wat zullen ze nou van me denken?", toen begreep hij het wel.

8. Wat zou jij doen als je meneer Harmsen was?

(M) Ik zou ze eigenlijk ook wel bij me willen houden.

(M) Helemaal alleen in zo'n huis wonen is ook niet leuk.

(M) Ik zou het wel iets directer zeggen. Dan snappen ze het tenminste. Nu heb je er ook niks aan.

(M) Hij draait er een beetje omheen.

(M) En nu ben je ook nog die bloemen kwijt.

(V) Want hij zei ook van "dan is Annemiek de bloem en Robin de bij", dat had hij gewoon anders moeten zeggen, dat Robin gewoon de man is en Annemiek de vrouw. Dan was het denk ik wel beter geweest.

(M) Hij praatte tegen ze alsof ze kleine kinderen waren.

9. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties en seksualiteit bij verstandelijk gehandicapten?

(M) Ja, ik had er eerst niet zo bij nagedacht. Ik dacht "wie weet wat ze daar doen?".

(M) Ik kon me eigenlijk niet echt voorstellen dat hun dan zouden willen vrijen. Nu wel. Dat ze dat willen.

(M) Als twee gehandicapten met elkaar gaan vrijen, dan komen er waarschijnlijk ook weer gehandicapte kinderen uit. Dus eigenlijk moeten ze het wel veilig doen. Misschien hebben die kinderen ook geen lol in hun leven of wat dan ook.

(V) Gehandicapte ouders kunnen geen gehandicapt kind verzorgen, lijkt mij.

10. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(M) Dat valt denk ik tegen. Het is nog steeds een televisieserie.

(V) Het is niet echt. Kijk, als je het nou bijvoorbeeld in het echt ziet, dat je bijvoorbeeld ergens op bezoek gaat en dan hoor je dat verhaal wat daar gebeurt, dan denk ik wel dat je daar eerder iets van zou leren.

(M) Als je het ziet, denk je er wel aan. Er zijn ook kinderen die het dan de hele tijd gaan onthouden en dan denken ze "o ja, dat was ook zo".

(M) Als je nu een programma over gehandicapten kijkt, dan denk je toch wel "dat was ook in GTST".

Belangrijke elementen die een serie leuk maken:

(M) Humor, realiteit. Realistisch moet het een beetje zijn.

(M) Als ze een boodschap er in willen doen, moeten ze dat wel met humor er in doen. Net zoals met dat veilig vrijen.

(M) Niet te veel humor. Dan wordt het een lachertje.

(V) Het moet wel belangrijk overkomen.

(M) Dat heb je wel eens met van die series met van die achtergrond lachen, daar ga je niet zo over nadenken dan dat je het zo krijgt.

(M) Als je bijvoorbeeld met dat veilig vrijen, over die condooms, dat ga je wel beter onthouden dan dat je het zo serieus wordt verteld.

Cluster 2, oud

Plaats: Gorredijk
Datum: 18 mei 2004
Aanwezig: Meisje, 16, havo, Nederlands;
Meisje, 16, havo, Nederlands;
Meisje, 19, MBO, Nederlands;
Jongen, 18, MBO, Nederlands;
Meisje, 17, havo, Nederlands.

Verhaallijn 13: Onderweg naar Morgen - Lesbische relatie; oudere vrouw met jonger meisje

14. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(V) Ja (1)

(V) Nee.

(V) Wel over gepraat. Dat zij met een jonger iemand ging of zo, maar meer eigenlijk niet. Het is wel een tijd geleden he?

15. Wat vind je van deze verhaallijn?

(V) Ik vind het wel grappig. Hoe ze met elkaar omgaan en reageren op de buitenwereld. Dat zij hun gedrag helemaal aanpassen aan hoe zij denken dat de buitenwereld er over denkt, zeg maar.

(V) Wel een beetje vreemd toch wel, dat ze daar zo open in waren. Dat heb ik nog nooit echt zo gezien. Wel een beetje raar. Dat zoiets op televisie komt, ik weet niet, dat vind ik een beetje vreemd. Dat ze lesbisch zijn en zo'n verschil in leeftijd.

(M) Ik vind er niet echt veel aan, soaps. Maar deze scène was nog wel leuk of zo. Hoe je dat ook noemt. Gewoon hoe ze met elkaar omgaan, vond ik wel leuk.

16. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

(V) Ik kende ze helemaal niet, maar je leert ze toch best wel snel kennen eigenlijk, dat is wel leuk.

(V) De laatste keer dat ik Onderweg naar Morgen heb gevolgd, zaten er nog niet allemaal van die jonge mensen in. Dat is wel grappig, als je dan deze verhaallijn ziet vergeleken met jaren terug, dat is gewoon heel anders. Wel positief.

Minder leuk:

(V) Eerst moest ik heel erg wennen aan die mensen. Als je het niet kijkt, ken je die mensen niet. Dan denk je de hele tijd "Duuk, wie is dat?". Dan moet je eerst toch wel een tijdje kijken om er achter te komen wie dat is. Dat is wel minder.

(V) Ik vond het soms een beetje nep. Dat heb je wel snel bij soaps. Hoe ze met elkaar om gaan, hoe ze op elkaar reageren. Ze weten meteen wat ze gaan zeggen. Vooral Suzy wist steeds meteen hoe ze moet reageren. Dat vond ik wel een beetje vreemd, in het echt zal het denk ik niet zo gaan.

(V) Het was een beetje alsof ze nog moest leren toneelspelen.

(M) Hoe die broer dan op haar reageerde en zo, vond ik niet super. Gewoon de manier van reageren, gewoon bot.

(V) Ze doen het wel nep.

17. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(V) Het zou wel kunnen, maar het komt niet vaak voor. Je stapt niet zomaar bij iemand binnen van nou "dit is mijn nieuwe vriendin". Dat zie ik niet zo snel gebeuren.

(V) Het kan op zich wel, maar soms hoe ze op elkaar reageren, denk je "dit is echt zo'n soap".

(V) Op sommige momenten dan wordt het gewoon een beetje lachwekkend, omdat er zo onrealistisch gespeeld wordt. Ik weet niet meer wanneer. Die reactie van Duuk is ook zo overdreven.

(V) Maar het zal wel een beetje zo gaan. Als het echt zo is en je hebt een zusje die met een oudere vrouw gaat, zou ik ook heus wel zeggen van "he, pas op, want het is wel een oudere vrouw". Hij doet overdreven, het had wel minder gekund, maar het past er wel in.

18. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(V) Nou, boodschap, ik vind er niet echt een boodschap in zitten.

(V) Dat je je niet veel van de buitenwereld moet aantrekken. Gewoon doen wat je zelf leuk vindt.

(V) Dat leeftijd niet veel uitmaakt.

(V) Of juist wel, want ze hebben wel steeds discussies over leeftijd. Dus misschien ook juist wel.

(V) Nou, ik denk dat je op zich niet de instelling moet hebben van "zij is 20 jaar jonger, dus dan.. dus ik neem niks met haar". Je kunt het natuurlijk altijd proberen. Ik denk dat als je op den duur als de relatie al een hele tijd aan is, dat je dan wel kan krijgen van

“dit is toch niet wat ik er van had verwacht”, omdat je toch met grote verschillen zit. Zij is 18 en gaat nog uit. Dat past gewoon niet bij elkaar. Renee is al moeder en dat kan wel botsingen veroorzaken. Als je denkt dat je er goed aan doet, moet je er vooral niet niet aan beginnen omdat mensen zeggen dat het vreemd is of raar is en dat het niet kan. Je moet het zelf uitmaken.

(V) Dat ze op televisie zo’n verhaal er in doen over een lesbische relatie, dat wil wel zeggen dat het al wel behoorlijk wordt geaccepteerd in de maatschappij.

(V) Of het moet worden geaccepteerd, dat ze het daarom laten zien.

(V) Ja, dat je er aan moet wennen of zo. Het komt wel steeds vaker voor. Dat het normaal is nu.

19. Wat vind je van de hoofdpersonen, Renee en Suzy?

Renee:

(V) Ja, heel moederig. Een echte moeder. Bezorgd en zo.

(V) Ik vind haar zelf trouwens, die actrice vond ik wel goed spelen, die vond ik wel meer echt overkomen. Suzy is echt te overdreven.

Suzy:

(V) Een beetje een kind. Als je het zo ziet, lijkt ze niet echt 18. De mensen van 18 die ik ken gedragen zich wat volwassener. In de lesbische relatie wordt het misschien wel wat minder realistisch, doordat zij zo kinderachtig speelt.

(V) Je kunt zien dat zij er wat makkelijker over denkt dan Renee.

20. En van hun relatie?

(V) Vreemd.

(V) Ze was ook al een keer vreemd gegaan en die Renee accepteert het gewoon. Ze ging dus naar Amerika. Naar Engeland.

(V) De hele omgang met elkaar vond ik niet zoveel voorstellen. Ze zeiden steeds dat ze goed met elkaar konden praten, maar als ze met elkaar praatten, liep het vaak uit op discussies. Ik denk dat het gewoon echt meer verliefdheid dan een serieuze relatie is.

(V) Ik vond Suzy ook wel wat bazig doen. Die bepaalde dan zeg maar alles en Renee vindt het allemaal maar goed.

(V) Doordrammen ja.

21. Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van Duuk, de broer van Suzy en Joyce, de zus van Renee? Ben je het daar mee eens?

Duuk:

(V) Een beetje overdreven, maar toch wel bezorgd. Het was toch wel zijn jongere zusje.

(V) Ik denk dat als hij het minder problematisch had gebracht, dat ze beter naar hem had geluisterd. Op zich had hij wel gelijk. Er was een verschil van 20 jaar, dat is toch wel wat, want die Renee is bijna 40...

(M) Zij kan haar moeder wezen.

(V) Als ze bij elkaar blijven, dan ben je op je zestigste misschien al weduwe. Dat lijkt me ook niet fijn.

(V) Als die Suzy verliefd is, dan luistert ze toch niet naar hem en moet er eerst zelf achterkomen. Verliefd is verliefd en dan sluit je je af voor wat anderen zeggen. De persoon op wie je verliefd bent, vind je dan gewoon geweldig.

(V) Hij had niet het recht om het te verbieden en zo, want daar had hij niets over te zeggen. Maar wel om te zeggen van hij er van vond.

(V) Hij is toch psycholoog? Dan zou hij ook wel moeten weten dat het niets helpt dat iemand er niets van aan trekt als je iets verbiedt. Dat is gewoon een domme actie van hem.

(V) Ik denk ook niet dat psychologen alles weten.

(V) Maar dan weet je toch wel een beetje hoe mensen in elkaar zitten?

Joyce:

(V) Ze bracht het wel goed, heel direct. Als je er niets mee doet, ook best.

(V) Maar Renee vroeg nergens naar toch, volgens mij? Dan vind ik waar bemoeit ze zich mee, want Renee vroeg er niet naar. Bij Duuk hetzelfde.

(V) Ze was eerlijk en direct.

(M) Ze kwam wel redelijk over of zo, wel normaal. Niet echt overdreven of zo. Duuk was veel botter, wel direct, maar een beetje te.

22. Wat zou jij doen als je Renee was en de broer van je vriendin zegt dat je moet stoppen met de relatie?

(V) Ik zou wel eerder luisteren naar de broer van mijn vriendin dan naar mijn eigen broer. Dat is gewoon omdat ze broer en zus zijn en dan zou je het er toch met je vriendin over gaan hebben. Ik zou niet echt gelijk zeggen "ja, dat is goed", maar ik zou er wel over gaan praten met Suzy.

(V) Met Suzy en Duuk samen praten.

(V) Het heeft wel invloed. Ik denk wel dat hij er iets van zegt en dat het wel invloed op hem heeft.

(V) Ik zou zoiets hebben van: als hij er zo dramatisch over gaat doen zou ik zoiets hebben van “met jou hoef ik ook niet meer te praten, jou mag ik niet meer”. Het komt dan ook niet echt aan als je zo iemand er op aanvliegt. En bedreigt: “Je gaat een lastige tijd tegemoet”.

(V) Het was wel een bedreiging.

23. Werd er over veilig vrijen gepraat?

(M+V) Nee.

24. Wat zou je er van vinden als ze dat wel zouden doen?

(V) Het is net hoe je het brengt, maar het zou op zich wel goed zijn.

(V) Het wordt je zo aangesmeerd, ik denk niet dat het echt nodig is om je te laten weten dat je het altijd veilig moet doen. Het kan op zich natuurlijk geen kwaad.

(V) Het is maar net hoe ze het doen, als het echt heel overdreven of zo..., dan hoeft het niet.

(V) Het moet wel een beetje gewoon overkomen.

(V) Bijvoorbeeld dat iemand een soa krijgt. Maar ik denk eerder dat het beter bij een andere verhaallijn past.

25. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties of relaties met een groot leeftijdsverschil?

(V) Ik heb het nooit erg gevonden.

(M) Mijn nicht is er één.

(V) Ik weet sowieso wel hoe ik er over denk. Dat moeten ze allemaal zelf weten. Maar echt heel anders niet. Nu zie je wel meer hoe de reacties zijn van anderen enzo, dat kun je nu wel heel goed zien. Hoe het is voor hun.

26. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(V) Op zich wel, dat ze zien hoe de reacties zijn voor hen, dat is ook niet altijd even leuk.

(V) Ik denk wel: ieder mens is verschillend, het kan ergens anders heel anders zijn dan zoals je het op tv ziet. Dan weet je toch niet hoe die reacties dan zijn.

(V) Ze kunnen zo'n soap wel helemaal volproppen met dingen waarvan je kan leren, maar ik denk niet dat mensen of in ieder geval kinderen naar zo'n soap kijken om dingen te leren. Omdat je zo bent gefixeerd op het verhaal, ga je na ONM niet denken “wat kan ik hiervan leren”. Nee, dan ga je naar GTST, want dat begint dan weer.

Verhaallijn 7: Costa - Aangeven en respecteren van grenzen binnen een relatie

12. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(V) Nee, dit stukje niet.

(V) Ik kijk wel soms.

13. Wat vind je van deze verhaallijn?

(V) Heel anders.

(V) Veel grappiger. Er zit gewoon humor in.

(V) Ik vind dit ook veel leuker dan de vorige. Tja waarom? De manier waarop ze spelen vooral. Ik vind dit lang zo nep ook allemaal niet, het vorige vond ik wel zo nep.

(V) Jongeren en Salou.

(M) Gaat wel, het is meer los, ze zijn wat gekker dan die andere stijve trutten van ONM.

14. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

(V) De hele set en alles eromheen. Het onderwerp. Het hele geheel waar het over gaat. Het is gewoon heel herkenbaar voor jongeren en daarom spreekt het hen ook aan, denk ik. Voor mij ook.

(V) De grappen. Dat hij de condooms met yoghurt vult, dat zo'n meisje hem dan ziet en dan gaat hij gewoon wat verzinnen. Dat vind ik grappig.

(V) Leuke stukjes zitten er meer in.

Minder leuk:

(V) Het was veel korter dan die andere.

15. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(V) Nee, niet zo overdreven.

(V) Maar het komt er wel op neer dat het echt kan gebeuren.

(V) Ik denk dat ook wel.

(V) Ik weet wel dat het er echt zo aan toe gaat, met die proppers enzo.

(M) Het is wel overdreven, zoals ze het hier laten zien. Ik denk niet dat ze iedere avond met een ander liggen te...

(V) Dat verschilt wel per persoon, maar ik denk het ook niet.

(V) Nou, dat gebeurt daar heel snel.

(V) Ervaring?

(V) Nee, ik ben nooit in Salou geweest, maar ik heb zo mijn contacten. En het is in Benidorm ook zo en op wintersportvakanties.

16. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(V) Ga naar Salou. Gebruik condooms.

(V) Ja, dat werd wel heel erg benadrukt.

(M) Neem kilo's mee.

(V) Net was het zo dat mensen zeggen dat als je 20 jaar ouder bent, dat je dan geen relatie kunt hebben. Hier is het zo dat als je propper bent, je dan geen relatie kunt hebben. Dat is dan net zoiets. Alleen is de situatie anders. Dat mensen vinden dat je geen relatie kunt hebben als je propper bent. Je moet uitgaan van wat je voelt.

(V) Ze vinden dat als je propper bent dat je dan met anderen naar bed moet gaan, elke avond iemand anders enzo.

17. Wat vind je van de hoofdpersonen, Tommy en Agneta?

Tommy:

(V) Ja, grappig.

(V) Apart figuur.

(V) Zijn accent is leuk.

(V) Heel sexy.

(V) Ik vind hem wel leuk. Ik vind hem wel goed acteren.

Agneta:

(V) Ja, ook, ik vind ze allemaal eigenlijk wel goed.

(V) Ik denk dat Agneta één van de minst overtuigende is. Dat schreeuwstemmetje dat ze dan krijgt als ze verontwaardigd is zeg maar. Dat komt heel ongeloofwaardig over.

(V) Ik vond haar juist wel goed. Ik denk dat als je zelf zo boos bent, dat je dan ook zo'n schreeuwstem krijgt.

(V) Maar die blik miste, de verontwaardigde blik. En dan begon ze meteen te schreeuwen. Ik denk dat daar meer emotie in had moeten zitten.

18. En van hun relatie?

(V) Het sloeg op zich eigenlijk nergens op. Dan stonden ze daar in die discotheek, de één daar en de ander daar. Hij stond daar met die andere meid te zoenen en zij stond bij de bar een beetje met iemand te flikflooiën. Een beetje raar.

(M) Is niet serieus.

(V) Lijkt me dat in Salou, dat je niet echt een serieuze relatie hebt.

(V) Het stelde niet veel voor.

(V) Het stelde inderdaad niet zo veel voor, maar dat kwam ook doordat ze nog maar net bij elkaar zijn, denk ik. Ze moeten natuurlijk nog erg wennen, omdat ze inderdaad als werk propper zijn.

(V) Maar je laat elkaar toch niet zo vrij, of wel? Lijkt mij niet.

(V) Dat komt gewoon omdat ze nog moeten wennen. Ze zijn er nu dan achter dat je best een relatie kan hebben als je propper bent en als je elkaar zo duidelijk maakt dat het alleen maar werk is, en je gooit het met z'n tweeën op een akkoordje zeg maar, dan moet het best kunnen.

(V) De afspraken die ze maakten, waren lachwekkend.

(V) Op het laatste moment afspraken maken, dat is niet zo slim.

(M) Midden in een discotheek.

(V) Geen relatie met toekomst. Wel als ze stoppen met dat proppen. Dan zijn ze misschien wel wat serieuzer.

(V) Maar dan zou zij zelf ook moeten stoppen met proppen.

(V) Het begint lachwekkend en dan blijft het denk ik ook wel zo. Ik moet het eerst serieus zien, voordat ik het echt ga geloven.

19. Tommy vindt in het begin dat hij met andere meisjes mag zoenen en in sommige gevallen ook met hen naar bed mag gaan. Agneta vindt dat dit niet kan. Met wie ben je het eens?

(V) Met Agneta. Misschien als je propper bent dan zou ik zeggen dat vanuit het werk zoenen nog wel kan. Naar bed gaan, dat gaat toch wel weer een stapje te ver en dat is ook helemaal niet nodig, denk ik.

(V) Ja, ook met Agneta, hetzelfde.

20. Wat vind je van de condoomdoosjes naast hun bedden?

(Heel veel gelach) (M) Handig.

(V) Dat heeft iedereen toch? Nee, grappje.

(V) Voor daar is het denk ik wel normaal, maar hier niet echt.

(V) Ja, het is wel goed dat het in beeld is gebracht. Het stoort soms wel, ze hadden het er wel heel vaak over, maar het werd wel op een leuke manier gebracht. Dus dan is het wel leuk, wel grappig. Omdat er ook weer humor inzit. Als het te serieus zou gaan, nee dan zou het ...

21. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties en vreemdgaan?

(V) Ik denk het niet. Niet zo snel.

(V) Ik denk wel dat je wel sneller eens bent met je eigen mening. Je weet wel zeker "oh, zo wil ik dat bijvoorbeeld niet". Dat weet je dan wel zeker.

(V) Of je ziet dat juist op tv en dan ben je het bijvoorbeeld eens met hun en dan wordt dat bevestigd en dan denk je "zie je wel, ik heb wel gelijk". Dat zou wel kunnen ja.

22. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(V) Je eigen mening sterker maken, dat is altijd beter, vooral voor jongere mensen. Dat je denkt "dit is wel een beetje belachelijk dat ze zo met elkaar omgaan". Dan ben ik het daar soms niet mee eens.

(V) Je zou op z'n hoogst kunnen denken dat als je op vakantie bent, dan gaat het er zo aan toe. Vooral als je naar die warme landen gaat, zoals Spanje en zo, waar het erg in trek is. Dat het er zo aan toe gaat, dat je niet schrikt van "wow, wat gebeurt hier allemaal". Dikke players allemaal. Dat is wel een stukje voorlichting.

(V) Dan ben je er op voorbereid.

(V) Anders ga je er heen, ontmoet je een leuke jongen, doe je er van alles mee en is de volgende dag zie je hem met een ander. Dat je daar niet van schrikt. Nou kun je je er op voorbereiden dat dat kan gebeuren. Omdat het daar heel vaak gebeurt.

(M) Je moet kilo's condooms meenemen.

(V) Costa! is in het algemeen herkenbaar. Als je op vakantie bent, ben je ook echt op vakantie.

(V) Dat maakt alles wel makkelijker, moet ik zeggen. Dan neem je het niet zo nauw. Dan ben je bij je ouders weg, bij je vrienden weg. Die kunnen mij er niet op aanspreken. Dat scheelt dan weer.

(V) De proppers zijn echte players. Je zou ze wel als voorbeeld kunnen zien. Dan moet er niet duidelijk over gesproken worden (over goede voorbeelden), dan is het weer te overdreven. Er moet niet de nadruk op slecht gedrag worden gelegd.

Over roken:

Nou, ik denk niet dat ze echt moeten laten zien dat roken slecht is, bijvoorbeeld met een grap. Maar als iemand zegt "er rookt ook niemand hier" dat je dan merkt dat mensen denken "je kan ook stoer zijn als je niet rookt". Dat het daar niet om gaat, dat je het niet hoeft te doen alleen om stoer te zijn. Of om erbij te horen.

Verhaallijn 9: GTST - Seksuele voorlichting en seksualiteit van verstandelijk gehandicapten

11. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(V) Het kwam me wel bekend voor.

12. Wat vind je van deze verhaallijn?

(V) Tja, wel wat saaier als Costa! zeg maar. Er zit geen humor in, vind ik.

(V) Het is veel serieuzer.

(M) Ik weet niet, niet echt superboeiend ofzo. Meer saai, een beetje saai. Er zit haast geen humor of zo in, alleen maar serieus gedoe.

(V) Het was wel heel serieus vergeleken met Costa!

13. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

(V) Dat die twee waren betrapt in het begin.

(V) Dat ze die bloemen gingen afknippen vond ik ook wel grappig.

(V) Van die bloemetjes en bijtjes.

Minder leuk:

(V) Hoe die man dat ging vertellen. Tegen zulke mensen kun je het maar beter rechtuit zeggen, maar die man draaide er helemaal omheen.

(V) Dan zie je het is echt een oude vent, die staat niet helemaal in de maatschappij.

Die heeft niet in de gaten dat je er nou zo open en bloot over kan praten. Dat het heel normaal is. Hij zit nog echt met hoe hij is opgevoed. Dat was allemaal veel strakker en daar mocht je nooit over praten, want dat was een schande, dat was vies.

(V) Het ging maar over 1 ding, bij die andere liepen meerdere verhalen door elkaar heen. Het ging alleen maar over de bloemetjes en de bijtjes, vond ik.

14. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(V) Zijn personage (Harmsen) is wel realistisch. Een typisch opa-figuur.

(V) Hij is ook echt de opa van GTST, hij speelt er al jaren in. Hij is echt de oudste en de ouderwetste. Hoe hij in dat huisje woont dat is ook typisch een ouderwetse opa en omakeuken.

(M) Antiek.

(V) Ik geloof het (verhaal) wel. Ik denk wel dat het heel moeilijk is om het aan zulke mensen te vertellen.

(V) Het is op zich wel goed dat het over verstandelijk gehandicapten ging, want het komt niet vaak op tv voor. Zulke mensen hebben ook wel behoeften.

(V) Ik denk dat je hier ook wel een discussie over krijgt. Mogen ze met elkaar naar bed of niet? Want het is natuurlijk wel zo dat als zij zich voortplanten, dan kan je dat oneerlijk vinden voor de baby omdat hij dan geen normale kans heeft. Het kan heel sneu klinken, maar het is wel zo. Het is wel een gebrekkig leven. Ik kan me voorstellen dat een gehandicapte tegen iemand op kan kijken die alles gewoon kan doen van "jeetje, dat wil ik ook" en als je van tevoren weet dat een baby dat niet gaat kunnen, dan kun je bij jezelf denken "moet dat dan wel zo". Een ander denkt "nou, dat maakt toch allemaal niet uit, als ze maar gelukkig zijn zo". Ik denk dat je die discussie dan heel erg naar boven krijgt.

15. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(V) Het kan van twee kanten hè, zoals zij net zei. Dat verstandelijk gehandicapten ook behoeften hebben ofzo, of dat die ook wel verliefd kunnen zijn. Aan de andere kant dat het niet kan, om de kinderen later of omdat het dan veel te ingewikkeld wordt...

(V) Het is wel zo, je wordt aan het denken gezet over iets waar je anders normaal niet over na zou denken. Het is wel weer heel iets anders.

(V) Ik heb het laatst ook gezien bij ER en toen had ik ook al zoiets van "het is wel moeilijk". Daar was iemand die verstandelijk gehandicapt was en een kind kreeg en ze wisten niet wat ze met de baby moesten doen. Toen ging ik er ook over nadenken, maar dat zie je niet vaak, dat zulk soort onderwerpen worden genoemd.

16. Wat vind je van de hoofdpersonen, Robin en Annemiek?

Robin:

(V) Ik vind dat hij het goed na kan doen.

(V) Het is moeilijk om zoiets na te spelen.

(V) Het zijn echt de blikken waaraan je kan zien dat iemand geestelijk gehandicapt is, of gewoon gehandicapt. En dat is heel moeilijk om na te spelen.

Annemiek:

(V) Bij Annemiek was het ook goed, maar wel iets minder dan bij Robin.

(V) Maar ze zijn ook niet allemaal gelijk natuurlijk.

(V) Je kon zien dat het gehandicapten voor moesten stellen. Dat heeft zijn doel wel bereikt. Ze waren wel overtuigend.

17. Wat vind je van de voorlichting van meneer Harmsen en de adviezen van Benjamin?

Harmsen:

(V) Ouderwets.

(V) Ja, erg slecht.

(V) De bloemetjes en de bijtjes, dan snappen ze toch niet?

(V) Ik denk dat hij dat bij andere mensen ook zou doen, omdat hij zo ouderwets is opgevoed en niet in de gaten heeft dat het nou allemaal gezegd kan worden.

Benjamin:

(V) Goed, gewoon echt 100% duidelijk. Ik was het er helemaal mee eens. Hij weet natuurlijk veel beter wat iemand van die leeftijd doorstaat, of hij zou gehandicapt is of niet. Omdat hij het net gehad heeft en dat is bij oom Govert al jaaaren geleden.

Met wie ben je het eens?

(M+V) Met Benjamin

18. Wat zou jij doen als je meneer Harmsen was?

(M) Gewoon videobanden gebruiken. Laat ze maar kijken. Dan weten ze het toch ook direct?

(V) Omdat hij het toch niet precies kon zeggen, hij heeft er heel veel moeite mee, dan zou je zoiets doen.

(V) Of je hebt ook speciale boekjes om zoiets uit te leggen. Dan doe je het met voorlezen.

(V) Ik zou niet een video laten zien, nee, dan schrikken ze er helemaal van. Dan denken ze echt "nou dat doen wij niet". Gewoon voorzichtig vertellen, met wat boekjes ofzo erbij.

(M) Als je het gewoon verteld, begrijpen ze na drie, vier keer nog niet wat je dan bedoelt.

19. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties en seksualiteit bij verstandelijk gehandicapten?

(V) Je bent er wel over gaan denken, dat is al heel wat. Daar sta je normaal natuurlijk niet bij stil.

(V) Je hebt er eerst nog helemaal geen mening over, omdat je nog niet over nadenkt erover. Je mening kan dan wel heel sterk beïnvloed worden door het verhaal, omdat je eerst nog geen mening hebt. Het moet niet de verkeerde kant op geloofwaardig zijn, anders krijg je zo meteen de verkeerde mening, zeg maar.

(V) Het is natuurlijk wel voor iedereen verschillend, dus je kunt niet zeggen “jij hebt een verkeerde mening”.

(V) Maar je ziet nu maar 1 verhaal.

(V) Ja, je moet het inderdaad wel van twee kanten belichten, anders kun je er geen goede mening over vormen. En dat werd hier niet echt gedaan. Govert was het er al niet mee eens dat ze die gevoelens hebben en Benjamin wist dat ze dat wel hebben en dat je daar maatregelen voor moet nemen. Maar er is niemand die zegt van “nou, dat is helemaal niet erg, want dit en dat en zus en zo” of “ik vind dit helemaal niet erg”. Die kant wordt niet verteld, die laten ze helemaal niet zien. Als het is om een mening te vormen, is het wel makkelijk als ze de verschillende kanten tonen. Maar dat is natuurlijk niet een doel dat je daar een mening over krijgt. Dus het is op zich niet heel erg nodig.

20. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(V) Jawel, dat die mensen ook die gevoelens zo hebben.

Belangrijke elementen die een serie leuk maken:

(V) Humor er in, net als bij Costa met jongeren. Dat het leuk wordt en niet zo serieus. Grappige stukjes ertussen. Dit was allemaal best wel serieus, de eerste en de laatste.

(V) Herkenbare dingen, die je in het dagelijks leven zelf ook doet.

Cluster 3, jong

Plaats: Amsterdam
Datum: 4 juni 2004
Aanwezig: Jongen, 14, VMBO, Surinaams;
Jongen, 14, VMBO, Marokkaans;
Jongen, 13, VMBO, Nederlands;
Meisje, 13, VMBO, Marokkaans;
Meisje, 13, VMBO, Marokkaans.

Verhaallijn 12: Onderweg naar Morgen De eerste keer, anticonceptie en zwangerschapstests

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien?

(Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(M) Ja, niet over gepraat.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

(M) Soms saai, soms leuk.

Wanneer was het saai?

(M) Toen die vrouw gek werd en zo. Dat vond ik een beetje raar. Met die zwangerschapstest. Toen het zeker was. Toen deed ze een beetje raar.

(M) Gaat wel. Dat hij daar binnen kwam. Gewoon, was wel grappig. Hij was zo aardig en zo. Hij was te aardig.

(M) Best wel leuk.

(V) Saai. Nou, gewoon... Die hele stuk. Ik wist niet waar het over ging. Omdat ik nooit naar die programma kijk. Als je het beginstukje niet ziet, weet je niet waar het over gaat. Weet je niet wie er in speelt, waar het over gaat. Wie zij is.

(V) Leuk.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

(M) Met die Winston, niet toen ze bij die picknick lagen te ... Toen hij binnenkwam en toen hij zijn stembanden kwijt was. Dat vond ik leuk. Gewoon het is raar. Hij zag er een beetje als een homo uit. (Later: Maar juffrouw, heeft u dat van toen ik zei dat hij een beetje op een homo lijkt, heeft u dat opgeschreven? Maar, ik vond hem raar, dat bedoel ik ermee. Ik vond hem er raar uitzien. Met die ogen zo.)

(M) Toen ze niet zwanger of zo was.

Niet leuk:

(M) Toen die vrouw had verraden dat ze zwanger was.

(M) Bij de picknick.

(V) Het was geen leuke aflevering.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(M) Wat betekent realistisch?

(M) Ja, dat kan wel. Want het gebeurt gewoon.

(V) Nee, want als een meisje zegt tegen een jongen "ik ben niet verliefd op je", dan had hij haar allang een *smack* verkocht. Dan had hij haar een klap verkocht, want zij heeft tegen hem gelogen. Ik zou haar geslagen hebben, dan zou ik zeg maar heel boos worden. Ik zou er niet tegen kunnen. Niet echt geslagen, maar gewoon... Toen zij zei "ik ben niet verliefd op je", toen keek hij haar aan en ging hij weg.

(M) Wat moet hij dan zeggen? Moet hij haar slaan of zo?

(V) Ze moet hem niet... Dat is mijn mening.

(V) Hij hoort echt heel agressief te zijn. Dan zou het wel leuk zijn. Als een meisje dat zegt, wat ga je dan zeggen?

(M) Dan ga je weg.

(V) Je wordt niet boos dat ze met je gevoelens heeft gespeeld?

(M) Nee hoor.

(V) Je wordt niet boos? Dus ze heeft niet met je gevoelens gespeeld?

(M) Ik pak haar toch wel terug. Dan loop ik expres met een andere vrouw langs.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(M) Wat ik er uit zou halen? Ik hou niet van je.

(M) Ik denk het niet.

Waar ging het over?

(M) Over hun twee.

(M) Liefde.

(V) Zwangerschap.

(V) Gedumt.

(M) Dat je beter de test kan doen dan niet doen. Want anders zit je... Dan heb je stress.

(V) Dat je je beter voelt als je een test hebt gedaan.

(V) Dat je altijd naar je oom moet luisteren. Naar iemand die voor je zorgt en met wie je vaak bent.

(M) Je kan het beter veilig doen.

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Ariël en Winston?

Ariël:

(M) Goed, maar..

(M) Een beetje raar. Eerst lacht ze, dan is ze boos en dan gaat ze weer lachen.

(M) Ze wou het zelf en dan wordt ze boos op een ander. Ze deed het toch zelf met die jongen? Ze wou het toch zelf? Dan wordt ze boos op hem en naar anderen chagrijnig. Ze wou niet praten met hem en zo. Eigenlijk is het haar schuld. Zij wou het.

(M) Ik vond het een beetje raar dat ze... eerst niet wou en dan opeens heeft hij een picknick georganiseerd en dan vindt ze het leuk en dan wil ze het opeens wel. Ja, dat vind ik een beetje raar.

(V) Ja, maar je zag aan haar gezicht dat ze die picknick niet zo leuk vond. Ze kwam niet van "o, wat leuk", maar ze had gewoon van "oo".

(M) Daar ging ze wel lachen hoor.

(V) Ja, ze ging lachen, maar een neppe lach, ze kwam niet van "jaaa". Ja, toch. Neppe lach. Ik vond haar wel goed acteren, maar zeg maar hoe ze in die film speelt, ze vond die picknick misschien niet zo erg leuk.

(M) Hoe weet jij dat nou?

(V) Dat zag ik toch aan haar gezicht.

En jij?

....

Wat vond je van hoe ze het speelde, deed ze het goed of deed ze het slecht?

(V) Ze deed het niet goed en niet slecht.

Vond je haar geloofwaardig spelen? Geloofde je alles wat ze deed en wat ze zei?

(V) Nee, omdat ze onzeker was van haarzelf.

(M) Ze speelde onzeker.

Winston:

(M) Is wel best wel leuk. Gewoon goed.

(M) Hij speelt wel goed. Ja, hij ... je kunt gewoon zien dat hij goed speelt.

(M) Hij speelt het goed. Ik zou dat met dat, met die Ariel toen zij zei "ik hou niet van je", zou ik ook hetzelfde doen, dan zou ik ook gewoon weglopen. Daarom vond ik het goed, omdat ik ook dat zou doen. Niet de hele tijd. Zomaar die kleren uittrekken, dat zou ik niet doen. Nooo, *patjakker*.

**7. Ariel is nog maagd en wil wachten, maar gaat dan toch met Winston naar bed.
Wat vind je daar van?**

(M) Ze kent hem pas een dag. Is niet goed. Dan ga je een beetje als een prostitueese...

(M) Is goed dat ze wil wachten. En dat hij het accepteert, vind ik ook goed.

(V) Goed.

(V) Ik vond het toch ook goed.

8. Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van JP en Bettina? Ben je het met hen eens?

(V) Goed.

(M) Een beetje streng.

(V) Dat is toch goed.

(M) Soms te streng, soms niet. Ik zou wel zeggen "hij mag niet bij je logeren", maar ik zou niet later van gedachten....

(M) Hij moest van haar moeder toch op haar letten?

(M) Dat zeg ik toch ook?

(M) Dat is wel goed.

(V) Goed van haar oom, voor die moeder.

Bettina:

(V) Slecht.

(M) Goed.

(V) Ze had geen medelijden. Ze zei "ga een zwangerschapstest doen", maar ga dan met haar mee!

(M) Ze wilde het liever alleen doen.

(V) Beter dat ze het tegen haar oom had gezegd, want ze vond het wel beter dat hij het wist.

(M) Maar ze moest haar gewoon niet verraden.

(V) Maar het was beter voor haar.

(M) Ze zou het niet vertellen, maar die oom die zou daar gewoon blijven staan, dus ze moest het toch op een dag wel vertellen.

Haar adviezen:

(M) Goed, alleen ze moest het niet verraden.

(V) Jawel hoor, het is beter. Ze zei ook aan het einde van “ja, ik vind het beter dat je het hebt gezegd”.

(M) Hij moest er gewoon zelf achterkomen.

(V) Nee hoor.

9. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties?

(M) Nee.

En over de eerste keer met iemand naar bed gaan?

(M) Wel misschien.

(V) Ik zou het nooit direct doen.

(V) Ik zou het niet doen. Zo denk ik er nog steeds over.

(M) Nee.

(M) Ik denk het wel. Gewoon eerst elkaar leren kennen en daarna misschien met elkaar eh...

Voorbehoedsmiddelen

(M) Als ik dat zou doen?

Als je dit gezien hebt, denk je daar nu anders over?

(M) Ja...

Denk je dan als jongen moet je eerst een condoom gebruiken?

(M) Ja, voor de eerste keer tenminste.

(V) Nee.

10. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(V) Niks, het is maar een... soap.

En daar leer je niks van?

(V) Jawel, soms wel, als het iets belangrijks is. Maar niet als je zeg maar... (gegiechel)

(V) Dat ze eerst een condoom moet gebruiken of niet...

(M) Dat kun je toch leren.

(M) Hoe je het aan moet pakken. Hoe je een relatie gaat beginnen. Dat leer je hier.

(V) Verliefdheidstest.

(M) Condoom gebruiken.

(M) Dat je ook aids kan krijgen. Toen die oom van haar dat tegen haar zei.

(M) Toen die Babette had verteld dat ze misschien zwanger was, had hij verteld tegen haar “ja, dan kun je aids krijgen als je het niet veilig doet”. En “ik vind het niet goed dat je het onveilig doet”.

Jij zei net dat je alleen iets van een soap kan leren als het belangrijk is. Wat vind je dan belangrijk?

(V) Hoe je met mensen om moet gaan.

(M) Ja, dat vind ik ook.

(V) Met je oom bijvoorbeeld. Dat je niet terug gaat schreeuwen, maar eerst nadenkt voor ze iets gaat zeggen. Niet koppig zijn.

(M) Daar ben ik het mee eens.

(V) Ik ook.

Verhaallijn 8: Costa! Homoseksualiteit

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(M) Ja, natuurlijk.

(volmondig) Ja.

(V) Alleen de eerste afleveringen. Costa 1. Deze niet.

(M) Ik heb ze allemaal gezien.

Hebben jullie er ook over gepraat?

(M) Ja, wij twee. Over Sylvie Meis. Ik vind haar leuk.

(V) Ja, maar ze heeft al een vriend.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

(M) Heel beste. Deze was wel goed. Eigenlijk alles vond ik goed.

(M) Ik vond het niet zo leuk. Niet het verhaal, maar dat het drie minuten duurde. Want het werd eindelijk spannend en toen was het afgelopen. En ik heb het wel thuis gezien, dus ik weet wel een beetje hoe het verder gaat, maar toch wil ik het wel zien.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

(M) Die meisjes.

(M) Ja, gewoon dat er weer wat spannends is op wie ze verliefd is. Dat is ook wanneer er bijna reclame is. Dan stoppen ze met iets spannends dat je de volgende keer weer door gaat kijken. Dat gaat weer door, maar dat zie je niet.

En wat vond je van het feit dat hij verteld dat hij homo is in dit stuk?

(M) Dat vond ik goed, dan ben je het wel.. eerlijk over jezelf. Dan weten zijn vrienden waar ze aan toe zijn.

(M) Was wel leuk, gewoon alles.

(V) Dat hij vertelde dat hij op jongens viel. Zoals hij net zei, hij is eerlijk over zichzelf.

Niet leuk:

(M) Nee.

(V) Dat die twee jongens zo steeds maar met dat meisje staan te kijken of naar die jongen.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(M) Ja.

(M) Je kan wel je drinken over iemand laten vallen, per ongeluk. Maar dan krijg je wel een *slap* op je face. Maar als je hem kent niet, als het een bekende is. Ja, dan moet je wel een nieuw shirt voor hem kopen.

(V) Maar als bijvoorbeeld iemand gooit wat over jou heen jij vindt diegene leuk...

(M) Dan *slap* ik haar nog. Nee, ik zou een praatje met haar gaan beginnen.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(M) Ik ben homo. Nee, ik niet maar... Gewoon wat ik net zei, eerlijk over jezelf. Dat moet je altijd zijn.

(M) Hetzelfde.

(M) Niet als je het denkt (dat je homo bent), als je het zeker weet. Ja, dus als je niet als er een vrouw langsloopt, dat je aantrekkingskracht hebt of zo. Dan ben je geen homo. Dan ben je misschien bi.

(M) Nee, dan denken ze dat je homo bent.

(M) Je moet het gewoon niet vertellen als je twijfelt over jezelf, dan moet je het gewoon voor jezelf houden. Eerst uitzoeken en dan als je het zeker weet, moet je het vertellen, want dan weten je vrienden dat ze niet op een feest of zo een vrouw moeten voor je regelen of zo. Een man liever dan, voor hem.

(V) Je voelt je toch beter als je het toch aan iemand vertelt die je vertrouwt.

(M) Niet als je twijfelt toch?

(M) Opeens ben je later geen homo en dan denkt hij nog steeds dat je het bent.

(V) Denkt 'ie dat je op hem valt.

- (M) Ik wil wel nog een filmpje zien. Kunnen we nu gewoon doorkijken?-

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Benno en Agneta?

Benno:

(M) Ja, op het eerst vond ik hem een beetje raar, want ik heb hem nog nooit in Costa gezien. Toen ik deze aflevering had gezien, vond ik het een beetje raar en nu vind ik het weer raar.

Die andere acteurs zijn allemaal goed, maar hij is een beetje raar. Tommy en Björn en zo zijn allemaal goed en hij niet vind ik. Gewoon, hij is een beetje raar. Hij ziet er raar uit. Een beetje een dik hoofd. Ik weet niet waarom ze hem hebben gekozen.

(V) In elke film is er wel mispunten.

(V) Goed. Dat hij op tv durft te zeggen.. ik weet dat het gewoon nep is dat hij homo is, maar toch zou ik het toch niet doen. Dan zouden mensen denken “oh, volgens mij ben je het ook echt”.

(V) Ik weet het eigenlijk niet, want als het kort duurt, kan ik er eigenlijk niks over vertellen.

Agneta:

(M) Die is altijd leuk.

(V) Ik zag dat zij hem ook leuk vond. Ze maakte een praatje met hem. Daarom zeg ik als ik iets zie, kan ik er niks over vertellen, want ik kijk het nooit.

(M) Zij zegt dat zij hem leuk vindt, maar dat denk ik ook, alleen niet van leuk, dat ze een relatie met hem wil, maar gewoon vrienden. Want ze voelt zich bij hem veilig omdat hij toch homo is. Dan weet ze dat hij toch niks bij haar doet. Dus daarom gaat hij een beetje..

(M) Ik weet niet... Ik heb niet zo goed gekeken.

(M) Wel goed. Goede actrice, ze is ook aardig.

7. Vind je het goed dat hij aan zijn vrienden heeft verteld over zijn homoseksualiteit?

(M) Ja.

(M) Ja en nee. Je bent eerlijk over jezelf, maar die vrienden voelen zich dan niet veilig bij jou. Vinden ze een beetje raar. Die ene jongen deed nog op de achtergrond een beetje rare dingen. Maar die jongen vindt dat toch allemaal niet interessant.

8. Wat vind je van de opmerkingen van de vrienden van Benno?

(M) Een beetje raar. Je gaat toch niet zo doen. Rare opmerkingen. Je gaat toch niet zo op je vriend reageren.

(V) Slecht. ... Dat hij op een dag met hun ruzie heeft en dan hun hem er mee gaan pesten dat hij homo is. Misschien weten zijn ouders het niet en dat komt het bij zijn ouders terecht. Je weet maar nooit hoor.

(V) Hij vertrouwt hen toch. Daarom heeft hij het ook verteld, omdat hij hen vertrouwt.

(M) Ze deden raar.

- (M fluisterend) Jamai is toch ook homo?-

(M) Wat was de vraag?

(M) “Kan je wat voor ons regelen?” Dat en zo.

(M) Slecht. Dat moeten ze niet zeggen. Ze moesten gewoon goed...

(M) Ze moeten gewoon goed reageren, nu voelt hij zich verdrietig en zo. Ik zou dan niet meer... als hij... Ik ga het omgekeerd zeggen, als hun homo waren en ik bijvoorbeeld op vrouwen viel, dan eh... als ik op vrouwen viel, dan ja enneh... Als vrienden vertellen aan mij dat zij homo waren, nee ik zou niet zo doen. Ik zou zeggen "hebben jullie wat met elkaar?". Misschien hebben hun wat met elkaar. Ik zou geen vriend meer met hun zijn. Ik weet het niet, trouwens. We spreken elkaar eens een keer aan de telefoon en verder niks. Want opeens valt hij op mij en zegt hij "wil je met me?" of zo.

9. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over homoseksuele relaties?

(M) Nee, want homo's zijn ook mensen. Maar er is ook iets voor hun georganiseerd, de gay parade.

(M) Nee.

(M) Nee, ik ook niet.

(V) Ja. Dat ze ook mensen zijn. Dat ze ook recht hebben op een vriend. Dat je ze niet anders moet behandelen. Gewoon respecteren hoe je vriendin of... Als die jongen niet aan je zit.. Bijvoorbeeld iemand is homo en iemand niet en dan zit die homo aan die vriend, aan hem en dan vindt diegene het niet leuk...

(M) Er zijn heel weinig homo's. Het is niet normaal om homo te zijn. Ik ga er niet anders over denken.

10. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(M) Dat je respect voor elkaar hebt.

(M) Gewoon dus als mensen met die vriend en zo.. Je leert niks, maar de kijkers worden dan een beetje bang. Want het is wel soap, maar sommige dingen kunnen wel echt in het echt ook gebeuren. Zoals die jongen vertelt "ik ben homo" en dan jongens zien het en voelen zich ook homo, maar die hebben het nog niet gezegd en die zijn dan bang om het te zeggen omdat dat in die soap komt. Omdat hun vrienden dan misschien ook zo kunnen reageren.

(V) Nee.

Verhaallijn 3: Costa! Vreemdgaan in een lesbische relatie

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(M) Die niet nee.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

(V) Wel leuk, maar er komen wel stukken d'r in die je zeg maar niet ... die ik niet wil zien.

(V) Zijn niet geschikt voor kinderen.

(M) Costa is boven 12 jaar.

(V) Ja, dat ze met elkaar gaan...

(M) Rollebollen!

(V) Hetzelfde. Ik vind het niet raar, maar ik wil het liever niet zien.

(V) Het is geen film voor kinderen.

(M) Boven de 12.

(V) Doet er niet toe. Voor jongens wel, maar voor de meeste meisjes niet.

(M) Ik vond het vet.

(M) Ik vind dat het moet kunnen. Het maakt mij niks uit. Ik vind het alleen maar leuk.

(M) Ik vind het juist leuk.

(M) Hetzelfde.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

(M) Die ene kwam zo binnen, ze dacht ze kwam voor haar. Beng. Is gewoon...

Het is interessant dat jullie er dus niet naar willen kijken en jullie maakt het niet zoveel uit.

(V) Dat zijn jongens!

Hoe zou het dan bijvoorbeeld zijn als twee mannen met elkaar zouden zoenen?

Zou je er dan wel naar kijken?

(V) Nee, helemaal niet.

(M) Jawel.

En bij een jongen en een meisje ook niet?

(V) Nee.

Kijk je dan thuis ook de andere kant op?

(V) Dan doe ik gewoon teletekst of zo.

(M) Moet toch kunnen? Is toch normaal in de maatschappij?

(V) Ja, okee, het is normaal, maar liever niet.

(V) Dat komt nog wel.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(M) Jawel, tuurlijk.

(M) Ja. Geloofwaardig ja. Alles ja. Je kan een klap ontvangen hoor.

Wat vond je van dat laatste stuk met die priester?

(M) Dat vond ik wel grappig... Ik dacht hij gaat serieus en opeens gaat hij zingen.

(M) Niet geloofwaardig.

(M) Het kan wel hoor. In Amerika heb je ook zo'n Elvispriester. Die doet ook dansen en zo, dus ik denk wel dat het kan.

(M) Ja, maar Costa is in Nederland...

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(Stilte...)

Waar ging het stuk over?

(V) Lesbisch...

Wat zou de boodschap kunnen zijn dan?

Stilte...

(M) Gewoon, dat lesbisch zijn niet uitmaakt.

En verder nog?

Stilte...

Wat vond je van het feit dat ze tegen haar vriendin vertelt dat ze met een ander meisje heeft gezoend?

(M) Dat vind ik goed. Want ze zei dat ook in die film, die vrouw ging met haar praten en ze heeft het tenminste wel eerlijk gezegd. Wat ze heeft gedaan. Want juist als je het niet zegt, zeg je het toch wel later, want je kunt het niet voor altijd voor je houden.

(M) Ze komt er toch achter.

(M) En dan vindt ze het nog erger. Want dan zegt ze "waarom heb je het niet eerder verteld?", daarom.

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Frida, Angela en Eva?

Frida:

(M) Mooi.

(V) Nee.

(V) Ze is mooi hoor.

(M) Ze is lelijk? *Jealousy*?

Wat vonden jullie van haar personage in dit stuk?

(M) Goed.

(V) Ik vind Sylvie Meis mooier dan Katja Schuurman hoor.

(V) Daar gaat het toch niet over?

(M) Ze speelt een goede rol.

(M) Ze houdt zich bij de rol ja. Ze doet ook spannende dingen daar, ze houdt het spannend in het verhaal, vind ik, Katja Schuurman.

Angela:

(M) Mooi.

(M) Gewoon mooi ja.

(V) Goeie karakter, mooie karakter.

Komt ze streng over, of lief?

(V) Lief.

(M) Lief en streng. Ze was eerst lief, toen gingen ze rollebollen op het bed in een bruiloftssuite. Maar daarvoor was ze heel boos en zo. Van.. Omdat ze met een ander had gezoend. Maar dat moet toch kunnen, want je bent niet met elkaar gebonden hoor.

Wat vond je van haar reactie toen ze hoorde dat haar vriendin was vreemdgegaan?

(M) Ja eeh, dat zou ik ook zo doen ja. Ik vind het ook niet goed. Maar alleen wel een beetje te streng. Want ik ga ook niet schreeuwen of zo. Ik ga wel rustig met haar praten.

Wat zou er nog voor boodschap in kunnen zitten over vreemdgaan?

(M) Dat je niet vreemd moet gaan als je van plan bent te gaan trouwen.

(V) Met een meisje.

(M) Dan beschadig je je relatie.

Eva:

(M) Wie?

(V) Met wie ze vreemdging.

(M) Die wou die vriendin afpakken.

(M) Gewoon een... een trut. Gewoon raar. Ze is jaloers. Kijk, die Frida was eerst met die Eva en nu heeft die Frida een andere vriendin. Eh, Angela en die heeft nu een

andere vriendin en die wil zij nu afpakken. En dat is gewoon ja, jaloers. Ik zou d'r kapot slaan als ze dat deed.

(M) Die klap was niet genoeg.

(V) Ook jaloers.

7. Wat zou jij doen als je Angela was en je vriendin je vertelt dat ze met een ander heeft gezoend?

(V) Een *schmeck* verkopen.

(V) Ik niet. Rustig over praten.

(M) Ik zou wel boos worden.

(M) Ik zou het uit maken. Niet direct, ik wil eerst weten hoe het is gegaan, hoe het is gebeurd dat ze met een ander heeft gezoend. Want als die ander haar dus versierd heeft en .. dan zou ik het niet uitmaken, dan zou ik eerst rustig praten. Maar als zij het had versierd en zij zocht het op, dan zou ik het wel uitmaken. Dan is het wel te erg.

8. Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van Bart? Ben je het met hem eens?

(M) Hij was streng, want die oma had gezegd "wie het eerst een vriendinnetje vindt, die mag de ring hebben" en ja, hij is de afspraak niet nagekomen. Want hij wordt nu zomaar boos. En dat is gewoon.. ja, *jealousy* ook. Gewoon jaloers omdat zij een vriendinnetje heeft en hij wil ook, maar ja, jammer, hij krijgt die ring niet.

En wat vond je van zijn advies naar Frida toe?

(M) Goed, want dat hoort een broer ook te doen, je zus adviseren.

(M) Ook goed.

9. Geloof je dat het ware liefde is tussen Frida en Angela?

(M) Ja. Ze vergeven elkaar toch, dus dat is ware liefde.

(V) Nee, het is niet echt. Ik geloof er niks van. Omdat het gewoon een soap is. Ik geloof het gewoon niet.

(V) Nee. Ik weet niet waarom niet. Ik heb geen reden, ik weet niet.

Wat hadden ze wel moeten doen om het geloofwaardig te maken?

(V) Gewoon eh... We hadden ooit die film gezien...

Komt het doordat je de acteurs kent? Is het dan minder geloofwaardig dat je ze dan een lesbisch stel ziet spelen?

(V) Ik weet, ik denk niet dat ze in het echt lesbisch zijn, maar gewoon... ik weet niet waarom.

Je zei net dat je het goed vond van de acteur dat hij op televisie zei als acteur dat hij homo is. Hier zegt Katja Schuurman eigenlijk hetzelfde: ze speelt dat ze lesbisch is. Wat vind je daarvan?

(V) Ja, slecht. Ik vind het wel goed dat ze dat heeft gezegd op tv, maar ik had wel gehoopt dat ze... bij meisjes is het toch anders dan bij jongens. Als een jongen zegt dat hij homo is, geloven die vrienden echt ongeveer dat hij het ook echt is..... Bij een meisje denk je "ze speelt in een film".

(M) Nee, ik denk omdat die mensen het toch niet geloven, omdat ja... ze kan een man krijgen, dat kan je aan haar zien. Ja toch? Ze is mooi en dan kan ze een man krijgen.

10. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties of de ware liefde?

(M) Ja, is leuker.

(V) Nee.

(V) Ja, omdat je voelt je zeg maar veiliger bij een man dan bij een vrouw.

Maar dan ga je daar anders over denken, als je dit hebt gezien?

(V) Oh, nee.

(V) Gewoon...

Wat bedoel je met gewoon?

(V) Dat ik zelf nooit een lesbi zou worden.

Zou je mening veranderen ten opzichte van lesbische stellen of lesbisch zijn?

(V) Nee.

(V) Bij mij verandert er ook niks.

Probeer nog even de laatste vragen te beantwoorden.

(M) Wat was de vraag?

...

(M) Ja, tuurlijk, want je ziet vrouwen gewoon dingen doen..

(er komt iemand binnen)

(M) Het is wel een beetje gek om het te spelen, want al die anderen hebben een leukere rol. Maar ja, ik zou er niet anders over denken. Want ja, een lesbi blijft een lesbi en een mens blijft een mens.

Hoe denk je over lesbische relaties?

(M) Gewoon normaal. Ik zou het raar vinden als ik zomaar in de stad twee vrouwen met elkaar zie tongen. Of zoiets. Vreemd, want je weet toch niet wat er aan de hand is. Misschien zijn ze getrouwd, dan vind ik het niet raar, maar als ze zomaar even.. Net even leren kennen, van "hallo, hallo" en gelijk eh.. dat gaan doen, dan vind ik het wel raar. Maar als ze een tijdje elkaar kennen, dan vind ik het niet raar.

11. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(M) Dat je beter op je vriendin moet letten, of op je vriend. Niet altijd moet 'ie weggaan of zo, dan moet je gewoon met haar meegaan. Gewoon dus als ie ergens heengaat, ga je met 'r mee.

(V) Altijd de waarheid spreken.

(M) Vind ik ook.

Wat vind je belangrijk in een serie?

(M) Het moet wel altijd spannend blijven. Niet van op het eind..”ik heb een baby”, liever ga je dan zeggen “ik ben zwanger” en dan is het afgelopen, dan kijk je de volgende keer weer. Of het een jongetje is.

...

En wat vind je nog meer belangrijk?

(M) Lekkere meisjes.

(M) Leuke meisjes moeten er wel inzitten.

(V) Je kijkt niet hoe die film speelt?

(M) Dat zeg ik toch net? Ook.

Cluster 3, oud

Plaats: Gouda
Datum: 7 mei 2004
Aanwezig: Meisje, 15, havo, Nederlands;
Meisje, 14, vwo, Nederlands;
Meisje, 16, havo, Nederlands;
Meisje, 16, vwo, Nederlands;
Meisje, 16 havo, Nederlands.

Verhaallijn 12: Onderweg naar Morgen De eerste keer, anticonceptie en zwangerschapstests

11. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien?

(Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(2) Ja, stukjes. Niet met anderen over gepraat. Maar ik kijk het ook niet vaak. Soms.

12. Wat vind je van deze verhaallijn?

Ik vind het wel een goed onderwerp.

Wel een beetje standaard.

Dat is altijd bij soaps dus dat is niet iets nieuws of zo.

Omdat het wel vaak gebeurt, het is misschien wel herkenbaar.

En een goed voorbeeld voor jongeren.

In alle soaps gaat het daar wel een beetje over, en in alle boeken enzo. Maar het is op zich wel goed, ik bedoel, dan weet je wel waar je aan toe bent.

13. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

Ik vind het wel leuk, als je ziet dan met dat vriendje erbij enzo, om te zien hoe ze met elkaar omgaan. Maar ik vond het hierbij niet helemaal kloppen: dat vriendje was heel stil enzo, normaal is een jongen toch niet helemaal zoals dat jongetje. Dat vond ik niet helemaal kloppen.

Een beetje overdreven. Ik vond hem niet zo goed. Ik vind het ook wel goed dat ze niet zo dun is. Dat zie je niet zo vaak op tv.

Niet leuk:

Ik vond die acteur toch wel wat minder. Ik vond hem niet zo goed, hij was een beetje nep en overdreven.

Als hij haar gedwongen had of zo, dan was het beter geweest. Dan had zij kunnen denken dat ze zwanger was.

Als hij een soort loverboy was.

Het is niet echt stoer of zo. Het is allemaal zo leeg.

Ze kon ook nee zeggen.

Ik vond dat hij gewoon slecht speelde, maar de rest speelde wel beter.

JP vond ik ook niet zo heel goed, bij de laatste scène was een beetje overdreven.

Wat vond je van zijn houding in het stuk?

Zoals de meeste ouders doen.

Heel voorzichtig.

14. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

JP:

Dat was wel realistisch, ja.

Dat denk ik wel.

Bettina:

Ik denk dat het allemaal niet zo makkelijk gaat eigenlijk in het echt.

Ze vertelt het zo aan iedereen, dat doe je eigenlijk niet.

Dat je daarna staat te springen omdat je niet zwanger bent, nou ik denk dat dat....

Volgens mij zijn er niet veel betere adviezen die je kunt geven in zo'n situatie.

Ik vond ook, want die Bettina is dan haar baas, maar ik zou niet aan mijn baas vertellen dat ik zwanger ben. Ik bedoel, kom. Dat vertel je aan iemand met wie je heel goed bent. Ik weet niet verder misschien dat ze daarbuiten wel heel goed is met Bettina. Dat komt niet echt naar voren, het was meer gewoon dat ze het even aan haar baas ging vertellen.

Heel plotseling.

15. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Dat je veilig moet vrijen.

Ja, ik denk ook veilig vrijen, maar ik denk dat ze het eigenlijk beter ietsje spannender hadden kunnen maken. Dat je, zeg maar, echt ook wil zien wat er de volgende keer gebeurt. Het is niet dat je helemaal in het verhaal zit, van "wat spannend". Als je het goed over wil laten komen, van "doe dat, veilig vrijen", dan moet er toch iets meer spanning in zitten, dat je echt een indruk achter laat.

Of dat ze wel zwanger was, of dat ze een ziekte zou hebben.
Gewoon, ze heeft de test gedaan en ze is niet zwanger en hij was ook niet boos.
Het was inderdaad beter als hij haar had gebruikt of zo zoiets.
Als hij vanaf het begin af aan een stoerdere jongen was of zo dat als zij dan ineens zwanger is, dat er dan wat gebeurt of zo.
Dat hij dan meerdere meisjes heeft of zo. Een beetje casanova-achtige kerel. Nu was dat niet zo.
En dat hij zijn stem kwijt was...

16. Wat vind je van de hoofdpersonen, Ariël en Winston?

Van Ariel is het goed dat ze niet zo dun is. Je ziet vaak van die perfecte mensen op televisie. Ik denk wel dat ze daar over na hebben gedacht. Niet over de donkere huidskleur van Winston, meer over zijn lichaam.

Winston acteert slecht en is veel te lief. Hij had een andere rol moeten hebben en hun relatie had anders moeten zijn. Hij had stoerder moeten zijn en zij had meer achter hem aan moeten lopen. Hij had meer uitgesproken moeten zijn. Als zij echt zo sterk is, had ze ook niet met hem naar bed moeten gaan.

17. Ariel is nog maagd en wil wachten, maar gaat dan toch met Winston naar bed.

Wat vind je daar van?

Dat moet iedereen zelf weten.

Als zij er zo over denkt, moet ze dat wel duidelijk maken.

Dat was wel goed dat ze dat deed.

Maar dat zijn wel allemaal van die standaarddingen.

Maar dat blijf je toch houden bij soapseries.

Dat zij het dan uitmaakt omdat hij meer voor haar voelt.

Het was wel heel voorspelbaar.

Ik vond het ook standaard. Ja, weet je wel. Dan wordt ze toch overgehaald, ik bedoel, dat kon je ook wel weten, dat ze het dan toch wel ging doen.

Die mooie praatjes waren er eigenlijk helemaal niet, al was dat er dan wel, dan was er een beetje meer spanning.

Wat hij zei (ik heb geen woorden nodig om met jou te kunnen praten), is echt gewoon te. Als iemand dat tegen mij zou zeggen, zou ik heel hard moeten lachen.

Ze moet het zelf weten, maar ik vind het niet zo heel erg overtuigend. Ze wist niet zeker of ze wel verliefd op hem was. Al was zij nou heel erg verliefd op hem en hij gebruikte haar en dan gebeurde het, maar ze wist ook niet eens zeker dat ze verliefd op hem is.

Het had een beetje een andere situatie moeten zijn.

Als je nog niet eens zeker weet dat je verliefd op iemand bent, dan ga je ook niet met iemand naar bed.

Ze kende hem toch ook nog niet zo lang?

JP kende hem nog helemaal niet. Die had hem nog nooit gezien.

Eerst wees ze hem af en toen keken ze elkaar aan en toen deed ze het toch. Dat was zo slecht, ik zou het niet doen.

Wat zou haar dan bewogen hebben om het toch te doen?

Medelijden misschien.

Of dat ze toch dacht dat ze hem niet kwijt wou of zo.

Omdat hij wel lief voor haar was.

Ik denk dat ze dat zelf wel eerst dacht. Maar dat ze er later achter kwam dat ze toch niet zo heel veel voor hem voelde. Dat ze het toch een beetje raar vond wat er allemaal was gebeurd.

Misschien dat ze zich er voor schaamt dat ze nog steeds maagd is.

Dat is stom, dat moet je gewoon zelf weten.

Als hij haar nou echt dronken wou voeren, hadden ze dat anders moeten laten zien.

Ze was ook niet dronken hoor, toen ze omhoog kwam, was ze ook gelijk weer helemaal nuchter.

Ook hoe hij dat ging uitleggen, dat de luchtbelletjes van de champagne naar je hoofd stijgen, dat vond ik...

Met van die kinderachtige glaasjes, met een rietje.

Nou, dat was nog wel, dat vind ik niet zo stom, maar...

Ze was veel te nuchter, want toen hij haar jas uit wou doen, was ze in één klap weer helemaal serieus. Als je dronken bent.. ik weet niet hoor.

Hoe had het moeten zijn om spannender te zijn?

Dat hij een andere jongen zou zijn, een ander personage, een ander karakter.

Dat de relatie ook anders is. Dat hij veel meer gemeen doet en dat zij achter hem aan loopt.

Een grotere jongen ook.

Hij was ook echt zo'n jongetje.

Was het nou niet juist goed dat zij de leiding neemt?

Ja, maar dan gaat het toch meestal op een andere manier. Dan spreekt het mij meer aan als het anders gaat. Dat hij gewoon wel meer een mond heeft zeg maar, hij was

heel stil. Dat zij wel gewoon haar eigen rechten kent enzo. Dan zou zij ook niet zo raar moeten doen met dat met hem naar bed gaan. Als zij echt daar staat, dan, ja ik weet niet, ik denk dat die relatie gewoon niet helemaal klopt.

Ze hadden iets beter moeten laten zien dat ze dronken is of zo, dan kon ik het nog wel begrijpen. Dan zou het wel wat duidelijker zijn waarom ze het dan in één keer wel met hem zou doen, want eerst was ze er tegen en dan opeens... Ik vond het nou niet echt duidelijk dat ze dronken was of zo.

18. Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van JP en Bettina? Ben je het met hen eens?

Zie eerder.

19. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties?

Nee.

Voorbehoedsmiddelen?

Dat je het gewoon moet gebruiken zeg maar, maar dat weet je toch al, ik bedoel op school leer je dat, je ziet overal op tv.

Het is niet zo van als je ziet dat je denkt 'ik moet eigenlijk echt wel veilig vrijen', dat ga je niet denken als je dit hebt gezien.

Het is allemaal een beetje te makkelijk gegaan.

Er hadden ergere gevolgen moeten zijn.

Dan blijf je er een beetje over nadenken, later zeg maar, als je op school zit of zo. Dat misschien ook weer niet, maar nu is het echt zo..., klaar ze is niet zwanger. Verder naar de volgende verhaallijn

Als het ergere gevolgen had gehad, dan denk je wel "wo, stel dat het bij mij gebeurt".

Bij deze denk je dat niet, dan zou er meer moeten gebeuren. Nou gaat het allemaal een beetje soft.

Het is allemaal zo voorspelbaar. Je kijkt er naar ...

En de eerste keer?

Nee, je ziet het al zo vaak op tv allemaal. Het herhaalt echt elke keer. Nou heb ik echt zoiets, als er dan ook niks speciaals gebeurt dan is het helemaal zo van, dan denk ik er niet meer over na.

Dat ben je eigenlijk alweer vergeten als je naar een andere zender zapt of de tv uitdoet.

Wat had er dan wel moeten gebeuren?

Ziektes of zwangerschap, miskraam.

Abortus. Hoe dat gaat of zo, want daar hoor je dan weer niks over.
Ziektes is volgens mij wel beter, als ze hiv heeft of zo.
Maar het kan ook dat het meer indruk zou maken als ze er ietsje anders uit ziet.
Bijvoorbeeld wat leukere kleren of zo. Dichter bij je.
Bij mensen zoals jezelf, dan denk je toch eerder van...
Ze ziet er ook ouder uit.
Dat wou ik net zeggen, ze zou zo 20 kunnen zijn.

20. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Dat je veilig moet vrijen, maar dat is het enige denk ik.
Voor je eigen mening uitkomen.
Dat je je zo niet makkelijk moet laten ompraten.
Ik zou hier zo niet iets van leren. Misschien als jongeren extreem veel van dit soort dingen kijken, maar het is niet iets dat blijft hangen of zo, niet iets dat je pakt.
Het mag wel iets aangrijpender.
Ja, gewoon iets dramatischer. Dat hij haar ook nog eens dumpt en dat ze dan wel zwanger is. Dan denk je echt van "wo".
Dan wil je de volgende keer weer verder kijken. Nu denk je echt van "oké, dat hebben we ook weer gehad". Dat verhaal dan hè.

Verhaallijn 8: Costa! Homoseksualiteit

11. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Ik geloof het wel, maar ik weet het niet zeker. Het is al heel lang geleden.

Kijken jullie vaker naar Costa?

In ieder geval vaker dan naar Onderweg naar Morgen.

Wat vinden jullie van de serie?

Het is wat meer in je eigen omgeving zeg maar.

Het is meer voor jongeren.

Ik denk dat jongeren hier meer in geïnteresseerd zijn dan in verhalen over safe sex enzo. Ik bedoel, dat hoor je op school ook.

Het gaat hier ook wel veel over safe sex.

In ieder geval gewoon over sex. Daar is het wel op gericht, maar wel op een leukere manier dan in ONM.

Ik denk dat dit een beetje dichter bij jongeren ligt. Meer persoonlijk, meer dat je het zelf mee kan maken dat je in een discotheek bent en dat je mensen tegenkomt en dat soort dingen.

12. Wat vind je van deze verhaallijn?

Kort, maar krachtig. Wel goed. Ook wel een klein beetje voorspelbaar, dat hij het uiteindelijk aan zijn vrienden gaat vertellen.

Nee, juist niet. Veel mensen zeggen het juist niet.

In het dagelijks leven misschien niet, maar bij zo'n serie dan is het heel voor de hand liggend dat het gebeurt.

Of juist niet.

Als ze zeggen "ik vertel het pas als ik er klaar voor ben, ik durf het niet aan mijn vrienden vertellen", dan denk ik dat het er om draait dat hij het juist wel aan zijn vrienden gaat vertellen.

13. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

Er gebeurt gewoon meer of zo. Ik vind het gewoon leuker.

De sfeer en de omgeving zijn leuker.

Bijvoorbeeld bij Onderweg naar Morgen is het in een ziekenhuis. Hier is het in een disco. Dat is gewoon een leukere omgeving.

De acteurs zijn ook allemaal een beetje bekend enzo. Dit is toch wel iets waar je sneller naar zou gaan kijken, dat andere (ONM) is ook voor ouderen. Dat kijkt mijn moeder ook weet je wel.

Maar vorig jaar mocht ik niet naar Costa kijken, omdat het zo veel om seks ging enzo. Costa is juist weer meer voor jongeren.

In Onderweg naar Morgen zitten allemaal zo van die oude acteurs. Het is natuurlijk ook niet alleen op de jeugd gericht. Costa wel.

In Costa zitten leuke mensen en in Onderweg naar Morgen niet. Dat Sander Foppele in ONM speelt, is een uitzondering.

Minder leuk:

Ik vond dit een beetje te kort om je ook aan het denken te zetten zeg maar. Misschien is er in het echt wel meer tussendoor gebeurd, maar dit was te kort om er over na te gaan denken. Het was wel grof of zo, dat gebaar bijvoorbeeld. Het is nu wel soort van realistisch. Dat het in deze tijd ook wel gebeurt.

Als het onderwerp van ONM nou in Costa geplaatst wordt, zou het dan wel meer aanspreken?

Ze zouden bij ONM beter ietsje meer van Costa moeten hebben, die sfeer zeg maar. Dat is meer dat ONM zich op een heel andere doelgroep richt. Costa is echt op jongeren gericht. ONM is volgens mij meer op ouderen gericht, maar jongeren kijken het ook.

Dan zou het waarschijnlijk echt zo'n propper geweest zijn die haar playt of zo, die haar dumpst.

Volgens mij laten ze wel eens zulk soort onderwerpen zien in Costa.

In Costa zijn het ook niet echt ontzettende players die onwijs gemeen zijn, maar ze zijn meer op een leuke manier players, zeg maar.

14. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Ik zou er denk ik een andere plaats voor kiezen, niet zo tijdens het uitgaan "trouwens, jongens...". Dat zou ik wel op een andere plaats vertellen.

Het zou kunnen, maar ik vind het niet zo voor de hand liggend.

Die reacties denk ik wel dat het gewoon zou kunnen, alleen ik denk dat de meeste jongens die dan zeg maar uitkomen dat ze homo zijn, dat ze het niet midden in een discotheek doen. Of misschien juist wel.

Dat is ook wel een verschil tussen jongens en meisjes denk ik. Dat die daar makkelijker over praten.

Je ziet wel goed hoe zij ervoor denkt en hoe die jongens denken.

Ja, je ziet wel goed het verschil.

Ik vond wel dat die jongens onverschillig reageerden.

Daar ga je dan ook weer over nadenken, later.

Ik vond het wel een goeie om je aan het denken te zetten. Dat is dan wel een goede reactie dat ze daar zo makkelijk over doen, terwijl hij het zo moeilijk vindt. Dat hoef je niet te horen van je vrienden, toch, als je zoiets vertelt? Ik zou het niet willen horen.

Het is beter dan dat je vrienden zeggen van "we willen nu ineens niet meer met je om gaan".

Dan vind ik het eigenlijk nog best positief.

Ze vonden het op zich oké.

Misschien komt dat later nog een keer: je weet niet hoe het verder gaat. Misschien als ze morgen op het strand zijn en dat ze dan zoiets hebben van "uit de buurt blijven".

De vriendschap zal wel anders worden, maar ik denk niet dat ze hem gelijk dumpen of zo. Het was wel beter geweest als ze er wat langer over door hadden gepraat. Dit was echt te kort. Ze hadden kunnen zeggen dat ze het begrepen. Of ze hadden het moeten dumpen.

Zoals het nu is gegaan, is het wel realistisch. Het is niet echt te soft of zo.

15. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Dat je toch ook wel meer eerlijk moet zijn.

Maar je weet natuurlijk ook niet wat zijn vrienden nou gaan doen, want ze vinden het wel een beetje kut volgens mij. "kut voor je".

16. Wat vind je van de hoofdpersonen, Benno en Agneta?

Benno:

Hij deed het wel goed.

Het was niet zo dat je denkt van dat je al als je hem ziet aanlopen, denkt "die is homo".

Hij had ook gewoon hetero of bi kunnen zijn.

Het is gewoon een leuke jongen.

Dat is ook wel weer zo, want in Costa zijn wel weer alle mensen zo mooi en dun.

Dat is wel waar, maar er zijn wel eens mensen in een rolstoel. Ze hebben af en toe wel een types tussendoor dus dat is wel goed.

Als je zeg maar uitgaat, zijn er niet alleen maar perfecte mensen. Hij is knap en zij is knap.

Als ze allemaal heel lelijke mensen zou hebben...

Nee, niet allemaal, maar het had wel iets gevarieerder gekund. De meisjes zijn lang en slank en dan zie je ze allemaal in bikini heel dun en bruin.

Agneta:

Die is ook wel goed.

Ze past wel goed in de serie. Dat vind ik wel, een beetje jong. Niet als bij ONM, dat is allemaal een beetje duffe mensen.

Ik denk wel dat meisjes meer zo zouden reageren als zij.

17. Vind je het goed dat hij aan zijn vrienden heeft verteld over zijn homoseksualiteit?

Ja, ik vind het wel knap van hem, dat hij dat durft. Ik neem aan dat ze daar op vakantie waren of zo.

Voor hetzelfde geld heb je ineens ruzie en dan zit je daar nog een week.

18. Wat vind je van de opmerkingen van de vrienden van Benno?

“Lullig voor je”. Alsof je ziek bent of zo.

Maar dat van die Froukje de Both, zij reageerde wel goed, zeg maar. Dus het misschien ook wel dat als je zegt dat je homo bent, je niet meteen iedereen kwijt hoeft te zijn. Mensen accepteren het vast wel, maar misschien moeten ze even aan het idee wennen.

Stom, ik zou niet zo reageren.

Dat zijn echt weer van die jongens. Dat is dan juist wel weer realistisch. Van die jongens die echt zo in de discotheek zo achter die jongen staan en dat gebaar. Dat is echt zo'n type waarvan je denkt van...

Meisjes doen dat niet zo snel, geloof ik.

19. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over homoseksuele relaties?

Nee. Dat is weer net als bij... Dan zou er iets heftigs moeten gebeuren. Dat je denkt..

Als jij zeg maar zoals die jongens bent, dan denk je er nog hetzelfde over, omdat zij zo'n reactie geven, maar als jij zo denkt als het meisje, dan denk je er ook nog zo over.

Ik denk ook dat er aan ligt of er jongens of meisjes naar de serie kijken.

Ik denk dat je dat toch wel houdt.

Daarvoor was het stukje te kort.

Voor mij verandert het beeld niet. Als er nou iets met hem zou gebeuren of zo...

Ik denk dat het dan als je dit stuk op tv ziet, dat het dan toch sneller ook normaler wordt. Sommige mensen kijken er toch nog best tegenaan alsof het niet normaal is als je homo bent. Ik denk dat als je het vaker in series ziet, dat het steeds gewoner wordt. Ik heb er op zich geen problemen mee, maar ik denk dat als je er heel erg tegen bent of zo en je ziet het steeds vaker en je ziet het in je eigen omgeving, wordt het steeds makkelijker om over te praten. Dat is dan wel weer goed. Dat ze dat zo doen.

20. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Ik denk alleen als je er nog geen duidelijke mening over hebt.

Ik denk dat dat heel persoonlijk is: ik zou hier niet, als ik dit heb gezien, net als bij ONM: dat vergeet je zo, dat is niet iets waar je zeg maar nog over na gaat denken of zo.

Dat is bij de meeste soapseries toch zo. Soaps zijn niet dingen waarvan je echt de rest van de week nog zo "ooh"...

Meestal zijn het altijd dezelfde onderwerpen. Homo's zijn ook best vaak onderwerp op tv.

Ik vind het op zich wel goed dat ze zulke dingen in de soaps stoppen. Dan ga je er toch makkelijker over praten. Misschien bij mensen die er zeg maar nog niet veel mee te maken hebben dat het dan wel makkelijker wordt voor hun. Maar ik heb zoiets van "het maakt me niet zo veel uit of je homo bent", voor mij is er niet zo veel veranderd, maar als je er niet zoveel mee te maken hebt en je ziet het heel vaak op tv, ik denk dat het dan wel goed is..

Ik denk wel dat je moet laten merken dat het gewoon heel normaal is.

Het ligt er aan hoe makkelijk je beïnvloed wordt door soaps. Ik voel me niet beïnvloed als ik een soap heb gekeken.

Nee, maar toch als je nooit soaps zou kijken of zo, misschien praat je er dan toch wel moeilijker over. Als het nooit op tv was geweest, had iedereen toch ook nog...

Verhaallijn 3: Costa! Vreemdgaan in een lesbische relatie

12. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(2) Wel gezien, maar waarschijnlijk niet over gepraat. Lang geleden.

13. Wat vind je van deze verhaallijn?

Wel leuk, ik weet niet. Niet echt... Het geheel gewoon. Ik vond het gewoon wel leuk. Eigenlijk is het precies hetzelfde als ONM, zo'n soort verhaal: iemand wordt verliefd, gaat vreemd, maar ze gaan toch trouwen. Maar dit verhaal vond ik toch dan weer leuker om naar te kijken. Het is toch weer een beetje apart, zeg maar.

Misschien ook wel dat het twee meisjes zijn, dat is toch weer anders dan een standaard normale relatie. Het is minder standaard dan gewoon een jongen en een meisje.

Het zijn ook alle twee leuke meiden, leuke actrices.

14. Wat vind je leuk / minder leuk?

Het is wat sneller, met wat meer humor.

Die bruiloft vond ik wel grappig.

Ik vind gewoon dat die actrices en acteurs in de serie gewoon heel leuk zijn. Jong en...

Ik vond het wel een leuk verhaal.

Het was leuk om te zien. Het is niet zo dat je er bij in slaap valt of zo. En op het einde, die bruiloft, ik bedoel, het is heel erg overdreven, maar dat maakt het juist ook wel weer grappig. Bij ONM was het ook overdreven, maar dan op een slechte manier. Daar was het acteerwerk gewoon slecht. Ja, sorry.

Daar was het allemaal zo nep en hier is het leuk om naar te kijken.

15. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Het is niet echt een realistisch verhaal, maar wel realistisch gespeeld zeg maar. Niet dat het elke dag gebeurt dat je ergens in Spanje in zo'n kerk met allemaal van die lichtjes met zo'n zingende priester gaat trouwen. Maar het was wel overtuigend gespeeld. Dat het wel echt leek.

Hierbij, als ze allemaal zo blij zijn, word je zelf ook een beetje blij, maar bij ONM waren ze ook blij, maar dan denk je "waarom, doe normaal".

En de situatie dat er iemand komt om de één te verleiden?

Tuurlijk. Het is precies hetzelfde als bij een normale relatie. Dat zou bij iedereen kunnen gebeuren.

Ik vond het wel raar dat ze niet echt jaloers waren of zo. Ik zou meteen de bruiloft afzeggen als iemand vreemd zou gaan waarmee je ging trouwen. Zo reageer je niet echt. Het was een soort ander iets waar ze boos over was. Over dat ze ging twijfelen, maar het lijkt dat ze er niet echt boos over was dat ze met iemand anders had gezoend.

Misschien hield ze wel heel veel van haar.

Het is toch ook erger als iemand aan je liefde twijfelt dan die ene zoen, denk ik.

16. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Ik denk relatieproblemen en vreemdgaan.

Als je echt iets wil, moet je er wel voor gaan. Niet echt een hele duidelijke boodschap. Het is meer gewoon een leuk verhaal.

Zegt het ook iets over lesbische relaties?

Het had net zo goed een man en een vrouw kunnen zijn.

Soaps zijn toch wel gewoon om 's avonds naar te kijken.

Ja, niet om je te hoeven concentreren of zo.

Het moet toch wel ontspanning zijn.

Een spannende film kan ook ontspannend zijn, maar dan heb je nog wel iets van dat je goed moet opletten, omdat je het anders niet meer snapt. Een soap is gewoon om niet te hoeven nadenken, gewoon kijken, gewoon relaxed.

Het moet zeg maar niet echt duidelijk ergens op gericht zijn, anders is het ook weer zo gemaakt allemaal. Het is wel goed als het er licht inzit, want je onthoudt het toch wel een beetje in je achterhoofd wat er gebeurt. Maar als het echt maar alleen maar gaat over dat je een condoom moet gebruiken, heb je zoiets van "ja, dat leer ik ook wel op school".

17. Wat vind je van de hoofdpersonen, Frida, Angela en Eva?

Frida:

Ik vond dat ze het wel goed deed. Ik vond het wel leuk.

Maar het is sowieso ook al een stuk leuker als je bekende actrices hebt, want die zijn ook gewoon leuk. Het is natuurlijk belangrijker hoe ze acteren, want als ze echt bar slecht acteren, kun je beter iemand hebben die goed acteert.

Sylvie Meis.

Als Sylvie Meis er in zou zitten en je zou haar niet kennen, zou het anders zijn dan nu. Voor mij niet, want ik vind gewoon dat ze slecht acteert.

Als je haar niet zou kennen zou ze nooit in de serie zijn gekomen, omdat ze gewoon zo slecht is.

Wat vind je dat het met de geloofwaardigheid doet, als het bekende actrices zijn?

Dat ligt er dus aan of ze goed spelen.

Frida speelt het realistisch. Als je dit kijkt, geloof je het wel.

Angela:

Die vond ik ook wel goed spelen.

Ik vond alleen dat ze een beetje nep boos werd. Gewoon dat was niet echt overtuigend zeg maar.

Ik vond verder wel dat ze het leuk deed, het was wel een leuk stel om te zien.

Eva:

Ik vond het ook wel leuk.

Maar was het nou haar kamer waar al die kaarsjes stonden?

Ja, dat was haar hotelkamer.

En toen ging zij weg? Dat is wel een beetje raar eigenlijk.

Ik denk niet dat ik dat ook zou doen, geloof ik.

Dan word je eerst geslagen en dan ga je je kamer uit.

Dat zou ik nooit doen als het mijn kamer was.

Het is niet storend, het is pas als je er over gaat praten, dan ga je denken "dat is eigenlijk heel raar", maar als je gewoon zit te kijken valt dat niet op.

De bruiloft is ook niet realistisch, maar dat is leuk om te zien.

Dat is dan weer echt iets voor Costa. Als ze zoiets zouden doen in ONM, zou ik echt denken "neeee, wat doen ze?". Maar in Costa is dat leuk.

Maar dat komt ook door de omgeving en de serie.

18. Wat zou jij doen als je Angela was en je vriendin je vertelt dat ze met een ander heeft gezoend?

Dat is denk ik voor iedereen persoonlijk hoe je op zoiets reageert.

Als mijn vriendin of zo vreemd zou gaan, ik denk dat ik eerst heel erg boos word. Maar als je iemand heel erg leuk vindt, ik weet niet of ik iemand zomaar zou gaan dumpen.

Natuurlijk, ik zou haar niet echt meer vertrouwen, elke avond dat ze weggaat, zou ik wel denken "misschien is ze wel met iemand anders". Maar ik denk niet dat je zomaar iemand verlaat.

Ik vind het wel meevallen, ze was gezoend, het was niet zo dat ze er op uit ging om met iemand te zoenen ofzo. Ze vertelde ook gelijk alles eerlijk. Dat was wel goed. Ik vind het ook goed dat ze gewoon eerlijk was.

19. Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van Bart? Ben je het met hem eens?

Ik vond zijn advies een beetje raar. Ze zei wel dankjewel en toen gaf ze hem een kus, maar ik weet niet echt wat voor advies hij precies had gegeven.

Het was eigenlijk gewoon een standaard advies.

Ik vind op zich wel dat hij het goed heeft gedaan. Dat je als je één keer een tegenslag hebt en dat je het even niet meer weet, dat je niet gelijk alles op moet geven.

Er is ook niet veel ander advies dat je kan geven.

Dat je het toch zelf uit moet zoeken.

Het is wel iets dat ik zelf ook zou kunnen zeggen, misschien niet in deze vorm.

20. Geloof je dat het ware liefde is tussen Frida en Angela?

Ja.

Die Frida heeft nog nooit iets met een andere vrouw gehad. Je gaat er niet echt over nadenken.

Het is wel duidelijk dat ze elkaar leuk vonden.

Ik ben wel benieuwd hoe het afloopt met het huwelijk.

21. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties of de ware liefde?

Nee, omdat het ook iets had kunnen zijn tussen een man en een vrouw.

Het viel niet echt op dat het echt om lesbies ging, het ging gewoon om een stel.

Ik denk dat het zo is ingeburgerd in die serie dat alles gewoon kan, dat je er ook niet zo heel erg op gaat zitten letten van “ze zijn lesbisch en o, wat gek ze doen..”.

22. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Nee, je kijkt soaps niet om iets te leren, maar gewoon om te ontspannen.

Het is niet zo dat er zo heel veel nieuwe dingen in voor kwamen, misschien in een andere situatie.

Ik denk dat je dat zelf wel weet hoe je moet reageren.

Denk je dat je dingen had kunnen leren als de situatie anders was geweest?

Ik denk dat het gewoon een beetje achter in je hoofd blijft hangen. Het is niet echt dat je er over na gaat denken dat je wat hebt geleerd. Maar je hebt zeg maar wel een soort van iets dat je blijft onthouden.

Ik denk niet dat je echt iets kan leren, tenzij je het heel vaak herhaalt, dan gaat het zeg maar in je hoofd dat je het heel gewoon vindt. Maar ik denk niet dat zo iets leert echt en dat je in 1 aflevering iemand iets kan leren van een soap.

Het is gewoon meer echt leuk om naar te kijken.

Op zich zit het er denk ik ook wel in hoor, een soort leereffect. Ik bedoel, als ik nooit naar tv zou kijken en nooit naar soaps...

Ja, dat je wel leert hoe je er mee moet omgaan.

Je denkt er niet over dat je dat leert.

Ik denk niet zelf "ik heb wat geleerd", maar het is er wel, zeg maar. Dat denk ik wel.

Hoe vaker je dat soort dingen ziet, hoe gewoner je het gaat vinden.

Dat is misschien wel dat je beter weet hoe je in dat soort situaties moet handelen of zo.

Wat vinden jullie van de proppers in Costa?

Ik vind het op een hele leuke manier gebracht, het zijn niet echt players of zo. Dat hoort ook gewoon bij de serie. Het zou niet leuk zijn als ze heel gemeen waren.

Allemaal heel spontaan zijn ze ook allemaal leuke en vlotte mensen. Dat spreekt wel aan.

Het is ze niet opgevallen dat er niemand rookt of te veel drinkt.

Dat zal ook wel een boodschap zijn.

Daar heb ik echt nog nooit over nagedacht.

Zouden deze karakters een voorbeeldfunctie kunnen hebben?

Ja, ik denk het wel. Wel in Costa, maar niet in GTST.

Ja, ook wel denk ik. Maar niet Oom Harmsen ofzo.

Cluster 4, jong

<u>Plaats:</u>	Schoollokaal in Eindhoven
<u>Datum:</u>	28 juni 2004
<u>Aanwezig:</u>	Meisje, 14, VMBO, Nederlands; Jongen, 14, VMBO, Nederlands; Jongen, 13, VMBO, Nederlands; Jongen, 13, VMBO, Nederlands; Jongen, 13, VMBO, Nederlands.

Verhaallijn 4: Costa! Transseksualiteit

1. **Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)**

(V) Ja. Nee, niet over gepraat.

2. **Wat vind je van deze verhaallijn?**

Mwah, eenzijdig. Meestal is het altijd hetzelfde. Het gaat ongeveer altijd wel hetzelfde. Er gebeurt altijd wel iets hetzelfde in die serie. Dezelfde sfeer.

Ik vond het eigenlijk, ja, eigenlijk niet geweldig, want ik kijk daar eigenlijk niet naar, naar soaps en al.

Ik vind soap sowieso niet leuk. Want ik vind het ook altijd hetzelfde. Altijd gaat het over liefde, die soaps.

Er gebeurt eigenlijk bijna niks. Nee.

(V) Ik kijk er ook nooit naar, want ik vind het niet echt boeiend. Omdat het ook over hetzelfde gaat. (KIJKT VOLGENS VRAGENLIJST IEDERE DAG GTST EN KIJKT OOK NAAR COSTA)

Ik vind deze (Costa) wel meer hetzelfde.

Ik vind het ook hetzelfde. Als je één zo'n aflevering hebt gezien en het gaat ergens over, dan is de tweede aflevering weer hetzelfde.

Het gaat te lang over 1 onderwerp.

3. **Wat vind je leuk / minder leuk?**

Leuk:

De sfeer.

Ja, gewoon een beetje de sfeer.

Maar je zei net dat je de sfeer altijd hetzelfde vindt.

Maar dat vind ik wel leuk. Het is wel te veel over 1 onderwerp.

Ik heb eigenlijk niet zoiets van “nou, dit stukje vind ik geweldig”.

Nee, eigenlijk niet, ik vind het op zich wel een leuke serie, gewoon in het geheel, maar om nou te zeggen “dit stukje vind ik leuk”.

Ik vond de omgeving wel mooi, maar niks van de serie zelf.

Niet leuk:

Niet echt.

Zo gaat het toch altijd in de serie, je kunt niet echt zeggen van “dat vond ik niet leuk” of zo.

Ik vond het ook leuk, ja soms een grapje tussen, ook met die pot en al, dat ze die niet open kregen. En sommige stukjes...

En met die smurven.

Ja.

Dat je gewoon een stukje... ja, niet saai, maar gewoon een stukje gewoon hebt, zal ik maar zeggen en een stukje gewoon - hoe moet ik dat uitleggen - blijer, ik snap niet hoe ik dat moet uitleggen.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Wat?

Denk je dat het in het echt ook zou kunnen gebeuren?

Ik denk het niet echt.

Niet zo snel. Met die smurven zeker niet.

Kan toch? Als je kleurstof in de douche doet.

En het feit dat hij hier een relatie krijgt met een transseksueel?

Dat zou wel kunnen. Dat kan wel.

(V) Het kan wel, maar ik geloof er eigenlijk niet echt in.

Meestal zie je dat ook wel.

Hoeft niet altijd.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Ik denk niet echt dat er een boodschap is. Ik denk dat ze het zo willen maken dat er mensen graag naar kijken.

Dat weet ik eigenlijk niet.

Niet om de liefde heen draaien ofzo. Omdat hun tweeën eigenlijk bij elkaar wouden zijn en dan toch iemand anders pakken.

Eigenwijs. Op het einde zeiden ze toch ook dat ze die andere vriendje en vriendinnetje niet zo leuk vinden, maar dat ze mekaar juist leuk vonden.

Dat je gewoon iemand beter leren kennen, niet elke keer zeggen van “ik ga met die” bijvoorbeeld, maar dat je elkaar, ja, niet voor je mening opkomt. Dat je iets gewoon verzint waarvan anderen zeggen “o, heb je dat gedaan” enzovoorts.

(V) Niet echt.

Ben je het eens met de boodschap van de anderen?

(V) Een beetje wel.

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Tommy, Agneta en Lisa?

Tommy:

(V) Een beetje, ja hoe moet ik dat zeggen...

Dom.

Hij is meestal de grappigste.

(V) Hij is best wel druk.

Ik vond hem gewoon wel een leuk persoon en verder eigenlijk niks.

Ik vond het wel een leuk personage, maar hij zette zichzelf wel voor schut. Vond ik wel een domme actie.

Agneta:

Ja, vond ik een beetje een droog persoon. Niet echt humor ofzo.

Saai.

(V) Ja..

Lisa:

Niet echt iets over te zeggen. Maar een klein stukje gezien.

Volgens mij was het gewoon een vrouw die er in speelde. Volgens mij gewoon een echte vrouw.

Ik vond het wel knap dat ze het eerlijk durfde toe te geven, voordat ze met elkaar naar bed gingen of zo.

Dat is wel een opluchting voor hem denk ik.

Ja, ook... ik denk het wel.

7. Zou jij hetzelfde doen als je Tommy was?

Nee, ik denk het niet. Ik zou denk ik heel hard wegrennen of zo.

Ik zou niet met haar naar bed gaan.

Ik zou eerst een beetje meer te weten willen komen.

Haar beter leren kennen en zo.

Voor mij hoeft het allemaal niet.

(V) Nee voor mij ook niet, ik zou niet weten wat ik moest zeggen.

Maar als je dat van tevoren niet weet?

Dat is wel kut.

8. Werd er over veilig vrijen gepraat?

Nee, niet echt.

Nee.

Hij duikt er zo maar...

9. Wat zou je er van vinden als Tommy en Lisa of Björn dat zouden doen?

Slim.

In andere series komt dat wel meer voor. Nee, in deze serie, alleen andere stukken van de serie. Andere afleveringen.

Best wel goed denk ik, want ja... Hoe moet ik dat uitleggen, ja veilig, ik weet niet. Er kan een hoop dingen misgaan als je dat niet hebt, als je dat niet doet.

10. Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van Björn?

Eigenlijk best wel goed, hij deed niet raar of zo.

Gewoon normaal.

Goed van hem.

Ik vond het wel geinig.

Hij zit meestal iedereen op te naaien.

Hij heeft van die grappige opmerkingen.

(V) Best wel dom. Sommige reacties, zo van die opmerkingen alsof je zelf niemand kan krijgen of zo. Zo van die opmerkingen, domme acties.

11. Maakt het uit of iemand transseksueel is?

Ja. Ik denk het wel, want ik heb liever een normaal iemand.

Ja, voor mij wel.

Ze moeten het zelf weten, maar ik zou er niks mee willen.

Maar je moet het gewoon aannemen, want zij wil dat of hij...

Ik zou er dan wel grapjes over gaan maken. Dan ben je toch niet gewoon als je dat doet. Dat vind ik niet.

(V) Je moet het maar accepteren als hij of zij dat wil. Dat moeten ze zelf weten.

12. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over transseksualiteit en relaties?

Nee.

Ik denk het niet.

(V) ...Maakt mij niet uit...

Je hebt niet echt iets gezien of gehoord of zo.

13. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(V) Nee, je zou er misschien wel wat van kunnen leren, maar er is niet zoveel in voor gekomen. Er is bijna niks naar voren gekomen.

Ze zeggen er eigenlijk niet zoveel over.

Niet met iedereen in bed duiken of zo.

Verhaallijn 5: Costa! De eerste keer en vreemdgaan

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Nee.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

(V) Ik vond het kort. Ik weet niet... gewoon. Ik weet niet hoe ik het uit moet leggen. Het is gewoon, ik weet niet.

Er zaten wel een paar grappige stukjes in. Grappiger.

Het was deze keer meer hun relatie in plaats van de rest er om heen.

Het leek wel een knipperlicht 'aan-uit, aan-uit'. Ja, man.

Ja, ik vond het wel, ja kort, maar sommige wel leuke stukjes.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

Met z'n patatje.

(V) Met die baby en met die krant.

Niet leuk:

Nee.

Vond je dit ook weer veel van hetzelfde?

Het ging alleen maar over die relatie. Die serie, die stukjes gaan er ook allemaal over.

Allemaal over die relatie gaat het over. Daar is het denk ik op gebaseerd of zo.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Ja.

Jawel.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Als je een goede relatie hebt, dat je die dan het beste kan houden. Bijhouden zeg maar.

Dat je het beste niet vreemd kan gaan.

Dat je die dan moet houden en niet... "we hebben al heel lang een goede relatie en ik kan ook wel eens wat anders proberen", net als wat hij zei.

Weggoeien...

Als het goed gaat, gewoon verder gaan.

Dus niet vreemdgaan als je een goede relatie hebt. Betekent dat dat je volgens jullie wel vreemd kunt gaan als je relatie niet goed is?

Anders zit je de hele tijd met elkaar en vind je het niet leuk. Dan kun je beter iemand zoeken die je wel leuk vindt.

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Tommy en Agneta?

Tommy:

Hij was al wel grappiger. Hij kwam ook best wel veel voor zijn mening uit.

Voor mij geldt hetzelfde als voor hem.

Hij was wel aardiger.

Bij die vorige was hij wel wat eigenwijzer. Dat die twee een beetje ruzie hadden en mekaar proberen te ...

Hij kwam meer voor zijn mening uit, hij laat niet over zich heen lopen van ik heb dit...

De vorige keer probeerde hij haar de hele tijd te plagen toen hij een vriendinnetje had en nu probeert hij haar weer terug te krijgen, vrienden te worden.

Agneta:

Ze zei wat meer nou.

Ik vond dat ze wel ...

Ze ging er wat meer voor, dat deed ze de vorige keer niet.

(V) Ik vind, ze zei gewoon meer, ze gaat er meer voor...

Wat een schaap, het is ook een schaap.

7. Met wie ben je het het meest eens?

Agneta.

Ik vond gewoon dat ze gelijk had, dat je niet zomaar vreemd kan gaan of zo als je een goede relatie hebt.

Je hebt toch een band zal ik maar zeggen met elkaar dus je kunt niet met een ander zeggen "die heb ik gehad, nu ga ik met die".

8. Werd er over veilig vrijen gepraat?

Nee, ook niet.

9. Wat zou je er van vinden als ze dat zouden doen?

Maakt niet echt uit.

Nee.

Het wordt wel langer dan.

Ja, je kunt er wel van leren, maar ik denk niet dat mensen er naar kijken om er iets van te leren. Nee, meer omdat ze het een leuke serie vinden, denk ik dat ze het vaak kijken.

(V) Maakt mij niet zoveel uit. Het interesseert mij niet of je er iets van leert of niet. Als je iets wil leren, moet je niet naar die serie kijken.

Dan kun je beter in de encyclopedie kijken.

10. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties en vreemdgaan?

Nee.

11. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Ja, weer hetzelfde, dat je niet vreemd moet gaan als je een goede relatie hebt.

Verhaallijn 11: GTST Zoenen met een jongen in een lesbische relatie

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Nee.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

Was meer geconcentreerd op het onderwerp. Op het vreemdgaan. Beter. Dan snap je er wel meer van.

Het verhaal kun je dan beter volgen.

Het werd wel beter uitgelegd.

(V) Meer over vreemdgaan.

Ik vond dat je er in ieder geval meer van kon leren dan van Costa!

Het ging wel.

Het ging wel, niet leuk maar...

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

Hier was niet zo van leuke fragmenten in. In het vorige stukje zat met dat blauw en van die pot, maar hier was geen leuk stukje zal ik maar zeggen.

Costa! is ook meer een jongerenserie, denk ik.

Niet leuk:

Het is denk ik te serieus. Serieuzer als Costa. Het spreekt me wel aan.

(V) Nee, dit stuk vond ik niet zo veel aan.

Ik vind het allebei wel leuk. Het maakt mij niet echt uit.

Moet het onderwerp dan meer uitgelegd worden?

Ligt er aan hoe het loopt, want soms hoort het er wel bij en dan komt het niet en dan hoort het er niet bij en dan komt het wel.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Ja.

Ja, ik denk het wel.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Ik denk een beetje hetzelfde als bij Costa!

Van vreemdgaan heb je alleen maar problemen of zo.

Dat je geen domme dingen moet doen omdat je er dan beter bij hoort, zeg maar. Net als want omdat die andere zei “doe niet zo saai, doe ook wat” en nu heeft zij weer problemen met die andere.

Een beetje opgebutst.

Dan krijg je alleen maar problemen van, vreemdgaan omdat dat stoer is.

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Isabella en Charlie?

(V) Ik vond het wel hele andere personen.

Isabella:

(v) Die is gewoon, ja meer volwassen...

Die is ook veel serieuzer.

(V) Ja, zij is gewoon veel serieuzer en die andere die doet gewoon wat ze wil.

Charlie:

Die is veel drukker, veel jonger zal ik maar zeggen.

Wat vond je van hen als spelers?

Wel goed.

Ja, ze deden het wel goed.

Ja, ik vond ze wel goed spelen.

7. Hebben ze een goede relatie?

Ja, ik denk het wel.

Ze wouden toch wel graag bij mekaar blijven.

Ja, omdat als je niet zo'n goede relatie hebt, als alles dan gebeurt bijvoorbeeld, dan maken ze het meteen uit. Maar nou vergeven ze het zelf.

(V) Ja, ik denk het ook wel, want anders dan zeg je dat niet dat je dat heb gedaan. Als ik een relatie heb, zou ik het niet zeggen.

Lekker ben jij.

(V) Ja, is toch zo: als je geen goede relatie hebt, zou je het toch niet zeggen. Ik zou het niet zeggen.

8. Wat vind je van de opmerkingen van Yasmine? Ben je het met haar eens?

Best wel stom.

Het is een muts.

Ja, een schaap.

Beetje opbutsen.

Ze zat een beetje op te naaien.

Ja, ik vond het niet nodig, want nu zit ze in de problemen zeg maar omdat het door haar komt.

Ben je het met haar eens?

Nee.

Ik denk dat als je een relatie hebt, dat je dan ook die relatie moet houden

9. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties en vreemdgaan?

Nee, niet echt.

Wij denken dat lesbies best anders zijn, maar hun zien het gewoon net als een echte relatie.

Het is toch ook echt?

Het is net alsof ze gewoon hetero zijn en heel serieus. Eigenlijk is het precies hetzelfde.

Ze doen dezelfde dingen en zo. Ja, gewoon werken en boodschappen en zo. Is eigenlijk gewoon hetzelfde, behalve dat dan de één een man is en de ander een vrouw is.

10. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

Niet vreemd gaan.

Niet over je heen laten lopen dus. Gewoon voor je eigen mening opkomen. Niet je laten opbutsen.

Zou je ook nog iets kunnen leren ten aanzien van lesbische relaties?

...

Vind je lesbische relaties in het algemeen vreemd?

Mij maakt dat niet zoveel uit. Beter als een homo.

Kunnen jullie nog aangeven wat jullie belangrijk vinden in een serie? Wat maakt het leuk om naar te kijken?

Humor.

Goed onderwerp, goed verhaal.

Het moet niet altijd serieus zijn.

Er kan ook wel romantiek in zitten en ook actie.

Dat er ook iets anders gebeurt, niet de hele tijd hetzelfde.

Het mag niet eentonig zijn.

Cluster 4, oud

Plaats: Schoollokaal in Tilburg
Datum: 9 november 2004
Aanwezig: Meisje, 16, havo, Nederlands;
Meisje, 16, havo, Nederlands;
Jongen, 16, havo, Nederlands;
Jongen, 16, havo, Nederlands;
Jongen, 16, havo, Nederlands.

Verhaallijn 4: Costa! Transseksualiteit

Tot de 10^e vraag is het gesprek niet opgenomen, dus de antwoorden zijn niet de letterlijk gegeven antwoorden van de respondenten.

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(M) Ja. Niet over gepraat.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

Romantisch, aan het einde. Wel leuk, maar niet zo realistisch. Wel voorspelbaar en cliché: zo gaat het altijd.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

Dat ze eindelijk bij elkaar komen.

Niet leuk:

(M) Dat het voorspelbaar is.

(M) Dat het zo onrealistisch is.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

Niet erg realistisch, maar het zou misschien in Salou wel kunnen gebeuren.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

Als je elkaar leuk vindt, moet je dat eerlijk toegeven, anders ontstaan er problemen. Niet afgaan op wat andere mensen er van vinden.

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Tommy, Agneta en Lisa?

Tommy is een patser.

(M) Hij doet een beetje overdreven, een echte macho. Hij gebruikt visserslatijn: als vissers een vis van 20 centimeter vangen, zeggen ze dat het er één van een meter was.

(M) Agneta is knap.

(V) Ze is recht door zee, ze draait er niet omheen. Dat is positief.

Lisa is iets te eerlijk en zegt het te direct. Ze had misschien beter even kunnen afwachten.

7. Wat zou jij doen als je Tommy was?

(M) Zeggen dat ik even weg moet.

(V) Wel met haar praten en misschien vrienden blijven/worden, maar geen relatie beginnen.

8. Werd er over veilig vrijen gepraat?

Nee, helemaal niet.

(V) Vaak is er wel een condoompot te zien, dat is wel goed. Dan jatten ze ook condooms van elkaar enzo. Dat is wel grappig.

(M) Dan geef je aan dat als je steeds met verschillende mensen naar bed gaat, het wel nodig is om het met condoom te doen.

(M) Die pot is echt goed bedacht. Zo'n grote pot is beter dan wanneer er bijvoorbeeld vier condooms op een tafel zouden liggen. Als er dan één weg is, valt dat meteen zo op.

9. Wat zou je er van vinden als Tommy en Lisa of Björn dat zouden doen?

Dat zou overkomen alsof het er verplicht later in is verwerkt. Niet op een natuurlijke manier.

Stel dat ze jou zouden vragen om het thema veilig vrijen in deze aflevering te verwerken, hoe zou je dat dan doen?

(M) In ieder geval met humor. Dan onthoud je het ook beter.

(V) De condoompot zou in beeld moeten komen. Iemand kan er een condoom uitpakken.

Iemand zou bijvoorbeeld de pot per ongeluk omver kunnen lopen, zodat er overal condooms liggen.

10. Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van Björn?

(V) Hij zegt het volgens mij alleen maar om ervoor te zorgen dat Tommy met haar naar bed gaat, zodat de reputatie van de proppers gered is. Zelf zou hij het niet doen. Hij zou beter kunnen vertellen wat hij zelf zou doen in zijn situatie.

-vanaf hier loopt de bandopname-

Wat zou je zelf doen als een vriend naar je toe komt en vertelt wat Tommy vertelt?

(M) Hard lachen.

(V) En gewoon gelijk zeggen wat ik er van denk, niet zeggen "ja, goed gedaan", terwijl ik het eigenlijk... Dan maakt hij dadelijk weer diezelfde fout.

(M) Niet de grond in boren hoor.

(V) Ik zou diegene wel eens willen zien, want zoals bij die Lisa, daar kon ik het echt niet zien.

(V) Nee, ik ook niet

(V) Soms heb je wel zoiets van "ja, dat is wel een beetje een verwijfd iemand".

(M) Weet je wat het is, als je er pas op zo'n moment per ongeluk achter zou komen, dan neem ik aan dat je het ook niet doorhad. Vaak als je al zoiets krijgt van "nou, die zou wel eens..", dan zou je toch al zoiets hebben van "laat maar".

(V) Misschien schuilt er heel diep in je hart wel een homo-iemand.

(V) Maar ook misschien dat je als je nou gewoon een keer voor een avondje iemand wilde hebben, of dat je echt iemand hebt leren kennen waar je helemaal verliefd op bent en daarna hoort dat het een jongen is of zo.

(M) Dat je er over heen kijkt of zo.

Zit daar een groot verschil tussen, of het voor een avondje is of dat je echt verliefd bent?

(M) Of dat je bijvoorbeeld iemand al heel lang kent en dat je haar echt superaardig vindt en zo en dan uiteindelijk toch verliefd wordt, terwijl je het eigenlijk helemaal niet weet.

11. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over transseksualiteit en relaties?

(M+V) Nee.

(V) Misschien als iemand zelf zoiets...

(M) Of iemand die ooit een twijfelgeval heeft meegemaakt.

(V) Maar ook mensen die zelf zo zijn. Zij vertelt het, wat moet ik...

(M) En gewoon als je zelf gewoon heteroseksueel bent en niet helemaal omgebouwd en zo, dat je zelf ook wel na gaat denken over “hoe zou ik reageren als het mij zou overkomen”. Dus wat dat betreft zet het je wel aan het denken.

(V) Maar in een film reageert die ander altijd perfect en in het echt dan zou je.. misschien reageert die andere persoon wel helemaal anders.

(M) Maar in het echt kun je het eigenlijk altijd wel aan iemand afleiden wat voor persoon het is. Dan kun je.. Ik vind altijd wel dat je dat snel kunt afleiden.

(M) Dat kun je op bepaalde manieren soms wel inschatten.

(M) Als een jongen homo is, dan heeft hij toch wel bepaalde trekjes.

(M) Ja, dat zie je meestal wel.

(M) Er zijn natuurlijk ook wel homoseksuelen waar je het gewoon absoluut niet van afleest.

(M) Ja zeker, maar meestal zie je toch wel iets. Hoe hij doet of beweegt ofzo.

(V) Maar bij die Kelly zie ik het ook helemaal niet hoor. Als ik het niet wist, had ik het niet gezien.

(M) Ja, het is dat je het weet.

(V) Maar vaak zijn het hele mooie jongens die homo zijn.

(V) Zij is gewoon alleen maar keigroot

(M) Die hebben ook altijd zo'n apart gezicht

(M) Ja, zo'n mannengezicht, met van die grote jukbeenderen en allemaal van dat soort dingen.

En wat vind je ervan dat het hier zo op televisie te zien is? Dat er een transseksueel in Costa meespeelt?

(M) Dat is wel apart, dat zie je niet veel

(M) Ik vind dat eigenlijk wel goed

(V) Ja, ik ook wel

(M) Anders is het zo saai, altijd hetzelfde.

(M) Dat sowieso, het blijft altijd hetzelfde verhaal eigenlijk

(M) Dat is eigenlijk bij elke soap zo

(M) Ja en, en nu ga ik niet discrimineren of zo, maar die transseksuelen komen dan ook eens een keer in beeld. Ja, dat is toch zo?

En dat vind je wel goed?

(M) Ja, eigenlijk wel. Geen slecht woord erover of zo. Ik vind het eigenlijk wel goed dat hun dan ook een keer met hoe dat ze zijn en zo in beeld komen.

(M) Anders hoor je er eigenlijk niks over

(M) Dan denk je ook een beetje over hun na, als jij dat mee zou maken. Dat je niet gelijk denkt van 'o kut', maar dat je denkt 'hoe voelde hij zijn eigen nou, terwijl hij dat vertelt'.

Verhaallijn 5: Costa! De eerste keer en vreemdgaan

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

Nee

(M) Ja. Niet over gepraat.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

(V) Kort hè?

(M) Een beetje raar. Want die Tommy was bij die eerste heel erg gevoelig en toen die tweede was ie ineens weer een eikel en bij die derde was ie weer gevoelig. Dat vond ik wel een beetje raar.

En was dat positief of negatief?

(M) Negatief. Dat hij eigenlijk of in het tweede of in het eerste en derde stuk zijn eigen anders voor doet dan in het tweede of andersom.

Waarom denk je dat hij dat doet?

(M) Hij denkt, denk ik, nog teveel over zijn werk na. Daarom wil hij het eigenlijk niet

(M) Dat mag eigenlijk niet als propper zijnde.

(M) Dat is nog niet eens het probleem, maar het grote verhaal is toch eigenlijk dat die proppers elke avond weer met een meid naar huis gaan, maar dat ie dat allemaal niet meer kan gaan doen en zo en dat ie dat dan niet kan maken tegenover haar en dat ie daarom geen relatie wil of zoiets.

(M) Terwijl hij eigenlijk wel verliefd is, denk ik.

(M) Een beetje van twee wallen eten.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

Minder leuk:

(V) Die boterham met kaas. Doe nou maar gewoon normaal.

(M) (hard lachend) 'En hoe zit dat nou met een patatje oorlog' zegt ie.

(V) Dat kun je toch ook wel normaal uitleggen dan een boterham met kaas of een patatje oorlog. Aan het einde zei zij van over vreemdgaan, maar in plaats van dat ze zo begint van 'ja hoezo, vreemdgaan heeft toch geen zin'. Maar nou gaat ze echt zo moeilijk doen. Terwijl ze al vanaf het begin af aan wist wat hij bedoelde.

(V) Ja, want je kunt vreemdgaan echt niet met een broodje kaas vergelijken hoor. Ik bedoel eeh als je vriend overstapt van een broodje kaas naar een broodje ham dat is wel heel anders dan overstappen van de ene vriendin naar de andere vriendin.

(M) Ik vond het wel duidelijk.

(M) Ik vond het ook wel duidelijk.

(V) Maar ja, zo zie je dan ook weer hoe de jongens erover denken.

(M) Dan snap je het tenminste.

(M) Ja, het is wel lullig, ik zou het zo ook niet uitleggen, maar je weet toch wat er wordt bedoeld dan.

(V) Ja, je weet wel wat er wordt bedoeld.

(V) Ja, je weet de hele tijd wat er wordt bedoeld. Maar op het einde van dat stukje vertelt ze pas wat jij de hele tijd al wist. Dan denk ik van 'ja, je loopt nu wel stom te lullen, maar kom nou maar met je...'

(M) Tommy is gewoon de domme Belg.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(M) Ja

(V) Vooral met zo'n vergelijking

(V) Ik denk het niet, ik denk dat als je vriend begint te vertellen over dat vreemdgaan best wel zou kunnen, dat die vriendin dan zoiets heeft van.. of ze zegt helemaal niets of ze wordt gewoon boos en loopt gelijk weg, maar ze gaat er niet tegenin denk ik. Of ja trouwens, of juist wel

(V) Dat vind ik stom met het vorige verhaal, want op het einde dan zit ze eerst van die stomme vragen te vertellen en dan loopt ze weg en dan wil ze alles precies weten en bij dit stukje loopt ze eerst moeilijk te doen en vervolgens maakt het haar niks uit. Dan zegt hij eerst dat hij eigenlijk wel vreemd wil gaan en daarna weer niet en dan vindt ze het allemaal niet erg. Dan had ze eerder nu erg boos kunnen zijn dan bij de vorige aflevering.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(V) Praat nooit over vreemdgaan in je relatie, want dan gaat het fout. Nee, grapje.

(V) Je kunt geen...

(M) Zij wil gewoon weten wat hij nou echt wil.

(V) Ja, en je kunt geen relatie hebben als je ook met anderen eeh...

(V) Als je niet 100% voor die ene gaat. Als je er over nadenkt van "ik zou best kunnen vreemdgaan" dan hou je niet echt van je relatie denk ik.

(M) Hij moet kiezen: of haar of dat werk

Een relatie staat dus gelijk aan monogaam zijn?

(V) Ja

Het is niet mogelijk dat je daarin ...

(M) Nee, gewoon op één en dezelfde fiets blijven fietsen

(M) Hij heeft ook altijd van die uitspraken...

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Tommy en Agneta?

Zie eerdere verhaallijn

7. Met wie ben je het het meest eens?

(V+M) Met Agneta

Maar als je nu allebei er over eens bent dat dat kan?

(M) Ik zou dat op zich wel snappen

(V) Dan heb je niet echt een relatie met iemand, dan heb je die... omdat je maar iemand wil hebben...

(M) Als ze dat allebei accepteren, als ze weten wat dat voorstelt enzo en wat er gebeurt waar ze niet bij zijn...

(V) Als meisje zou je dan keionzeker zijn

(M) Mijn keuze zou het niet zijn

(M) Maar meisjes denken daar meestal anders over, dat is gewoon zo. Meisjes denken daar niet zo over...

(V) Maar hoe kun je van een meisje echt houden en dan vervolgens met iemand anders het bed in duiken? Dat klopt toch niet, dan is het toch niet echt?

(V) En als meisje ben je toch keionzeker. Stel dat jouw vriendin zegt "ja, vreemdgaan kan toch wel, he (naam jongen), alsjeblijft (naam jongen)" en dan ben je toch keionzeker als je vriendin zegt "ik ga vanavond uit"

(M) Daar kan ik m'n eigen niet echt druk over maken. Dat vin ik zo raar.

(V) Ja, maar dan gaat ze met andere jongens uit...

(M) Hij doet het zelf ook...

(M) Zolang ik het niet zie, dan heb ik zoiets van...

(M) Wat niet weet, wat niet deert.

(M) Ja, inderdaad dat. Zolang ik het niet zie, zolang ik het niet weet, dan maakt me dat niet zoveel uit.

(M) Ik zou dan juist eigenlijk zoiets hebben van "oe"

(V) Maar dan krijg je allemaal verhalen op school bijvoorbeeld van “je vriendin dit en dat” en dan ...

(M) Dan weet ik het dus, maar als zij gewoon bijvoorbeeld op een avondje uitgaan op een gegeven moment weg is, dan heb ik zoiets van “ja..”. Ik kan me daar gewoon echt niet zo druk over maken.

(V) Nee, echt niet..

(M) Patser...

(M) Zo is hij wel. Hij kan het gewoon niet langer als een maandje volhouden met iemand, want dan wordt het saai. Hij is er op uitgekeken en wil weer iemand anders.

(M) Ja, inderdaad, daarom. Ik snap wel dat je na een paar maanden zoiets hebt van “phh, ik heb het eigenlijk wel gehad met dit”. Dat snap ik wel.

(V) Maar dan hou je ook niet echt van die persoon denk ik. Dan is het alleen maar effe verliefd, leuk, haha. Voor even.

(M) Ja, dat kan wel ja. Maar ik denk ook dat je in je jeugd niet echt superverliefd kunt worden.

(V) Eehm.. haha.

(M) Ja, okee, er zijn uitzonderingen, want hij heeft nu ook al negen maanden en hoe lang heb jij met dinge gehad?

(V) Met Tommy? Ja, het stomme is dat ik nu weer een Tommy heb. Iets langer als een jaar.

(M) Ja, daarom, er zijn wel uitzonderingen, dat snap ik ook wel, maar ik kan dat gewoon niet.

Geldt dat ook voor mensen van de leeftijd van Tommy en Agneta, denk je?

(M) Die zullen daar wat minder problemen mee hebben.

(V) Ik denk, je hebt dat soort mensen en je hebt ook mensen die echt een relatie willen beginnen, omdat je denkt aan je toekomst. Zulke mensen willen alleen maar lol hebben. Zoveel mogelijk feesten..

(M) Die denken daar niet bij na, vind ik. Ik denk dat je in je jeugd gewoon lekker lol moet beleven en dat je pas vanaf je studententijd zeg maar, vanaf je 24^e of zo, dat je dan echt zoiets hebt van “nou moet ik eigenlijk wel beginnen met mijn leven”, zeg maar.

(M) Hallo, elke week een ander, vind je dat lol?

(M) Ja, maar dat is Costa.

(M) Nee, nou heb ik het gewoon over jou, want dat zeg je nou zelf. Dat zei je net, eigenlijk min of meer.

(M) Wat zei ik net?

(M) Ja, dat je om de zoveel tijd...

(M) En als dat niet zo is, dat je dan geen lol kunt hebben, of geen lol hebt gehad in je leven.

(M) Ik heb altijd zoiets als ik een paar maanden of soms weken, dan ik al zoiets heb van 'ik heb het eigenlijk wel gehad'.

(V) Dat is gewoon uitproberen bij jou.

(M) Ja, zoiets. Dat kun je zo noemen.

(V) Je bent gewoon een vet playertje.

Misschien moet je eens op Salou gaan werken dan.

(M+V) Ja, dat is echt iets voor hem. Dat zal wel lukken bij jou.

Vinden jullie Tommy en Agneta types voor een vaste relatie?

(V) Nee.

(M) Die Agneta wel, die zit er juist op aan.. Zij wil het wel graag.

(M) Tommy niet. Die is zoals hij.

(M) Ik had het niet moeten zeggen.

(M) Al had je het niet gezegd, dan hadden wij het wel geweten hoor.

Dus Agneta wel en Tommy niet?

(M) Want in die eerste stuk film had ze toch ook niet met die Turkse jongen? Dat had ze toen toch ook niet gedaan.

Maar Tommy toen ook niet

(V) Hij wil wel, maar omdat hij met z'n werk zit, twijfelt hij. Agneta heeft zoiets van "jammer van mijn werk, maar ik ga voor mijn gevoel en niet voor mijn plicht omdat het mijn werk is".

(M) Als het niet op Salou was, zou het wel kunnen.

8. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over relaties en vreemdgaan?

(M) Volgens mij wel, anders hadden we er niet zo over gepraat. Ja toch?

Maar zou je dat thuis op de bank ook doen?

(M) Nee, dat niet zo, denk ik.

(V) Niet thuis, maar wel met vriendinnen en zo.

(V) Als je zelf thuis met je vriend of vriendin op de bank zit, kijk maar dat je op het onderwerp komt. Hoe zou jij dat doen.

(M) Maar als je zelf in je eentje thuis op de bank zit en je zit te zappen, he Costa, laat staan en dan is het afgelopen en dan zap je gewoon vrolijk verder, denk ik.

(V) Zonder te kijken van Costa of wat dan ook, ik denk wel dat gewoon vriendinnen onder elkaar of vrienden onder elkaar het daar over hebben gewoon.

(M) Ja, dat zal ook wel gebeuren, maar niet als je met je moeder op de bank zit en dat je dan...

9. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(V) Ik denk dat iedereen daar toch wel z'n mening over heeft en niet na deze serie gezien te hebben dat ze daar ineens anders over gaan denken. Ieder heeft daar z'n mening over en niet dat je door dat kleine stukje ineens van mening verandert, dat lijkt me sterk.

Verhaallijn 11: GTST Zoenen met een jongen in een lesbische relatie

11. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(M+V) Nee, dat is volgens mij al best lang geleden dit.

12. Wat vind je van deze verhaallijn?

(M) Typisch Goede tijden..

(M) Heel... Inderdaad typisch Goede Tijden

(M) Soms is het wel leuk om naar te kijken, maar nu had ik dus echt zoiets van "nou, wat een kutserie"

(M) Het is niet altijd even leuk

(M) Ik vind het de laatste tijd wel leuker worden.

13. Wat vind je leuk / minder leuk?

Niet leuk:

(V) Yasmine, echt een trut. Eerst zegt ze van "doen, doen, doen" en vervolgens "je hebt het zelf gedaan, het is niet mijn schuld, ik heb niets gezegd", dan denk ik "ja, hoe is 't nou".

(M) Echt een bitch

(V) In eerste instantie zit ze van "maakt niet uit"... en dan zeggen van "daar kon ik niets aan doen". Ja, dan had je dat niet moeten doen.

(M) Eerst aanmoedigen en als het dan fout gaat, een ander ervoor aanrekenen.

Vind je dat zij zich er mee had moeten bemoeien?

(V) Of ze had moeten zeggen "je moet het doen" en dan vervolgens ook zeggen "sorry, ik had gezegd dat je dat zou moeten doen, dat had ik misschien niet moeten doen" of ze had gewoon moeten zeggen van dat ze het niet had moeten doen. Maar wel gewoon bij haar verhaal blijven.

(M) Ze had gewoon moeten zeggen "je moet het zelf weten, maar het is dadelijk niet mijn fout of zo". Dat had ik gezegd.

Waren er toch ook nog dingen die jullie wel leuk vonden?

...

(V) Het was wel leuk, maar als ik nou een stuk uit moest kiezen van dat vond ik echt..

(M) Ik vond het ook een beetje nep geacteerd, echt heel nep.

(M) Ja, vooral die Yasmine, die vond ik echt heel nep en die...

(M) Maar die is nou ook heel anders, ik heb het pas nog gezien.

(M) En die dinge ook, die Charlie, die vond ik ook heel nep.

14. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(M) Het komt wel eens voor, bijvoorbeeld als wij uitgaan of zo, dan zal het ook vast wel ergens gebeuren.

(M) Maar onder lesbo's..

(M) Dan misschien niet..

(M) Zou toch kunnen? Ik denk best dat het zou kunnen hoor.

(V) Daar gebeurt het ook wel hoor.

(M) Je kunt het je misschien niet voorstellen.

(V) Ik denk niet dat het dan zo snel goed komt.

(M) Ik zou wel begrijpen vooral als je net een relatie hebt met iemand van hetzelfde geslacht, dat je er dan nog eigenlijk een beetje aan twijfelt, of je nou eigenlijk wel echt homoseksueel bent. Dat lijkt me, dat vind ik best logisch eigenlijk.

Vind je hun relatie geloofwaardig?

(M) Ik ken heel het verhaal er achter niet eens, dus...

(V) Ik vond het in het begin heel raar, want toen zei die Yasmine zo van "ja, waarom dan niet, mag dat niet" en toen zei Charlie "ja, natuurlijk mag dat wel". Dat vond ik een beetje gek, ik dacht van "hebben die nou iets, of hebben die nou niet iets", want ik kijk die serie nooit.

(M) Alsof ze nog geen relatie hadden of zo, maar dat ze wel op het punt stonden van "misschien zou het wel iets kunnen worden, dus moet ik me nou in gaan houden of zo". Zo kwam het wel over eigenlijk.

15. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(V) Niet vreemdgaan.

(M) Inderdaad heel simpel. En niet iemand anders laten beslissen, want zij liet eigenlijk die Yasmine twee keer beslissen voor haar.

(M) Omdat ze makkelijk te beïnvloeden was.

(M) Ook dat ze eerlijk moest zijn, dat pakte ook al fout uit.

(V) Dat vond ik ook al zo niet realistisch, want je gaat toch niet vreemd met iemand die je niet leuk vindt, en dan laat je toch niet zo beïnvloeden?

(M) Ze liet zich wel erg opnaaien door de Yasmine natuurlijk.

(V) Dat snap ik dus niet, het is een vriendin, ik bedoel... Als een vriendin tegen mij zegt, als ze mij probeert een beetje te koppelen aan een jongen terwijl ik al een vriend heb, en dan zegt van "nee, maakt niet uit, toe maar gewoon", dan zou ik zeggen "nee". Maar als het een andere jongen is, ja het is een beetje ingewikkeld...

(V) Ja, als je die jongen nou leuk zou vinden, zou je nog kunnen gaan twifelen. Maar als je al vanaf het begin af aan hebt van 'ik vind hem niet leuk' en dat je het dan nog doet, dan is het gewoon echt stom van jezelf.

(V) Behalve als je probeert een beetje, voor de aandacht of zo om stoer te doen..

(M) Maar die Charlie voelde zich ook volgens mij ook een beetje zo buitengesloten, omdat die Yasmine de hele tijd met die andere..

(M) Die liep erg populair te doen daar.

Zit er verschil tussen een heteroseksuele en homoseksuele relatie wat betreft vreemdgaan?

(M) Ik begrijp wel dat ze daar aan zouden kunnen gaan twifelen op een bepaald moment, als ze dan toch iemand van het andere geslacht zien die ze, ja in dit geval vond ze die niet leuk dan, maar ik snap wel dat ze dan toch, mocht ze dan wel een leuke jongen hebben gezien, dat ze dan toch zoiets heeft van "ben ik dan wel echt lesbisch en val ik dan niet meer op jongens als op meisjes?". Ik begrijp dat wel.

Zou vreemdgaan dan ook makkelijker kunnen voorkomen?

(M) Tja, vreemdgaan. Ik ben sowieso erg tegen vreemdgaan

(V) Ik ook

(V) He, ik ook

(M) Ja, alleen (naam jongen) niet.

(M) Nou, jullie krijgen nu een heel verkeerd beeld van mij.

(M) Ik denk wel dat ze er beter over na moeten gaan denken, als ze aan zoiets beginnen of zo. Als je met iemand van hetzelfde geslacht een relatie gaat beginnen, dat je er eerst goed van tevoren over na moet denken of, ten eerste of het dat wel waard is, want daar ging het net uiteindelijk ook over

(M) Ja, want hadden die al heel lang iets, of was dat net...

Het was nog niet zo heel lang

(M) Het viel me op dat ze allebei eerst gewoon hetero waren. Dat lijkt me echt raar.

(M) Hoe heette die andere ook alweer? Die Isabella leek er wel heel erg van overtuigd dat het allemaal koek en ei was enzo. Dat vond ik wel. Zij kwam wel heel zelfverzekerd over, dat ze het zeker wist enzo. En die Charlie was wel heel twijfelachtig.

16. Wat vind je van de hoofdpersonen, Isabella en Charlie?

(V) Een raar stel

(M) Ik vond het een beetje vies. Ja, ik ben niet zo van het homo en bi.. Ik vind dat gewoon niet echt heel lekker om naar te kijken.

(M) Ik vind dat ook niet altijd prettig.

(V) Ik vind het bij vrouwen fijner om te zien dan bij mannen.

(M) Ja, okee... Dat is ook raar om te zien.

(M) Ze moeten het zelf weten

(M) Ja, ik heb er ook niets tegen, ze moeten het vooral doen als ze dat willen

(M) Maar ik hoef er niet mee geconfronteerd te worden

(M) Als je hier op 'Roze maandag' rond gaat wandelen.. ooh, midden op straat..

(M) Dat kennen ze waarschijnlijk niet in...

Vind je het dan ook vervelend om te zien in soapseries als Goede Tijden?

(M) Niet vervelend, maar ik heb dan...

(V) Getver...

(V) Dat ligt er aan hoe ze zichzelf ook laten zien zeg maar, kijk als het gewoon lief er uit ziet, gewoon kusje en een beetje knuffelen, okee, maar als ze elkaar helemaal over de grond gaan liggen...

(M) Aflebben

(M) Heel wild gaan bestijgen

(V) Oh, dat vind ik zo vies.. Doe dat thuis of zo

En bij heteroseksuelen?

(V) Precies hetzelfde, zo overdreven.

(M) Voor je gevoel is het normaler. Niet verkeerd bedoeld of zo.

(M) Ik kan er gewoon niet aan denken dat je als man met een andere man zou willen zoenen. Ik kan daar gewoon niet bij.

Maakt het nog uit met wie je dat kijkt? Bijvoorbeeld met je ouders?

(V) Dat maakt me helemaal niet uit, met wie ik daar zit.

(M) Nee, daar denk ik eigenlijk niet over na.

17. Hebben ze een goede relatie?

(V) Ja, ze hadden wel een goede relatie, maar Charlie twijfelde.

(M) Ik denk dat ze beter vriendinnen hadden kunnen blijven

(M) Ja, dat denk ik ook.

(V) Dat verpest hun vriendschap denk ik. Een beetje.

18. Wat vind je van de opmerkingen van Yasmine? Ben je het met haar eens?

(V+M) Nee, echt helemaal niet.

(V) Bleh

(M) Ook nep gespeeld trouwens, echt heel nep.

(M) Het advies was onzin

19. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties en vreemdgaan?

(M) Nee

(V) Je hebt toch een eigen mening er over en ik denk niet dat je door één serie daarover verandert.

(M) Dat hou je echt wel.

Lesbische vrouwen worden vaak anders voorgesteld en deze meisjes zien er heel anders uit, heeft dat invloed op hoe je erover denkt?

(M) Je ziet het wel, maar dat zie je bij homoseksuelen ook. Dat er altijd meer een vrouwelijk type en een mannelijk type.

(M) Die Charlie vind ik wel een beetje mannelijk

(M) Ze is dominant, heel erg aanwezig. Ja, dat is toch?

En jullie beeld verandert hierdoor dus niet?

(M) Ze moeten het zelf weten, zolang ze zich er fijn bij voelen.

Als het maar niet te veel in beeld komt?

(M) Ja, ik heb er niks mee verder

(V) Ze mogen wel laten zien van 'wij zijn verliefd, wij horen bij elkaar', maar niet zo overdreven. Dat vind ik hetzelfde ook bij hetero

(M) Het hoeft niet.. Als ze nou uitgebreid seks zouden hebben, dat zou ik niet graag willen zien.

(V) Dat snap ik dan weer niet, de meeste jongens vinden dat toch leuk?

(M) Ja, dat zeggen veel jongens, dat ze het leuk vinden als twee meisjes met elkaar zoenen, maar ik kan daar niet echt met mijn gedachten bij.

Denk je dat zij als voorbeeld zouden kunnen dienen voor andere jongeren?

(V) Voor meisjes misschien, dat het niet erg is of zo

(M) Die daar over twijfelen, dat wel, maar verder niet denk ik.

(M) Ik denk misschien dat ze dit misschien beter voor jongens hadden kunnen doen.

Ja, ondanks dat ik het zelf dan eigenlijk nog onsmakelijker vind om te zien. Ja, maar ik denk dat er zelf meer jongens zijn die daar aan twijfelen als meisjes, omdat er vooral over jongens...

(V) Voor meisjes is het meer normaal

(M) Bij jongens wordt er veel negatiever tegenaan gekeken ook. Dat zeiden we net ook al. Bij meisjes is het niet echt zo van 'gadverdamme' en bij jongens heb je toch eerder zoiets van dat even omkijkt. Ja toch? Ik bedoel het niet voor mezelf, maar puur voor mensen die zelf met dat probleem zitten, dan denk ik dat ze het beter voor jongens hadden kunnen doen, omdat zij er dan meer aan hebben.

Maar dat zou dan wel betekenen dat de kijkcijfers wat minder zouden zijn, want jullie zeggen al met z'n vijven, liever niet...

(V) Dat valt wel mee, want ze zijn dan wel van hetzelfde geslacht maar als je toch verliefd bent.. hallo. Dan zouden mensen die homo zijn of lesbisch zijn, die zouden zo moeten denken over een jongen en meisje die aan het zoenen zijn, van o, dat hoef ik niet te zien

(V) Het ligt er aan wat je gewend bent, denk ik.

(V) Kijk, jij kunt dat misschien wel vies vinden, maar zij hebben nou eenmaal gevoelens voor elkaar, dus omdat hun dan toevallig van hetzelfde geslacht zijn, mag dat niet op tv komen? Dat vind ik dan onzin

(V) Ik denk dat als er steeds meer mensen waren die op hetzelfde geslacht vallen en dan ook op tv meer, ik denk dat dan iedereen zoiets heeft van 'dat is normaal'

(M) Dat er meer aandacht aan wordt besteed

(M) Dat is hetzelfde als mode, dan is er iemand die loopt bijvoorbeeld voor en die draagt een jaar van tevoren iets en dan zeggen mensen "wow, wat is dat lelijk", maar een jaar naderhand loopt iedereen er mee.

(M) En dan hoor je er niemand meer over.

(M) Dan zegt iedereen "oh dat is mooi".

(M) Ja, dat is waar. Ik had hem niet zo ver gezocht.

(M) Als het eenmaal normaal is, vindt iedereen het normaal

(M) Maar wat dat betreft is het al een stuk vooruit gegaan.

(M) Er zijn altijd mensen die echt anti zijn.

(M) Het is al erg vooruit gegaan, vroeger kon dat helemaal niet. Kijk naar Amerika, daar hoef je niet aan te komen om met elkaar te trouwen. In hoeveel staten was het nou afgekeurd? Elf of zo..

(M) Het moet nog wel normaler worden eigenlijk denk ik, mensen moeten er nog meer gewend aan raken. Dat komt denk ik nog wel met de tijd, het wordt steeds normaler. Maar het duurt nog wel...

(M) Je ziet ze steeds meer lopen in de stad, dan zie je ineens twee hand in hand...

(M) Ja maar, weet je wat het is, mensen gaan zich denk ik zo gedragen omdat het toelaatbaar is. De meeste mensen accepteren het nu wel. Natuurlijk heb je er een paar tussen zitten die denken van eeh.. die staan er extreem tegenover. Maar het wordt nou eigenlijk over het algemeen wel door bijna iedereen wel geaccepteerd en ook echt vroeger was dat echt zou van dan hoefde je niet hand in hand met elkaar te gaan lopen. Dan werd je gewoon vies aangekeken door iedereen.

Kunnen jullie nog aangeven wat jullie belangrijk vinden in een serie? Wat maakt het leuk om naar te kijken?

(M) Dat er toch een informatiebron in zit, maar dat het niet te duidelijk naar voren komt.

(M) Anders wordt het te erg een informatief programma.

(V) Spannende verhalen, gewoon vermaak en zo, niet zo voorspellend ook dat je van het begin al weet...

(M) Een keer wat anders

(M) Meestal zijn ook al die soaps een beetje hetzelfde, maar dan met andere spelers en andere verhaallijn, maar het komt op hetzelfde neer. Iets vernieuwends zou wel leuk zijn. Iets heel anders.

Cluster 5, jong

Plaats: Schoollokaal in Amsterdam
Datum: 4 juni 2004
Aanwezig: Meisje, 15, VMBO, Marokkaans;
Meisje, 15, VMBO, Marokkaans;
Meisje, 14, VMBO, Marokkaans;
Jongen, 15, VMBO, Surinaams;
Jongen, 15, VMBO, Turks.

Verhaallijn 2: Costa! De eerste keer

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

- (M) Nee. Dit stukje heb ik niet gezien.
(V) Ja, volgens mij wel. Niet over gepraat.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

- (V) Een beetje grappig.
(M) Opwindend. Nee, nee, nee, nee. Gewoon leuk om naar te kijken.
(M) Het is gewoon echt zo'n tienerserie.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

- (V) Dat hij zo zenuwachtig was. En steeds die kaars omviel en die cd enzo.
(M) Van die koffiezetapparaat.

Minder leuk:

- (M) Voor mij niets in ieder geval.
(V) Nee, ook niet.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

- (M+V) Ja, natuurlijk het kan wel.
(M) Het gebeurt meestal ja. Zulke dingen.
(M) Eerste keer. Zenuwachtig.
(M) In zo'n discotheek leven of zo, zomervakantie. Als je met jongeren bent, gebeuren zulke verhalen.

- (V) Een klein stukje niet: dat die meisje het wel wil en die jongen niet. De meeste jongens willen het wel.
- (M) Okee dan, hij zegt dat hij eerst verliefd moet zijn en dan pas doet hij het.
- (V) Ja maar hij heeft wel gelijk.
- (M) Hij heeft verteld waarom hij het niet doet.
- (V) Ja, want hij ziet niks in haar.
- (V) Als je zeg maar kijkt en... je weet toch hoe die jongens hier op school zijn?
- (M) Ja, maar hier op school.. Ik bedoel in het algemeen over de jongens, niet alleen hier op school. Jij zei "het meisje wil wel graag, maar de jongen niet", maar de jongen zei "ik moet eerst verliefd zijn, dan pas doe ik het". Dat is een reden waarom hij het niet doet.
- (V) Zij bedoelt van een jongen zou gewoon zeggen "ja okee, kom maar". Snap je?
- (M) Ja, maar niet iedereen is hetzelfde.
- (V) Ja, maar dat bedoelt zij.
- (V) De meeste jongens wel, zeg ik. Ik zeg niet iedereen, de meeste.
- (V) Nee, dat zou in het echt zeker niet gebeuren, denk ik (als tegenprestatie voor zijn telefoon).
- (V) Misschien zijn er wel mensen die dat willen...

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

- (M) Als je ouders er naar kijken, dan weten ze in ieder geval "ik hou mijn dochter thuis met de zomervakantie". Ze mag niet zo alleen gaan. Dat kan wel, als je ouders er naar kijken, dan wel. Maar als jongeren er naar kijken..
- (V) Dan willen ze ook naar daar.
- (M) Ja, als je er naar kijkt, ja soms krijg je ook wel tips. Wat je kan wel gebruiken.
- (M) Goede voorbereiding. Dat hij zo zenuwachtig was en met die cd en zo. Dat hij die bh niet loskreeg zo.
- (M) Niet doen als je niet verliefd bent.

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Bart en Berdien?

Bart:

- (M) Was wel goed gespeeld gewoon.
- (V) Ja, is een goeie acteur.

Berdien:

- (M) Ze hebben het allebei gewoon goed gedaan.

(M) Ze is een beetje te geil of zo.

7. Bart vindt dat je eerst verliefd moet zijn op iemand, voordat je met hem of haar naar bed gaat. Berdien vindt dit niet. Met wie ben je het eens?

(M+3V) Met Bart (4 keer).

(M) Met Berdien.

(M) Het kan ook zijn dat je zeg maar, je gaat een dagje uit en je ontmoet iemand, ja ze is mooi, ja dan kan het ook gelijk. Op dit moment ben ik het met Bart mee eens.

8. Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van Tommy & Björn en Frida & Agneta? Zou je hier naar luisteren?

(V) Nee, ik denk het niet.

(V) Doe gewoon wat je zelf wil.

(M) Ik zou naar die meisjes luisteren.

(M) Naar die meisjes, sowieso niet naar die jongens.

(M) Zorg voor een goede sfeer enzo, dat soort dingen kun je wel gaan gebruiken.

(V) Dat is een meisje, die weet hoe het precies is.

(M) Maar die jongens, ja, met die gekke praatjes enzo.

9. Werd er over veilig vrijen gepraat?

(V+M) Nee, niet echt volgens mij.

(M) Nee, alleen dat meisje van die koffiezetapparaat.

(M) Ja, maar ze had het over een koffiezetapparaat.

(M) Maar je dacht eerst dat .. veilig vrijen dan.

10. Wat zou je er van vinden als ze dat zouden doen?

(M+V) Beter.

(V) Veel beter ja.

(M) Veel jongeren kijken er naar.

(V) Dan kun je er wat van leren.

11. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over de eerste keer?

(M) Ik denk het niet.

(M) Ja, maar als je de kans hebt, maak er gebruik van. Dat is gewoon zo. Als je de kans hebt, moet je die pakken.

(M) Hoe meisjes zijn. Over de eerste keer bijvoorbeeld. Hoe het er aan toe gaat.

(M) Maar kijk, deze fragment... als het andersom was, dan zou je zien hoe een meisje zich voelt of zo voor de eerste keer. Het gaat nu over de jongen, die zenuwachtig is voor de eerste keer en zo. Hij zegt wel dat hij het meerdere keren heeft gedaan, waarom is hij dan zenuwachtig?

12. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(M) Je moet wel gaan denken.. je moet wel dingen gaan gebruiken.. voorbehoedsmiddelen. Je kunt niet zomaar gaan doen, en ja, je hebt een kind. Dat gaat niet en je bent nog ook jong. Ze moeten het eigenlijk laten zien, dat ze het gebruik van maken. Want veel jongeren kijken daar naartoe.. Ze laten toch de meeste dingen zien, je ziet toch al die... je ziet dat ze aan het tongen zijn ja, waarom dan niet een condoom. Ik zou liever dat ze een condoom eerder laten zien dan dat ze aan het tongen zijn. Dan weet je dat ze gebruik er van maken, maar nu weet je er niks van.

Verhaallijn 14: Najib en Julia Een verboden liefde: kies je voor de liefde of voor de familie?

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(V) Ooit van gehoord maar ik ken het niet.

(M) Ik wel, maar niet dit stukje.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

(V) Vies.

(V) Ja.

(V) Niet echt zo leuk.

(M) Ik vond het nog erger dan Costa! Meer zeg maar open. Je ziet...

(M) Leuk. Het ligt net bij de grens tot waar je kunt gaan.

(M) Het is wel een goeie verhaal. Ik wil niet zeggen dat... Het is gewoon een goeie verhaal, zeg maar, een sterk verhaal. Er zit wat in, een Marokkaanse jongen en een Nederlandse meisje. Het is echt zo'n goeie verhaal, sterk verhaal. Het is wel goed, maar wat er gebeurt.. ja, dat maken zij er zelf van.

(M) Als je iets verder zou gaan, als je meer bloot zou geven bijvoorbeeld, denk ik dat het echt te ver zou gaan.

(V) Vies ja. Te veel bloot.

(V) Het had wel wat minder gemogen.

(M) Waarom? Je zag toch niks? Wat vind je er vies aan? Je ziet niks.

(M) Ja, dat is weer die verschil tussen jongens en meisjes. Meisjes vinden het vies, nou ja..

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

(V) Ik vond het niet echt zo leuk.

(V) Die moeder. Die was zo zenuwachtig en zo.

(M) Goed dat die Marokkaan toch met die meisje om mag gaan.

(V) Ja, dat vind ik ook goed. Dat hij echt van haar houdt.

(M) Dat vond ik toch wel goed ja.

(V) Die moeder van dat meisje. Zij zegt er niks van.

(M) Die moeder had er niet echt iets op tegen, volgens mij.

(V) Die moeder van die meisje vond het wel goed dat ze met een Marokkaan gaat.

(M) Normaal is het gewoon lastig voor moeders, maar in het verhaal is het niet zo lastig voor de moeder. In die Marokkaanse families wel.. Van die vader ja, als het mijn dochter was, zou ik ook met grenzen gaan zetten. Dat kan niet zomaar.

Niet leuk:

(M) Niks eigenlijk.

(V) Het ging te ver.

(M) Niet echt. Het verhaal was eigenlijk gewoon goed.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(M) Ja zeker.

(V) Ja, tuurlijk.

(M) Het gebeurt ook zo.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(M) Ik denk toch naar die moeder toe, van die Marokkaanse jongen, ik denk toch dat ze meer zou moeten kijken toch dat niet iedere Marokkaan niet alleen maar met een Marokkaan hoeft te gaan.

(M) Iedereen kan met elkaar om zeg maar. Meer multicultureel of zo. Je hebt van die mensen die ja per se wel.. zoals ik ben Turks en mijn vader zegt "je gaat met een vrouw trouwen uit Turkije" ...

(V) Ja, natuurlijk wil hij dat het liefst.

(M) Als ik met haar wil en dat het echt vast is, dan kan het wel. Maar ja, je hebt liever een Nederlandse meisje van wie je houdt. Bij mij thuis, ik mag kiezen met wie ik omga. Bij mij thuis heb ik geen grenzen.

(V) Dus als je een Nederlandse meisje leuk vindt en je wilt met haar uit.

(M) Ja, dat mag ik. Er zijn geen grenzen bij mij thuis. In ieder geval niet voor mij. Ik weet niet hoe het bij jullie zit. Ik praat voor mij zelf.

(V) Voor mij ook niet.

(M) En jij? Wat zou je vader zeggen als je met een Nederlandse jongen thuiskomt?

(V) Boos worden.

(M) En met een Turkse jongen dan?

(V) Ook.

(V) Als ik nu zeg maar...

(V) Hij zou sowieso zeggen "je bent te jong". En "ik ken hem niet, bla bla bla".

(V) Maar wanneer ik ouder ben en het serieus is, moet ik eerst met hem praten en zo.

(M) Ik heb zelfs twee Nederlandse vriendinnen gehad en mijn ouders zeiden niks.

Waren er nog meer dingen die je er uit zou kunnen halen voor je gevoel?

(M) Daar ging het stuk gewoon een beetje over.

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Najib en Julia?

Najib:

(M) Hij doet het goed, vind ik. Goede acteur. Hij doet het ook goed. Hij luistert naar de moeder of zo. Hij gaat gewoon met het meisje om. Dat zou ik ook blijven doen, als ik van haar hou, ja dan houdt niemand mij tegen.

Julia:

(M) Precies hetzelfde, net als bij Najib.

(V) Ook goed.

7. Wat vind je van hun relatie?

(M+V) Ook goed, normaal.

(V) Ook normaal ja.

8. Zou jij hetzelfde doen als zij en de relatie voortzetten terwijl je ouders er tegen zijn?

(V) Ja, natuurlijk.

(M) Dat zou ik ook doen.

(V) Als je van haar houdt, ja. Je moet er wel altijd voor kunnen vechten, weet je. Op een gegeven moment gaan ze het ook wel kunnen accepteren, gewoon er voor vechten.

(M) Mijn moeder of vader zou nooit iets zeggen of zo.

9. Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van de ouders van Julia en de zus en moeder van Najib? Ben je het met een van hen eens?

(M) Bij die moeder van "ik wil geen ruzie in huis", dat is normaal.

(M) Die vader was er tegen, van Julia.

(M) Die vader zei "ik voel me net een pooier".

Wat vonden jullie daarvan?

(M) Misschien een klein beetje overdreven.

(M) Maar kijk, het is wel een goede opmerking, want je hebt een dochter en ja, je moet er wel...

(V) Maar je zegt het wel over je dochter, weet je.

(M) En het is ook nog een buitenlandse jongen. Als het een Nederlander was, was het misschien iets makkelijker gegaan, dan een Marokkaan. Ik ben het wel met die vader toch een beetje eens.

(V) Maar je gaat toch niet “eesh, ik voel me net een pooier”, dan zeg je gewoon wat anders?

(M) Maar kijk, ik heb een dochter, ik sta beneden en zij zijn boven bezig. Dat vind je toch ook... Dan ben je toch ook een beetje..

(M) Je voelt je gewoon niet echt op je gemak als je weet dat je dochter daar boven...

(M) Ik heb ook een zusje en stel je voor er gebeurt zoiets...

(M) Als je het zelf doet, is het anders, maar als het iemand gebeurt van je familie die dichtbij is.

(V) Dat is een raar gevoel natuurlijk.

(M) Maar kijk, ik zou zeggen “je gaat het niet doen, totdat je getrouwd bent, dan pas”. Dan ben je getrouwd, dan kun je het wel gaan doen.

(V) Toch is dat ook raar.

(M) Dat is niet raar, kijk zeg maar mijn dochter houdt van hem en hij houdt van haar. Dan kan er niks tussen komen. Ze houden van elkaar en wanneer ze getrouwd zijn, dan mogen ze het gaan doen. Maar daarvoor.. NEE.

(Gelach door meisjes)

(M) Ja daarvoor is het gewoon nee, het is toch mijn dochter. Ik ben wel de vader.

(V) En als je een zoon hebt?

(V) Dat is heel wat anders.

(M) Ja, maar kijk, een zoon... Is gewoon..

(V) Waarom wel bij een jongen en niet bij een meisje?

(M) Ja, maar kijk luister, als jongens doen, is er niks aan de hand, begrijp je. Maar als je een dochter hebt en ze doet het met iedereen dan noemen ze haar hoer. Dat is het probleem.

(V) Als die meisje ontmaagd is en ze gaat trouwen, komt die jongen daar achter, wordt hij boos. Maar meisjes kunnen er niet achter komen. Stel je komt er achter, die meisje wordt niet boos.. waarom?

(M) Je laat het gewoon niet doen. Klaar, zo simpel is het. Voordat ze getrouwd is, doet ze het gewoon niet. Dat zijn de regels thuis. Als je het eerder doet, dan ben je een hoer gewoon.

(V) En bij jongens niet?

(M) Ja, maar kijk bij jongens ligt het heel anders. Bij meisjes is de grens heel anders dan bij mannen. Dat is het probleem. Kijk als mijn dochter... ja vandaag met iemand en

morgen met iemand anders, dan word je toch ook boos. Als ze hoer genoemd wordt door de hele straat dan is dat toch ook belachelijk?

(Gelach)

De moeder van Julia:

(M) Dat is normaal, een normale opmerking.

(M) Ja, maar ze wil geen ruzie. Het is toch een Marokkaanse familie.

De ouders en zus van Najib:

(V) Dat zusje zegt niks.

(M) Van die moeder kan ik het wel een beetje begrijpen dat ze echt...

(M) Zijn zus is hier echt, hoe zeg je dat, opgegroeid...

(V) Ze is er aan gewend.

(M) Precies, dan weet je hoe het in elkaar zit, Nederlands, hoe het in Nederland zit.

Cultuur en dat is toch wel wat. Maar ja, moeder komt uit Marokko, ze kan nauwelijks Nederlands praten, daarvoor is het toch wel een beetje raar. Want in Marokko gebeuren zulke dingen misschien niet.

(V) Die vader weet er helemaal niks van, volgens mij.

(M) Het is toch wel gewoon de cultuur. Daar is ze gewoon aan gehecht.

(M) Ze weet er niks over, hoe het hier in Nederland zit. Ze is maar 1 keer hier gekomen en ze blijft hier.

10. Werd er over veilig vrijen gepraat?

(M+V) Nee, helemaal niet.

11. Wat zou je er van vinden als ze dat zouden doen?

(V) Goed.

(M) Wel beter. Ik vind het tenminste wel beter dan Costa dan. Het zijn toch twee andere mensen.

(V) Hun houden echt van elkaar.

(M) Ook al je bent toch jong, je maakt toch wel gebruik van veilig vrijen. Ze denken er ook aan en ze zijn ook nog jong. Dan maak je wel een goeie voorbeeld aan de jongere mensen.

(M) Ik denk dat dat het ook minder erg maakt, omdat jij het een beetje vies vond, dan wordt het minder. Dan denk ik tenminste.

(V) Ik denk het niet hoor.

(M) Het is toch voor de eerste keer. Ze laten toch wel wat zien. Maar ze konden ook naar de Kruidvat gaan, of naar de Etos om een pakje Durex te halen. Dan zie je toch dat ze aan het kopen zijn, of ze daarna gebruik ervan maken, weet je niet. Maar ze kopen het eerst, dan heb je toch een indruk dat ze het toch ook gaan gebruiken.

(V) Het zou echt beter zijn dan hoor.

(V) Ja, want mensen die er naar kijken, dan weet je gewoon..

(M) Gewoon een pakje condooms laten zien.

(V) Weet ik veel op de tafel.

(M) Of je ziet het gewoon ergens liggen.

(V) Dat die jongen naar de winkel loopt en het koopt.

(V) Dat die moeder of zo of die ouders het zegt.

(M) Die moeder wist dat het zou gaan gebeuren gewoon.

(V) Zo te zien had die moeder echt geen problemen mee.

(M) Maar Najib heeft ook nog een broer, hij kan ook zeg maar aan hem informatie zeg maar vragen. Hoe het in elkaar zit.

(V) Maar z'n broer wil niet dat ze met elkaar gaan.

12. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over interculturele relaties?

(V) Nee.

(M) Dat dacht ik eerst ook al, toen ik dit zag.

(V) Tuurlijk, het kan wel.

(M) Maar je hebt toch nog ouders die er tegen zijn. Dat ze dan toch wel liever hun Marokkaanse zoon met een Marokkaanse dochter zien.

(V) Ze hebben nog nooit zoiets meegemaakt, ze komen uit een dorp of zo.

13. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(M) Ja, maar kijk, als je vader en je moeder hier opgegroeid zijn, dan denk ik niet dat er problemen tussen komen, maar als je vader op z'n 18^e of op z'n 20^e uit Turkije naar hier komt, of uit Marokko, dan moet je toch nog even die .. hoe zeg je dat, meenemen of zo hoe het in elkaar zit.

(M) Dat je rekening moet houden met hoe het in elkaar zit of zo.

(M) Je moet gewoon doen van wie je houdt. Je moet gewoon daar op uitgaan. Als ik van iemand hou, dan ga ik gewoon voor haar. Ook als mijn vader en moeder tegen .. toch neem ik haar. Want ik hou van haar, daar gaat het om.

(V) Dan ga je toch niet door dat met je ouders verder, ruziemaken.

(M) Dus dan ga je kiezen tussen je ouders en je vriendin.

(V) Je cultuur, je familie en dat meisje.

(M) Kijk, ik respecteer vooral mijn ouders, mijn familie sowieso, maar ik kan niet mijn hele leven bij mijn moeder en vader gaan wonen. Dat is gewoon zo. Ik moet toch op een bepaalde tijd alleen gaan wonen met m'n vrouw of met een vriendin. Dat is gewoon zo: zij is gewoon de rest van je leven. Kijk, je vader en je moeder ook, maar na een tijdje, als ze weg zijn, als ze dood gaan, wat heb je dan? Dan blijf je in je eentje thuis, maar dan heb je toch nog je vrouw.

(V) Dan kun je toch daarna met ze trouwen?

(M) Wie weet hoe lang je ouders gaan leven? Ze kunnen ook morgen dood gaan, maar dat weet je niet. Ze moeten het toch accepteren, mijn ouders, als ik met zo iemand ga.

Verhaallijn 1: Costa! Jaloezie in een lesbische relatie

1. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(V) Nee.

(M) Ja. Nee, ik kijk er gewoon naar en dan is het klaar.

2. Wat vind je van deze verhaallijn?

(M) Ik vond het saai. Als je het met de eerste vergelijkt, is het toch heel anders.

(M) Heel rustig.

(M) Dat biseksuele, dat vind ik niks.

(V) Ja, eeh, ik weet niet. Was wel leuk.

(M) Ik ben het met hem eens.

(V) Ik vond het gewoon een normale serie. Ik ben het met haar eens.

3. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

(V) Dat was er niet echt.

(V) Er was niet echt iets wat leuk was of zo.

(M) Een paar kleine stukjes. Op het laatst, toen hij zei "I'm the man" en zo, toen hij die stempel had gekregen. Dat zijn stukjes die ik wel leuk vind. Maar verder..

Wordt er wel gebruik gemaakt van humor, vinden jullie?

(M) Niet bij deze.

(V) Een beetje.

(M) Bij dit stukje niet. Bij die andere Costa vergeleken.

(M) Deze aflevering was meer zo echt zo een beetje saai. Maar ja, die vorige was in ieder geval beter dan deze.

Niet leuk:

(M) Het kon nog gezelliger.

(M) Meer grappen d'r in.

(M) Nu is het echt zo saai, er kon nog iets, een kleine actie of zo dat kan gebeuren of zo. Die vergunning van het bier moeten ze gewoon nog halen en Katja is gewoon biseksueel. Het is gewoon een beetje.. In die vorige had je nog wel zo grappen, er gebeurde nog wel wat. Maar bij deze was het echt gewoon een beetje.. gewoon een saai fragment of zo.

4. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(M) Het gebeurt wel.

(M) Maar niet op zo'n manier toch?

(M) Als je biseksueel bent, ja het gebeurt wel op zo'n manier.

Waarom denk jij van niet?

(M) Dat zo'n klein meisje aan de telefoon komt. Zogenaamd klein meisje... Het is gewoon de vriendin van haar.

(M) Okee, dat is weer zo. In de werkelijkheid denk ik wel dat het zo gaat, want er gebeurt toch niet veel dingen, vieze dingen of zo, erge dingen. Maar ja, ik denk dat het zo in de werkelijkheid zo gaat, hoe ze met elkaar omgaan, als je biseksueel bent. Het was toch een normaal biseksueel leven zeg maar.

5. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(M) Ze is biseksueel.

(M) Ze houdt van vrouwen en mannen ja. Dat moet je gewoon kunnen accepteren dat ze met mannen en vrouwen kan gaan.

(V) Biseksueel is normaal. Zij kan er toch ook niks aan doen?

(M) Iedereen is vrij gewoon.

(M) Meer heb je niet, denk ik.

(M) Dat je vrij bent dat je gewoon met anderen kan gaan. Ik denk dat je met een relatie is dat toch heel anders. Als ze biseksueel zijn of zo, gewoon met anderen naar bed gaan, dat lijkt me toch heel iets anders. Alsof je hebt een vriendin en je weet gewoon dat ze vanavond gewoon met een ander naar bed gaat en je ziet haar morgen weer, dat lijkt me toch heel raar dan. In een relatie kan dat niet echt.

6. Wat vind je van de hoofdpersonen, Frida en Angela?

Frida:

(M) Ze pakte het wel goed aan.

(V) Ze deed het wel goed.

(M) Gewoon goed de rol gespeeld.

(V) Goed.

Angela:

(M) Ze was meer beetje jaloers, ja.

(M) Jaloers type zo.

(V) Ja, wel goed gedaan.

(V) Ze kwam wel zeggen “het was een misverstand en dit en dat, sorry”, dat vond ik wel goed.

7. Wat vind je van hun relatie?

(V) Als ze van elkaar houden, dan kun je er niks tegenover zeggen.

(V) Jawel

(M) Katja is propper, werkt in een discotheek. Ik denk dat het niet echt.. je ziet steeds weer andere mensen. Je ziet opeens weet je een leuke jongen. Dat ze toch met iemand anders uitgaat.

(M) Misschien zet ze weer grenzen nadat ze getrouwd zijn, of zo weet ik veel. Ze gaan toch trouwen? En dan zet ze weer grenzen. Ze zijn toch wel biseksueel, je kan een jongen of meisje wel mooi vinden, maar dan ga je toch niet meer met haar om of zo? Want je bent al getrouwd. Dan kun je grenzen gaan zetten. Dat denk ik tenminste, dat het zo afloopt. Maar of het zo is, weet ik niet.

(V) Ik ben het met ze eens.

8. Wat vind je van de bemoeienis van Vicky en de adviezen van Bart? Ben je het met hem eens?

Vicky:

(V) Ze is grappig. De ruzie komt eigenlijk wel door haar.

(V) Ze weet er wel veel van, overal.

(M) Ze wil alles gaan weten.

(V) Ze noteert het allemaal in een boekje.

(M) Ze wilt alles graag gaan weten en daardoor komen er steeds problemen. Ze wilt alles meenemen wat ze hoort.

(V) Ze is gewoon verliefd op een andere...

(V) Ze weet niet wat ze hoort.

(M) Terwijl ze niks over weet.

Bart:

(V) Dat was een goeie advies.

(M) Dat is beter, dat ze naar haar toe moest gaan.

(V) Dat is beter dan door de telefoon.

(M) Omdat het met die telefoon toch steeds verkeerd ging.

9. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties?

(V) Nee.

(M) Ja, ik accepteer mensen hoe ze zijn, gewoon.

Het zijn niet twee stereotype lesbische vrouwen. Wat vind je van hoe ze dat hebben geportretteerd hier?

Eeh...

Komt het daardoor dichterbij voor je? Dat je denkt “het zouden ook twee vriendinnen van me kunnen zijn?”

(M) Ja, dat is wel een beetje. Maar ik denk dat het toch twee hele andere mensen zijn, die hebben toch een hele andere relatie dan ik denk normaal als ze nou twee lesbimensen, gewoon twee lesbivrouwen laten zien. Dat het toch heel anders zou zijn.

(M) Maar zij zijn biseksueel, niet lesbisch, maar ze zijn biseksueel. Ze kunnen ook van mannen gaan houden. Lesbisch is meer gewoon vrouwen met vrouwen, maar hier is gewoon allebei, vrouw en man. Dat is een verschil ook nog.

10. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(M) Ja, als je biseksueel bent, dan weet je hoe het in elkaar zit tenminste.

(V) Dat je het wel moet kunnen accepteren.

(M) Je ziet het leven uit hun positie.

(M) Hoe het een beetje is, zeg maar ook.

Denken jullie dat jongeren de mensen uit Costa bijvoorbeeld als voorbeeld kunnen zien voor hun dagelijks leven?

(M) Dagelijks leven? Nee.

(V) Niet echt nee.

(M) Uitgaan okee, maar andere dingen denk ik van niet hoor.

(M) Nee, niet echt.

(M) Ik ga liever gewoon op vakantie, feesten en dan kom ik weer terug naar Nederland.

(M) Zonder seks?

(M) Ja, feesten, ja dat zit er allemaal op en eraan. Maar daarna kom ik weer terug naar Nederland.

(M) Ze hebben wel een leuke rol.

(M) Ja, ze doen het wel goed, vind ik. Maar ik zou daar feesten en vakantie en van alles wel wat doen en dan kom ik weer terug en verder met mijn leven.

(M) Ik vond Bjorn wel heel erg goed. Hoe hij speelt vind ik wel leuk.

(V) Hij is wel grappig.

Wat vinden jullie belangrijk in dit soort series?

(M) Dingen van nu, gewoon met mensen van nu. Dus niet dat bijvoorbeeld oudere mensen deze rollen zullen spelen. Gewoon mensen van ons, weet je, iets ouder dan ons.

(M) Het is meer open, zeg maar, dat iedereen alles vertelt en zo wat er allemaal gebeurt. Het kan meer ook, net als met informatie gaan gebeuren. Dus als, ze gaan naar bed, ja ze doen het, ja dat zie je, maar ze kunnen ook eerst even voorbehoedsmiddelen gaan gebruiken, hoe ze het gaan doen enzo. Dat is meer informatie geven. Dat zou beter kunnen zijn, denk ik, dan gelijk in bed.

(V) Dat je er ook een beetje van leert.

(M) Dat kan wel, dan krijg je toch iets in je hoofd van zo moet ik het ook gaan doen en ik ben gewoon op de goede weg. Niet gelijk ja in bed.

Cluster 5, oud

<u>Plaats:</u>	Woonkamer in Amsterdam
<u>Datum:</u>	20 mei 2004
<u>Aanwezig:</u>	Meisje, 16, MBO, Nederlands; Meisje, 18, MBO, Nederlands; Jongen, 21, MBO, Marokkaans; Jongen, 18, VMBO, Marokkaans; Jongen, 18, Marokkaans, kwam pas binnen bij 3 ^e verhaallijn

Verhaallijn 14: Najib en Julia Een verboden liefde: kies je voor de liefde of voor de familie?

14. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(M+V) Nee

15. Wat vind je van deze verhaallijn?

(V) Veel seks.

(M) Is toch normaal als je net verking hebt, is normaal toch of niet? Ik vond het wel spannend. Ik vond het een leuk verhaal.

(V) Ik vond het een leuke serie. Veel seks inderdaad. Je ziet veel bloot. In andere soaps zie je ook wel seks, maar niet echt blote lichamen. Voor jonge mensen gaat het te ver.

(M) Dat gekreun duurde te lang.

(V) Of juist voor oudere mensen. Voor opa's en oma's bedoel ik. Niet voor mijn moeder ofzo. Voor mij niet.

Vond je het te ver gaan?

(V) Waarom? Het gebeurt in het echt toch ook?

(M) Wel spannend. Is wel de waarheid, wat er allemaal in de waarheid gebeurt.

16. Wat vind je leuk / minder leuk?

(V) Leuk dat het een Marokkaanse jongen is en een Nederlands meisje. Tuurlijk, dat daar een serie over is gemaakt. Dat vind ik leuk. Net als Dunya en Desie. Ik weet niet, cultuurverschil. Ik vind het wel leuk dat ze laten zien dat het wel kan, een Nederlands meisje en een Marokkaanse jongen en dat er ook wel dingen zijn natuurlijk wat anders is, maar wat best kan. Dat vind ik wel leuk.

(M) De spanning, of het wel ging of niet. Of ze wel bij elkaar blijven of niet.

(V) Het hele verhaal eigenlijk, het gebeurt niet vaak dat je dat op tv ziet, een Marokkaanse jongen en een Nederlands meisje.

Minder leuk:

(M) Niks eigenlijk. Het is gelopen zoals het moet lopen. Goede serie. Goede soap.

(V) Zo gaat het ook wel in het echt.

(M) Ik vond het beter dan Goede tijden, Slechte tijden. Ja, serieus. Het (GTST) is niet voor onze stijl zeg maar. De dingen die daar voorkomen, zouden ons toch nooit overkomen. Je kan je niet inleven ofzo. Bij deze kun je je wel inleven.

(V) Het komt dichterbij, meer voor jongeren ofzo.

(V) Alle soaps zijn hetzelfde, alleen overkomt het net iemand anders. Alles hetzelfde, voorspelbaar. Ik vind het heel erg op elkaar lijken.

17. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(M) Het gaat ook in het echt zo. Wat in de waarheid gebeurt.

(M) Bij mij zou het anders gaan.

(V) Mijn vader was me al tegengekomen.

(M) Zij komt altijd bij mij thuis.

(V) Ik ben altijd daaro. Ik ben zelfs naar Marokko geweest.

(M) Een hele goede soap vind ik.

18. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(V) Dat het ook kan.

(V) Ook wel dat het moeilijk is.

(V) Laten zien hoe het is, dat het kan.

(V) Maar dat je ook wel problemen krijgt en hoe je die slim moet oplossen.

(V) Dat je een beetje moet nadenken over de gevolgen.

(M) Dat je het niet zo stiekem moet doen. Gewoon eerlijk de waarheid zeggen.

(M) Je kunt beter eerlijk zijn met dingen, dan dat je dingen achter gaat houden. Dat stapelt zich alleen op. Dat die moeder op een gegeven moment denkt dat hij haar gaat ontvoeren of zo. Als hij dat eerder had verteld hoe het zat, had ze niet zo paniekerig gedaan.

19. Wat vind je van de hoofdpersonen, Najib en Julia?

De masturbatiescène:

(V) Ja, te overdreven, jeetje. Alsof ze doodging.

(M) Waar laat hij de rest liggen?

(V) Ik vond het een beetje overdreven.

(M) Zo gaat het ook misschien echt in het leven. Het kan in het echt ook zo gaan. Is een realistische film.

Najib:

(V) Najib had eerlijk moeten zijn. Hij was wel eerlijk tegenover Julia, maar niet zo eerlijk tegen zijn ouders. En ja, een hele grote neus. Ik weet niet. Wat vind jij?

(V) Ik vind dat hij het wel oké speelt.

(V) Verliefd. Heel verliefd.

(M) Op sommige momenten lijkt het wel alsof het geacteerd is.

(V) Alleen de masturbatiescène is niet realistisch. Echt een beetje overdreven.

(M) Ze kunnen ook wel een klein stukje laten zien, dan begrijpt iedereen het.

(M) Ben ik nu de enige die het leuk vond?

(V) Nee hoor.

(M) Ik vond hem wel goed, maar heel af en toe leek het alsof het ... gewoon amateur.

Maar dat maakt het ook wel echt. Een beetje amateur-achtig. Gewoon gespeeld.

(M) Zulke filmpjes moeten ook zo gespeeld worden, dat kan niet echt serieus. Dat hoort zo eigenlijk. Als je het te serieus speelt, zijn er sommige mensen die het niet begrijpen. Maar zoiets is het echt voor mensen die...

(V) Dat het best een beetje rommelig mag. Of tenminste, dat er ook wel foutjes tussen mogen zitten.

(V) Niet alles gaat ook perfect in het leven. Dat bedoelde ze. Denk ik. Niet alles gaat ook op rolletjes denk ik. Of dat er wat opvalt. Dat niet alles netjes is.

(M) De acteurs mogen gewoon hun eigen dingen doen. Hij is gewoon zichzelf.

Wanneer hij gaat schreeuwen, gaat hij niet acteren, dat is gewoon hij zelf.

Julia:

(V) Goed acteren. Goed gespeeld.

(V) Ik vond dat ze een beetje raar deed toen ze bij die familie kwam. Ze wou juist bij de familie zijn en toen was ze daar en toen was ze helemaal niet blij, meteen zeuren de eerste keer dat ze ergens komt. Dat vond ik wel een beetje vreemd, ik vind niet dat je zomaar ... ja.. Ik vond het een beetje een raar typetje. In het begin was ze wel normaal, wel een beetje ... niet te snel. Ze wou ook wel een beetje afwachten zeg maar. Niet te snel dat je dingen doet. Nou ja, ik vond het wel snel, maar ik weet niet wat er daarvoor allemaal is gebeurd. Daarna wou ze bij die familie graag zijn en dat kon dus niet en toen was ze er en toen was ze niet happy en dat vond ik wel vreemd.

(M) Eerst zeurde ze altijd van ja, ik wil graag je familie zien dit en dat. En dan komt ze daar eindelijk...

(V) Ik vind dat ze een beetje een vaag karakter speelt.

(V) Een beetje mysterieus.

(M) Soort zoekt soort. Het is hetzelfde gewoon. Ze kunnen elkaar wel begrijpen. Ze spelen hetzelfde type. Onzeker.

(V) Vaag, ik vind dat je haar niet echt kan peilen zeg maar of zo. Mysterieus. Niet positief en niet negatief. Ik vind sowieso dat ze niet echt als een vrolijk persoon overkomt of zo.

20. Wat vind je van hun relatie?

(V) Te stiekem.

(M) Er zijn mensen die het nog veel stiekemer doen. (wijst naar jongen naast zich)

(V) Wel leuk.

(M) Dan krijg je wel van dat soort problemen.

(V) Leuk dat het twee verschillende culturen zijn. Dat is leuk, maar niet leuk dat ze het stiekem doen voor de ouders van Najib.

(V) Ik vind het wel te stiekem ja, maar ik denk wel dat het heel vaak ook in het echt zo gaat. Wel realistisch.

21. Zou jij hetzelfde doen als zij en de relatie voortzetten terwijl je ouders er tegen zijn?

(V) Ja, natuurlijk. Als je verliefd op elkaar bent, natuurlijk. Vind ik wel.

(M) Hoe moet ik het zeggen. Familie gaat voor eigenlijk. Ze weten wie ben jij gewoon.

(M) Met je familie ... je gaat toch niet je hele leven mee in je huis wonen. Als je ... jij moet met die gaan... hup samenwonen, is het alsof je met een hond en een kat in één hok zit. Je kan wel vrienden worden, maar je hebt wel veel littekens.

(V) Je familie staat niet in de positie van jou, ze doen hele andere dingen als jij. Daar krijg je geen kinderen mee. Dan denken ze helemaal niet aan jou. Als hij met Julia gaat, een Nederlands meisje en die ouders vinden dat goed, dan denken die ouders aan het kind en het kind denkt dan natuurlijk ook aan de ouders. Maar dat doet hij ook niet, want hij vertelt het niet. Maar als hun het helemaal afsluiten en zeggen "jij moet met die trouwen", dan denken ze ook niet aan het kind. Ik vind dat ze aan elkaar moeten denken. Hij moet het eerst vertellen en ik denk dat ze dan misschien best wel toch ook wel respect terug krijgt. Als hij het gewoon eerlijk zegt.

(V) Dat hij met een Nederlands meisje gaat en een buitenlandse vader heeft, wil niet zeggen dat het niet kan weet je. Dat heeft niets met voorvaderen te maken gewoon, je leeft zelf je moet je niet laten leven.

(M) Misschien kennen ze haar familie weet je. Misschien kennen ze haar familie wel van Najib. En vinden ze het geen geschikte familie voor hun. Zo is het.

(M) Het gaat meer om de achtergrond dan bij de Nederlandse familie.

(V) Jij hebt ook een oom of een neef met een Nederlandse vriendin. En wij gaan ook met elkaar om. Hetzelfde.

22. Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van de ouders van Julia en de zus en moeder van Najib? Ben je het met een van hen eens?

(M) Wel goed, wel positief. Niet te veel, anders gaat ze te veel vrijheid krijgen.

(V) Alleen, die vader. Het is natuurlijk zijn dochter, ja dat is gewoon een vaderreactie. Dat lijkt me logisch. Ik zou het ook raar vinden als mijn kind... omdat je weet dat er wat gebeurt. Dat zou ik ook wel vreemd vinden. Die moeder, dat is gewoon een moeder, die vat het weer anders op, gewoon positiever op, goed. En die ouders van Najib, ja die vader heb ik niets over gehoord eigenlijk en die moeder een beetje te "o jee". Een beetje te overdreven. Maar dat is ook zijn schuld: als hij het gewoon had gezegd, had ze misschien niet zo gereageerd.

(M) De moeder van Julia deed wel leuk terug d'r. Maar niet te veel, anders gaat ze te veel vrijheid krijgen. Als ze de moeder laat zien dat het een aardige jongen is, dat ze misschien wel te ver gaan ofzo. En die ouders van hem, ja die vader kijkt gewoon naar Bush met z'n vader en die moeder is een beetje .. ja Marokkaanse vrouw, die reageren altijd zo. Dat is normaal.

(V) Die vader van Najib heb ik niet zoveel gezien en die moeder vond ik een beetje overbezorgd. Van het meisje vond ik wel goed eigenlijk. Die moeder reageerde er wel goed op en die vader, inderdaad een normale vaderreactie.

(M) Kort gezegd, een hele goede soap.

(M) Dat zusje was een beetje schijnheilig.

(V) Dat zusje zegt wel tegen haar moeder "kom op, er is helemaal niks aan de hand". Ze weet wel meer hoe het zit.

(M) Ik heb haar niet zo vaak in beeld gezien. Dat ze iets meemaakt. Ze komt er alleen af en toe bijgehaald zeg maar. Ze heeft geen eigen...

(V) Ze had wel gelijk, want ze zei tegen haar broer dat hij het moest vertellen, omdat ze toch die foto had gezien. Maar ze stimuleerde hem te weinig misschien of niet op de goede manier.

23. Werd er over veilig vrijen gepraat?

(M+V) Nee, helemaal niet.

(M) Nee, daar dacht ik ook al aan. Ze hebben geen condoom...

24. Wat zou je er van vinden als ze dat zouden doen?

(M) Beter.

(V) Dan was het ook een boodschap voor de mensen.

(M) Er zat sowieso een boodschap in, maar dan nog meer.

(V) Mensen gaan kijken van die soaps hoe alles gaat, mode enzo en ja, dat is ook weer... Deze condooms zag ik bij Najib en Julia. Dat is een stom voorbeeld, maar ja ...

Ja, ik zie genoeg mensen die echt helemaal in de serie zitten en helemaal meeleven.

(V) Ik vind sowieso altijd dat overal in elke film en serie dat getoond moet worden.

(M) Het wordt nergens getoond eigenlijk, in de film of serie gaat de vrouw gewoon hup..

(M) Heeel soms.

(V) Er zit geen boodschap in, ja dat ze seks hebben. Maar dat kan ook wel een klein stukje...

Als het nou een getrouwd stel was of zo, maar het is de eerste keer.

(M) Iemand kan toch niet zomaar denken "o, ze slikt de pil".

(M) Als dit erbij had gezeten, was het een hele mooie film geweest. Het was al een hele goede film, ik kan er nu al niets af halen of bij zetten. Maar dit is eigenlijk nog wel een groot ding dat erbij zit, is niet een klein detail eigenlijk.

(M) Daar hebben ze toch al reclames voor?

(V) Dit is toch reality, dit is toch zoals het gaat normaal?

(M) Reclame gaat gewoon voorbij, dit trekt meer aandacht.

(M) Het zou best kunnen, want dat soort filmpjes zijn voor beginners.

(M) Nou weet ik waarom ze zo aan het kreunen was: omdat ze ontmaagd werd. Nee echt. Ze zat toch te huilen? Ze ging huilen, ik dacht al..

25. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over interculturele relaties?

(M) Ja, ik denk het wel, ook over andere dingen. Over het vrijen.. er zijn heel veel dingen, ook over de ouders enzo..

(V) Dat als je een stelletje ziet, een Nederlands meisje en een Marokkaanse jongen, dat het niet alleen maar leuk is, maar dat er ook heel veel aan vast zit die je op moet lossen enzo..

(M) Toen wij in het begin met elkaar gingen, zeiden ze allemaal rare dingen tegen haar. Dat ik met andere meisjes zou gaan trouwen en weet ik veel.

(V) Ja, bang maken, dat is altijd zo. Daar moet je gewoon doorheen. Dat zie je ook duidelijk in deze serie, dat vind ik wel goed. Niet dat het alleen maar rozengeur en maneschijn is.

Het geeft je hoop.

(M) Ja, eigenlijk wel. Je ziet het gewoon, hoe ze zijn. Iedereen lost het anders op. Het is gewoon een voorbeeld. Dat er ook problemen zijn.

(V) Dat er meerdere dingen meespelen.

(M) Het is niet altijd lachen, lachen, lachen.

26. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(M) Over veilig vrijen, als dat er ook in zat.

(V) Misschien nu ook wel, dat je er wel aan moet denken. Dat je slimmer bent als hun.

(M) Als ik het van het begin tot einde had gezien, de serie of soap, had ik er misschien beter over kunnen oordelen. Dit kleine stukje vond ik goed. Je zou er wel van willen leren, maar het is te kort.

(V) Dat een Marokkaanse ouder er toch heel anders over denkt dan een Nederlandse ouder, over een relatie zonder te trouwen.

Verhaallijn 2: Costa! De eerste keer

13. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(M) Wel gezien, niet hetzelfde.

14. Wat vind je van deze verhaallijn?

(V) Het ging volgens mij een beetje over ontmaagden of zo. Ik weet niet echt..

(M) Niet zo leuk.

(V) Het was een beetje voorspelbaar sommige stukjes, met die brand enzo.

(M) Als je die kaars ziet, weet je al dat die om gaat vallen.

(M) Toen ze binnenkwamen, waren ze al heel zenuwachtig.

(M) Maar dat was meer omdat ze elkaar niet kennen.

15. Wat vind je leuk / minder leuk?

(M) Die jongen deed een beetje raar, zenuwachtig of zo.

(V) Het had wel eerlijk gemogen. Hij zei niet eerlijk dat het zijn eerste keer was. Dat had zij het misschien ook meer begrepen. En dat hij zei dat hij niet verliefd op haar was, terwijl hij wel verliefd op haar was.

(V) Ik vond haar een beetje vreemd, dat ze zich zomaar laat ontmaagden door de eerste de beste die ze tegenkomt. Dat vond ik wel een beetje raar.

(M) Dat is gewoon puberteit, dat is eigenlijk de boodschap. Vind ik. Hoe de jeugd van tegenwoordig kan zijn, als ze een beetje in de groei beginnen te raken. Dan gaan ze dingen willen waar ze eigenlijk niet aan toe zijn.

(V) Dat ze er niet goed over nadenken. Ze doet eigenlijk zomaar wat, terwijl ze er goed over na moet denken. Vind ik.

(V) Ze had wat meer na mogen.. ze had wel een beetje meer kunnen kijken naar iemand die ze kent of zo. Iets dat vertrouwder is dan iemand die je helemaal niet kent. Zomaar even op iemand afspringen...

(M) Ze had hem beter moeten leren kennen. Leer iemand beter kennen voor je met hem in zee gaat.

(V) Ik vond haar raar.

(M) Als jij niet wilt, dan heb ik wel iemand anders gevonden.

(V) Ik vond dat ze zichzelf een beetje hoerig neerzette.

(M) Een slecht voorbeeld voor andere mensen.

(V) Sommige stukjes voorspelbaar.

16. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(M) Ja, jawel. Ik heb het wel eens meegemaakt.

(V) Ik hoop het niet.

(V) Het zal best wel gebeuren. Maar ik vind het niet echt.. Ik vind het niet echt overkomen. Tuurlijk, er lopen overal van die meiden rond.

(M) Maar dan anders, zeg maar.

Wat zouden ze moeten doen om het wel over te laten komen?

(M) Niet ontmaagden.

(V) Ja, maar ook op een andere manier weet je. Dat ze elkaar zouden leren kennen voordat ze dat soort dingen deden. Maar niet zo direct. Zij was meteen heel direct van "en wil je me effen ontmaagden", weet je.

(M) Je weet niet of ze elkaar langer kennen, toch. Je ziet alleen maar een klein stukje.

(V) Ze kennen elkaar toch niet? Met hun telefoon. Volgens mij die avond wilden ze met elkaar naar bed gaan, of zij met hem.

(M) Ja, wat moet ik zeggen. Het is gewoon...ja, niet echt.

(M) Jawel man, het is wel eens gebeurd hoor, maar dan anders.

(M) Ja, 1 op de zoveel. Hoe dat meisje deed van "kom mij even ontmaagden".

17. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(M) Hoe de jeugd van tegenwoordig kan zijn.

(V) Denk eerst na voor je zoiets doet.

(M) Leer iemand beter kennen.

18. Wat vind je van de hoofdpersonen, Bart en Berdien?

Bart:

(M) Ik vond het eigenlijk goed hoe hij met de situatie handelde. Andere jongens zouden meteen gaan vechten. Of meteen gewoon meenemen en gewoon even pakken.

(M) Hij loog ook "ja, ik heb het eerder gedaan".

(V) Maar dat doet elke jongen volgens mij als hij het nog nooit eerder heeft gedaan.

(V) Ik vond hem wel goed spelen.

(M) Hij heeft wel gelogen tegen zijn vrienden ja.

(M) Leugentje voor eigen bestwil.

(V) Een leugen van niks. Waarom moet je liegen dat je niet verliefd op iemand bent terwijl je dat wel bent?

(V) Maar dat zei hij toch ook eerlijk " ik denk dat ik wel een beetje verliefd op je ben".

(V) Maar tegen die vrienden van hem.

- (V) Maar toen was hij toch ook nog niet verliefd.
- (V) Nee, daarna.
- (V) Dat zijn jongens onder elkaar.

Berdien:

- (V) Ik vond haar te snel. Ze denkt niet na bij wat ze doet. Een beetje meedoen met vriendinnetjes.
- (V) Een beetje losbollig.
- (V) Het had ook een of andere rare gek kunnen zijn. Die raar zal doen. Ik vond haar een beetje veels te onvoorzichtig zomaar de eerste de beste.
- (M) Misschien heeft die gozer wel een ziekte of zo, stel je voor.
- (M) Doe het niet zomaar, want opeens was het gestopt, toen heeft ze niks gedaan door die brand. Misschien is dat de boodschap, van doe het niet zomaar.
- (M) Is het een waarschuwing zeg maar.

19. Bart vindt dat je eerst verliefd moet zijn op iemand, voordat je met hem of haar naar bed gaat. Berdien vindt dit niet. Met wie ben je het eens?

- (M) Als je eerlijk bent kan het wel.
- (V) Met haar. Ik vind het vreemd hoe zij het doet. Ineens heeft ze een andere jongen. (verkeerd begrepen) Zeker met hem eens.
- (M) Ik vind ook dat je eerst verliefd moet zijn.
- (V) Tuurlijk.

20. Wat vind je van de adviezen/opmerkingen van Tommy & Björn en Frida & Agneta? Zou je hier naar luisteren?

- (V) Gewoon jongensachtig.
- (M) Gewoon vrienden onder elkaar. Dat is wel goed.
- (V) Dat zijn gewoon jongens. En die meisjes, dat waren gewoon meisjesdingetjes. Wel goed. Jongens zijn gewoon huppakee.
- (M) Jongens komen stoerder over dan ze eigenlijk zijn, vind ik. Die Bart kwam ook een beetje soort macho-achtig over, maar uiteindelijk.. praatjes vullen geen gaatjes.
- (V) De adviezen van de meisjes zijn wel goed, tuurlijk.
- (M) Mwah, je komt er niet ver mee. Nee, ze vertellen gewoon de.. Hoe moet ik het uitleggen? De manier waarop hun het vertellen, zo zou het nooit gaan. Want je zag ze al eerst zitten en van alles ging er verkeerd. Als ze betere advies of tips hadden gegeven over hoe hij haar bh los moest maken of wat dan ook... Begrijp je? Dan was

het misschien heel anders gegaan. Nu weet je alleen de veilige deel, wanneer het ijs al is gebroken, maar het ijs was nog niet gebroken. Het miste een soort iets.

(V) Hoe ze moesten beginnen... Hoe ze het aan moesten pakken en zo.

21. Werd er over veilig vrijen gepraat?

(M) Nee, ook niet. Niet duidelijk. Als het wel is geweest, dan heb ik het niet gehoord, dus dan is het niet duidelijk geweest. Ik heb wel goed geluisterd.

22. Wat zou je er van vinden als ze dat zouden doen?

(V) Hetzelfde. Het ging niet zo ver als de ander.

(V) Hier kijkt misschien net een iets ouder publiek naar. Nee, ja. Maar toch vind ik dat het er in moet.

(M) Je weet nooit wat er kan gebeuren in het leven, dus wees dan maar wel veilig in het geval.

(V) Ik vind wel dat ze het er in moeten zetten. Vind ik wel, in alle series. Omdat je daar een voorbeeld van krijgt.

(V) Maar ze stopten toch?

23. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over de eerste keer?

(V) Ja, dat je voorzichtig moet zijn. Niet zomaar de eerste de beste moet nemen en niet zo snel.

(M) Het heeft niet per se met de eerste keer te maken. Je gaat niet zomaar met iemand "ik vind je leuk, jij mag ook iets voor mij doen, jij mag met mij naar bed gaan". Ik vind het raar. Als het niet zijn eerste keer was, zou hij het prachtig vinden, die jongen. Er komt een meisje naar je toe, die wil met je vrijen. Op dat moment denk je niet "nou, veilig of niet veilig". Je gaat gewoon. Later besef je pas "dat heb ik gedaan".

24. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(V) Ja, dat je rustiger aan moet doen. Voorzichtig. Niet zomaar, je moet nadenken met wie.

(M) Dat je af en toe gedumpt kan worden voor iemand anders. Ze ging er met een ander vandoor.

(M) Als jij het niet doet, doet iemand anders het wel (het ontmoagden). Zo is het. En, even kijken, ze hield eigenlijk niet van eerlijke mensen, laat ik het zo zeggen. Hij wilde het rustig stap voor stap doen, maar zij wilde het in één keer.

(V) Het ging haar alleen om het ontmoagden. Hij wilde dan toch wel meer...

(M) Sommige mensen zijn ook zo, die vinden het stoer om ontmaagd te zijn. Ze heeft er nooit bij stil gestaan om verder iets met hem te gaan of zo. Het ging alleen maar om dat punt gewoon. Dat vind ik niet echt wat. Dan vind ik die andere soap veel beter. Dat had een verhaal, weet je. Liefde en zo, weet je.

(V) Maar dat was meer een amateurfilmje vergeleken met dit, Costa. Je zag wel dat dit echt professioneler en beter was. Beter camera's en veel betere acteurs.

(M) Dit zijn bekende acteurs, ze zijn langer in het vak.

En als dat bij die andere ook zo was geweest?

(V) Ik denk dat Najib en Julia anders meer gespeeld was. Daar komen nu dingen tussen die je normaal gesproken ook doet en ik vind dat hier... Hoe zeg je dat...

(M) Dit zie ik meer als een soap en die andere van die Marokkaanse jongen en dat meisje vind ik meer een documentaire. Een soort National Geographic Channel, dat je een beetje ziet wat er in de natuur gebeurt. Is toch een soort natuur? Ja, misschien leg ik het anders uit. Het komt heel anders uit mijn mond dan ik er over nadenk. Je kunt ze niet vergelijken. Dit is meer gewoon gespeeld, dit is een beetje fanta, een beetje fantasie een beetje.

Verhaallijn 1: Costa! Jaloezie in een lesbische relatie

11. Heb je deze verhaallijn al eerder gezien? (Zo ja, heb je er toen met anderen over gepraat?)

(M) Ik heb deze al gezien. Niet over gepraat. Als ik het meestal kijk, kijk ik het alleen. En meestal als ik niks te doen heb, komt het meestal op tv.

12. Wat vind je van deze verhaallijn?

(M) Tja.. Het ging over twee lesbischen he? Ja toch?

(M) Het is echt een droomwereldje, Costa, voor alle jongeren. Strand elke dag, zon, eigen discotheek.

(V) Zij wil gewoon stoer doen voor haar vrienden en vriendinnen, dat ze bi was. Dat alles stoer is. Eigenlijk was ze toch heel anders. Was ze toch gewoon heel normaal. Was ze toch niet zo van "wij mogen met iedereen gaan, want wij zijn bi". Ze waren wel heel verliefd op elkaar en wilde ze dat helemaal niet.

(M) Nou, over deze filmpje kan ik niks zeggen. Het sprak me niet echt aan. Ik begreep het wel, maarre het is niks voor mij.

13. Wat vind je leuk / minder leuk?

Leuk:

(V) Het is wel een leuke serie of zo. Maarre....., ik vond wel ja ... het was wel goed gespeeld op zich, maar ze hadden opener moeten zijn tegen elkaar, in plaats van alles met anderen bespreken. Ze hadden meer met elkaar moeten bespreken.

Niet leuk:

(V) Dat die Vicky zich er zo mee bemoeide. Ze was een beetje kinderachtig.

(V) Ik vond haar ook een beetje ouder er uit zien dan dat ze zich voordeed.

(V) Ze moest gewoon jonger spelen. Ik vond haar gewoon een beetje bemoeierig.

14. Vind je het verhaal realistisch, zou het in het echt ook zo gebeuren?

(V) Tuurlijk wel.

(M) Natuurlijk niet, de omgeving is gewoon een droomwereld. De perfecte leefconditie. Vijf vrienden meenemen met z'n allen...

(V) Met z'n allen aan de bar.. Het lijkt me wel vet, ik zou het ook wel willen. Maar ik denk niet dat het zomaar kan.

(M) Het is niet echt een plek om een vaste relatie te hebben. Laat ik het zo zeggen. Het gaat niet echt lukken, denk ik. Het is wel realistisch voor daar.

(M) Over dat opscheppen, dat is wel een beetje normaal. Ja, niet normaal, maar dat gebeurt in het echt ook.

(M) Costa zelf vind ik wel leuk. Genoeg dames om naar te kijken, toch?

15. Als je een boodschap zou moeten halen uit het verhaal, hoe zou je die samenvatten? (moraal van het verhaal)

(V) Eerlijk zijn, praat met elkaar.

(M) Nooit iemand laten bemoeien met je relatie.

(V) Niet te snel opscheppen, voordat er verkeerde rondgaan. Net zoals met Vicky dus. Die ging alles vertellen wat ze had gezegd. Gewoon eerlijk zijn en niet opscheppen. Geen dingen groter maken dan dat het is, want dan kunnen er misverstanden ontstaan.

(M) En als je op een meisje valt, gewoon eerlijk toegeven.

16. Wat vind je van de hoofdpersonen, Frida en Angela?

Frida:

(V) Wel eerlijk over d'r bi-zijn. Maar een beetje te stoer willen zijn dan dat ze is misschien. Opscheppen. Ik denk dat ze een beetje te groot voordeed dan dat ze eigenlijk was.

(M) Ze scheidde ook te veel op.

(M) Het past wel bij haar, vind ik. Dat ze biseksueel is, zeg maar.

(V) Ik denk dat ze te snel ook wel erg jaloers was. Dat ze meteen met een andere jongen om haar terug te pakken. Een beetje een stoer type terwijl ze misschien helemaal niet zo stoer is.

Angela:

(V) Misschien een beetje te bot tegen die Vicky. Ze had meer om uitleg moeten vragen en ook gewoon meteen streng moeten zijn tegen Frida. Door de telefoon had ze moeten zeggen "zij heeft dit en dit gezegd, hoe zit dat nou". Zij deed ook een beetje fout. Dan komen er nog meer problemen.

(V) Een beetje onzeker vond ik haar overkomen.

(M) Onzeker en jaloers.

(M) Angela, wie was Angela?

(V) Die vriendin van Frida, van Katja Schuurman, die potvriendin.

(M) Ja.. zij was ietsje rustiger dan die Frida.

(M) Meestal in soaps is het altijd een dokter of iemand die een hele hoge functie heeft, die alleen een beetje problemen heeft in zijn leven. Ze is wel een dierenarts, best wel

een hoge functie, maar ondertussen aan de andere kant van haar leven is het wel heel anders, zeg maar. Soms zie ik dat wel eens, in Goede tijden ook.

17. Wat vind je van hun relatie?

(M) Realistisch, het komt wel eens vaker voor. Vrouwen die op elkaar vallen.

(V) Jaloezers zijn komt ook wel vaker voor, ja wel realistisch inderdaad. Wel leuk dat ze er gewoon voor uitkomen. Geen stabiele relatie omdat ze niet gewoon dingen tegen elkaar eerlijk zeggen. Denk ik nu pas.

(M) Achteraf is het wel goed gekomen, dus kun je zien uiteindelijk kunnen ze gewoon beter met elkaar praten.

(V) In het begin was het een beetje verwarrend.

(V) Omdat ze ook ver van elkaar wonen.

18. Wat vind je van de bemoeienis van Vicky en de adviezen van Bart? Ben je het met hem eens?

(V) Ja, dat vond ik irritant.

(M) Jaloezie is het gewoon.

(V) Nee, ze wou gewoon overal van weten. Ik denk meer dat ze gewoon overal met haar neus tussen wil zitten. Alles zelf wil weten. Ze weet gewoon nog niet zo veel. Dit is nieuw voor haar, dus dat wil ze ook onderzoeken.

Bart:

(V) Goed, zeker goed, sterk.

(V) Vanaf het begin had ze dat al meteen moeten doen. Toen die eerste telefoongesprek al een beetje vreemd ging, had ze al meteen heen moeten gaan. Gewoon normaal moeten uitleggen en niet door de telefoon alles bespreken. Ik vind het wel goed advies.

(M) Ook wel goed advies want hij ... door de telefoon praten is ook niet zo... Is heel anders. Moeilijk uitleggen dingen. Wanneer je met iemand praat, kun je ook aan zijn ogen zien of hij het meent of niet. Het liefst gewoon dat iemand er bij is.

(M) En je ziet dat er soms beter iets kan gebeuren in een relatie. Dat het dan misschien later goed gaat. Een beetje een soort spanning.

(V) Dat je weet hoe ze eigenlijk zijn.

19. Zou je door het zien van deze scènes anders gaan denken over lesbische relaties?

(M) Nee, ik had al zo'n indruk dat het zo zou zijn. Je hebt lesbische vrouwen die gewoon normaal zijn zoals gewoon een man en een vrouw, maar je hebt ook wel een

man en een vrouw die heel *extreme* zijn en dat heb je ook met lesbisch. Dat ligt er aan wie de persoon is.

(V) Dat het gewoon hetzelfde is als een normale relatie. Het zijn toevallig twee vrouwen. Dat het gewoon heel normaal is.

20. Denk je dat je er wat van zou kunnen leren?

(V) Ja, dat het gewoon hetzelfde is. Dat het helemaal niet raar is om bi te zijn of op een vrouw te vallen. Dat er ook problemen kunnen komen.

(M) Dat er soms beter iets kan gebeuren in een relatie soms. Dat het sterker wordt. Maar niet te ver gaan.

(V) Dat weet hoe je bent van elkaar. Dan heb je een betere relatie.

(M) Dan komen dingen minder hard aan weet je. Als er ruzie komt.

(V) Dan weet je de volgende keer hoe je moet doen als er wat is, niet door de telefoon, maar gewoon meteen naar elkaar toegaan om het uit te spreken.

Denken jullie dat jongeren de mensen uit deze series als voorbeeld kunnen zien?

(M) Absoluut wel.

(V) Ik denk dat het voor sommige mensen zeker wel een voorbeeld is, omdat er ook bekende mensen zijn.

(V) Ik denk zeker wel dat het voorbeeld is voor vooral jongeren. Die nog niet zoveel weten, zoals die Vicky, zulke typetjes. Die nog niet echt weten wat bi is bijvoorbeeld.

(M) Kinderen uit onze buurt zie ik niet echt zo naar Goede tijden kijken weet je. Zo zijn wij misschien wel, maar de meeste kinderen niet. Het is niet stoer. Als ik het zo mag zeggen. Ze kijken liever naar de Terminator. Dat ze daar een voorbeeld uit gaan nemen.

Wat vinden jullie belangrijk in dit soort series?

(V) Wat ik belangrijk vind, is van die dingen, condoom bijvoorbeeld, dat dat soort dingen naar voren wordt gebracht. Dat vind ik wel heel erg belangrijk. En wat ik wel leuk vind, is dat dus het op het strand is met z'n allen, vrienden en vriendinnen en met een eigen bar of discotheek. Dat is gewoon vet. Dat zou ik ook wel leuk vinden. Dat is wel leuk om zulke dingen te zien.

(M) Het is eigenlijk het ideale leven, maar toch spelen zich nog problemen af.

(V) Gewoon zoals het gaat.

Bouman E&E Development

Postadres:
Postbus 180
2800 AD Gouda

Bezoekadres:
Lage Gouwe 232
2801 LN Gouda

www.enter-educate.nl

T: 0182-549445
F: 0182-549843
E: info@enter-educate.nl